

[inhoud](#)

2e Deel
Groninger Bond van
Coöperatieve Zuivelfabrieken
1924 t/m 1962

Ook Botercontrolestation

TIJDELIJKE VERSIE

1e geplaatst als versie 2013-10-01

Inhoud

MAP GbvCZ 2 - ná 1923

Jaar	Bron	Onderwerp	Blz.
Snelkeuze		Xxxx / 1925 / 1930 / 1935 / 1940 / 1945 / 1950 / 1955 / 1960 / BIJLAGEN	
▲			
1924			
1924-05-01	NvhN	Over Verslag 1923 werkzaamheden Zuivelconsulent Groningen	
1924-05-20	NvhN	Opheffing Zuivelconsulentschap – Veebeeldcons. Ir. I Sybesma mee belast	xxx
1924-10-29	NvhN	Ingezonden: De melkprijs – dir. Homan CZ. Harkstede	
1924-12-17	NvhN	Verslag Ver. Bond van Zuivelfabrieken Groningen,	
▲			
1925			
1925-05-20	NvhN	Verslag Ver. Bond van Zuivelfabrieken Groningen,	
1925-06-12	NvhN	GBvCZ 25 jarig jubileum	
▲			
1926			
1926-04-13	NvhN	Verslag Ver. Bond van Zuivelfabrieken Groningen,	
1926-04-14	NvhN	Verslag Ver. Bond van Zuivelfabrieken Groningen,	
1926-12-15	NvhN	Verslag Ver. Bond van Zuivelfabrieken Groningen,	
▲			
1927			
1927-04-27	NvhN	Verslag Ver. Bond van Zuivelfabrieken Groningen,	
1927-12-28	NvhN	Vergadering Groninger Bond van Zuivelfabrieken	
▲			
1928			
1928-04-25	NvhN	Vergadering Bond van Zuivelfabrieken Groningen	
1928-12-19	NvhN	Vergadering Bond van Zuivelfabrieken Groningen	
▲			
1929			
1929-05-01	NvhN	Verslag vergadering Groninger Zuivelbond.	
1929-12-18	NvhN	Vergadering Groninger Zuivelbond – geen samengaan met Drenthe.	
▲			
1930			
1930-04-30	NvhN	Vergadering Bond van Zuivelfabrieken Groningen	
1930-12-10	NvhN	Toespraak voorz. GBvCZ op bijeenkomst GMvL	
▲			
1931			
1931-05-20	NvhN	Verslag vergadering GBvCZ	
1931-09-09	NvhN	Vergadering Bond van Zuivelfabrieken Groningen – Gezondheidsdienst opge-	

		richt	
▲			
1932			
1932-07-14	NvhN	Vergadering provinciale Groninger en Drentsche zuivelbonden	
1932-07-30	NvhN	Enkele uitvoeringen Crisis-Zuivelwet	
1932-10-13	NvhN	Gezondheidsdienst voor Vee in de Prov. Groningen.	
1932-12-13	NvhN	Uitvoerig verslag vergadering GBvCZ	
▲			
1933			
1933-04-11	NvhN	De melkprijs uniform door oprichting van de Groninger Crisis-Melkcommissie	
1933-05-10	NvhN	Gegevens uit jr.-verslag 32. Bond van zuivelfabrieken in de Prov. Groningen	
1933-05-11	NvhN	Verg GBvCZ, FNZ. Secr. Geluk „Nederland moet tot de natuurboter terugkeren”	
1933-09-25	NvhN	Gegevens Keuringsdienst Groningen juli en augustus	
1933-12-21	NvhN	Verslag verg. Groninger Zuivelbond Voorzitter Britzel neemt afscheid.	
▲			
1934			
1934-05-12	NvhN	Jaarverslag Groninger Bond van Coöp. Zuivelfabrieken	
1934-05-23	NvhN	Verslag alg. verg. Groninger Zuivelbond	
1934-08-06	NvhN	Huisman overleden	
1934-09-05	NvhN	Melkbrood	
1934-12-20	NvhN	Verslag vergadering Groninger Zuivelbond	
▲			
1935			
1935-01-02	NvhN	Melksteunbeperking ingevoerd	
1935-01-30	NvhN	Duitsland en onze zuivelproducten - kaasuitvoer met meer dan 50 % verminderd	
1935-04-17	NvhN	Het moeizaam beperken van de melkproductie	
1935-05-22	NvhN	Verslag alg. verg. Groninger Zuivelbond	
1935-06-07	NvhN	Een appèl van den GBvCZ, GMvL en Landbouw en Maatschappij	
1935-06-18	NvhN	Toespraak bestuurslid GBvCZ. Visser tijdens de grote bijeenkomst	
1935-07-18	NvhN	Lezing prof. v Os: over de Groninger zuivelindustrie	
1935-10-17	NvhN	Gezondheidsdienst voor vee in de provincie Groningen – zesde Jaarverslag	
1935-12-18	NvhN	Uitvoerig gezocht niet gevonden.....	
▲			
1936			
1936-05-27	NvhN	Verslag algemeene vergadering Groninger Zuivelbond	
1936-12-03	NvhN	Verg. Veenkoloniale Bond van Vereenigingen van Melkveehouders te Veendam.	
1936-12-16	NvhN	Verslag algemeene vergadering Groninger Zuivelbond	
▲			

1937			
1937-01-02	NvhN	Rede ir. W. Pasma: afd. Holwierde-Krewerd e.o. v. Landbouw en Maatschappij	
1937-01-18	NvhN	Vergadering Ver. van Melkveehouders Veendam-Wildervank e.o.	
1937-04-06	NvhN	Vergadering Ver. van Melkveehouders Veendam-Wildervank e.o.	
1937-04-28	NvhN	Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in de Prov. Groningen	
1937-07-17	NvhN	Verplichte kwaliteitskeuring exportboter- Het Z.K.B. thans opgericht.	
1937-10-30	NvhN	Verg. Melkveehoudersvereniging Veendam-Wildervank e. o.	
1937-12-15	NvhN	Verslag alg. verg. Groninger Zuivelbond	
▲			
1938			
1938-04-27	NvhN	Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in Groninger	
1938-12-21	NvhN	Versl. Alg. verg. Bond van Zuivelfabrieken in Groningen	
▲			
1939			
1939-05-24	NvhN	Verslag algemeene vergadering Groninger Zuivelbond	
1939-12-20	NvhN	Verslag algemeene vergadering Groninger Zuivelbond	
1940			
1940-05-08	NvhN	Verslag algemeene vergadering Groninger Zuivelbond	
1940-11-13	NvhN	Alg. verg. Gezondheidsdienst voor vee in de provincie Groningen	
1940-12-11	NvhN	Verslag vergadering Groninger Zuivelbond	
▲			
1941			
1941-05-23	NvhN	Jaarverslag GBvCZ 1940 – gegevens dierziektebestrijding	
1941-05-28	NvhN	Verslag vergadering Groninger Zuivelbond – ‘ruilverkaveling’ melkritten	
▲			
1942			
1942-01-03	NvhN		
1942-05-27		Verslag vergadering Groninger Zuivelbond	
▲			
1943			
1943-11-27	NvhN	Verslag verg Groninger Bond v. Zuivelfabrieken	
▲			
1944			
1944-06-01	NvhN	Kort verslag vergadering Groninger Zuivelbond	
▲			
1945			
▲			
1946			

1946-12-16	NvhN	Verslag verg. Groninger Zuivelbond	
▲			
1947			
1947-06-13	NvhN	Verslag verg. Groninger Zuivelbond	
▲			
1948			
1948-12-08	NvhN	Verslag verg. Groninger Zuivelbond	
▲			
1949			
▲			
1950			
1950-12-13	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
▲			
1951			
1951-05-16	NvhN		
1951-12-12	NvhN	Kort verslag Vergadering Groninger Zuivelbond	
▲			
1952			
1952-05-27	NvhN	Kort verslag Vergadering Groninger Zuivelbond	
1952-12-12	NvhN	Verslag Vergadering Groninger Zuivelbond – lezing Mansholt	
1952-12-17	LC		
▲			
1953			
1953-05-23		Gegevens uit jaarverslag 1952/'53	
		Niet gevonden	
1953-12-15		Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
▲			
1954			
1954-05-19		Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
1954-12-14		Verslag Alg. verg. Groninger Zuivelbond – dl-1	
1954-12-15		Verslag Alg. verg. Groninger Zuivelbond – dl-2	
▲			
1955			
		Niet gevonden	

1955-12-21	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
1955-12-28	NvhN	NvhN Commentaar: Omwenteling in de zuivelindustrie	
▲			
1956			
1956-05-23	NvhN	Verslag Vergadering Groninger Zuivelbond – lezing over 'polderen'	
▲			
1957			
1957-06-05	NvhN	Verslag Vergadering Groninger Zuivelbond – eiwitcontrole	
1957-09-02	NvhN	Groninger veehouderij dankt rijksveeteeltconsulent Sijbesma	
1957-09-14	NvhN	Concentratie in de zuivelindustrie	
1957-12-12	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond – aandrang op grotere samenwerking	
▲			
1958			
1958-06-25	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
1958-08-26	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
1958-12-17	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
▲			
1959			
1959-05-02	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond	
1959-08-04	NvhN	Jaarverslag GBvCZ: Omzet „vette melk” in Groningen bleef gering	
1959-12-16	NvhN	Verslag Verg. GBvCZ – Productieprijs dekte voor het eerst de kostprijs	
▲			
1960			
1960-xx-xx		Interim-rapport (30-04-1958) en eindverslag (24-10-1960) als Bijlage-1	
1960-05-25	NvhN	Verslag Verg. Groninger Zuivelbond – samenwerking mislukt	
1960-12-07	NvhN	Algemene vergadering Groninger Zuivelbond	
▲			
1961			
1961-05-25	NvhN	Verslag Vergadering Groninger Zuivelbond	
1961-12-20	NvhN	Verslag Vergadering Groninger Zuivelbond – Lezing v. Dam PZ.	
▲			
1962			
1962-11-26	NvhN	Per 1 januari Zuivelbonden in Drenthe en Groningen gefuseerd	
1962-11-27	NvhN	Toevoeging: ‘Zestig fabrieken in Drents-Groningse Zuivelbond’	
1962-12-19	NvhN	Groninger Zuivelbond voor laatst bijeen. Onderscheiding secr. Pasma	GBvCZ

		Zie verder in MAP DGZB (Drents-Groninger zuivelbond)	
▲			
xxxx		BIJLAGEN	
bijlage-1		Interim- en Eindrapport Commissie van Goede Diensten (1958 en 1960)	
bijlage-2		Het Landbouwhuis	
bijlage-3			

Opmerking:

In de tekst is i.v.m. met betere zoekmogelijkheid voor 'Federale Ned. (zuivel)bond' e.d. steeds de afkorting FNZ. (zonder puntjes) gebruikt.

1924

dit jaar ook geplaatst in 1e dl Zuivelconsulent J.J. Huisman en GBvCZ.

- * Per 1 Mei 1924 opheffing zuivelconsulentschap voor de provincie Groningen.
- * Debacle „Stad en Lande” – 1923 /'24 – en oprichting van „De Ommelanden” – 1924 – bevinden zich in twee afzonderlijke MAPPEN.

NvhN 1924-06-21

.. Bij vonnis der Arrondissements-Rechtbank te Groningen d.d. 20 Juni 1924 is de Coöperatieve Vereeniging: **Coöperatieve Fabrieken van Melkproducten „STAD EN LANDE”**, handelaars, gevestigd en kantoorhoudende te Groningen, verklaard in staat van faillissement met benoeming van den Edelachtbaren Heer Dr. R. P. CLEVERINGA, Rechter in gemelde Rechtbank, tot Rechter-Commissaris en met aanstelling van ondergeteekenden tot **Curatoren**
Groningen den 21 Juni 1924.
De **Curatoren** voornoemd:
Mr. W. J. M. WEERSMA
Mr. T. DE JONG Tzn.

NvhN 1924-06-10

In een Zaterdag J.L. gehouden ledenvergadering van de Coöperatieve Melkproductenfabriek „De **Ommelanden**” is de heer F. de Boer, voorheen ambtenaar van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Friesland en waarnemend directeur der fabriek definitief tot directeur benoemd.

NvhN 1924-05-01

Jaarverslag zuivelconsulent J. J. Huisman – 1923

Wij ontvingen het verslag van den zuivelconsulent, den heer J. J. Huisman over zijn werkzaamheden in het afgelopen jaar waaraan het volgende is ontleend:

Het laboratorium is over 1923 gebruikt voor eenige lessen, telkens aan eene groep cursisten, in het practisch melkonderzoek.

Vervolgens voor het onderzoeken van monsters welke reeds onderzocht zijn door controleurs van fok- en controleverenigingen, totaal 382 monsters. Over het geheel klopten de resultaten der onderzoekingen zeer goed.

Overigens zijn onderzocht 2 monsters melk van veehouders, die last kregen met de keuringsdienst, 7 van veehouders om onbekende redenen, 61 bij en voor de cursussen. 6 ingezonden door een controleur, 15 voor de bichromaatproef, 1 van schapenmelk om uit te vinden hoeveel boter van die melk verkregen kan worden en 48 van stamboekgeiten. Verder is een densimeter gecontroleerd van een fabriek

Er zijn gegeven 383 schriftelijke adviezen. Op het spreekuur kwamen 155 personen

Met den voorzitter van den Groninger- en den secretaris van den Frieschen Zuivelbond, vormde de zuivelconsulent een commissie van vertrouwen bij *Stad en Lande*. Deze bemoeiingen vingen aan in Maart, waren aan het einde van het jaar nog niet afgelopen.

Bij de wekelijksche boterkeuringen aan den Groninger en Drentschen Zuivelbond bleek over dit jaar eens weder duidelijk, de invloed van het voeder op de kwaliteit van het product en de onwaarschijnlijkheid om door pasteuriseeren en koelen de geur en smaakstoffen voldoende onschadelijk te maken. In het voorjaar van 1923 was het een naar „olieachtig” hellende smaak welke veroorzaakt werd door het voederen van te veel van de toen haast onverkoopbaar zijnde aardappelen. In het najaar was het een voedersmaak veroorzaakt door het in te ruime mate voederen van te veel versch en ingekuild bietenloof dat het product beduidend minder van kwaliteit maakte bij verschillende groote en uitstekend ingerichte fabrieken. Daarentegen heeft het voortdurend wijzen op den slechten invloed van ijzerhoudend waschwater waarneembare resultaten gehad, er is veel gedaan om aan dit kwaad te ontkomen .

Bij de kaaskeuringen van den Groninger-Zuivelbond is door proeven gebleken, dat witrandigheid is te bestrijden door ter bekwamer tijd te wateren of de korst met slappe pekels te behandelen. Bij de keuring in November bleek, hoe de kwaliteit van het product kan worden benadeeld, indien te vroeg de melk eenmaal per dag wordt opgehaald.

In de laatste jaren worden overal pogingen aangewend om te verkrijgen dat door het personeel niet alleen goed gemolken wordt, maar ook zoo zindelijk mogelijk. De groote cursus, voor het vormen van personen geschikt om kleine cursussen te geven, is geheel bekostigd door den Groninger Zuivelbond, verschillende fabrieken zonden een of meer personen voor het volgen van de lessen, zoodat acht cursusleiders verkregen werden.

Er is overvloed van melk, van een tekort is dus geen sprake meer. De prijzen blijven echter hoog, omdat de zuivelwaarde van de melk hoog, was en ook het werkloon, vallende op de distributie, al trad in het laatste eene geringe verbetering in door het lager worden der loonen en iets langer worden der werktijden.

Bij de groote stoomzuivelfabrieken viel weinig voor dat in de termen valt om gememoreerd te worden. In de stad Groningen kwamen twee nieuwe melkinrichtingen, één in het Noorden, en één in het westen der stad. De levering van melk voor distributie door koemelkers, nam beduidend toe.

Aan het verslag zijn eenige tabellen toegevoegd, betrekking hebbend op het resultaat van de contróle op het melkonderzoek bij de controle vereenigingen en het verloop der zuivelprijzen in 1923.

Verslag BOTERCONTROLESTATION

Aan het ons toegezonden verslag van het botercontrolestation Groningen over 1923, is het volgende ontleend:

Aan boeten werd in 1923 wegens overschrijding van vochtgehalten bij 16 overtredingen f 938,69 en 2 voor het niet goed aanwenden en bewaren van rijksmerken f 30 ontvangen.

Voor het bestrijden van de kosten moest aan de aangeslotenen eene contributie worden gevraagd van 17 cent per 100 kg. geproduceerde en 8½ ct. per 100 k.g. bijgekochte boter, met een minimum van f 25 voor de fabrieken en van f 15 voor de handelaren.

De totale boterproductie bedroeg 3.225.940 k.g. en de totale hoeveelheid bijgekochte boter bedroeg 71.255 k.g.

De exploitatierekening 1923 sluit in uitgaven en inkomsten met f 9052,92. Gereserveerd wordt f 2820,85. De begroting 1924 sluit in uitgaven en inkomsten met f 9649,21.

Voorgesteld wordt den heer Huisman met ingang van 1 Mei te benoemen tot directeur van het B. C. Groningen en van het Groninger Landbouwhuis te zijnen behoeve te huren de vertrekken, waarover hij als zuivelconsulent beschikte.

Het pensioenfonds van den controleur sluit in ontvangsten en uitgaven met f 700,36.

Bij den penningmeester van het algemeen bestuur waren op 1 Januari berustende: 1 pandbrief Nederland-Amerikaansche Hypotheekbank 4½ pct. á f 100, 30 aandelen in de N. V. „Het Landbouwhuis”, á f 500.

Gedurende het jaar 1923 werden totaal onderzocht 748 monsters; hiervan 739 op vochtgehalte, 742 op in water oplosbare vluchtige vetzuren, (R. M. W. getal) en 746 op retractie bij 40 gr. C.

Tot bijzondere opmerkingen gaven deze onderzoeken geen aanleiding. De controle der aangeslotenen geschiedde twee maal per maand. Ter wederzijdsche controle worden beurteilungen door een der stations monsters bij de andere stations rondgezonden.

Over het gebruik van een ijkvloei-stof, voor den refractometer hebben mondelinge en schriftelijke uiteenzettingen tusschen de directeuren der stations plaats gevonden.

Aan het verslag zijn eenige statistieken toegevoegd.

1924-05-20 Opheffing Zuivelconsulentschap

NvhN 1924-05-20

Wegens opheffing der betrekking van Rijkse
zuivelconsulent is bij Kon. besluit met ingang
van 1 Mei a.s. aan den heer J. J. Huisman te
Groningen als zoodanig eervol ontslag verleend.

Nieuwsblad vh Noorden 1924-10-29

INGEZONDEN.

De melkprijs!

Mijnheer de Redacteur, gaarne enige plaatsruimte in uw veelgelezen blad naar aanleiding van het schrijven van de heer Zuidema. Schrijver noemt zich *leek*, maar ik moet zijn ingezonden stuk toch ten zeerste waarderen. Zijn betoog komt hier op neer; de melk betalen naar kwaliteit. En wie zou hier iets op tegen kunnen hebben. De heer Zuidema heeft het zeer goed gezien. Uitbetalen naar kwaliteit zal in de gehele melkhandel een ommekeer brengen en... , ten goede, zowel voor producent, als consument.

Laat ik Zuidema nog versterken in zijn betoog, door hem te laten weten, dat de Coöp. Melkinrichting te Wormerveer reeds enige jaren de melk verkoopt aan het Ziekenhuis te Amsterdam op *vetgehalte*. Wanneer de leden van Coöp. Zuivelfabrieken soms horen van de straatprijs en base Vereniging kan er niet toe komen, dan is dit voor ons directeuren niet aangenaam. Hoe

gaarne zouden sommige leden zich dan heel eventjes uit het coöperatief verband willen rukken en bun melk ook naar venter of stad brengen!

Melk betalen naar vetgehalteis zuiver en gewenst.

Op de vergadering van de Bond van Coöp. Zuivelfabrieken te Groningen is het vorig jaar door een hygiënisch veeteelt-consulent gesproken over het nut van een instelling voor controle op gezond vee.

Door de directies der verschillende coöp. zuivelfabrieken wordt steeds gewezen op zindelijk melken, reinigen van bussen, emmers, zeven enz. En wanneer nu melkveehouder, directeur en burgers samenwerken, wat kan er dan veel gebeuren. Ik zou daarom tot de burgerij het volgende willen zeggen:

De melkoorlog moet vanaf heden voor goed uit zijn.

Een plotselinge ommekeer, zoals Zuidema wil, is niet mogelijk.

Tevens wens ik u mede te doelen, dat 16 cent per liter melk niet te hoog is, gezien de veeziekten, dure voederartikelen, hoge pachtprizen en zuivelprijzen.

Wend u in uw stad tot deskundigen, o.m. onzen oud-zuivelconsulent, de directeur van de Coöp. vereniging „Ommelanden” en de directeur van den Keuringsdienst.

Wees niet hatelijk tegenover elkander want aan beide kanten zijn wanbegrippen, die opgehelderd moeten worden.

Waarop „melkveehouder” wijst, n.l. de hoge pachtprizen, gerust, heer Zuidema, als u de toestanden kende, zou u daarover niet zoo hard oordelen.

Roep een vergadering bijeen van stad en platteland bij deze melkkwestie betrokken, benoem een permanente commissie, zowel deskundigen, melkboer als burger. En als er dan na rijp beraad en zakelijk overleg een grondslag gevonden is, zal ook medewerking van Gemeentewege gevraagd moeten worden waaraan ik niet zal twijfelen.

Vooreerst meen ik hiermede te kunnen volstaan.

Mijn dank voor de verleende plaatsruimte

HOMAN

Dir. Coöp. Zuivelfabriek Harkstede.

NvhN 1924-12-17

Bond van Zuivelfabrieken in de prov. Groningen.

GRONINGEN: Gistermiddag vergaderde in het Landbouwhuis alhier, bovengenoemde bond, onder presidium van den heer R. F. de Boer van Siddeburen, die de vergadering opende met een woord van welkom, speciaal tot den heer Geluk, secretaris der FNZ.

Mededeeling werd gedaan van een ingekomen schrijven van den Frieschen Zuivelbond, waarin deze nogmaals er op wijst, dat hij de administraties van de zuivelfabrieken te Marum, De Wilp en *De Ommelanden* controleerd, en de noodzakelijkheid en wenschelijkheid betoogt, dat de organisatie in Groningen zodanig wordt, dat zij dit zelf kan doen.

De voorzitter sprak de hoop uit, dat de organisatie zich inderdaad in deze richting zal ontplooiën.

De heer De Boer bracht hierna, nogmaals ter sprake de quaestie van „*Stad en Lande*” en memoreerde hoe thans met medewerking der oud-leden en velen, die buiten deze organisatie stonden, is opgericht „*De Ommelanden*”. Het feit, dat velen, die geen lid van „S. en L.” waren, wel lid van „*De Ommelanden*” werden, moet ons - aldus spr. - aanleiding geven om de nieuwe coöperatie te steunen. Het gaat hier om het bestaan van de coöperatie in het algemeen. Met de oprichting was echter nog niet het laatste woord gesproken. Er moet geld zijn en de commissie, bestaande uit de heeren Kooistra, Huisman en spreker, heeft gemeend door een obligatieleening het geld bijeen te krijgen, waartoe over geheel Nederland circulaire zijn verspreid. Het is echter niet gegaan als met sommige buitenlandsche leeningen, die pondpondsgewijze werden toegekend. Er is niet voldoende geteekend.

Spr. deed een beroep op hen, die nog geen blijken van hun sympathie gaven, dit alsnog te doen daar spr. gelooft, dat de harde les, die men gehad heeft, en de controle van den Frieschen Zuivelbond verzekeren, dat iets dergelijks, als met *Stad en Lande* gebeurde met geen coöp. fabriek weer zal voorkomen.

De heer Homan, van Harkstede, zei, dat het bezwaar in zijn bestuur was geweest de beperkte aansprakelijkheid, hoewel men er anders wel voor voelde.

De voorzitter meende, dat de beperkte aansprakelijkheid hier voldoende waarborgen gaf. In den laatsten tijd komt men van zekere zijde tot de conclusie, dat de onbeperkte aansprakelijkheid, de voorzichtigheid tot goede reserveering en dergelijke niet altijd ten goede komt. Spr. wilde echter niet deze quaestie op zichzelf in debat brengen.

De heer Redeker, secretaris van „*De Ommelanden*” wees er op, dat de beperkte aansprakelijkheid een zekerheid van f 200.000 geeft.

De heer Timmermans, directeur van de coöp. Zuivelfabriek te Marum, werd z.s. toegelaten als buitengewoon lid.

Het periodiek aftredend bestuurslid, de heer R. F. de Boer, werd met op een na algemene stemmen herbenoemd. De heer J. D. Bosma, directeur van de zuivelfabriek van Grijpskerk werd met algemeene stemmen benoemd tot bestuurslid wegens vertrek van den heer J. Thies. Tot lid der commissie tot nazien der rekening van 1925, werd benoemd de fabriek te Glimmen, id. voor de coöperatieve verkoop de fabriek te Holwierde. De heer Okkinga, te Bedum werd verkozen tot lid van de commissie voor de boterkeuring.

Alle benoemden namen hun functies aan. De heer Ten Have, voorzitter van de Boter, keuringscommissie, deed nog enkele mededelingen omtrent verplaatsen der controle van Groningen naar het bondsgebouw te Assen.

Bij de behandeling van de agenda van de algemeene vergadering der FNZ., te houden op 23 December a.s. wees de voorzitter nog even op de suppletoire begroting ad f 14590, voor reclame van het vaderlandsche product, wat een omslag betekent van f 10 per millioen K.G. verwerkte melk. Spr. wees op het nut van deze reclame, waarmee de vergadering door applaus haar instemming betoonde.

De heer Geluk lichtte de begroting der FNZ, toe, waarbij hij er op wees, dat men er met succes naar streeft, dat de zakelijke onderafdeelingen (als het officieel orgaan, examens e.d.) zich zelf bedruipen. De raming van het Technisch Bureau is zoodanig, dat men mag verwachten, dat de rekening en verantwoording niet met een tekort zal sluiten (er wordt f 5000 uit de algemeene kas toegekend).

Spr. vestigde nog eens de aandacht op het instituut van de Centrale Aankoop en wekte op tot afname van dit bureau, waardoor het des te beter kan functioneeren. Verder bracht spr. nog ter

sprake de zuivering van afvalwater van fabrieken, voor zoover geloosd wordt in openbaar water. Het Rijksinstituut heeft de FNZ. gelden gevraagd voor proefneming in den afgelopen zomer tot het Vinden van een goed en niet te duur systeem, ook geschikt voor zuivelfabrieken. Hiervoor is f 3000 toegekend, waarvan f 1.000 op de begroting staat om niet de omslag te moeten verhoogen. De resteerende gelden zullen over volgende jaren worden omgeslagen.

Voor herdenking van het 25-jarig bestaan is f 3000 uitgetrokken. De reclame voor natuurboter en rijksmerk zal op denzelfden voet worden voortgezet, waarvoor f 10 per 1.000.000 K.G. verwerkte melk wordt omgeslagen. Evenals voor den oorlog zullen weer centrale boterkeuringen worden gehouden, daar men meent op deze wijze meer eenheid te krijgen in de beoordeelingen der keurmeesters van de verschillende bonden. Het is de bedoeling een dergelijke keuring weer reeds in Januari of Februari te houden.

Naar aanleiding van een door een der leden gestelde vraag, zei de heer Geluk nog, dat men waar proeven worden genomen voor de reiniging van afvalwater, aan de gemeente op grond hiervan uitstel kan vragen. Gewoonlijk wordt dit wel toegestaan. Op het resultaat der proeven kon spr. niet vooruitloopen.

De heer Homan bracht de wenschelijkheid ter sprake van reclame op autobussen. Men heeft reeds - aldus de heer Geluk - in deze richting zijn gedachten laten gaan, maar de moeilijkheid zit in de vele maatschappijen en ondernemers, die er zijn.

Bij de behandeling van de begroting van den Groningschen Bond bracht de voorzitter ter sprake de post ad f 2000 voor feestelijke herdenking van het 25-jarig bestaan van dezen bond. Tot definitieve plannen is men nog niet gekomen.

De heer Schuiringa van Grijpskerk, zei, dat zijn bestuur onverschillig tegenover dit punt stond en meende, dat een dergelijke uitgave misschien niet geheel gemotiveerd was. Een der andere leden liet zich in denzelfden geest uit. De fabriek te Zuidbroek is voor de feestelijke herdenking.

De voorzitter verheugde zich er over, dat geen feitelijke tegenstand bestaat en hoopte, dat men algemeen zou meewerken tot het doen slagen van de feestelijke herdenking.

De heer Van der Wal, bestuurslid van „De Oldambster” zou gaarne zien, dat er een stemming werd gehouden Het bestuur van „De Oldambster” zelf staat onverschillig tegenover deze zaak.

In principe werd besloten tot de herdenking Drie fabrieken stemden blanco en Grijpskerk ~ was tegen.

De begroting 1925 werd gekeurd z. s. in uitgaven en inkomsten met een bedrag ad f 10.260.

Da heer Homan vroeg of al iets gedaan is voor den Gezondheidsdienst voor het vee.

De voorzitter stemt toe, dat de zaak urgent is, maar tot dusver heeft het bestuur nog, niets gedaan.

De heer Hooman bracht verder ter sprake de wenschelijkheid van het bezien van eventueele pensioenning van het personeel der fabrieken.

Het bestuur zal deze zaak nog eens onder oogen zien.

1925

NvhN 1925-05-20

Verslag Ver. Bond van Zuivelfabrieken Groningen,

Onder presidium van den heer F. de Boer, van Siddeburen, vergaderde gisteren bovengenoemde Bond in het Landbouwhuis.

De voorzitter opende de vergadering, die bijgewoond werd door den heer J. Geluk, secretaris van de F.N.Z., met een woord van welkom. Het werk in 1924 heeft als het ware de sluitsteen gelegd op het tijdvak van het 25-jarig bestaan van den Bond, dat nog feestelijk herdacht zal worden. Een nieuw tijdvak ligt - aldus de voorzitter, - voor ons, een tijdperk van evolutie en vooruitgang. Spreker hoopte, dat met hulp der leden in het komende tijdvak veel gedaan zal worden tot versterking van den bond en verruiming van de inzichten tot heil van het boeren-vraagstuk.

De secretaris, de heer S. K. Westerdijk, te Usquert, bracht het jaarverslag uit, waaraan we ontleenen, dat het aantal verwerkte K.G. melk 71.984.593 bedroeg. Het aantal leden bleef constant op 14. De „Ommelanden” trad toe en een fabriek te Slochteren bedankte. Het aantal buitengewone leden vermeerderde met één en bedraagt thans 20. Het verslag werd voor kennisgeving aanvaard met dank aan den steller.

De heer Homan, te Harkstede, rapporteerde namens de commissie tot nazien der rekening, dat boeken en bescheiden van den secretaris-penningmeester in beste orde zijn bevonden. De ontvangsten der vereeniging hebben bedragen f7069,94. Het nadeelig saldo is gestegen van f472,52 tot f988,77, tengevolge van de gemaakte lichtreclame. Het voordeelig saldo van den coöpratieven aankoop was f2615,90.

Op voorstel van de financiële commissie werd den heer Westerdijk onder dankzegging decharge verleend. De voorzitter verheugde zich over de uitbreiding, die de afdeeling centrale inkoop heeft genomen en hoopte, dat dit nog zou toenemen.

Het verslag van de commissie van de boterkeuring werd goedgekeurd.

De heer J. Huisman, oud-zuivelconsulent, gaf eenige mededeelingen omtrent proeven met het verpakkingsmateriaal. De proeven met aluminiumpotten zijn tenslotte niet gunstig uitgevallen, zoodat steenen potten het meest aanbevelenswaardig zijn.

De voorzitter merkte in dit verband op, dat de heer Huisman, die reeds zoo veel in deze beweging heeft gedaan, eerlang een welverdiende huldiging in ontvangst zal hebben te nemen. Bij de behandeling van het rapport van de commissie tot de kaaskeuring zei de heer Huisman, dat in dezen veel belangstelling en actie wordt getoond en men op dit gebied sterk vooruitgaat, al is het doel nog niet in alles bereikt.

Het verslag van den Bondscontroleur meldt dat in totaal 2541 monsters zijn genomen. De controleur acht het gewenscht de melk per K.G. te berekenen en niet per liter.

Naar aanleiding van dit verslag maakt de heer Homan de opmerking, dat de fabrieken in plaats van met nummers met namen werden aangeduid, wat hij een beter standpunt achtte. Verschillende leden verklaarden zich hiertegen, w.o. de heer Huisman, die er op wees, dat het hier niet gaat om groote fouten of misgrepen. Wel achtte men het juist, dat de fabrieken hun eigen nummer kennen, wat toegezegd werd.

De voorzitter bracht den controleur, den heer R. Meelker, dank voor zijn werk in het belang der zuivelbereiding.

Hierna werd behandeld de agenda van de vergadering van de F.N.Z., die den 26 Mei te Utrecht zal worden gehouden.

Bij het punt voorstellen en mededeelingen wees de voorzitter op het profijt, dat de fabrieken kunnen trekken voor hun exploitatiekosten uit de statistische uitgave van de F.N.Z., die de laatste maal 297 zuivelfabrieken betrof. De heer Huisman wees in dit verband op de onmogelijkheid van den eisch, dat in iedere fabriek altijd evenveel per K.G, wordt betaald. De secretaris deelde een en ander mede omtrent de wijze van herdenking van het 25-jarig bestaan van den Bond. Den 11-en Juni zal deze viering plaats hebben.

's-Middags zal een algemeene vergadering in de Harmonie gehouden worden, waarin het jubileum gereleveerd zal worden. Hierop zal volgen een diner van bestuursleden en directeuren van de fabrieken, benevens genoodigden. Het bestuur van de F.N.Z. heeft reeds bericht aanwezig te zullen zijn.

De voorzitter wekte op tot algemeene deelneming.

De heer Geluk deed naar aanleiding van het vraagstuk mond- en klauwzeer-bestrijding eenige mededeelingen. Van het vorige jaar af is deze zaak herhaaldelijk in het bestuur van de F.N.Z., besproken. Het gevolg is geweest dat men gezocht heeft langs organisatorischen weg in deze iets te bereiken. De regeering heeft de laatste jaren niet veel gedaan en daardoor verslapt de bestrijding.

Men heeft na besprekingen met deskundigen de wenschelijkheid ingezien van proefneming in een goed te isoleeren provincie, waarin een goede organisatie is. De aandacht viel op Friesland. Men meende door goede isoleering van enkele gevallen goede resultaten te kunnen boeken. Ook propagandavonden en lezingen, waardoor de boeren worden ingelicht, achtte men van veel belang, het evenals het stichten van fondsen voor wetenschappelijk onderzoek.

Bij de bonden is toen gevraagd of zij in dezen mee willen werken. Op den steun der regeering is eveneens gerekend.

Het betreft hier een zuivere proefneming, maar spr. achtte een beweging op deze wijze via de zuivelfabrieken van veel belang. Friesland heeft reeds toegestemd mee te werken inzake deze proefneming in haar provincie.

De voorzitter dankte den secretaris voor zijn uiteenzetting. Spr. meende, dat deze proefnemingen wel een offer waard zijn.

De heer Boersema van Grijpskerk achtte het van belang, dat de veeartsen behalve bij den burgemeester ook bij de zuivelfabrieken aangifte doen van voorkomende gevallen van mond- en klauwzeer. Hij achtte het wenschelijk, dat van regeeringswege den veearts dit werd opgelegd.

De heer Geluk wees er op, dat de leden dit uit zich zelf moeten doen. De besturen moeten deze zaak zelf met de leden regelen.

De heer Huisman wees op fabrieken, die een groot gebied bestrijken en waarvoor het heel moeilijk is, dat ieder geval geconstateerd wordt.

De heer Geluk wees er nog op, dat - indien de boer weet dat de veearts bij aangifte ook de fabriek op de hoogte stelt, - het gevaar zou ontstaan dat men ook dit nalaat. Wanneer den boeren gewaarborgd wordt, dat zij bij aangifte geen verlies zullen lijden, en men er op wijst, dat zij door directe aangifte hun medeleden voor groote verliezen kunnen vrijwaren, zullen zij niet in gebreke blijven.

Besloten werd bij rondschrijven de fabrieken nog eens op deze quaestie attent te maken.

Op een desbetreffende vraag deelde de heer Geluk mede, dat de proefnemingen inzake reiniging van afvalwater 1 Januari j.l. zijn afgelopen, maar nog geen rapport is uitgebracht.

25-Jarig bestaan van den Groninger Zuivelbond.

GRONINGEN: Gistermiddag had de bovengenoemde bond in de groote bovenzaal van de Harmonie een herdenkingsvergadering belegd, ter gelegenheid van zijn 25-jarig bestaan. De voorzitter de heer R. F. de Boer van Siddeburen, heette de aanwezigen welkom. Hij wendde zich in de eerste plaats tot den oud-minister van landbouw dr. F. Posthuma, den heer J. A. Geluk secretaris van de FNZ., de bestuursleden van de ANZ., benevens afgevaardigden en plaatsvervangende afgevaardigden der provincialen bonden; de heeren Kooistra en Tijsma, resp. secretaris van den Frieschen Bond en lid van de Commissie voor landbouw-coöperatie in Friesland; besturen van Provinciale zusterverenigingen, den heer Wuite, voorzitter van de Friesche Mij. van Landbouw en dr. Minderhoud, secretaris der Groninger Mij. Van Landbouw; den heer J. Heidema directeur van de Middelbare Landbouwschool; den heer H. J. Harkema, voorzitter van van de Groningsche Kamer van Koophandel.

En nu gij allen hier te saam, zoo vervolgde de heer de Boer ongeveer, leden van onzen Bond, beheerders en bestuurders onzer fabrieken, allen hartelijk welkom. Brengt dezen dag. in feestelijke stemming door, om daarna eensgezind weder aan den arbeid te gaan. Aan Uwen dagelijkschen arbeid, maar ook aan den arbeid voor onzen Bond. Daartoe is noodig uwe medewerking. Bij voortdoring dragen wij de belangen van onze, van uwe organisatie aan Uwe welwillende aandacht op.

Wanneer ik zal trachten U een historisch beeld voor oogen te schilderen van onzen Bond, dan zal de teekenstift niet aan bevoegde handen zijn toevertrouwd. Mannen, die de geschiedenis van onzen Bond door en door kennen, van wien aan gedeelte van hun leven samen geweven is geweest met het bestaan van den Bond, aan wier werklust en kennis onze Bond zoveel te danken heeft, zouden dit beter kunnen doen.

Toch zal het niet gaan mij er zonder meer vanaf te maken. Want op dezen historischen weg ontmoet men personen en bij de overdenking der geschiedenis komen beelden voor onzen geest, die niet zonder meer mogen worden vervangen door nieuwe, versche indrukken.

Wij willen gedenken hem, wiens beeltenis in een onzer jaarverslagen is opgenomen, die in zijn leven van de oprichting af van den Bond opgenomen, waarvan het eerste jaarverslag in 1901 verscheen, zooveel voor onze organisatie heeft gedaan, overleden voorzitter, den heer **Rooda**. Hij heeft veel weten tot stand te brengen; in de reorganisatie van verschillende fabrieken heeft hij een werkzaam aandeel gehad en aan zijn werklust is zeker ook onze controle-dienst voor een groot deel te danken.

Het voegt ons op deze herdenkingsdag zijn nagedachtenis niet te vergeten, doch in dankbare herinnering te brengen het vele, dat hij in zijn werkzaam leven voor onze organisatie deed.

Dan ontmoet ik in het jaarverslag, dat in 1901 het licht zag, de namen van: J. T. Schuringa, te Wildervank, Dj. Sikkema, te De Waarden, U. Oterdoom, te Bellingwolde, E. Botjes te Zuidbroek, en in het jaarverslag, dat in 1902 uitkwam; J. Oort Elema terwijl ik niet wens te vergeten de heer Fockens, die vele jaren bestuurslid was en dien ik als bestuurslid der Hellumsche fabriek heb leeren kennen als iemand, die in hooge mate onze organisatie een warm hart toedroeg.

Hen allen wil ik bij dezen, al of niet tegenwoordig, gedenken en uit naam onzer organisatie dank zeggen voor hetgeen ze deden in de moeilijke jaren van oprichting en begin. Voordat ik

deze rubriek sluit, wil ik nog nadenken het werk van twee onder ons wonenden en werkenden. Het zijn de heeren J. J. Huisman, oud zuivelconsulent en S. K. Westerdijk onze secretaris.

De heer Huisman was vanaf de oprichting onzer Bond adviserend lid van bestuur. Wanneer ik het woord oud-zuivelconsulent uitspreek, dan trilt een snaar in ons, die naar ik meen met ondeskundige hand aangeslagen of uit harde noodzaak is aangeroerd, maar die in ieder geval een onwelluidende klank veroorzaakt.

De werklust, de onverpoosde arbeid van de heer Huisman, hebben de draad geweven door de geschiedenis van onze Bond, die telkens de kentekenen daarvan te zien geeft.

Onze Bond zegt U hier hartelijk dank voor wat U, mijnheer Huisman voor hem in 25 jaar hebt gedaan en voor hem is geweest. Ik spreek de wens uit, dat wij nog van uw ijver en kennis zullen mogen profiteren.

De tweede, dien ik dank wil zeggen voor zijn werk sedert vele jaren voor onze Bond gedaan, is onze secretaris. Onvermoeid, steeds stipt op tijd met zijn werk, heeft hij getoond onze organisatie lief te hebben, heeft hij deze gediend.

Ik wens U en de Bond geluk, dat wij te zamen dezen dag mogen doorbrengen. De leden van onze Bond zullen zich steeds met dank herinneren alles wat hij voor hen hebt gedaan

Ook de heer J. Meelker bracht spr. Dank voor hetgeen hij deed als controleur van de Bond, evenals de heer Stel botercontroleur.

Onzen Bond werd opgericht door de vertegenwoordigers van 27 fabrieken.

Volgens het jaarverslag, verschenen in 1902, werd door de fabrieken plm. 20 miljoen k.g. Melk verwerkt. Het aantal fabrieken is belangrijk verminderd, doch de hoeveelheid verwerkte melk is geklommen tot ruim 70 miljoen. Vele der in 1900 in een Bond samengevatte verenigingen verwerkten de melk in z.g. 'handkrachtfabrieken'. Thans hebben we in onze organisatie leden, welke beschikken over de meest moderne inrichtingen.

De drang der oprichters ging al spoedig zich bewegen in de richting van boterkeuringen. Deze boterkeuringen zijn sedert onafgebroken gehouden, in de laatste jaren in vereniging met de zusterorganisatie Drenthe. De boterkeuringen hebben veel bijgedragen tot verbeteringen van het product.

Een even gunstige invloed is te constateren als gevolg van de kaaskeuringen.

Door keuring, vergelijking onderlinge bespreking leert men elkander en de resultaten komen het geheel ten goede.

Spoedig na de oprichting is ook de behoefte gevoeld aan gezamenlijke aankoop der benodigdheden bij de zuivelbereiding. Waar dit al dadelijk, voor 25 jaar word gevoeld, mag het verwondering baren, dat in dezen niet de samenwerking verkregen is als wel wenschelijk is.

Een zeer mooie tak van dienst, die door den Bond in den loop der jaren is ingesteld, is de controle op de weegwerktuigen, op het onderzoek op vet gehalte en op de uitbetalingsstaten.

Wantrouwen wordt door dezen tak van dienst ondervangen, accuratesse in de hand gewerkt.

Zoo heeft dan onze Bond in een rij van 25 jaren zijn werk verricht. Een nieuwe periode ligt voor ons. Er is nog veel te doen, gelukkig, anders zou de toekomst niet hoopvol zijn voor hen, die gaarne werken.

Laten wij het allen eens zijn, dat door innige samenwerking, zoowel in het nationaal organisatorisch als in het provinciaal verband door onzen Bond voor zijn leden en vooral ten dienste der leden onzer fabrieken nog veel tot stand kan worden gebracht.

Daartoe wel ik U op, nu wij gezamenlijk staan aan den mijlpaal, die als het ware een periode van vruchtbaren, maar nog niet volbrachten arbeid afsluit.

Op de herhaaldelijk door teekenen van instemming onderbroken rede, volgde een warm applaus.

De voorzitter deelde nog mede, berichten van verhindering van den burgemeester van Groningen, den heer Swaving, waarnemend directeur-generaal en inspecteur van het Zuivelwezen e.a., welke mededeelingen gepaard gingen met gelukwenschen. Spr. memoreerde tevens nog het werk van den heer Pel. van Stroobos, inzake de boterkeuringen, gedurende het geheele bestaan van den Bond.

De heer S. K. Westerdijk, secretaris van den Bond, bracht in de eerste plaats dank voor het hem door de collega's aangeboden bloemstuk.

Spr. gaf een historisch overzicht van den Bond. Den 8 Mei 1900 werd op initiatief van den heer Huisman een door 37 vereenigingen bezochte vergadering gehouden tot oprichting van een bond. Reeds eerder werden pogingen gedaan. In 1900 waren het meestal handwerkfabrieken, die opkwamen, slechts 22 van de 37 konden den toets der critiek doorstaan, dat zij coöperatief waren. Van de oprichters bestaan alleen nog Grijpskerk, Hellum en Zuidbroek. In 1901 werd door de verschillende fabrieken f 175 contributie betaald. Direct werd besloten tot het instellen van een boterkeuring, die toen drie maal in een jaar werd gehouden. De coöperatieve aankoop maakte eveneens direct een punt van bespreking uit. Men sloot zich aan bij de FNZ., waardoor alleen coöperatieve fabrieken lid konden zijn.

De botercontrole bleek eveneens noodig, daar bij een proef bij winkeliers genomen, men „boter” constateerde, waarvan 38 pct. werkelijk boter was. Den 26 Juni 1903 werd het botercontrole-station opgericht.

Spr. ging in den loop van zijn causerie de verschillende functionarissen na. Sinds 26 Juni 1903 is de heer Westerdijk secretaris van den Bond en sinds denzelfden datum is de heer Huisman directeur van het botercontrolestation.

De aankoopvereeniging van de FNZ., in 1904 opgericht, is een groot succes geworden en heeft zich enorm ontwikkeld.

In 1906 verzette de Groninger Bond zich tegen een subsidie-aanvraag bij de regeering door de FNZ.

In 1907 werd in Groningen de algemeene vergadering van de FNZ. gehouden. De FNZ. stelde toen de centrale keuring in, die - na eenige onderbreking - dezen zomer weer werd ingesteld. Den 12 December 1911 werd besloten samen met Drenthe de boterkeuringen te houden. In 1912 werd de eerste cursus voor machinisten gehouden. In 1914 werd de heer Geluk, thans secretaris der F.N.Z., aangesteld als technisch ambtenaar. Hetzelfde jaar - acht dagen voor het uitbreken van den oorlog - werd de vergadering van de FNZ. hier gehouden. Het nut van organisatie is in de oorlogsjaren overtuigend gebleken.

Sinds 1914 verricht de heer Meelker zijn werkzaamheden als Bondscontroleur. Den 15en November 1915 werd een commissie ingesteld, die zou trachten naaml. vennootschappen om te zetten in coöperatieve vereenigingen. Nog geen jaar later was reeds in 5 gevallen succes geboekt.

De heer Geluk werd in 1916 als technisch ambtenaar opgevolgd door den heer Vos.

In 1917 kwamen de zuivelverkoopvereeniging en de verplichte kaaskeuring tot stand.

Besprekingen in 1918 tot het oprichten van een coöperatieve landbouwbank mislukten.

In 1919 kwam het Landbouwhuis te Groningen tot stand, waarvan de landbouw veel genoe-gen beleefde.

In 1921 overleed de heer Rooda, die 20 jaren lang voorzitter is geweest. De heer Britzel, te Usquert, werd als zijn opvolger benoemd, doch bedankte, waarop de benoeming van den tegenwoordigen voorzitter volgde.

De in 1921 gegeven melkcursus had niet het verwachte resultaat.

In 1922 werd de groote landbouwtentoonstelling op het Stadspark gehouden, waar ook de Gron. Zuivelbond met twee stands vertegenwoordigd was. Deze tentoonstelling was in alle opzichten een succes.

1923 bracht de opheffing van het Rijkszuivelconsulentschap van den heer Huisman, die evenwel de zuivelbelangen bleef behartigen.

Ook bracht dit jaar de *débacle* van „*Stad en Lande*”, die tenslotte leidde tot de stichting van „*De Ommelanden*”.

In 1924 werd besloten de boterkeuringen naar Assen over te brengen.

De voorzitter bracht den dank voor zijn overzicht, waarmee de vergadering haar warme instemming betuigde.

Dr. Posthuma voorzitter van den Alg. Ned. Zuivelbond (FNZ.), sprak uit naam van al zijn medebestuurders en collega's. Namens de FNZ. bracht spr. zijn hartelijke gelukwensen aan F.én der kinderen, die vóór den vader geboren werden. De groei van den Groninger Zuivelbond werd altijd min of meer belemmerd, doordat men er meer gevoelt voor het bouw- dan voor het weidebedrijf. En juist daarom is het des te meer te huldigen en te waardeeren, wat hier is tot stand gebracht, want er was een onverdroten ijver voor noodig en grootere toewijding dan elders. De zuivel is gekomen op de plaats van de grootste organisaties in Nederland. Spreker hoopte, dat dit zoo zou blijven en dat de jonge loot te Groningen daarvan zou profiteren.

Speciaal richtte spr. het woord tot den heer Westerdijk, die 22 jaar lang altijd met onverdroten ijver voor de belangen van den Groninger Zuivelbond is opgekomen (applaus) en een nauwgezet secretaris was.

Spr. is eenmaal benoemd geweest als zuivelconsulent in deze provincie. Een drietal jaren later werd hier een huisvlijttentoonstelling gehouden, waar ook zuivelproducten aanwezig waren. Hier werden deze producten voor het eerst gekeurd, wat op een dergelijke tentoonstelling nog nooit was gebeurd.

Toen de Bond werd opgericht waren er fabriekjes lid, die zooveel per jaar verwerkten als nu de grootste fabrieken per dag. Ook nu is de samenstelling merkwaardig, waar een fabriek 1/3 van de melk van den Bond verwerkt. Deze samenstelling van vroeger en nu heeft steeds moeilijkheden meegebracht.

De mededeelingen van den secretaris hebben aangetoond, dat reeds 22 jaar besproken wordt de controle van de fabrieks-boekhoudingen. Spr. zeide dat men nu met het praten maar eens moest ophouden en iemand voor dat belangrijk werk aanstellen.

Het bestuur van de F. N. Z. heeft hier bloemen gebracht, waarmee het wil te kennen geven, dat het vertrouwen heeft in de toekomst van den Bond onder zijn kundige beproefde leiding. Spr. eindigde met de beste wenschen voor den jubileerenden bond. (applaus).

De heer H. J. Harkema, voorzitter van de Kamer van Koophandel en Fabrieken alhier, dankte voor de uitnoodiging tot dit samenzijn, waarin hij hoopte te mogen hen de erkenning, dat de Kamer in haar tegenwoordigen vorm voor het landbouwbedrijf van belang is. Er is een band gelegd door verschillende leden van dezen Bond en de K. v. K.

Spr. huldigde het bestuur en de organisatie voor hetgeen zij in de afgelopen 25 jaar heeft gedaan, en wenschte haar geluk met haar jubileum en eindigde met de beste wenschen voor de toekomst. (applaus).

De heer Wuite, voorzitter van de Friesche Mij. van Landbouw, verklaarde, dat hij steeds met buitengewoon groote belangstelling alles volgt, wat zijn eerste liefde, het zuivelbedrijf, betreft. Spr. gaf uiting aan zijn beste wenschen voor de organisatie in de toekomst (applaus).

Dr. G. Minderhoud, secretaris van de Gron. Mij. v. Landbouw, sprak namens deze organisatie en namens het Boter-controlestation Groningen. Hij dankte voor de aangename samenwerking, die steeds met den Zuivelbond heeft bestaan.

De heer J. Heidema, directeur van het Middelbare Landbouwstation, gaf eveneens uiting aan zijn waardeering voor het werk van den Bond, dien hij veel succes in de toekomst toewenschte.

De voorzitter beantwoordde de verschillende sprekers en sloot daarna de bijeenkomst.

De Feestmaaltijd.

Gisteravond kwam men weer bijeen in de groote bovenzaal der Harmonie, waar thans een feestelijken disch was aangericht. Behalve de autoriteiten, die des middags aanwezig waren, zat ook de Commissaris der Koningin in deze provincie aan.

De voorzitter heette hem speciaal welkom en dankte hem ervoor, dat hij de organisatie deze eer heeft willen aandoen en zich eenige oogenblikken aan zijn zoo juist aanvaardren drukken werkkring heeft willen onttrekken. Door H.M. de Koningin geplaatst aan het hoofd der energieke Groninger bevolking zal de Commissaris ook met de zuivel-bewerking in aanraking komen. De Pers - aldus spr. - heeft ons ingelicht, dat gij ons land in verschillende betrekkingen en werelddeelen hebt gediend. De schat van kennis dien gij hebt vergaard, kan ook ons ten goede komen. Ik hoop en vertrouw, dat - indien wij uw hulp inroepen - dit niet voor niets zal geschieden.

De Commissaris der Koningin, jhr. mr A. W. L. van Starckenborgh Stachouwer, dankte den voorzitter voor zijn vriendelijke woorden, die hij op zeer hoogen prijs had gesteld. Het past mij - aldus spr. - u van harte geluk te wenschen met uw jubileum. Niet om het feit, dat uw organisatie 25 jaren bestaat, maar omdat gij met zoo groote voldoening kunt terugzien op hetgeen gij in die jaren verrichtten. Spr. herinnerde daarbij aan de zuivelproductie van de organisatie en wees op den, vooruitgang, die wilskracht en energie door de organisatie hierin brachten. Door de coöperatie, die in zoo menig opzicht heilzaam in ons land werkte, en door het stichten van een bond, die scherpe controle bracht op het gehalte van het product en den eerlijken handel, werd deze verbetering verkregen.

Uw bond - vervolgde spr. - heeft zeker verdiensten jegens den producent, maar ook tegen den consument en verhiel eveneens den naam van het vaderlandsche product op de internationale markt.

Met de verzekering van zijn belangstelling en den wensch, dat de organisatie ook in de toekomst moge groeien en bloeien, eindigde spreker zijn warm toegejuichte rede.

In den loop van den avond werden nog vele tafelrede's gehouden.

Dr. Posthuma, voorzitter van den F.N.Z., - hield een geestig betoog, waarvan het ernstig slot was het nogmaals aandringen op de instelling van een administratieve en technische controle in den Bond.

De heer Terpstra, voorzitter van den Frieschen Zuivelbond, hoopte, dat, nu men de débacle van „*Stad en Lande*” is te boven gekomen, de Bond zal groeien en bloeien en de coöperatie geheel tot haar recht zal komen.

Verder spraken nog de vertegenwoordigers van den Zuid-Ned. Zuivelbond; de heer **Kooistra** secretaris van den Frieschen Zuivelbond; de heer **Koster**, voorzitter van den N-Hol. Zuivelbond; de heer **Vos**, voorzitter van den Brabantschen Zuivelbond; de heer **Tiesma**, lid van besturen van Friesche Zuivelorganisaties, de heer **Britzel**, voorzitter van de fabriek te Bedum; de heer **Poll**, vertegenwoordiger van den Geld.-Overijselschen Zuivelbond; de heer **Rooda**, voorzitter van de fabriek te Zuidbroek; De heer **Okkinga**, directeur van de fabriek te Bedum; de heer **Veldman**, voorzitter van „*De Ommelanden*”, en de heer **Anema**, oud-voorzitter van den Frieschen Zuivelbond.

Toen de voorzitter de maaltijd ophief kon hij met dank gewagen van een geslaagden dag. Hij dankte de sprekers en vele anderen, w.o. den heer **Stuvé** voor het schitterend arrangement van de tafel en hetgeen opgediend werd.

Hiermee was de feestdag, geëindigd en zeer voldaan kon een ieder weer naar zijn woonplaats terugkeeren.

1926

NvhN 1926-04-13

Bond van Zuivelfabrieken in de Provincie Groningen

GRONINGEN: Bovengenoemde bond hield heden in het *café „De Pool”* een algemene ledenvergadering onder presidium van den heer R. F. de Boer, van Siddeburen.

Deze heette de aanwezigen welkom. Spr. wees er op, dat men voort zal gaan op het in December ingeslagen pad, tot het verbinden van een technische kracht aan den Bond. Hij heette speciaal nog welkom den heer J. A. Geluk, secretaris van de FNZ. Tenslotte besprak de heer De Boer nog even het werktijdenbesluit en het melkbesluit, waarvan hij, als gevolg hoopte, dat het product in kwaliteit nog zal verbeteren.

De secretaris, de heer S. U. Westerdijk, te Usquert, bracht het jaarverslag uit, dat optimistisch gestemd was. Het ledenaantal is gelijk gebleven – 14. Het aantal verwerkte k.g. melk steeg dit jaar met 10 pct. tot 79.000.000 k.g. (v.j. 72.000.000 k.g.) Het aantal buitengewone leden verminderde met 2 tot 18.

Namen van leden 1926- Bron: 1e zuiveljaarboek 1926¹

Bedum		Grijpskerk		Marum
De Wilp		Harkstede		Noordlaren
Ezinge		Hellum		Winschoten
Glimmen		Holwierde		Zuidbroek
Groningen		Laude		

De commissie tot het nazien der rekening dit jaar gevormd, door de fabrieken Glimmen, Hellum en Bedum, heeft de boeken in orde bevonden. De inkomsten bedroegen *f* 10.766,37, de uitgaven *f* 11.101,73, nadeelig saldo *f* 335,36. Alles werd in de beste orde bevonden.

Dezelfde commissie controleerde de rekening van den coöperatieven aankoop. De ontvangsten waren *f* 68.887,64 de uitgaven *f* 66.838,73, voordelig saldo *f* 2048,91. De aanwezige goederen hadden een waarde van *f* 640,75. De voorraden klopten met de boekwaarde.

De heer ten Have te Ezinge, bracht verslag uit van het werk van de commissie voor boterkeuring. De keuringen van de provincies Groningen en Drenthe, werden dit jaar weer te Assen gehouden. Spr. lichtte de verschillende eischen, die gesteld worden, uitvoerig toe en besprak de resultaten van het werk in het afgelopen jaar. De heer F. Huisman oud-zuivelconsulent, deelde nog een en ander mee omtrent het geven van punten voor het te keuren product, de hoge cijfers werden iets gedrukt.

De laatste kwestie werd nog even besproken. De heer Huisman wees er nog op dat men het over de gebreken vrijwel eens is, laat men het er nu ook over eens zijn, wat de beste boter is. De heer Geluk was door het besprokene weer gesterkt in zijn meening van hoeveel belang de centrale keuringen zijn, met het oog op het bepalen der punten en een goed gebruik van de puntenschaal.

1 Niet lid zijn: Blijham (p), Briltil (Lijempf), Den Ham c, Doezum (Lijempf), Farmsum c, Groningen (Nijverheid (p), Hoogkerk (p), Kielwindeweer c, Meeden (p), Noordwijk c, Onnen (p), Opwierde c, Sappemeer (p), Slochteren c, Tolberd (Lijempf), Veendam (p), Winsum (Lijempf), en Woltersum c

Het verslag van de commissie voor de kaaskeuring vermeldde dat 7 keuringen, werden gehouden. De keuringen beantwoordden aan haar doel. Ook enkele Drentsche fabrieken zonden kaas in. In 1925 zijn voor Groningen 75 en voor Drenthe 19 kazen gekeurd.

Tenslotte werd het jaarverslag van den bondscontroleur, den heer Meelker, uitgebracht. De zuivelbascules werden geregeld gecontroleerd, terwijl ook periodiek monsters werden genomen, en onderzoeken plaats hadden.

De heer Okkinga, van Bedum, gaf den fabrieken in overweging van elke melkleverantie monsters te nemen, waarbij hij wees op noodzakelijkheid hiervan. Spr. wilde de de rapporten van de bondscontrole wat overzichtelijker en uitgebreider hebben. Een en ander gaf aanleiding tot eenige discussie. De laatste kwestie zal nog nader onder oogen worden gezien.

De verschillende jaarverslagen werden goedgekeurd met dank aan den samenstellers. Den penningmeester werd décharge verleend onder dankzegging voor zijn beheer.

Aan de orde was nu een wijziging der statuten, waarvan het concept was rondgedeeld. De secretaris deed er lecture van.

Bij art. 7 maakte de heer Schuiringa de opmerking, dat leden, die bedanken, evengoed hun plichten moeten nakomen voor het loopende jaar even als in dit artikel wordt voorgeschreven voor leden, die geroyeerd worden, Waarvan bepaald wordt, dat de algemeene vergadering beslist in hoeverre zij bij het beëindigen van het lidmaatschap tot de schulden van de vereniging moeten bijdragen.

De voorzitter meende, dat uit het artikel volgt dat de leden, die bedanken, hun verplichtingen over het loopende jaar moeten nakomen.

Besloten werd door een kleine redactiewijziging aan de bezwaren van den heer Schuiringa tegemoet te komen.

De heer Rooda te Zuidbroek, behandelde bij art. 10 het stemrecht en de financiële verhouding en vroeg daarover nadere inlichtingen.

De voorzitter wees erop, dat de gewone leden pond-pondsgewijs in de kosten der huishouding moeten bijdragen. Het bestuur meent, dat op deze wijze de uitgaven het beste en billijkste kunnen worden bestreden. De heer Rooda wilde niet de mogelijkheid openstellen dat het bestuur meer dan 5 personen zal omvatten, terwijl hij de buitengewone leden van het bestuur wilde uitsluiten.

De heer Westerdijk wees erop, dat het laatste in bijzondere gevallen wenschelijk kan zijn,

De voorzitter zei, dat het niet in de bedoeling ligt het aantal bestuursleden boven de 5 te doen stijgen. De heer Britzel van Bedum, verdedigde de redactie van het artikel 11; hij kon er zich mee vereenigen, dat van de clause: „minstens 5 personen” het eerste woord werd geschrapt.

Hierbij kwam nog ter sprake de vraag, of een buitengewoon lid, dat tot bestuurslid wordt gekozen stemrecht heeft. Het bestuur was van oordeel dat dit wel het geval was.

Bepaald werd, dat het bestuur uit 5 personen zal bestaan.

De heer Schuiringa besprak bij art. 12 de wijze van verkiezing van het bestuur en de regeling der stemmen. Met dit artikel behandelende wijze der verkiezing op zichzelf kon hij zichzelf wel vereenigen. De voorzitter stelde voor dit artikel ook van toepassing te doen zijn op de wijze van verkiezing voor commissies e.d., waartoe besloten werd.

In de nieuwe statuten wordt opengesteld de mogelijkheid van een ambtenaar als secretaris-penningmeester.

De heer Schuiringa maakte bij art. 23 de opmerking, dat de wijze van stemmen niet in de statuten is opgenomen, zooals dit bij andere vereenigingen en coöporaties geregeld gedaan wordt. Spr. wilde het ook in deze statuten vastleggen. De heer S. heeft een en ander reeds schriftelijk aan het bestuur toegelicht en de redactie van een hiervoor in te voegen artikelen bijgezonden, terwijl de omschrijving dan uit het huishoudelijk reglement zal verdwijnen. De heer Britzel, zag de noodzakelijkheid van deze toevoeging niet in. De wet schrijft het niet voor.

De meeningen over dit punt waren verdeeld. Sommige leden gingen met den heer Schuiringa mee, anderen achtten deze zaak van ondergeschikt belang en sommigen achtten het beter, dat een en ander in het huishoudelijk reglement werd vastgelegd, met het oog op eventueele wijziging, die er door vergemakkelijkt wordt.

Met 7 tegen 5 stemmen werd besloten de wijze van stemmen niet in de statuten vast te leggen. Bij acclamatie werden de ontwerpstatuten goedgekeurd, terwijl het bestuur gemachtigd werd eventueel redactieveranderingen aan te brengen als dit voor de Kon. goedkeuring nodig blijkt.

Besproken werd vervolgens de voorgestelde instructie van den secretaris. In de eerste artikelen worden zijn plichten en rechten nauwkeurig omschreven. Bij het bereiken van den 65-jarigen leeftijd wordt hem ontslag verleend. Hem kan ook het penningmeesterschap worden opgedragen, waarvoor een persoonlijke of zakelijke borgstelling ad *f*3000, wordt vereischt. In kas mag niet meer dan *f*250 aanwezig zijn. Als zijn woonplaats is Groningen aangewezen,

In art. 14 wordt in het ontwerp het salaris van den secretaris bij voorloopige aanstelling op *f*3000 per jaar bepaald en bij vaste aanstelling op *f*3250 bepaald. Voor hem wordt een pensioenverzekering van *f*2000 en zoo nodig een weduwen-verzekering van *f*1000 afgesloten.

De afd. „Marum” achtte dit salaris te laag, al niet speciaal het penningmeesterschap ook wordt gehonoreerd. Is dit niet het geval, dan acht men dit salaris te laag. Er Moet een goede kracht komen, die in het secretariaat een bestaanspositie kan vinden.

De heer Timmermans gaf in overweging aan het bestuur om dit punt nader onder oogen te zien en met betere voorstellen te komen.

De voorzitter verdedigde het bestuursvoorstel dat na rijpe overweging is ontstaan.

Een der leden wees erop, dat het salaris nog altijd verhoogd kan worden als men een goede kracht heeft. Een ander lid maande in dezen tot voorzichtigheid.

(De vergadering duurt voort.)

NvhN 1926-04-14

(Vervolg van het verslag van gisteren.)

Bij de verdere behandeling van het concept-ontwerp tot instructie van een aan te stellen secretaris wees de heer Huisman er op, dat de *f*3000 als aanvangssalaris is bedoeld en dat dit zeker niet minder is dan het aanvangssalaris van personen in andere dergelijke betrekkingen met capaciteiten, zooals die ook voor een betrekking als secretaris van dezen bond worden gevraagd. De heer Timmermans, van Marum, wees er nog op, dat men een man moet hebben, die zowel theoretisch als practisch uitstekend onderlegd is en die een vraagbaak voor de directeuren der zuivelfabrieken kan zijn. Spr. zag liever, dat er in plaats van één verhooging van *f*250,- 8 periodieken van dit bedrag waren vastgesteld. Ook een beginsalaris van *f*3000 is te laag.

De heer Britzel sprak als minderheid van het bestuur in denzelfden geest als de heer Timmermans had gesproken. Door deze instructie krijgt men niet die krachten, die men hebben moet. Spr. had graag de grenzen iets ruimer gezien, al zal hij zich bij de meening van het bestuur neerleggen.

De voorzitter zei, dat bestuur best kan komen in de opvatting van Marum. De salarissen van personen met soortgelijke werkzaamheden en de capaciteiten van den bond moesten bij het ontwerpen van deze instructie onder oogen worden gezien. Het jaar 1925 heeft nog een klein nadeelig saldo. Dit is niet verontrustend, maar men moet niet maken, dat de bondsfabrieken terugdeinzen. De voorstellen zijn voorzichtig, later kan men verder zien.

Het voorstel van het bestuur inzake salariëring werd tenslotte aangenomen met 10 tegen 2 stemmen.

Het concept werd bij acclamatie goedgekeurd.

Een der leden vroeg hoever het bestuur gevorderd was met de ontwerpen van statuten voor de fabrieken. De voorzitter zei, dat een en ander nog onder oogen wordt gezien.

De heer Homan bracht de organisatie van den verkoop ter sprake. Dit punt zal door het bestuur nader onder oogen worden gezien. De FNZ. heeft ter dezer zake een commissie ingesteld, die een rapport zal indienen.

De voorzitter sloot hierna, met dank voor de medewerking der leden de vergadering.

NvhH 1926-12-15

Verslag Verg. Bond van zuivelfabrieken Groningen

De heer W. Pasma benoemd als secretaris

GRONINGEN: In de bovenzaal van het café „de Pool” werd gistermiddag een algemene vergadering gehouden van den *Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen*, onder voorzitterschap van den heer R. F. de Boer, uit Siddeburen.

Deze heette den heer Geluk, den algemeenen secretaris FNZ. speciaal welkom. Voorts hoop- te spr., dat de besprekingen goede resultaten zullen opleveren.

Nog kwam spr. op de benoeming van den nieuwen secretaris, den heer W. Pasma, die reeds als zodanig werkzaam is.

De cursussen zullen waarschijnlijk in tweeën gesplitst worden; het lijkt met deze voorlichting over boter- en kaasbereiding niet ongunstig. De heer de Boer hoopte, dat ook de secretaris hiermede succes zal hebben.

De gezondheidstoestand van de veestapel kan nog meer worden behartigd, alsmede verbetering van den melkoprangst. Er is veel gelegen in spontane samenwerking, zonder af te dalen in ijverzucht en klein gedoe.

Ook het Bestuur zal zijn plicht weten te den. We zullen aaneengesloten staan en werken, aldus spr. Het werk ligt als een nieuw tijdvak voor ons. Men moet beseffen, dat onze Bond moet zijn voor een boerenstand. Daarvoor is noodig, dat in alle fabrieken, leden van onzen bond meer propaganda moet worden gemaakt. Dit is noodig, bij inzinking in het economisch leven als een krachtige steun en organisatie onontbeerlijk lijkt. Er is in het afgelopen tijdperk reden voor ongerustheid geweest. De prijzen schommelden heen en weer. Daarom moeten wij, aldus spr. paraat zijn en de concurrentie kunnen doorvoeren.

Medegedeeld werd, dat het rapport over de rundertuberculose, op aanvraag aan de veehouders zal worden toegezonden.

De voorzitter vestigde nog de aandacht op de motie die in de Kamer is ingediend, inzake te veel arbeidsuren van het personeel in dienst bij leden van den Zuivelbond. Het schijnt, dat in sommige fabrieken het maximale aantal uren wordt overtreden. Spreker hoopte, dat de leden, indien ze hiertoe genoodzaakt zijn, dit mededelen, opdat men mogelijk tot verbetering van den toestand kan komen. Men zou in dat geval een verhoogd aantal arbeidsuren kunnen vragen.

De heer de Boer wees op de goede samenwerking, die er bestaat tusschen den keuringsdienst en den Bond.

De heer Geluk, de algemene secretaris, der FNZ. gaf hieromtrent nadere toelichting. Spreker wees op een nieuwe regeling in sommige keuringsgebieden, waardoor voldaan wordt aan de bepalingen van het melkbesluit. Op die manier voorkomt men, dat leden van den keuringsdienst rechtstreeks naar een lid gaan waar volgens spr. een ongezonde toestand is. In die richting valt nog wel wat te bereiken.

Ingekomen was een schrijven van het lid Glimmen, dat bedankte als lid.

De voorzitter moet het van het hart, dat een dergelijk lid onmogelijk goed op de hoogte kan zijn met de voordeelen, die aan het lidmaatschap van den Bond zijn verbonden.

Medegedeeld werd nog dat in een bespreking van bestuur met afgevaardigden, de statuten in verband met de wet op de coöperatie zullen worden behandeld.

Overgegaan werd tot de verkiezing van een bestuurslid. Aftredend lid was de heer H. ten Haven, die werd herkozen.

Overgegaan werd tot verkiezing van een lid tot nazien der rekening. Als dubbeltal stelde het bestuur voor de fabrieken De Wilp en Marum. Verkozen werd De Wilp.

Aan de orde was de verkiezing van een lid van de commissie voor den Coöperatieve aankoop. Als dubbeltal stelde het bestuur voor de fabrieken Zuidbroek en Ezinge. Verkozen werd Zuidbroek.

Verkozen werd tot lid van de commissie voor de boterkeuring, de heer Th. de Boer van Helsum.

Tot vast lid in deze commissie werd in plaats van den heer Ten Have, die bedankte, de heer W. Pasma, de secretaris gekozen.

De voorzitter sprak woorden van dank aan het adres van den heer Ten Have. (applaus).

In bespreking kwam de begroting 1927. De begroting bedraagt aan inkomsten en uitgaven f14574.

De voorzitter stelde voor over te gaan tot restitutie aan de fabrieken. Uit de vergadering werd de opmerking gemaakt, dat het aanbeveling verdient het saldo om te vormen tot reserve.

De voorzitter menkte op, dat dit wel door het bestuur is overwogen, maar spr. achtte het beter, dat het geld wordt gerestitueerd.

De eenige weg is het vraagstuk voorloopig aan te houden. Het kan dan na de bespreking in het Bestuur zuiverder worden beoordeeld. Aldus word besloten.

De begroting werd daarna met algemeene stemmen goedgekeurd. In behandeling kwam de agenda der FNZ.-vergadering te Utrecht.

De secretaris van den FNZ. de heer Geluk, gaf op verzoek, eenige inlichtingen over de begroting op deze agenda vermeld. Spr. merkte op, dat de FNZ. door reclame in het buitenland, het zuivelprodukt allerwege meer bekend gemaakt hebben.

De afzet der producten naar buitenland wordt hoe langer hoe meer bemoeilijkt. En daarom acht men het noodig, dat meer aandacht aan het werk voor afzet der producten wordt besteed.

Het is noodig, dat assistentie wordt verkregen, door benoeming van een nieuwen deskundige op dit gebied. Algemeene vraagstukken op dit gebied moet men aandacht schenken. Zoo b.v. de prijsdaling van de Nederlandsche boter. Voor de toekomst zal het van veel waarde zijn, dat er iemand wordt aangesteld, die voor de FNZ. kan reizen en de belangen ook in het buitenland kan behartigen.

Nog worden door een der afgevaardigden de heer Okkinga, zijn bezwaren tegen uitbouw van het secretariaat geuit, zooals men dat bezig is te doen.

De heer Schuringa maakte nog een opmerking over het salaris van den te benomen Handelsconsulent. Wil men dezen functionaris op f 3000 aanstellen, dan betwijfelt spr. of dit salaris voldoende is. Bovendien moet men niet beginnen een beginneling aan te stellen Spr. Zou liever de f 3000 verhogen om sollicitanten uit een beter milieu te krijgen.

De heer Geluk beantwoordde op de diverse opmerkingen. De opmerking is wel gemaakt, aldus spr., dat de vreemdelingen in de meeste gevallen in Friesland in de zuivelbedrijven werden rondgeleid. Met deze kwestie zal rekening worden gehouden. Spr. klaagde over de belangstelling der fabrieken in de reclame-brochure. Ook in deze richting laat de steun veel te wenschen over.

Op een vraag of de, FNZ. ook voor de fabrieken afzonderlijk werkzaam is, antwoordde de heer Geluk ontkennend. De FNZ. bedoelt zoveel mogelijk algemeen te werken.

De voorzitter merkte op, dat het bestuur aanvankelijk vrij sceptisch stond tegen de begroting op de agenda van de FNZ., speciaal in verband met de benoeming van den nieuwen Handelsconsulent. Het bestuur is tot het besluit gekomen, de mening van de vergadering te horen en verder in principe te verenigen met hetgeen bestuur van de FNZ. wil.

Men kan zich er mee verenigen, voor de begroting te stemmen. Nadat nog eenige minder belangrijke zaken waren besproken, werd de vergadering gesloten.

1927

NvhN 1927-04-27

Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen.

GRONINGEN: Deze Bond hield gistermiddag in het café “De Pool” alhier een algemene ledenvergadering onder presidium van den heer R. F. de Boer te Siddeburen.

De voorzitter heette de vele aanwezigen welkom. Spr. memoreerde de door 't Hoofdbestuur gehouden besprekingen over den arbeidstijd in de fabrieken met den minister. Er is een kleine verruiming gegeven. Spr. hoopte, dat men zich aan de voorwaarden zou houden. Zijn er bezwaren, laat men die dan ter kennis van het bestuur brengen.

De heer W. Pasma alhier bracht als secretaris het jaarverslag uit. 1926 was een belangrijk jaar. De bond benoemde een technisch ambtenaar. De toekomst zal moeten bewijzen, of hier een goeden stap is gedaan. Een ding is zeker, dat de organisatie in Groningen nog ver achter staat bij vele zusterorganisaties. Betere melkwinning, contróle op den gezondheidsdienst van het vee en vele andere zaken verdienen volop aandacht.

De Prijzen van zuivel- en melkproducten daalden, doch deze daling werd gecompenseerd door een stijging van de melkproductie, voornamelijk doordat 1926 een goed jaar was, zoodat het aan de leveranciers betaalde melkgeld niet zoo erg daalde.

De hoeveelheid verwerkte grondstof is toegenomen met 17 pct., hoewel de fabriek te Glimmen als lid bedankte.

Er is weer vakonderwijs gegeven aan personeel van zuivelfabrieken en controleurs. Er meldten zich 76 deelnemers aan, waarvan 10 afvielen. Uit de overblijvenden zullen de besten geselecteerd worden om voor het F.N.Z. diploma voor botermaker, kaasmaker of controleur te worden opgeleid.

De Groninger Bond heeft de contróle nog niet geregeld. Wel staan de meeste fabrieken naast die van een commissie uit de leden, onder deskundige contróle, doch de eenheid ontbrak wel eens. Tot nu toe werden 4 fabrieken door de F.N.Z. gecontroleerd, 3 door den Frieschen Bond, 3 door een particulier accountantsbureau en 3 enkel door een leden-commissie. Verschillende fabrieken deden toezegging met ingang van het nieuwe jaar de contróle op te dragen aan het secretariaat der eigen organisatie..

De Centrale aankoop, boterkeuring, kaaskeuring en contróle van melkonderzoek functioneerde naar behooren.

Aan het slot van het verslag wordt een woord van dank gebracht aan den afgetreden den heer Westerdijk, voor het vele werk, dat hij voor den Bond deed. Het bestuur heeft ook door een stoffelijk blijk zijn waardeering getoond.

Volgens het financiëel verslag bedroegen de ontvangsten *f*14.636,01 en de uitgaven *f*9.618,65,² zoodat er een batig saldo was van *f*5017,36. Het nadeelig saldo van 1925 was *f*335,36, zoodat er een saldo rest van *f*4682.

Voor den Coöp. Aankoop waren de inkomsten *f*107.492,61, de uitgaven *f*107.448,40, batig saldo *f*44,21, wat samen met de vorige saldi (*f*2048,91) *f*2093,12 maakte. In het depôt was voor een waarde van *f*558 aanwezig.

2 Stond *f*96.118,65 (ZHN.)

De fabrieken te De Wilp en Hellum hadden de rekeningen en bescheiden nagezien en in orde bevonden. Op haar voorstel werden de penningmeester en het bestuur gedéchargeerd. Het bestuur stelde voor het saldo in kas te houden, o.m. met het nog op t.b.c. bestrijding en melkwinning en voor verderen uitbouw van het secretariaat en uitbreiding daarvan. Aldus besloten.

Uit het verslag van de Commissie voor de Boterkeuring bleek, dat in deze provincie voor een diploma in aanmerking kwamen de fabrieken te Ezinge (71.63), Grijpskerk (71.26). Bedum (69.65), De Wilp (69.61), Marum (69.28), Hellum (68.21) Zuidbroek (67.53), Winschoten (67.40) en Glimmen (67.61). De tusschen haakjes geplaatste cijfers geven het aantal behaalde punten weer. Er waren 14 deelnemers.

Volgens het verslag van de Commissie voor de Kaaskeuringen hebben er 7 keuringen plaats gehad. Het verloop der keuringen was zeer bevredigend. Gememoreerd wordt het aftreden van den heer J. Homan te Loppersum als secretaris eind 1926. Sedert 1919 bekleedde de heer Homan deze functie en hij verzamelde in die jaren tal van belangrijke gegevens. De verslaggever brengt hem daarvoor dank,

Tenslotte werd het verslag uitgebracht van den contrôle-dienst van den Bond, waarin een overzicht werd gegeven van de verschillende controles. Uit de vergadering werd aangedrongen op uitgebreidere omschrijving van het resultaat van het onderzoek. Het bestuur zeide dit toe.

De voorzitter dankte den verslaggever, commissies enz., voor het werk, dat zij in het belang van den Bond deden en wees op het nut van de verschillende instellingen en het succes van de keuringen en den contrôledienst.

Wegens vertrek van den voorzitter moest een nieuw bestuurslid gekozen worden. Gekozen werd de heer I. van der Wal te Beerta, die evenwel voorde benoeming bedankte. Bij tweede stemming waren de stemmen verdeeld en verschillende heeren verklaarden een eventueele benoeming niet te zullen aannemen. De heer Van der Wal kwam naar aanleiding hiervan op zijn besluit terug en stelde zich alsnog beschikbaar met het gevolg, dat hij met 28 van de 31 stemmen gekozen werd; 3 stemmen waren in blanco uitgebracht.

De beschrijvingsbrief voor de algemeene vergadering van den Alg. Ned. Zuivelbond FNZ. gaf geen aanleiding tot opmerkingen.

De heer De Vries, te Niezijl, bracht bij rondvraag de t.b.c. bestrijding bij het vee ter sprake. Spr. verheugde zich over de huidige belangstelling voor dit vraagstuk. In deze provincie zijn thans de veehouders warm voor dit vraagstuk. Men moet het ijzer smeden als het heet is. De medewerking van de boeren is er. Verschillende veehouders hebben persoonlijk de t.b.c.-bestrijding ter hand genomen. Noodig is echter de medewerking der zuivelfabrieken. Spr. hoopte, dat de Alg. Ned. Zuivelbond in deze iets wil doen. Dan zullen ook provinciale bonden en andere vereenigingen volgen. Spr. drong erop aan, dat in deze iets gedaan zou worden.

De voorzitter antwoordde, dat deze zaak reeds herhaalde malen besproken is. Het bestuur wil hiervoor propaganda maken en heeft levendige belangstelling voor dit onderwerp, dat het niet zal loslaten. Er moet samenwerking zijn, opdat de draagkracht van één organisatie niet overschreden zal worden en er met te meer succes gewerkt kan worden.

De heer Britzel onderstreepte dit nog.

Aan het eind der vergadering richtte de heer Britzel een woord, van afscheid tot den voorzitter. Het vertrek van den heer De Boer doet den Zuivelbond leed. M. de Boer, zei spr., gij zijt een van diegenen, die zoo buitengewoon goed het wel en wee van de boeren kunt beoordeelen. Spr. geloofde, dat Groningen dankbaar kan zijn, dat de heer De Boer hier gekomen is. Het

werk in de organisatie deed hij op een wijze boven alle lof verheven. Spr. dankte den heer De Boer voor alles wat hij voor den Bond deed. (Applaus).

De heer De Boer zei, dat deze dag voor hem niet gemakkelijk was. In 1888 begon spr. zich in de fabriekmatige zuivelbereiding te bekwamen. Spr. heeft meegemaakt de ontwikkeling en het ontstaan van den Frieschen Bond. Zeventien jaar is spr. hier in Groningen geweest en ook hier mocht hij op het gebied, van zuivelbereiding meewerken. De horizon van de coöperatieve beweging is verduisterd. Er is niet altijd de noodige medewerking, die noodig is, zal de coöperatie worden een instelling voor den boer door den boer. Er is noodig een eensgezindheid, sterker dan ooit. Bestuurders van organisatie's en beheerders van fabrieken moeten hiertoe in de eerste plaats meewerken.

De coöperatie is in de eerste plaats geweest een hefboom van welvaart voor den boerenstand, zoowel op het gebied van zuivelbereiding als elders. Het belang van de coöperatie moet altijd gepropageerd worden om te komen tot grootere eensgezindheid, waartoe spr. nogmaals opwekte. Spr. hoopte, dat het de leden gegeven zou zijn om te komen tot verstevigen van den Gron. Zuivelbond, die een kleine bond is, maar een sterke bond kan zijn, ten zegen van den boer: (Applaus).
Hierna sluiting.

NvhN 1927-12-28

Vergadering Groninger Bond van Zuivelfabrieken

Vaste aanstelling secretaris W. Pasma

Onder presidium van den heer L. F. Britzel van Usquert had gisteren in het café „De Pool” een ledenvergadering plaats van den Groninger Zuivelbond.

De voorzitter constateerde voorloopig, dat de resultaten van 1927 voor het bedrijf in het algemeen niet onbevredigend waren.

Spr. verheugde zich over de flinke opkomst, ondanks de slechte weersomstandigheden, waarin hij een blijk zag van de belangstelling, die het werk van den bond onder zijn leden heeft.

Een verzoek van den heer R. Talsma, vroeger directeur der Coöp. Zuivelfabriek te Peize, thans kaashandelaar te Groningen, om toegelaten te worden als buitengewoon lid van den Bond, werd ingewilligd.

Verschillende verkiezingen hadden plaats. De heer J. D. Boersema te Grijpskerk werd hierbij als bestuurslid herkozen. De fabriek te Marum werd aangewezen als lid der commissie tot naziën der administratie van secretariaat en afdelingen en de fabriek te Ezinge als lid der commissie voor den coöperatieven aankoop. De heer F. de Boer te Groningen werd benoemd tot de commissie voor boterkeuringen.

Tijdens de stemming kwam de secretaris van de FNZ., de heer Geluk, ter vergadering en werd welkom geheeten door den voorzitter.

Aan de orde was vervolgens de behandeling van de begrooting voor 1928, sluitende in ontvangsten en met f 15.774 (sluitpost f 239.). De voorzitter lichte verschillende posten toe. Een pro memoriepost was uitgetrokken voor den Gezondheidsdienst, in verband met de aanhandige plannen. Definitieve voorstellen konden nog niet gedaan worden. Eventuele kosten voor

inrichting van den dienst kunnen gevonden worden uit een saldo van een vorig jaar. De om-
slag is vastgesteld op 15 ct. per K.G., terwijl dit jaar 16 cent werd geïnd.

Namens de zuivelfabriek – van Marum ³ werd gewezen op de wenselijkheid om de controle
uit de algemeene bondskas te betalen. De voorzitter zei, dat in het algemeen dit standpunt juist
is, maar dat de drie grootste fabrieken van den bond niet tot de bondscontrole zijn toegetre-
den. Traden deze fabrieken toe, dan zouden de werkzaamheden van den secretaris in het ge-
drang komen. Een en ander was aanleiding voor het bestuur om de aangesloten fabrieken een
kleine vergoeding (dit jaar werd f 700 geïnd, nu zijn deze inkomsten op f 300 begroot) te laten
betalen. Het idee van Marum vond na deze toelichting geen ondersteuning.
De begroting werd hierna goedgekeurd'.

Van het bestuur was een voorstel ingekomen om het saldo van de afd. Aankoop over 1926
voor 75 pct. aan de fabrieken uit te keeren en 25 pct. bij den Bond te laten. De voorzitter wees
er op, dat deze zaak ook in de vorige vergadering reeds besproken werd. Het bestuur meende,
dat de bondskas hier ook diende te deelen.

Bij het debat over dit punt bracht de heer Elema de volgens hem onvoldoende aansprakelijk-
heidsregeling bij den centralen en den provincialen aankoop ter sprake. De heer Geluk lichtte
deze zaak wat betreft den centralen aankoop van de FNZ. toe. De aansprakelijkheid is niet in
de finesses geregeld. Er is echter een reserve van f 56.000 en tot dusver konden de verliezen
uit de reserves bestreden worden. Dit geldt niet geheel voor het Distributie-bureau; een verlies
zouden de bonden moeten betalen, al is niet uitgesloten, dat uit het reservefonds geput zou
kunnen worden. De heele aansprakelijkheid van het centraal aankoopbureau heeft alleen als
grond het reservefonds, dat bij de FNZ. zit; kwam er een groot verlies, dan zou men zich tot
de bonden moeten wenden. Kans op groote verliezen is echter niet groot, daar deze instelling
voorzichtig beheerd wordt. De heer Van der Wal onderstreepte de opmerkingen van den heer
Elema.

Het bestuursvoorstel werd aangenomen.

De voorzitter lichtte vervolgens een bestuursvoorstel toe om den heer **W. Pasma**, alhier, met
ingang van 1 Januari 1928 vast aan te stellen als secretaris. Met algemeene stemmen werd
hiertoe zonder discussie besloten. De voorzitter gaf den heer Pasma die bij deze bespreking
afwezig was, kennis met de beste wenschen voor zijn werkzaamheden als zoodanig, waarvoor
laatstgenoemde dank zegde.

De agenda van de FNZ.-vergadering op 29 December a.s. werd besproken. Den afgevaardigde
werd opgedragen bij de bestuursverkiezing zijn stem uit te brengen op dr. Posthuma (aftre-
dend). Namens de fabriek te Bedum werd tevredenheid betuigd over het feit, dat de FNZ. bij
tentoonstellingen geen fabrieken van de FNZ. laat vertegenwoordigen. De spr. meende, dat
het Handelsconsulentschap in deze nog verder zou kunnen gaan, waartoe hij enkele wenken
gaf. De FNZ. dient zich te bepalen tot een algemeene reclame voor de zuivelproducten. Het
bestuur zegde overweging toe.

Bij de post Centrale Aankoop werd nogmaals de aansprakelijkheid te berde gebracht. De
voorzitter stelde voor de F.N.Z. in overweging te geven of het mogelijk zou zijn de aanspra-
kelijkheid te regelen. Aldus besloten.

De afgevaardigde zal voor goedkeuring dezer begroting dienen te stemmen.

3 Volgt uit tekst! (ZHN.)

De secretaris de heer Pasma, deed verschillende mededeelingen over de werkzaamheden van den bond in 1927. De heer Timmermans te Marum merkte naar aanleiding hiervan op, dat het z.i. onjuist is, dat aan de cursussen van den bond ook personen van particuliere fabrieken deelnemen. De voorzitter zei, dat deze zaak indertijd wel onder oogen gezien is, waarbij besloten is, voorloopig enkele menschen, die in dienst zijn van particuliere fabrieken, toe te laten. Het bestuur zal deze zaak nog nader onderzoeken.

De voorzitter deelde mee, dat het bestuur inzake een veegezondheidsdienst en tbc.-bestrijding in de voorjaarsvergadering met definitieve plannen hoopte te komen. Spr. ging in korte trekken vroegere besprekingen ter dezer zake in den Bond en in de Gron. Mij. v. Landbouw na. Het streven van de Mij. om een gezondheidsdienst in te stellen, waarbij alle boeren zich zouden kunnen aansluiten mislukte in eerste instantie. Voor Friesland en Groningen kwam ondertusschen een particuliere organisatie. Het ziet er nu naar uit, dat de Gron. Zuivelbond zelf een gezondheidsdienst zal moeten inrichten. Naar spr.'s meening is dit wel mogelijk. De gezondheidsdienst zal zich zelf grootendeels moeten bedruipen. Een practiserend veearts moet aan het hoofd slaan en overeenkomsten moeten gesloten worden met plaatselijke afdeelingen, volgens vast te stellen tarieven. Van een vergoedingsfonds voor overname van dieren zal voorloopig wel geen sprake zijn. Het, begin moet, uldus spr., eenvoudig zijn; langzamerhand moet men tot uitbreiding komen

Met tbc.-bestrijding moet het eerst begonnen worden, later zal dit uit te breiden zijn met bestrijding van besmettelijke verwerping etc. Het bestuur zal diligent blijven. De vraag werd gesteld of het gewenscht is, dat de Bond als coöperatief lichaam handelaren toelaat als buitengewoon lid. De voorzitter wees op de statuten, die dit toestaan; deze zaak berust dus geheel bij de leden zelf, die over toelating stemmen.

Hierna sloot de voorzitter de vergadering met een woord van dank aan den heer Geluk voor zijn aanwezigheid.

1928

NvhN 1928-04-25

Vergadering Bond van Zuivelfabrieken Groningen

GRONINGEN: Gistermiddag hield de *Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen* zijn jaarvergadering in het café „*De Unie*” alhier onder presidium van den heer L. F. Britzel te Bedum. Deze constateerde in zijn openingswoord, dat 1927 voor de verschillende fabrieken behoorlijk gunstig is geweest. Voor de individuele leden zullen de resultaten wel zeer variërend zijn geweest.

De hoeveelheid verwerkte melk is belangrijk toegenomen, dank zij een goed weidejaar en uitbreiding van het veeteeltbedrijf. Sinds lange jaren - en nu nog - was in onze provincie akkerbouw hoofdzaak. Doch daarnaast bestaat het veeteeltbedrijf, waarin de laatste jaren een grote opbloei tot stand kwam. Spr. bepleitte coöperatie bij de zuivelbedrijven en onderlinge samenwerking.

Meegedeeld werd, dat als afgevaardigde van den Bond naar de hoofdbestuursvergadering van de FNZ. voor 1928 door het Bondsbestuur is aangewezen de heer Britzel en als plaatsvervanger-afgevaardigde de secretaris. Voor den secretaris is besloten een kapitaals- inplaats van een pensioen- en weduwenverzekering. Naar aanleiding van een opmerking van den heer Elema in een vorige vergadering heeft 't bestuur de noodzakelijkheid van reserve-vorming van de afdeling Aankoop onder oogen, gezien. Besloten is eerst af te wachten, wat door den F.N.Z. bij den Centralen Aankoop zal worden afgedaan. In onderzoek is de quaestie of het ook gewenscht is dat de kelder, waarin de te keuren boter een week bewaard wordt, door een of andere inrichting op constante temperatuur kan worden gehouden.

Door den secretaris werden verschillende cursussen gehouden. Nog werd meegedeeld, dat het *Kaas-controle-station Friesland*, waarbij alle kaasmakende fabrieken in Groningen zijn aangesloten, besloten heeft dat met ingang van 1 Oct. 1928 de kaas gedurende 14 dagen na de bereiding ter beschikking moet blijven voor de controle met uitzondering van enkele soorten. De mededeelingen werden voor kennisgeving aangenomen.

Aan het jaarverslag van den secretaris den heer W. Pasma, is het volgende ontleend: Het aantal aangesloten fabrieken bleef 13; de totale hoeveelheid verwerkte melk bedroeg 97.350.894 k.g., d.i. 1½ miljoen k.g. meer dan in 1926. Het aantal buitengewone leden vermeerderd met 1 tot 17.

Het domicilie van den Bond werd wegens ruimtetekort in het Landbouwhuis verplaatst naar het perceel Jacobijnerstraat 17.

Verschiede fabrieken brachten haar statuten in overeenstemming met de gewijzigde bepalingen der coöperatiewet. Ook voor technische quaesties werd de secretaris af en toe geroepen om advies.

De verslaggever memoreert verschillende min of meer belangrijke quaesties, die in het afgelopen jaar door het Bondsbestuur behandeld werden als bestrijding van het mond- en klauwzeer, de runderhorzel- en tbc-bestrijding e.d.

Met den Bond in Drenthe werd de samenwerking op het gebied van kwaliteitsverbetering nader vastgelegd in de nieuwe reglementen voor boter- en kaaskeuringen.

Alle in den Bond georganiseerde bedrijven hebben zich in de goede richting ontwikkeld, zodat een langzaam herstel van vertrouwen en belangstelling in de coöperatieve- of boerenfabrieken is waar te nemen. De secretaris dringt ter bestendiging hiervan aan op wederzijdsch vertrouwen en gemeenschappelijk optreden voor de gemeenschappelijke belangen.

De ontwikkeling der zuivelindustrie in de provincie geeft aanleiding tot tevredenheid, de veestapel breidt zich uit. De landbouwconsulent de heer Meijers, is bezig zijn propagandacompanie voor intensiever behandeling van het groenland in elkaar te zetten, waardoor hij hoopt de opbrengsten van grasland in 5 jaar tijd met 10-20 pct. te verhoogen. Hiernaast kan een toenemende verbetering geconstateerd worden in de eigenschappen van den veestapel. De belangstelling in de opbrengst-controle neemt toe; enkele coöperatieve fabrieken verleen subsidie voor iedere goedgekeurde melklijst. Aangedrongen wordt op een algemenen propaganda voor goed en zindelijk melken.

De zuivelprijzen gaven een geringe verbetering ten opzichte van 1926, vooral de tweede helft des jaars was aanzienlijk beter dan de eerste. Voornamelijk door de lage vee- en vleesprijzen was toch het indexcijfer voor veeteeltproducten aanzienlijk lager dan voor akkerbouwproducten. De zuivel was de kurk, waarop het veeteeltbedrijf in 1927 gedreven heeft. Voor fabrieken, die er niet op ingericht zijn, om ondermelk te verwerken, zal deze toestand moeilijkheden meebrengen, wanneer er in de bestaande verhoudingen binnen afzienbaren tijd geen verandering komt.

Het verslag werd onder dankzegging goedgekeurd.

De commissie tot nazien der rekening en verantwoording adviseerde balans en winsten verliesrekening goed te keuren.

De balans sluit met f 27.347,78 en een voordeelig saldo van f 3015,21. De verlies- en winstrekening sluit met f 20.381,42.

De secretaris las vervolgens voor ee verslagen van de commissiën van de boterkeuring, de kaaskeuring en den controledienst van den bond van coöp. aankoop en der afdelingen, die goedgekeurd werden.

Een Gezondheidsdienst voor vee.

De voorzitter leidde vervolgens de besprekingen in van de mogelijkheid om te komen tot oprichting van een *Gezondheidsdienst voor Vee*. Reeds meermalen is hierover in de vergadering gesproken. Doordat akkerbouw in de provincie de hoofdzaak is, had deze zaak eerst geen grote belangstelling. Deze belangstelling is echter den laatsten tijd aanmerkelijk groter geworden.

Waar de dienst in Friesland in hoofdzaak voldaan heeft, heeft het bestuur gemeend de daar gebruikelijke wijze van bestrijding te moeten volgen. Daarom zijn de Friesche reglementen voor Groningen pas klaar gemaakt, n.l

1. voor den gezondheidsdienst in Groningen. Volgens dit regelement tracht de dienst zijn doel te bereiken door: a. het treffen van regelingen voor veeziekte-bestrijding en bevordering der hygiene, en b. het inrichten van eene gelegenheid ten dienste van het bestrijden van veeziekten en het onderzoeken van melk en melkproducten. Voorlopig zal het melkonderzoek in het Friesche laboratorium plaats hebben, daar Friesland alle medewerking verleent. Het geven van advies inzake bestrijding van veeziekten zal geschieden in overleg met de plaatselijke veeartsen. Aan 't hoofd van den dienst zal een directeur staan (een practiseerend veearts), die zijn werk verricht onder toezicht en in overleg met de *Commissie van Toezicht*, welke uit 5 personen zal bestaan, waarvan 3 te benoemen door het bestuur van den Bond en 2 door de gezamenlijke

aangesloten fabrieken. De kosten van den dienst zullen worden gevonden door: a. vaste bedragen van de aangesloten fabrieken (berekend naar 10 cent per koe, waarvan melk wordt geleverd). b. door een bijdrage van den Bond van Zuivelfabrieken in Groningen, en c. andere baten.

Verder worden verschillende andere zaken geregeld door 2. een reglement van de Ver. tot bestrijding van de tuberculose onder het rundvee, en 3. een reglement voor de tuberculosebestrijding.

Na de besprekingen werd in principe besloten tot het oprichten van een *Gezondheidsdienst voor Vee*. Nadere plannen zullen door het bestuur worden uitgewerkt.

NvhN 1928-11-23

Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Groningen.
In de jongste algemeene vergadering van den Bond van coöperatieve **zuivelfabrieken** in de prov. Groningen is besloten tot toelating van de coöp. zuivelfabriek De Eems te Farmsum.
Op voorstel van het bestuur werd besloten tot instelling van een gezondheidsdienst voor vee in de provincie Groningen, speciaal voor de bestrijding der tuberculose. Aan het hoofd van den dienst zal een veearts staan. In hoofdzaak zal het Friesche systeem gevolgd worden. De eisch van het merken der reactiedieren zal niet worden gesteld. De Friesche gezondheidsdienst heeft voor den eersten tijd volledige medewerking toegezegd. De leden der aangesloten fabrieken zullen zoo spoedig mogelijk in de gelegenheid worden gesteld, met de tuberculinatie van hun vee te beginnen.

NvhN 1928-12-19

Verslag verg Bond van Zuivelfabrieken in Groningen

GRONINGEN: In de bovenzaal van café „De Pool” hield gistermiddag de Bond van Zuivelfabrieken in Groningen een druk bezochte algemeene vergadering, onder presidium van den heer L. F. Britzel.

Tot bestuurslid werd in de plaats van den heer P. H. Dijksterhuis te Garmerwolde - die, omdat ook de voorzitter uit de buurt komt van de fabriek te Bedum, zijn mandaat bij zijn periodiek aftreden, ter beschikking stelde, om ook een andere streek de gelegenheid te geven in het bestuur vertegenwoordigd te worden - gekozen de heer A. Hoenderkop Ezn. van Noordlaren. Mede was gecandideerd de heer H. T. Klamp van Hellum.

Ter benoeming van een lid der financiële commissie had het bestuur de fabrieken Ezinge en Grijpskerk op het dubbeltal geplaatst. Verkozen werd de fabriek te Ezinge.

In de commissie voor coöperatieve aankoop werd gekozen de fabriek te Winschoten. Mede op het dubbeltal stond de fabriek te Marum.

De laatste verkiezing was die van een lid der commissie voor de boterkeuringen, waarvoor het bestuur op het dubbeltal had geplaatst de heeren Engelage, van Lande en Smid, van Harkstede. Verkozen werd de heer Engelage.

De begroting voor 1929 waarbij de voorzitter de noodige toelichting gaf, werd tenslotte vastgesteld op een bedrag aan inkomsten en uitgaven groot f 18.385, waaronder een post ad

f 14.700, geraamd als ontvangsten wegens den omslag over 105 miljoen K.G. melk á 14 ct. per 1000 K.G.

Bij het punt, bespreking van de wijze van uitkeeren van het saldo der afdeling aankoop over 1927, deelde de voorzitter mede, dat het saldo per 1 Januari 1927 bedroeg f 3015,21. Het bestuur stelde voor dit bedrag voor 50 pct. Pondspondsgewijze over de afnemende fabrieken te verdeelen en de overige 50 pct. bij de reserve te storten. Aldus werd besloten.

Bij de behandeling der agenda voor de te Utrecht te houden algemeene vergadering van den FNZ. ontstond eenige discussie over het *Technisch Bureau*, waarbij de heer Geluk, secretaris van den FNZ., die ook enkele andere inlichtingen gaf, van toelichting diende.

De secretaris, de heer W. Pasma, deelde vervolgens mede, dat de werkzaamheden van het bestuur zich over het afgelopen jaar beperkten tot het behandelen van vraagstukken en gedeeltelijk ze te brengen tot een oplossing. Zoo heerschte omtrent de technische controle verschil van meening inzake het aflezen der butyrometers. Het bestuur is echter hierin tot de conclusie gekomen, dat het, voorlopig althans, niet gewenscht is, dat de controleur verandering brengt in zijn wijze van aflossen, dit o.a. in verband met de inkleeding der rapporten.

In alle bestuursvergaderingen is verder het punt gezondheidsdienst aan de orde geweest. Verschillende vergaderingen en besprekingen zijn met heeren Veterinairen gehouden, om te trachten een gemeenschappelijke basis voor samenwerking te vinden. Hierbij bleek, dat de practiseerende veeartsen zich wel met den opzet van de zaak alszoodanig konden vereenigen, alleen over de vergoeding voor het onderzoek heerschte nog eenigszins verschil van meening. Het schijnt niet gemakkelijk te zijn, het tbc. onderzoek bij alle veehouders in de provincie voor hetzelfde bedrag per koe gedaan te krijgen. Deze moeilijkheid zal wel omzeild moeten worden door het treffen van plaatselijke overeenkomsten met deskundigen. Het Bondsbestuur meent momenteel niet eerder verder te kunnen gaan, alvorens het weet, hoe of de fabrieken tegenover de zaak staan, en hoe groot of de deelname het eerste jaar zal zijn in het rayon der fabrieken.

Ook hield het bestuur zich diligent inzake moeilijkheden omtrent afbakening der gemeenschappelijke grenzen, hoewel niet alle kwesties tot een oplossing konden worden gebracht. Verder haalde de heer Pasma de moeilijkheden aan, waarin de Appingerdammer Zuivelfabriek in Mei verkeerde alsmede de kwestie van de verwerking der ondermelk door de kleinere fabrieken.

De kleinere fabrieken hebben in een deel van het afgelopen jaar moeilijkheden ondervonden met het tot waarde brengen der ondermelk. Dit komt o.a. mede daarvan, dat door de stijgende melkaanvoer aan deze fabrieken de verhouding van consumptiemelk tot industriemelk ongunstiger wordt, waardoor deze fabrieken minder gunstig exploiteeren. Dit gesteld naast het feit, dat de prijzen van gecondenseerde melk gedurende een deel van het jaar goed waren te noemen, en enkele condensfabrieken in deze prov. en het naburige Drenthe schijnbaar nog wel een aanzienlijk kwantum melk buiten dat van eigen leden en leveranciers konden verwerken, leidde tot het verkoopen door de kleinere fabrieken van haar ondermelk aan deze - condensfabrieken. Tot tevredenheid leidde deze toestand echter niet. In de eerste plaats was het voor de kleinere bedrijven geen prettig gevoel, om een deel der grondstof uit handen te geven, en verder welden steeds. weer de vermoedens op, dat men te weinig voor zijn melk ontving.

Deze ontevredenheid gaf aanleiding van verschillende besprekingen, waarvan ook de secretaris een deel meemaakte. Het einde van de actie is geweest, dat er zich vele moeilijkheden

voordeden, terwijl ook de omstandigheden den laatsten tijd door verandering in de productenprijzen eenigszins anders geworden, zoodat de zaak momenteel is doodgebloed.

De instelling van melkcursussen had eveneens de belangstelling van het bestuur en dezen zomer is begonnen met een z.g.n. voormelkerscursus.

Betreffende de afdeeling aankoop deelde de heer Pasman, mede, dat deze zich op normale wijze ontwikkelde. Over de geleverde artikelen werden weinig klachten vernomen.

De boter- en kaaskeuringen hadden eveneens een normaal verloop, terwijl verder de bondscursussen weer begonnen zijn, onder toevoeging van een landbouwleeraar, die de grondleggende vakken onderwijst.

De afdeeling controle gaf geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. Deze afdeeling alsmede de technische controle leverden wel weer het bewijs van hun nut.

Na deze mededeelingen, wees de heer Doornbos (Ezinge) erop, dat de fabriek te Ezinge moeilijkheden heeft met een zustervereniging, Spr, vroeg hoe het bestuur hierin denkt te handelen, waarop de voorzitter antwoordde, dat getracht moet worden door onderlinge besprekingen tot een resultaat te komen. Het bondsbestuur kan echter niet dwingend optreden. De mededeelingen werden vervolgens voor kennisgeving aangenomen, waarna de heer Geluk, secretaris van den FNZ, een inleiding hield over het maken van reclame voor de zuivelproducten waarbij spr. ten eerste de vraag behandelde of reclame noodig is. Bij de beantwoording van die vraag, betoogde spr., dat de afzet van de producten thans anders afgezet dienen te worden dan vroeger en dat zulks ook nadere bekendmaking met zich brengt, ook al omdat de concurrentie op de wereldmarkt groot is.

De producten dienen daarom bijtijds - om verdrukking te voorkomen - aangeprezen te worden en gewezen moet worden op hun goede hoedanigheden. Voor het binnenland - waar de concurrentie der surrogaten groot is, is reclame eveneens noodig. In zijn verder betoog zette spr, uiteen, hoe die reclame z.i. dient te worden gemaakt, na nog de groote waarde van reclame naar voren gebracht toe hebben, daar juist door de reclame de behoefte aan een onbekend artikel geschept wordt. Bij het reclame maken, dient men ook te zorgen, dat de innerlijke waarde goed is, daar indien het product er door de reclame eenmaal in zit, de innerlijke waarde moet zorgen, dat het erin blijft. Ook dient men in zijn reclame - vervolgde spr. - waar zijn en bovendien die reclame geregeld voortgezet worden.

Voor de boterreclame achtte spr, het noodig, dat men het binnenland voorhoudt boter te eten en men in het buitenland aandringt op het consumeeren van Nederlandsche boter. Vooral dit laatste achtte de heer Geluk noodig en spr. betoogde daarbij, dat een kwaliteitsmerk en een uitvoerkeuring een goede reclame zullen zijn, terwijl z.i. die keuringen voor de zuivelfabrieken zeer wel mogelijk zijn. De heer Geluk zou daarom ten regeling wenschen, waarbij de FNZ. het recht zou hebben een algemeen merk in te voeren, gebaseerd op de bondtskeuringen. Verder achtte spr., reclame voor de handelsmerken der Verkoopverenigingen noodig en voor de reclame in het algemeen achtte spr. noodig, dat de FNZ. een deskundige in den arm neemt om de reclame op touw te zetten. Spr. hoopte dan ook de bonden de reclame-idee bij de aangesloten leden zal propageeren, waarna later gezamenlijk een besluit kan worden genomen. . (Applaus.)

Naar aanleiding van deze uiteenzetting ontstond eenige discussie, waarna de voorzitter nog mededeelde, dat ook het bestuur van den Groninger Bond het maken van de goede reclame gewenscht acht. Spr. gaf den heer Geluk de verzekering, dat de Groninger Bond eventuee

voorstellen zeer gaarne in welwillende overweging zal nemen, mede de aanwezigen onder applaus instemden.

Na een korte rondvraag , sloot de voorzitter met een woord van dank aan de aanwezigen - wie spr. een gelukkig 1929 toewenschte - voor hun opkomst en aan den heer Geluk voor diens inleiding der vergadering.

1929

NvhN 1929-05-01

Verslag: Vergadering Groninger Zuivelbond.

GRONINGEN: Onder presidium van den heer L. F. Britzel werd gistermiddag in het Concerthuis de algemeene vergadering gehouden van den *Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen*. De heer Geluk, secretaris van de FNZ., woonde de vergadering bij.

De voorzitter opende de bijeenkomst met een welkomstwoord. Spr. meende, dat 1928 een goed jaar geweest is. Over de zuivelprijzen kon men tevreden zijn. In vergelijking met andere jaren. De aanvoeren aan de fabrieken zijn gestegen. De bloei van den Bond veroorloofde een tweede bestuurslid van den FNZ. aan te wijzen. De qualiteit der producten deed niet voor die, elders uit den lande, onder. In het algemeen verdient de melkveehouder niet dat loon, dat men hem zou willen geven. De individueele boer profiteert niet zooveel, als de uitslag van het zuivelbedrijf zou doen verwachten.

Het is in de zuivelbereiding geenszins pais en vree. De prijzen-politiek geeft geen bevrediging. De prijzen in het begin en het laatst van het jaar houden geenszins verband met de prijzen der verwerkte melk. In Friesland stelt men een wekelijksche melkprijs vast, doch dit gaf niet de gewenschte oplossing. Het is een zeer moeilijke quaestie en op dit gebied is er nog heel wat te doen.

De balans en winst- en verliesrekening werden op advies der contróle-commissie bestaande uit vertegenwoordigers der fabrieken te De Wilp, Marum en Ezinge, goedgekeurd. De balans sluit met *f*30.340,94½, de winst- en verliesrekening met *f*21.034,53½. Het saldo van den aankoop is *f*3158 en van het secretariaat *f*1697,54½. De onkosten van de boterkeuringen bedroegen *f*432,51, idem kaaskeuringen *f*128,40, id. onderwijs *f*175,16, id. secretariaat *f*1489,80, id, aankoop *f*128,56.

Den penningmeester werd decharge verleend.

Aan het jaarverslag van den secretaris den heer W. Pasma, ontleenen wij:

Het aantal aangesloten fabrieken steeg van 13 op 14 door toetreding der Coöp. Zuivelfabriek „de Eems” te Farmsum; het aantal buitengewone leden bleef 17.

Den 13 Nov. is een Gezondheidsdienst voor het vee opgericht.

Er xxxxx⁴ kg K.G. meer dan in 1927.

Tal van vraagstukken op het gebied van veehouderij en melkverwerking hielden Bestuur en ambtenaren bezig. B.v. de technische contróle, de genoemde oprichting van den Gezondheidsdienst, hygiënische melkwinning (o.a. werd op initiatief van den Zuivelbond door de *Gron. Mij. v. Landbouw* een commissie voor melkcursussen opgericht; de belangstelling voor deze cursussen is bevredigend), etc. In het afgelopen jaar werd de Bond betrokken bij een niet-aangesloten boerenzuivelfabriek, die in moeilijkheden was geraakt. De zaak-Appingedam was van dien aard, dat de aandeelhouders geen verdere risico wenschten te dragen, waarop na eenige drukbezochte vergaderingen besloten werd tot liquidatie over te gaan. Het opmaken van de liquidatiebalans werd opgedragen aan den secretaris.

In het zuidelijk deel van de provincie werd door enkele personen getracht een particuliere zuivelfabriek op te richten, waarvan een aangesloten fabriek misschien hinder zou kunnen onder- vinden. Door voorzitter en Secretaris is met den directeur der betrokken fabriek een onder-

4 Niet leesbaar, uit jaarverslag FNZ 1945: 1927, 1928 en 1929 resp. 97, 108 en 116 mln. K.G. Melk (ZHN.)

zoek ter plaatse ingesteld. Aan de toestand was weinig te veranderen, omdat in de betreffende streken weinig voor coöp. melkverwerking werd gevoeld en de melkerij een zeer klein onderdeel van het bedrijf vormt. Evenwel is door bijzondere omstandigheden van de stichting van de particuliere fabriek ook niet gekomen, terwijl den laatsten tijd in de Veenkoloniën weer meer gesproken wordt over het stichten van een coöp. melkfabriek. Misschien kan de Bond hier in de toekomst nog nuttig werk verrichten.⁵

Voor de bestrijding van de runderhorzel werd door den Bond in het afgelopen jaar propaganda gemaakt op verzoek van de runderhorzelcommissie. Door verschillende fabrieken is aan het verzoek tot medewerking van het Bondsbestuur voldaan.

Voorts vroegen diverse kwesties van algemeen belang de aandacht van het Bondsbestuur, o.a. het treffen van nadere regelen voor den handel in melkproducten en een uitvoerwet voor landbouwproducten en verder het maken van reclame voor onze zuivelproducten, in het bijzonder buitenlandsch.

In het voorjaar werd door den secretaris een twee-jarige boter- en kaasmakerscursus en een één-jarige controleurs-cursus te Groningen beëindigd, benevens een z.g.n. ontwikkelingscursus te Winschoten. In totaal namen aan deze cursussen ruim 40 personen deel. Verschillende cursisten onderwierpen zich aan de F. N. Z.-examens, ongeveer 40 pct. van de kandidaten konden een diploma behalen. Dat dit aantal niet grooter is moet worden verklaard door gebrek aan kennis van de grondleggende vakken. Om hierin verbetering te brengen besloot het Bestuur in deze vakken een leeraar aan te stellen.

Bij de nieuwe cursussen welke in October zijn aangevangen, werd hiervoor de medewerking verkregen van den heer Oortman, oudleeraar aan de Landbouwschool te Groningen. De belangstelling voor de nieuwe cursussen was weer voldoende, in totaal waren er 25 cursisten, verdeeld over 4 cursussen, n.l. voor botermakers, centrifugisten, kaasmakers en fabriekscontroleurs.

Voor technische kwesties werd de secretaris verschillende malen geraadpleegd.

De administratieve contróle werd door den secretaris driemaandelijks uitgevoerd aan de fabrieken te Ezinge, Harkstede, Hellum. Holwierde Marum, Laude, De Wilp en Zuidbroek, terwijl aan de fabriek te Noordlaren de jaarbalans werd gecontroleerd. De technische contróle werd in 1928 weer geregeld door den Bondscontroleur uitgevoerd.

Voor de controle is 228 maal een fabriek of een van hare leden bezocht. 2356 monsters melk zijn op vetgehalte heronderzocht en 180 monsters melk onderzocht ten dienste van de gratis controle.

De Afd. Aankoop vertoonde in 1928 een omzetbedrag van *f*98.671,49 tegen *f*97.000,44 in 1927.

Het jaarverslag werd goedgekeurd.

Volgens het verslag van de Commissie voor de Boterkeuringen hadden de keuringen een normaal verloop. Van de 47 Drentsche bedrijven kregen 33 en van de 14 Groningsche 9 een diploma; de fabriek te Bunne kreeg een eere-diploma. Er hadden 2 openbare keuringen plaats waarbij inleidingen werden gehouden. Ook werd een excursie gehouden naar de nieuwe fabriek te Hoogeveen. Ook dit verslag werd goedgekeurd.

5 Beide fabrieken nog verder uitzoeken! (ZHN.)

Volgens het verslag van de Commissie voor de Kaaskeuringen bestond de jury uit de heeren: R. Boonstra, Groningen en J. D. Boersma te Grijpskerk en J. J. Huisman te Groningen. In 1928 werden in het totaal 8 kaaskeuringen te Groningen gehouden en wel, op 6 Maart, xxxx⁶ November.

Aan de keuringen werd deelgenomen door 12 Drentsche en 8 Groninger fabrieken. De inzendingen kwamen geregeld binnen.

Na afloop der keuringen hadden steeds besprekingen plaats, welke bezocht werden door Directeuren, Assistenten en Kaasmakers.

Op grond van ervaringen, op de keuringen in 1928 opgedaan, naast de verschijnselen die zich einde des jaars in de kaashandel voordeden, is de Commissie tot de conclusie gekomen dat pasteurisatie, mits op de juiste wijze toegepast, een machtig middel kan zijn bij het op hooger peil brengen van onze fabriekmatige kaasindustrie, in haar geheel bezien.

Maatregelen dienen getroffen te worden om de toepassing der pasteurisatie in goede banen te leiden. Voor de praktische proeven ware het gewenscht dat de Nederlandsche zuivelbereiding over een eigen proefzuivelfabriek kon beschikken, terwijl voor het wetenschappelijk gedeelte het Rijkslandbouw proefstation te Hoorn, dat reeds in deze richting werkzaam is, de noodige aanwijzingen zal moeten geven.⁷

Bij de bespreking van dit rapport legde de heer Huisman den nadruk op de gewenschtheid van het nemen van wetenschappelijke proeven, daar in de praktijk hiertoe geen gelegenheid is en de weg der practijkservaring te lang en te kostbaar is. Het verslag werd goedgekeurd en het Bestuur opdracht gegeven deze zaak verder in studie te nemen en eventueele verdere stappen te doen. Het verslag van den Technischen Contróledienst, dat in het jaarverslag verwerkt is, werd tenslotte eveneens vastgesteld.

Aan de orde was nu de behandeling van de agenda van de Algemeene Vergadering van den FNZ., welke gehouden wordt op 29 Mei a.s. De rekening en verantwoording werden goedgekeurd.

De voorzitter deed nog eenige mededeelingen over den *Gezondheidsdienst voor Vee*. Het Bestuur hoopt deze zaak geheel in orde te krijgen, al zijn er vele moeilijkheden geweest. Met de veeartsen is een regeling getroffen, waardoor met den eerstkomenden staltijd een begin met de uitvoering der bestrijding kan worden gemaakt. Verschillende punten moeten nog nader worden uitgewerkt, doch in October zal men wel kunnen beginnen. Spr. hoopte, dat de deelname en medewerking van den kant der boeren voldoende zou zijn. Na eenige bespreking werd het Bestuur in dezen diligent verklaard.

Nog bracht de voorzitter ter sprake, dat de toenemende werkzaamheden van den secretaris, een verhooging wettigen. Hierop zal later worden teruggekomen. Ook zal overwogen moeten worden een bescheiden uitbreiding van het personeel van het secretariaat, daar de secretaris te veel met werkzaamheden belast is.

De secretaris deed nog verschillende mededeelingen over zaken, die het Bestuur thans nog bezig houden. Daarbij wekte de voorzitter op om meer intensief de horzelbestrijding in onze provincie ter hand te nemen. De horzelzalf wordt dit jaar via de afd. Aankoop van den Zuivelbond gedistribueerd. Er dient echter nog veel propaganda gemaakt te worden. Dit geldt ook

6 Niet leesbaar, maar wat nog wel is te zien, bijna elke maand beginnende 6 maart en eindigend ? november, met mogelijk een zomermaand niet? (ZHN.)

7 Bij deze bond niet zo als in Noord- en ook in Zuid-Holland uitvoerige discussie en tegenstand voor kaasmelk pasteurisatie, wel – zie vervolg – iets over vetgehalte en kaasmerken. (wat men aan het FNZ. over laat)...

voor de melkcursussen, al kan de Commissie niet ontevreden zijn, daar reeds een 17-tal aanvragen binnenkwamen.

De boterkeuringen hadden dit jaar weer een normaal verloop. De kaaskeuringen werden sinds Februari weer geregeld gehouden.

Ten slotte werden door het Bestuur weer verschillende vraagstukken van algemeen belang behandeld die door den F. N. Z. om advies werden toegezonden, o.a. het gebruik van het Rijkskaasmerk als kwaliteitsmerk of wel de kwestie tusschen de Noord-Holl. en de Friesche en Gron. kaas, de uitvoerwet voor landbouwproducten, regeling van den handel in melkproducten, telefoon ten plattelande, handelsnoteering voor boter in verband met de F. N. Z., marktberichten, vitamineering van margarine, invoer van vee in België, normalisatie van glazen flesschen, arbeidstijden in de zuivelfabrieken, vervoervraagstuk e.m.

Ten slotte dient nog vermeld dat door voorzitter en (of) secretaris - evenals verleden jaar - enkele lezingen werden gehouden over de t.b.c.-bestrijding. Enkele malen werd hierbij de bekende tuberculose-film afgedraaid, dewelke overal ten zeerste insloeg en als een zeer goed propagandamiddel moet worden beschouwd.

De mededeelingen werden, onder dankzegging aan den secretaris aangenomen. Besproken werd nog de runderhorzelbestrijding. Tot algemeene medewerking werd opgewekt. De heer Geluk deed op verzoek enkele mededeelingen over het Technisch Bureau in Friesland.

Hierna sluiting

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken te Groningen. De samenvoeging met den Drentschen Bond

Onder presidium van de heer L. F. Britzel, Usquert, heeft de Bond. van Zuivelfabrieken in Groningen gistermiddag in het café „De Pool”, zijn algemene vergadering gehouden, waarbij 14 fabrieken vertegenwoordigd waren. Over deze grote opkomst sprak de voorzitter zijn vreugde uit. Hij schreef deze grote belangstelling toe aan het punt betreffende de samenvoeging van de Drentse en den Groningse Bond.. Deze samenvoeging zou een keerpunt zijn in de zuivelindustrie in Groningen, daar mogelijk de bond dan zal ophouden te bestaan.⁸

Na dit kort openingswoord: kwamen direct eenige verkiezingen aan de orde. Het aftredende bestuurslid, de heer T. S. v.d. Wal te Beerta, werd met algemeene stemmen herkozen, terwijl tot lid der Commissie voor de Boterkeuringen werd herkozen de heer B.U. Smid te Harkstede. Beiden verklaarden hun benoeming te accepteren. Tot lid der financiële commissie werd de fabriek te Grijpskerk en tot lid der Commissie voor den Coöperatieven aankoop, de fabriek te Marum aangewezen. Mede op de dubbeltallen stonden resp. de fabrieken te Farmsum en Hellum.

Besloten werd het salaris van den secretaris den heer W. Pasma te verhoogen, ingaande 1 Januari 1929.

Daarna kwam de begroting voor 1930 ter tafel. De inkomsten en uitgaven worden geraamd op f 19074. Onder de inkomsten wordt wegens omslag voor de melk f 15400 geraamd en onder uitgaven bedragen ad f 1200 voor boterkeuringen en f 250 voor kaaskeuringen, f 2500 voor den gezondheidstoestand en f 500 voor het onderwijs uitgetrokken. De heer Meijer drong bij den post omtrent de kaaskeuringen op verhooging aan omdat hij van oordeel was dat de kaaskeuringen bijzonder nuttig kunnen werken. De voorzitter was het daarmee eens, doch meende, dat met het uitgetrokken bedrag kon worden volstaan. Bovendien is er nog de post onvoorzien (f 924).

De voorzitter van de commissie voor de kaaskeuringen, de heer Boersma, betoogde, dat uitbreiding van het aantal keuringen wel levensvatbaarheid heeft. Dan echter moet de post wel eenigszins verhoogd worden. Hierna verklaarde hij, zoo noodig overschrijving van de boterkeuringen zal plaats vinden.

De begroting gaf verder geen aanleiding tot op- of aanmerkingen en werd ongewijzigd vastgesteld.

Over de agenda der op 20 December as. te Utrecht te houden algemeene vergadering van den Algem. Nederl. Zuivelbond, werden geen op of aanmerkingen geplaatst. De begroting van den FNZ. werd z.hs. aanvaard.

Mededelingen

De leden is medegedeeld dat het verloop der boterkeuringen dezen zomer en dit najaar normaal was. Er werd één openbare boterkeuring gehouden te Roden onder leiding van de inmiddels als nieuwe voorzitter der commissie gekozen heer F. de Boer te Groningen. Aan deze keuring was een excursie verbonden naar de Coöp. Fabriek v. Melkproducten te Roden terwijl de heer Veenbaas, directeur van den Gezondheidsdienst voor Vee in Friesland een inleiding

⁸ Aan het eind van dit verslag zal blijken dat *Drenthe* hier nog niet aan toe was! (ZHN.)

heeft gehouden over de bereiding van zuursels. Er was voor deze gelegenheid zeer veel belangstelling.

In zake de financiële regeling der Boterkeuringen hebben er met het bestuur van de Drentschen Bond enkele besprekingen plaats gevonden. De keuringen zullen in de toekomst minder geld kosten.

De kaaskeuringen werden geregeld maandelijks gehouden en hadden een normaal verloop. Ongeveer 20 fabrieken namen er geregeld aan deel. In de kwaliteit kon nog steeds een stijgende lijn worden waargenomen.

Het bestuur heeft zich tot den Algemeenen Nederlandschen Zuivelbond gericht met het verzoek meerdere gelegenheid te geven, b.v. in den vorm van een Proefzuivelfabriek, om de verschillende vraagstukken, die er nog liggen op het gebied van kaasbereiding uit gepasteuriseerde melk zoo goed en zoo vlug mogelijk tot een goede oplossing te brengen.

De afdeeling Aankoop en Contrôle had een geregeld verloop en geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. De omzet is dit jaar aanmerkelijk grooter dan vorig jaar, niettegenstaande ook dit jaar het artikel kolen niet veel via de organisatie geleverd kon worden. Het onderwijs van Bondswege is dit najaar weer aangevangen met voldoende cursisten. Begonnen werd met 30, waarvan inmiddels eenige weg bleven (er zijn nog 12 botermakers-centrifugisten, 6 kaasmakers en 10 fabriekscontroleurs).

De Bondscontrôle en Hoofdcontrôle werden dezen zomer geregeld door den heer Meelker uitgevoerd. De combinatie geeft den Groninger boer een belangrijke financiële besparing. Op het einde van het eerste jaar kan reeds geconstateerd worden dat de Hoofdoontrôledienst verbetering heeft gebracht.

Voor de runderhorzelbestrijding is constante propaganda gemaakt in woord en geschrift. Vrijwillig schijnt deze zaak echter niet te best te willen loopen. Er zullen nieuwe maatregelen beëindigd moeten worden om deze, voor de boeren toch belangrijke zaak tot oplossing te brengen. Dit ligt echter niet alleen op den weg van den Zuivelbond. Momenteel wordt o.a. weer een nieuwe methode van bestrijding aanbevolen, welke nog nader onderzocht zal moeten worden.

Deze zomer zijn de eerste melkcursussen op verschillende plaatsen gegeven. Dertien vereenigingen hadden een cursus aangevraagd, waarvan door de staking vier niet konden doorgaan. Van de andere negen zijn van acht de cursisten geëxamineerd, waarvan de meerderheid het diploma voor goed melken van de Groninger Mij. kon worden uitgereikt.

't Bestuur meent, dat de cursussen op alle 8 plaatsen goed zijn bevallen en wel worden gewaardeerd.

Ook in het gebied van den Veenkolonialen Boerenbond begint men met het voeren van propaganda voor een betere technische en hygiënische melkwinning. Dezen zomer werd de eerste voormelkerscursus gehouden te Wildervank.

De gezondheidsdienst heeft in de afgelopen periode veel tijd van het bondsbestuur gevraagd. Er is voortdurend propaganda gevoerd. Verschillende kwesties van administratieven en anderen aard moesten worden opgelost. De deelname is hier wat meer, daar wat minder, doch valt zeer zeker niet tegen voor het eerste jaar. Evenals in (Friesland moet de zaak langzaam groeien (daar kwam men het vorige jaar van 66000 op 120000 stuks onderzochte dieren). Het bestuur meent, dat dit eerste jaar hier ongeveer 10000 dieren zullen worden onderzocht. De Bond treedt waar nodig, bij deze zaak adviseerend en regelend op, vooral om de gewenschte

uniformiteit bij de bestrijding te krijgen, hij stelt het noodige materiaal voor het onderzoek . beschikbaar, zorgt voor de verwerking van de verkregen gegevens, enz.

Naar aanleiding van een hierbij gestelde vraag, betoogde de voorzitter, dat het alles waard is, dat met den gezondheidsdienst is begonnen, mede met het oog op de t.b.c. bestrijding onder het vee, want deze ziekte komt ook onder het zwartblaar vee voor. En het bestuurslid, de heer Boerma voegde hieraan toe, dat de veearts te Grijpskerk, waar een vereeniging ter bevordering van dan gezondheidsdienst is opgericht een gunstigen indruk heeft gekregen van dezen dienst.

Over de melkhygiëne heeft de voorzitter een onderhoud gehad met den directeur van den provincialen Keuringsdienst voor Waren, onder welke ook de uitvoering van het melkbesluit ressorteert. Genoemde directeur heeft bij dit onderhoud medegedeeld, van plan te zijn, ook in deze provincie met de uitvoering van enkele bepalingen, vermeld in het nieuwe Melkbesluit, te willen beginnen. Over deze kwestie zal een nadere conferentie tusschen Keuringsdienst en Bondsbestuur plaats hebben. Voorloopig behoeven de fabrieken zich over deze zaak nog niet ongerust te maken.

De heer Timmerman merkte hierbij op, het melkbesluit in toepassing te willen brengen bij alle fabrieken. Hij vond daarom ingrijpen van den Keuringsdienst noodig.

De voorzitter antwoordde, dat in Groningen ten opzichte van het Melkbesluit minder wordt gedaan dan elders. Hij vond het echter ook noodig dat alle fabrieken met de vuilheidsproef beginnen, waarbij hij opmerkte dat het Melkbesluit zeer voorzichtig moet worden uitgevoerd. Het bestuur is intusschen gaarne bereid bemiddeling te verlenen.

Het zegelplakken voor melkrijders. Door den Raad van Arbeid te Winschoten was aan verschillende fabrieken een circulaire gezonden, waarin er op gewezen werd dat in verband met een wetswijziging de fabrieken sinds dezen zomer ook verplicht waren zegels te plakken voor melkrijders die werkten in aangenomen ritten. Verschillende fabrieksbesturen waren evenals het bondsbestuur, het hiermede niet eens. De zaak is doorgegeven aan de FNZ., die deze zaak ter juister plaatse zal behandelen. Tot nog toe werd daarover geen beslissing genomen.

De secretaris van den FNZ., de heer Geluk, die ter vergadering aanwezig was, deelde mede, dat deze zaak bij den minister aanhangig is gemaakt.

De heer Cornelis betoogde, gehoord te hebben, dat indien een melkrijder meer werkgevers heeft dan de fabriek, de Raad van Arbeid wel een billijke regeling zal uitzoeken. Hij drong er daarom op aan, niet te vlug te plakken, hetgeen een der bestuursleden onderstreepte.

Tenslotte zegde de voorzitter namens het bestuur toe, te zullen trachten een uitspraak van den Centralen Raad van Beroep in dezen te zullen uitlokken.

In besloten vergadering werd daarna behandeld, het rapport der Commissie van Onderzoek, in zake eventuele samenvoeging van den Bond van Coöp. Zuivelfabrieken in Drenthe en den Bond van Zuivelfabrieken in Groningen.

Dit rapport gaf naar we vernemen, aanleiding tot uitvoerige besprekingen. Met de algemeene strekking ervan kon men zich vrijwel unaniem vereenigen, over de wijze van ten uitvoerbrennen waren de stemmen nog al wat verdeeld. Over detailkwesties als de plaats van vestiging van het secretariaat van den nieuwen Bond, de inrichting van de nieuwe organisatie, het statutair vastleggen van kringvergaderingen en bijeenkomsten van directeuren, de non-activiteit van den nieuwen Bond op het gebied van veeziekten, meer speciaal de t.b.c. bestrijding, werd zeer verschillend gedacht.

De eindconclusie was, dat het bestuur mandaat werd gegeven, op basis van door de vergadering naar voren gebrachte motieven nadere onderhandelingen met het bestuur van den Drentschen Bond aan te knopen.

Na deze conclusie deelde de heer Geluk mede, dat de Algemeene Vergadering van den Drentschen Bond, die morgens in Assen gehouden, zich in meerderheid voor het rapport had uitgesproken, doch dat de meerderheid niet zoo overweldigend was, dat het Bestuur van den Drentschen Bond meende op deze zaak te moeten doorgaan.

Voor den Groninger Zuivelbond is de zaak hiermede van de baan.

Na een kort gebruik van de rondvraag werd de vergadering met een woord van dank aan den heer Geluk door den voorzitter gesloten.

1930

NvhN 1930-04-30

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in Groningen.

GRONINGEN: In het Concerthuis werd gistermiddag de algemene vergadering van bovengenoemde bond gehouden. Na opening door de voorzitter, den heer L. F. BRITZEL, uit Usquert, die de vertegenwoordiger van de FNZ., de heer Geluk, begroette, bracht de heer TIMMERMAN uit Marum rapport uit namens de financiële commissie. De rekening en de bescheiden en stukken van de penningmeester waren door deze commissie in de beste orde bevonden. De balans sluit in debet en credit met een bedrag van *f* 32.752,75.

De reserve komt op de balans voor met *f* 11.615,87, de reserve van den Gezondheidsdienst met *f* 2276,70. Het saldo van het secretariaat bedraagt *f* 1672,82, dat van den aankoop *f* 3379,19. De resultaten-rekening sluit met een bedrag van *f* 25.226,90. De algemeene onkosten bedroegen *f* 15.154,76, de onkosten van den aankoop *f* 2636,19. Overeenkomstig het advies van de financiële commissie werden de rekening en verantwoording goedgekeurd.,

Aan het jaarverslag van den secretaris, den heer W. PASMA, alhier, is het volgende ontleend : Het aantal aangesloten fabrieken bedroeg in 1929 14, de hoeveelheid daarin verwerkte melk 115.804.514 K.G. Het aantal buitengewone leden was 16. In den loop van het jaar konden de plannen tot op- en inrichting van de bestrijding van t.b.c. onder het rundvee in vasteren vorm worden gegoten. Alhoewel het bestuur eenigszins sceptisch stond tegenover de resultaten en-er vrijwillige runderhorzelbestrijding, meende het toch te moeten medewerken aan de algemeene propaganda voor deze zeer zeker nuttige zaak voor de houders van melkvee. De fabrieken werden opgewekt op dit punt samenwerking te zoeken met de landbouwverenigingen in haar rayon. Op verschillende plaatsen geschiedde het zoo, dat de landbouwvereniging voor de uitvoering zorgde, terwijl de fabriek subsidie verleende.

Met ingang van 1929 was door de Provinciale Regelingscommissie voor de Rundveefokkerij besloten, onder drang van de gewijzigde voorschriften van de Directie van den Landbouw inzake de melkcontrole, tot oprichting van een hoofdcontrole-dienst over te gaan, waardoor het effect van de controle over het werk van de controle-vereenigingen en de betrouwbaarheid der verkregen productiecijfers grooter zouden worden. De hoofdcontroledienst werd gecombineerd met de bondscontrole en leverde voorloopig goede resultaten op, naar het bestuur meende. Van andere zijde dacht men blijkbaar er anders over, want de Prov. Reg. Commissie voor de Rundveefokkerij wenschte de voorloopige regeling, eerst voor een jaar getroffen, niet te continueren, doch wenschte zelf een hoofdcontroleur aan te stellen. Met het oog op een goede controle betreurt het bestuur, dat de zaak zoo gelopen is.

Met omzetbedrag aan goederen van den coöperatieven aankoop is in 1929 met 25 pct. toegenomen en gekomen op *f* 125.028,14.

Van de in het voorjaar beëindigde cursussen onderwierpen zich 12 cursisten aan de FNZ, cursussen, van wie 6 slaagden.

De technische controle werd weer geregeld door den bondscontroleur uitgevoerd. Iedere fabriek werd minstens eenmaal per maand gecontroleerd.

Volgens het verslag van de Commissie voor de boterkeuringen hadden deze keuringen het afgelopen jaar weer in samenwerking met den Drentschen Bond plaats. De keuringen verliepen normaal.

Het jaarverslag van de Kaaskeuringscommissie van de Drentsche en Groningsche Zuivelbonden vermeldt, dat in 1929 acht kaaaskeuringen werden gehouden, waaraan 6 Groningsche en 13 Drentsche fabrieken deelnamen.

De jaarverslagen werden goedgekeurd. Inzake den Gezondheidsdienst voor het vee werd medegedeeld, dat van de zwartbonten 22 pct. tuberculose-verschijnselen vertoonden, van de zwartblaarden 12,1 pct. Totaal werden 18447 koeien onderzocht, hiervan reageerden 3096 of 16.8 pct. Van de 18.447 dieren waren melkkoeien 10.148, waarvan reageerden 2537 of 23.2 pct., 2-jarigen 3970, waarvan reageerden 417 of 10.5 pct, en 1-jarigen 4329, waarvan reageerden 202 of 4.7 pct.

Het bestuur stelde voor de redactie van den laatsten zin van art. 1 van het Huishoudelijk Reglement als volgt te doen luiden: „Jaarlijks treedt, volgens een op te maken rooster, één van de bestuursleden af, die niet terstond herkiesbaar is.”

Enkele vertegenwoordigers van fabrieken verklaarden zich tegen deze wijziging. Men was van oordeel, dat een bestuurslid in den tijd, dat hij zijn bestuursfunctie vervult, de gelegenheid krijgt zich in de werkzaamheden in te werken. Het zou fnuikend werken indien hij, wanneer hij ingewerkt is, moet aftreden en niet herkiesbaar is.

De Voorzitter deelde deze mening niet, vond het beter, dat er eens vaker nieuwe gezichten in het bestuur te zien waren.

Over dit punt ontspon zich een uitvoerige discussie, waarna tenslotte het bestuursvoorstel met 16 tegen 9 stemmen werd verworpen.

Aan de orde was de behandeling der agenda van de algemene vergadering van den FNZ., te houden op 26 Mei a. s. te Nijmegen, welke geen aanleiding tot besprekingen gaf.

Medegedeeld werd o.a. nog, dat de in het najaar aangevangen cursussen dit voorjaar werden beëindigd. Van de 28 cursisten nemen 4 controleurs-zuivelfabriek, 4 botermakers, 1 centrifugist en 2 kaasmakers deel aan de FNZ. examens. De 4 controleurs slaagden dit voorjaar voor het examen in praktisch onderzoek van melk- en melkproducten.

Besloten werd een tweetal punten van de agenda in huishoudelijke vergadering te behandelen. Een dezer punten betrof de eventuele oprichting van een melkcontrolestation.

De voorzitter sloot hierop de openbare vergadering, welke goed bezocht was.

NvhN 1930-12-10

Groninger Maatschappij v. Landbouw

De bespreking der Landbouw crisis met 1300 landbouwers

[...]

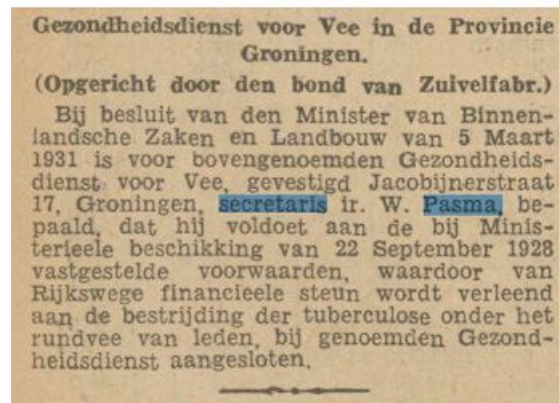
Toespraak voorz. Groninger Bond van Zuivelfabrieken

De heer L. F. Britzel, te Usquert, voorzitter van den GBvCZ wees op de door velen gedane voorspelling dat de akkerbouwers noodgedwongen zich zullen gaan toeleggen op de veehouderij. Hij deelde die mening, want ook al zou de melkprijs, die thans nog 7 à 8 cent per kg. bedraagt, nog lager worden, dan zou dat voor de betrokkenen heel erg zijn, doch graanprijzen van 5 cent per kg., zijn in verhouding voor den akkerbouw nog slechter.

In een plotseling omgooien van het roer schuilen hier echter gevaren. De inrichting van een akkerbouwbedrijf is in het algemeen niet zoo, dat men mag verwachten, dat het in staat is prima kwaliteit melk te leveren. En hieraan is groote behoefte, zei spr., de kwaliteit van onze zuivelproducten moet in geen enkel opzicht te wenschen laten en het is uitgesloten, dat deze uit ondeugdelijke melk kunnen worden bereid. Tegen gedeeltelijke omzetting van bouw- in weiland zullen geen groote bezwaren zijn aan te voeren, de gemengde bedrijfsvorm kan ook in normale tijden meer worden toegepast dan tot dusverre het geval was. Geschiedt dit geleidelijk, dan kunnen industrie en afzet zich aanpassen, doch als men het in een snel tempo wil doen, dan is het niet onmogelijk, dat gevestigde veehoudersbedrijven daarvan groot nadeel zullen ondervinden, voornamelijk door het aan de markt komen van groote hoeveelheden producten van niet onberispelijke kwaliteit. In kringen van veehouders schijnt men niet algemeen overtuigd te zijn, dat de akkerbouwers gesteund dienen te worden. Dat is te betreuren, steun aan den akkerbouw komt den veehouder indirect ten goede.

1931

NvhN 1931-03-16

Nieuwsblad vh Noorden 1931-05-20

Verlag vergadering GBvCZ

Lezing over de afzet van de Nederlandsche kaas.

Onder voorzitterschap v. d. heer L. F. Britzel vergaderde gistermiddag de Groninger Zuivelbond in het Concerthuis.

Jaarverslagen.

De financiële commissie bracht bij monde van de heer L. Doornbos te Ezinge verslag uit van haar werkzaamheden. Op grond van haar bevindingen stelde zij de vergadering voor balans en resultatenrekening per ultimo december 1930 goed te keuren en bestuur en secretaris-penningmeester te déchargeren voor het gevoerde beheer.

De vergadering verklaarde zich daarmee accoord, waarmee balans en resultaten resp. met f28.912,94 en f21.123,76 als eindbedragen werden vastgesteld. Het saldo op de exploitatie bedroeg voor het secretariaat f1263,87, voor de coöp. aankoop f1229,37, totaal f2493,24.

Vervolgens werden de verslagen der verschillende afdelingen door de secretaris uitgebracht, waarvan het volgende te memoreren valt: Het verwerkte kwantum melk bedroeg in 1930 bijna 113 mill. K.G. tegen 115 mill. in 1929. Het aantal buitengewone leden vermeerderde met 4. Mededelingen werden verder gedaan o.a. over de *Gezondheidsdienst voor vee*. Het bleek, dat 19733 koeien op t. b. c. zijn onderzocht, waarvan 3369 of 17,2 pct. reageerden. Voor het zwartbont vee was dit 22,1 pct. voor het zwartblaaude 12,1- pct. Met de runderhorzelbestrijding bleek het niet vlot te gaan. Met de melkcursussen welke in samenwerking met de *Groninger Maatschappij van Landbouw* en *Veenkoloniale Boerenbond* werden georganiseerd, ging het beter. Gehouden werden in totaal 1 voormelkers- en 31 plaatselijke melkcursussen.

De cursussen voor vakonderwijs (boter- en kaasmakers, centrifugisten- en controleurscursussen), mochten zich in een goede belangstelling verheugen, ruim 30 cursisten volgden dit onderwijs. Verschillende cursisten onderwierpen zich aan het F. N. Z.-examen, plm. 70 pct. hiervan behaalden daarbij een diploma. De omzet van de afd. aankoop hulpstoffen voor het zuivelbedrijf bedroeg dit jaar f115.184,50, hetgeen plm. f10.000 lager is dan het vorig jaar in verband met de lagere prijzen der goederen.

De agenda voor de algemene vergadering van den *Alg. Ned. Zuivelbond* (FNZ) werd vervolgens behandeld.

De rekeningen der verschillende afdelingen werden goedgekeurd.

Mededelingen.

De technische controle zal voortaan anders worden ingericht, het onderzoek zal voortaan niet meer aan de fabrieken, doch centraal geschieden.

Besproken werd voorts de uitvoering van het Melkbesluit in verband met de hogere eischen ,die de *Keuringsdienst van Waren* in deze provincie zo langzamerhand gaat stellen.

Vermeld werd voorts nog de instelling van een commissie van de FNZ., welke tot taak heeft na te gaan of 't ook gewenst is voor enkele kaassoorten sommige vetgehalten uit te schakelen. Voor Groningen heeft de secretaris daarin zitting.

Met de tegenwoordige regeringsmaatregelen werd geen afdoende bestrijding van de mond- en klauwzeer verwekker mogelijk geacht.

Ingekomen stukken.

Bij de ingekomen stukken was een verzoek tot toelating als buitengewoon lid v.d. Bond door dr. R. Kuperus, dir. der Coöp. Zuivelbank te Leeuwarden, Bij acclamatie werd dit verzoek ingewilligd. Voorts werd behandeld een schrijven van het bestuur v.d. Bond van Zuivelarbeiders, in deze provincie met het verzoek om ook hier te komen tot een uniforme regeling van het Dienstverband, in verband met de ongelijkheid der aangesloten bedrijven werd besloten niet op dit verzoek in te gaan. Verder waren ter vergadering verschillende stukken opgesteld door de firma Van Leer en Co. te Amsterdam ten gebruiken bij de reclame voor de producten der zuivelfabrieken, waarvoor grote belangstelling bestond.

De afzet van de Nederlandsche kaas.

Het woord was vervolgens aan Drs. C. Eygenraam, handelsconsulent van de Alg. Ned. Zuivelbond, die over bovenstaand onderwerp een lezing hield.

Onze kaasafzet is tegenwoordig in vergelijking met vroeger niet zeer verspreid, aldus spr. 95 pct. onzer totale kaasproductie wordt thans verbruikt op het tamelijk enge terrein van eigen binnenland of waagt zich tot in diens onmiddellijke nabijheid, naar Duitschland, België en Frankrijk, naar Engeland en de Middellandsche Zee. Met de schamele rest kan eigenlijk niet veel meer dan acte de présence gepleegd worden over het zeer wijde terrein van de overige wereld.

Hoe staat het nu met dien afzet en wat kan ons dat leren met betrekking tot de vooruitzichten onzer kaasbereiding?

Het feit, dat tegenwoordig, nu bijna ieder land zich op de zuivelindustrie werpt, en men diengevolge hier, als exportland, in toenemende mate op concurrentie en exportbelemmeringen stuit, aanhoudend minder ruimte voor keuze laat, behoeft a priori geen achteruitgang te betekenen. Het is nu de vraag of de vooruitgang van onze kaasbereiding kan worden gediend door het oude in nieuwe vormen.

Op de internationale botermarkt verdringt men zich thans te veel, dat hierin voor ons nog perspectief zit. Maar bij de kaas nu heeft ons land in zekeren zin een natuurlijk monopolie. Onze kaas heeft nog een monopolie. Weliswaar is er imitatie Gouda en Edammer in bijna al onze afzetgebieden. Denemarken en Finland zijn zelfs in dit opzicht exporteurs.

Maar wat is hier het goede product, het kwaliteitsproduct? Het product, waarmee men de on-aantastbaarheid van onze kaas en dus de mogelijkheid van handhaving en uitbreiding van de afzet daarvan genoegzaam verzekerd acht?

In dit opzicht is er in ons land als kaasland geen homogeniteit noch ten aanzien van het product, noch ten aanzien van den afzet daarvan.

Door de fabrieksmatige zuivelbereiding in onze kaasgebieden gepaard aan de onttrekking van de afzet aan de handel is de Nederlandsche kaas voor het grootste deel, vóórdien zuiver een artikel bij de gratie van ons klimaat en van onzen bodem, een cultuurproduct kunnen worden. Daardoor is ons kaasdebiet, als in geen tientallen jaren tevoren gestegen tot zijn tegenwoordige hoogte van ongeveer 130 millioen kilo per jaar. Spr. ging na of de kaas in de productie een grotere rol kan gaan spelen, met name in de Noordelijke provinciën.

Thans is 75 pct. van onzen totaal uitvoer aan vette kaas de 40 plus. Zullen onze Noordelijke kaasprovincies in staat blijken op den duur en rendabel een groter exportquantum aan kaas te verduwen?

Onze kaasafzet is de laatste jaren veel kwetsbaarder geworden; dit houdt verband met het optreden van onze fabriekskaas uit Noord-Holland, maar dit legt geenszins een odium van inferioriteit op de kwaliteit van de kaas en de productie.

De fabriekskaas is allereerst massaproductie, hetgeen, wat den afzet betreft, althans ruimte moet laten voor een debiet als verbruiks-artikel en niet alleen als luxewaar. Wil men bereiken, dat onze Nederlandsche kaas alleen in die laatste behoefte blijft voorzien dan zet men de klok terug.

Onverenigbaar, vooral bij onze massale kaasproductie is daarom een afzet-organisatie, waarin als hoogste wijsheid de prijsconcurrentie heerst. Want evenals bij de munten, komt dan de inferieure kaas bovendien.

Als tweede eigenschap, welke onze massabereiding van kaas als 't ware bij hare geboorte heeft meegekregen geldt de speculatieve methode van productie. Deze eist eigenlijk een zeer perfecte organisatie bij de afzet teneinde de voor onzen afzet zo funeste prijsschommelingen te vermijden. Bij onze fabriekskaas uit het Noorden bestaan deze beweeglijke prijzen als van nature en doordat de fabrieksdirecteur, die uiteraard de markt niet kan overzien de aanmaak der kaassoort bepaalt, wordt de toestand nog erger.

Hierdoor ontstaat grote afbreuk op den duur aan onze positie in het buitenland. Ook bij de binnenlandse afzet brengt deze veranderlijkheid in onze kaasprijzen groot nadeel. Volgens spr. houdt het verschijnsel, dat de kleinhandelprijzen voor kaas — in tegenstelling met die van boter — de engrosrijzen niet volgden, nauw verband met de wijze van afzet bij de producent.

Spr. meent, dat onze kaasafzet juist aan te directe afzet labouereert en dat er speciaal bij ons speculatieve systeem van kaasbereiding tussen producent en detaillist eigenlijk nog een schakel hoorde, die de prijsschommelingen bij de kaas in werkelijkheid zou kunnen reguleren en — vooral t.a.v. de export naar het buitenland — ook meer aandacht aan de vraagzijde van de markt kon besteden.

Er is tenslotte nog een tweede bezwaar aan dezen toestand van veelvuldig schommelen der prijzen voor de kaasafzet verbonden. Dat aanhoudend veranderen heeft winkeliers er toe gebracht hun klanten de magerder soorten voor te zetten, om in tijden van oplopende markt de prijzen niet te behoeven te veranderen. Ten aanzien van de productie van magere kaas als onderdeel der speculatieve methode wees spr. op de algemene achteruitgang van onze export van dit product, welke verband houdt met de omstandigheid, dat het prijsverschil tussen de vette en magere soorten een dalende lijn te zien geeft van 1924 af. Door dit kleiner geworden prijsverschil (in 1914 20 cts., in 1930 11 cts.) zijn onze magere soorten een minder aantrekkelijk artikel voor de winkelier geworden.

Spr. wees er op, dat deze aangelegenheid thans in een speciale commissie vanwege de FNZ. in studie genomen is. Spr. behandelde vervolgens de marktverhoudingen op het gebied van kaas, in verschillende landen, die voor afzetvergroting in aanmerking komen. Spr. drong er in

zijn conclusie op aan, om speciaal in de fabriekskasdistricten tot meerdere organisatie bij de afzet te komen. De heer Britzel sloot de bijeenkomst met een woord van dank tot de spreker.

Nieuwsblad vh Noorden 1931-09-09

Verslag vergadering GBvCZ

Gezondheidsdienst voor dieren opgericht.

GRONINGEN. Gisteren hield bovengenoemde vereeniging haar algemeene vergadering in het café „De Pool” te Groningen onder voorzitterschap van den heer L. F. Britzel te Usquert. Tot lid van de Comm. van Toezicht werd, in de plaats van den heer B. van der Ploeg de heer P. Boersma directeur van de Coöp Zuivelfabriek te De Wilp, gekozen. Het verslag over de werkperiode 1930—1931 werd met algemeene stemmen vastgesteld.

Zooals men weet, hebben wij dit verslag reeds enkele weken te voren geplaatst. In de vergadering werd besloten een lijst uit te geven van de bedrijven, die tbc-vrij zijn bevonden, met vermelding hoeveel jaar dit reeds het geval geweest is.

Door den aanwezigen rijksinspecteur van de Veterinaire Dienst werd medegedeeld, dat van Rijkswege voor dit doel waarschijnlijk kenteekenen beschikbaar zullen worden gesteld. De identificatie van de onderzochte dieren werd uitvoerig besproken. Een juiste identificatie is noodig voor het bijhouden van de statistiek en voor het afgeven van zg. gezondheidscertificaten. Het omschrijven van de signalementen leverde in de praktijk velerlei bezwaren op, vooral bij het zwartblaardvee. Van bestuurswege werd het gebruik van oormerken ten sterkste gepropageerd, waarmede de vergadering instemde mits dit niet imperatief toegepast zou worden.

Over de opruiming van aan open t.b.c lijdende dieren werd in extenso gediscussieerd. Deze smetstofverspreiders behooren bij onderkenning direct door afslachting onschadelijk te wor-

den gemaakt. Vele malen wordt dit vee echter om financiële reden als gebruiksvee in den handel gebracht. We krijgen hierdoor echter geen bestrijding doch een veplaatsing van de t.b.c. Hiertegen valt anders weinig te doen dan dat koopers zich steeds meer garantie verschaffen bij aankoop van nieuw vee omtrent herkomst en gezondheidstoestand. Een andere en betere weg zou zijn, deze dieren op taxatie- (gebruiks-) waarde over te nemen; daarvoor zou echter een groot fonds noodig zijn, waaraan in de tegenwoordige omstandigheden niet valt te denken. Naast de Rijkssubsidie zal nog getracht worden een subsidie van de Provincie te verkrijgen, zoodat opruiming in de toekomst waarschijnlijk gemakkelijker zal gaan.

Er werd verder nog medegedeeld, dat de gezondheidscertificaten voortaan niet meer door het centrale kantoor, doch plaatselijk zullen worden afgegeven, terwijl tenslotte enkele kwesties, betrekking hebbende op het onderzoek gedurende de komende stalperiode aan de orde werden gesteld.

NvhN 1932-05-20

HOLWIERDE, 19 Mei. Vanwege de Gron. Mij. van Landbouw vond bij de boerderij van den heer Pestman ahier het eindexamen plaats van de in 1931 te Holwierde en Spijk gehouden melkerscursussen. Slechts drie cursisten waren opgekomen. Een diploma ontvingen J. Pastoor te Spijk met 160 punten, K. Kool te Holwierde met 155 en J. Westerhof te Holwierde met 167 punten. De jury bestond uit de heeren Pasma, zuivelconsulent, Meijering te Feerwerd en Pestman te Holwierde. Bij het examen waren verder nog aanwezig de heeren Tjalma, dir. zuivelfabriek te Holwierde, v. d. Hem, Rijkskeurmeester te Delfzijl en J. A. Heeres, secretaris van de landbouwveren. te Holwierde. Leiders van deze cursussen waren de heeren van Til te Ennumatil en Kloosterhof te Appingedam.

Nieuwsblad vh Noorden 1932-07-14

Vergadering prov. Groninger en Drentsche zuivelbonden vermoedelijk gaat het hier om het bestuur van het botercontrolestation

In een der zalen van „*Veenlust*” te Veendam, werd gistermorgen, zoals wij reeds in het kort meldden, om 10 uur, onder voorzitterschap van de heer Smid van Harkstede, voorzitter van de *boterkeuringscommissie* van genoemden bond, de algemene vergadering gehouden van de *Groninger- en Drentschen Zuivelbond*.

Deze alg. vergadering wordt telken jare in die plaats gehouden, waarheen de besturen en directeuren der 50 aangesloten fabrieken een excursie maken. Meestal wordt dan een bezoek gebracht aan een van de grote aangesloten zuivelfabrieken.

Dit jaar werd daarin een wijziging gebracht. Men besloot nu een bezoek te brengen aan de grote stadspolders en wel de Kerkhoven en Koenraadpolder in 't Noorden van de provincie, aan de Cartonfabriek te Appingedam en van Delfzijl en omstreken.

In Delfzijl zou dan de koffietafel gereed staan in een drietal restauraties. De alg. vergadering besloot men in Veendam, in een der zalen van *Veenlust* te houden.

Aan deze alg. vergadering gaat vooraf een boterkeuring, waarvoor alle fabrieken een pot boter inzenden. De algemene vergadering was door meer dan 200 heren bezocht, die uit alle hoeken en streken van Groningen en Drenthe waren gekomen, De secretaris bracht een zeer uitvoerig en goed gedocumenteerd verslag uit. Nadat enkele huishoudelijke zaken waren afgedaan, hield de heer Britzel van Noordhorn, voorzitter van de *Groninger Zuivelbond*, een onderhoudende causerie over een nieuw procedé voor conservering van het groenvoer. Spr. beval deze methode ten zeerste aan. De voorzitter bracht de heer Britzel dank

Uitvoering crisis-zuivelwet.

De prijs van het merk voor boter op f 0.55 per kg. vastgesteld.

De minister van economische zaken en arbeid heeft met ingang van 31 Juli als prijs van het merk voor boter f 0.55 per kg. vastgesteld.

Voorts wordt met ingang van dezelfde datum de vervoervergunning voor boter op 55 cent bepaald.

Melk aan zuivelfabrieken. De uitbetaling van den toeslag.

Omtrent de te volgen wijze van uitbetaling van den toeslag van de Crisis-Zuivel-Centrale op de door veehouders aan zuivelfabrieken geleverde melk, wordt het volgende ter kennis van belanghebbenden gebracht.

Door Coöperatieve Zuivelfabrieken, die uitsluitend melk van deelgenoten verwerken en dus geen inbrengers of losse leveranciers hebben, kan de toeslag ongesplitst van het overige melkgeld, dus in één totaal bedrag uitgekeerd worden.

Daar tegen dienen de Coöperatieve Zuivelfabrieken met inbrengers of losse leveranciers voor deze personen en de particuliere fabrieken voor alle leveranciers den toeslag afzonderlijk te vermelden.

Het ligt in de bedoeling om door nauwgezette controle de richtige naleving van deze bepaling te bevorderen. Bij nalatigheid kan intrekking van de erkenning als producent door de Crisis-Zuivel-Centrale volgen.

Gezondheidsdienst voor Vee in de Prov. Groningen.

Een succes geworden.

De gezondheidsdienst voor vee in de provincie Groningen vergaderde in de bovenzaal van het café „de Pool” onder presidium van den heer L..F. Britzel te Usquert.

Aanwezig waren o.a. de Veterinaire autoriteiten, de heren 't Hooft te 's-Gravenhage en Ten Hoopen te Haren.

In deze vergadering werd o.a. het jaarverslag van de secretaris ir. W. Pasma, behandeld. Hieruit bleek, dat de deelname aan de tuberculose-bestrijding in het afgelopen jaar, niettegenstaande de slechte economische omstandigheden, waarin het veehoudersbedrijf verkeert, nog weer toegenomen was.

Volgens het verslag lieten 1771 veehouders in totaal 21.397 dieren onderzoeken, waarvan 746 met 11967 dieren volgens het z.g. algemene of Rijkssysteem en 1025 veehouders met 9430 koeien volgens het z.g. specifieke of Friesche systeem.

De deelname volgens het Rijkssysteem, waarbij zieke dieren direct moeten worden geslacht en z.g. reagerende dieren moeten worden gemerkt, is sterk groeiende, waarop o.a. de Rijks-subsidie ad 50 cent per dier grote invloed heeft.

De gezondheidstoestand van het onderzochte vee was dit jaar weer aanmerkelijk beter dan het voorgaande, wat uit de volgende cijfers moge blijken.

			1932	1931	1930
Alle koeien	21337, reageerders	1913	8.94 %	12.82 %	17.2 %
Alle oude koeien	10538, "	1547	14.68 %	20.32 %	25.9 %
2-jarige koeien	5023, "	282	5.6 %	8.58 %	10.6 %
1-jarige koeien	5836, "	84	1.44 %	2.58 %	4.7 %
Zwartbonten:					
Alle oude koeien	5711, "	1057	18.51 %	25.91 %	
2-jarige koeien	2530, "	177	7. — %	11.34 %	
1-jarige koeien	2746, "	46	1.67 %	3.96 %	
Zwartblaarden:					
Alle oude koeien	4827, "	490	10.15 %	12.67 %	
2-jarige koeien	2493, "	105	4.21 %	5.83 %	
1-jarige koeien	3090, "	38	1.23 %	1.07 %	

De heer 't Hooft, Rijksinspecteur van de t. b. c.-bestrijding en belast met de controle op deze dienst meende de vergadering te moeten complimenteren met de in zoo korten tijd bereikte terugdringing der t. b. c. met meer dan 50 pct. van voor enkele jaren. Zoo had spr. het nog in geen enkel deel van het land aangetroffen.

Besloten werd ook dit jaar weer een lijst van de t.b.c: vrije veebedrijven te publiceren. Een ander ding, om de handel in t.b.c.vrije dieren te bevorderen is het signaleren der dieren met oormerken (zowel reagerende als t.b.c.-vrije dieren). Vorig jaar is begonnen in plaats van een omschrijving van de dieren te maken, deze een metalen merk in het oor aan te brengen. Men heeft op deze manier een soort burgerlijke stand van het vee gekregen waarin men alle gegevens van het geregistreerde vee kan terugvinden.

Een ander punt van discussie vormden de aan open t.b.c. lijdende dieren. Nog te vaak verdwijnen deze dieren, zonder dat de Dienst weet waarheen. De moeilijkheid was, dat deze dieren eigendom waren van Veeverzekerings Mij en, waarbij de Dienst geen invloed of medezeggenschap kon uitoefenen. Door oprichting van een bond van Veeverzekerings-Mijen, waarmede een goede samenwerking is verkregen, en waarvan de adviserend bestuurslid is, zal in de toekomst meer controle kunnen worden uitgeoefend op de smetstofverspreiding, hetwelk een snelle uitroeiing van de t.b.c. zeer ten goede moet komen.

Besloten werd de afzet dezer open lijdens via de Dienst weer net zo te regelen als voorgaande jaren.

Een bedrag van 50 cent per dier, onderzoek en administratie tezamen, waarvoor een veehouder zijn stal volledig onderzocht kan krijgen met recht op gezondheidsattesten en goedkoop onderzoek bij nieuwkoop erbij, achtte men tenslotte zelfs in deze tijden economisch absoluut te verdedigen. Uit de vergadering werd gepleit voor lagere tarieven voor grotere stallen. Hier tegen bleken echter verschillende bezwaren te bestaan. Ook voor grote stallen zit in aansluiting bij de Dienst voldoende voordeel, omdat de tarieven bij z.g. particulier onderzoek door de Vereniging van Dierenartsen veel hoger zijn gesteld, terwijl van Rijksweg ook dan de veehouders verplicht zullen worden de aan open-t.b.c. lijdende dieren op te ruimen.

Besproken werd voorts o.a. de financiële huishouding van de Dienst, alsmede verschillende technische kwesties met het oog op de komende periode van onderzoek, o.a. over de controle op het onderzoek van de dierenartsen en de geste van verschillende eigenaren. Inspecteur Ten Hoopen deelde mede, dat vrij uitvoerig is gecontroleerd, waarbij hem geen afwijkingen zijn gebleken. Ook voor de toekomst zei spr. zijn volle medewerking toe.

Nieuwsblad vh Noorden 1932-12-13

Uitvoerig verslag vergadering GBvCZ

GRONINGEN. In de hedenmiddag in het café „De Pool” hier ter stede gehouden algemene vergadering van de *Bond van Zuivelfabrieken in Groningen* werd o.m. medegedeeld door de secretaris, ir. W. Pasma:

Afdeling aankoop

De afname van deze afdeling, wat de aankoop betreft in geldswaarde uitgedrukt, is nog al teruggelopen. De afzet van smeeroliën aan de Gron. Mij. is nog weer toegenomen, terwijl ook aan de Veenkolonialen Boerenbond langzamerhand een aardig kwantum smeervetten wordt geleverd. Ook melkgereedschappen e.d. worden door genoemde landbouworganisaties van den Bond betrokken.

Gehouden werd een openbare boterkeuring te Veendam op 13 Juli j.1., waaraan was verbonden een excursie door de Dollardpolders, naar Delfzijl en Appingedam. De keuringen hadden overigens een normaal verloop. Wel werden verschillende klachten gehoord over de lage waarderingscijfers van de jury.

Geregeld werden maandelijks de z.g.n. duurzaamheidskeuringen gehouden, waarbij steeds een meer of minder teruggaan der kwaliteit viel op te merken.

Er zal door de vergadering een besluit worden genomen, of ook in 1933 met deze keuringen dient te worden doorgegaan, omdat deze zaak slechts voor een jaar geregeld is.

Er werden minder **kaaskeuringen** gehouden dan vorige jaren, in verband met de slechte toestand van het kaasbedrijf. Verschillende fabrieken hebben of hadden de productie stopgezet, zodat er voor de keuringen veel minder interesse bestond.

De kwaliteit van het ingezonden materiaal kon over 't geheel weer een scherpe kritiek doorstaan, met uitzondering van de – achteruitgang van de- smaak als gevolg van de pasteurisatie.

De **administratieve controle** had weer op geregelde tijden plaats, waarbij geen bijzonderheden vallen te vermelden.

De **technische controle** had eveneens regelmatig plaats, iedere fabriek werd minstens eenmaal per maand bezocht, terwijl af en toe monsters mee naar Groningen werden genomen voor heronderzoek.

In het najaar zijn nieuwe z.g.n. eerste jaars-cursussen begonnen voor botermakers, centrifugisten, kaasmakers en controleurs, in totaal met 15 cursisten. De lessen worden weer gegeven in een lokaal van de Middelbare landbouwschool te Groningen. Aan deze cursussen is sedert dit najaar niet meer verbonden de heer Oortman, oud-leeraar aan de landbouw-winterschool, die speciaal de grondleggende vakken verzorgde. Dit deel van het onderwijs is thans overgeno-

men door de bondsambtenaar. Deze zomer werden 29 melk-examens gehouden. Aan 146 kandidaten kon het diploma „goed melken” worden toegekend, terwijl 5 gediplomeerde melkers tot voormelkers werden bevorderd. Nieuwe cursussen lopen er nu weer een dertigtal. Het is wel merkwaardig dat deze cursussen in bepaalde streken geheel inburgeren en elders weer in 't geheel geen vaste voet kunnen krijgen. Over 't geheel hoort men voldoende waardering over de resultaten der cursussen.

In het begin der stalperiode werden van bondswege een vijftal demonstraties gegeven ter bevordering van hygiëne in de stal, waarbij vooral het duurzaam opbinden der staarten en het toiletteren van het melkvee op de voorgrond treden. Tevens werden voor enige fabrieken personen onderricht ter zake van de verschillende gewenste manipulaties in deze, welke personen dan verder bij de leveranciers der fabriek rondgaan om een en ander op de eenvoudigste wijze in orde te brengen. Behalve het voordeel voor de fabriek van een groeiende belangstelling voor het af te leveren product bij de leveranciers, worden de kansen op conflicten met de *Keuringsdienst voor Waren*, proces-verbaals e.d. er geringer door.

Deze zomer werd het verslag van de *Gezondheidsdienst van Vee* omtrent de bestrijding in de periode 1931—1932 gepubliceerd. De resultaten waren zeer bemoedigend. Dit najaar is weer propaganda gemaakt voor de komende stalperiode. De Commissie van Toezicht heeft daarbij bestrijding volgens Rijkssysteem zoveel mogelijk op de voorgrond gesteld. Het bezwaar van het merken van reagerende dieren blijkt in deze Provincie niet te bestaan.

Ook in deze campagne zal weer zoveel mogelijk van oormerken worden gebruik gemaakt. Werden deze vroeger vanwege de Gezondheidsdienst verstrekt, evenals sputumflesjes e.d. in de toekomst zijn al deze kosten voor rekening der dierenartsen. Het mocht de Commissie overigens niet gelukken de tarieven der dierenartsen verlaagd te krijgen, omdat deze uniform voor het hele land zijn geregeld. Dit kan op de deelname wel eens een nadelige invloed hebben. Merkwaardig is verder dat in bepaalde streken de belangstelling tot nul is gedaald en elders goed op peil blijft.

Op technisch gebied is er in de afgelopen zomer niet veel te doen geweest. In verband met de tijdsomstandigheden worden vernieuwingen e.d. tot het minimum beperkt. Gememoreerd mag worden dat aan de fabrieken, die nog geen koelmachine bezitten, belangstelling is gewekt voor een nieuw, eenvoudig en goedkoop type koelmachine, waardoor misschien binnen afzienbare tijd alle Groninger fabrieken over kunstmatige koude zullen kunnen beschikken.

Tenslotte werd medegedeeld dat door een vanwege de FNZ. ingestelde Commissie een studie over het vraagstuk beperking van het aantal kaassoorten is gemaakt.

1933

NvhN 1933-04-11

De melkprijs in de Provincie Groningen uniform door oprichting van de Groninger Crisis-Melkcommissie

Het venten met melk zonder vergunning zal zijn verboden.

Evenals dit in enkele andere provincies reeds is geschied, is men in de provincie Groningen bezig voor de bepaling van den melkprijs een uniforme regeling te maken.

Omtrent het al tamelijk vergevorderde stadium, waarin deze Plannen verkeren, hebben we gistermiddag een en ander gehoord in een conferentie, waartoe de heer J. J. Huisman (voormalig) Rijks Zuivelconsulent hier ter stede, vertegenwoordigers van de Groningse pers had uitgenodigd.

Men gaat hierbij uit van het standpunt, dat de consumptiemelk-boeren minstens recht hebben op den industriemelkprijs, welke, naar bekend mag worden verondersteld, ingevolge de *Crisis zuivelwet*, voor zover het boter betreft, gesteund wordt (steun aan de melkveehouderij). De toestand is zoo, dat er bij de fabrieken te veel melk komt. Van invloed hierop zijn natuurlijk de moeilijkheden, welke de uitvoer van vee en zuivelproducten er ondervinden. Het gevolg van het vergrote aanbod van de fabrieken is, dat deze de melk moeten afwijzen, waardoor deze in den consumptie-handel terecht kom. Hierdoor ontstaan prijs-excessen, zoals men die in de befaamde „melkoorlogen” kan meemaken. Het gevaar is zeer groot, dat de consumptiemelkers in het gedrang komen, doordat zij bij lange niet den industrie-prijs kunnen bedingen. De mogelijkheid is niet uitgesloten, dat verschillende koemelkers, met name die rond de stad, hun bedrijf er aan zouden geven, wat voor de melkvoorziening ernstige gevolgen zou kunnen hebben. Om hieraan een einde te maken, verzocht de Regeringscommissarie van steun aan de melkveehouderij den heer Huisman de leiding op zich te willen nemen bij het zoeken naar een regeling, welke een geregelden afzet tot gevolg zal hebben. Deze is gevonden in de oprichting van de *Groninger Crisis-Melkcommissie*, een vereniging, welke zonder enigen steun zal werken en die de belanghebbenden zelf in stand moeten houden. Het doel van deze commissie, die dus met volledige medewerking van de *Crisis Zuivel Centrale* te ‘s Gravenhage is ingesteld, wordt in het ontwerp-reglement als volgt omschreven:

- a) Voor de distributiemelk leverende veehouders en fabrieken een lonende prijs voor de melk en de nevenproducten te krijgen, uitgaande van den industrieprijs der daarvoor in aanmerking komende fabrieken, met een lage, maar billijke vergoeding voor bewerking en distributie.
- b) Te voorkomen, dat door overdadige concurrentie de melkprijs beneden dit niveau daalt.

Allen, die meewerken aan de distributie van melk en melkproducten, moeten zich laten inschrijven bij de Commissie, welke voor de melk en de nevenproducten de prijzen, geldende voor de gehele provincie Groningen, voorlopig vaststelt.

Zij doet minstens twee maal per maand een voorstel om deze prijzen al of niet te wijzigen. De voorzitter zendt dit voorstel aan de *Crisis Zuivel Centrale* met advies tot al of niet goedkeuring. De uiteindelijke vaststelling van de prijzen berust dus bij den Regeringscommissaris.

Iedereen, die met melk voor den verkoop op de straat komt, moet aangesloten zijn bij de Commissie, omdat hij anders niet in het bezit wordt gesteld van een schriftelijke ventvergunning. Zonder deze vergunning mag geen melk worden verkocht. Wanneer een venter zich niet houdt aan de bepalingen der Commissie, bijvoorbeeld niet aan den vastgestelde prijs, kan hij worden bekeurd en kan hem de ventvergunning worden ontnomen, waardoor het hem dus onmogelijk zal zijn verder melk te verkopen. Het venten zonder vergunning is eveneens een wettelijke overtreding.

De Commissie kiest een buiten de belanghebbenden staande voorzitter - de heer Huisman is thans tijdelijk voorzitter - en een dito secretaris. Deze laatste voert de administratie, behandelt de klachten - natuurlijk is een belangrijke factor in de contróle het toezicht, dat de aangeslotenen op elkaar zullen uitoefenen - en wordt door de Commissie bezoldigd. De belanghebbenden dragen in de kosten bij in verhouding tot hun omzet. Deze bijdrage zal, naar de heer Huisman ons verzekerde, uiterst laag zijn.

In een vergadering, welke zeer binnenkort te Groningen zal worden gehouden, zal een bestuur worden samengesteld, waarvan de leden zullen worden gekozen uit de organisaties van de koemelkers, de venters, de melkinrichtingen, de coöperatieve- en de particuliere zuivelfabrieken, van elke groep één. Op de agenda dezer vergadering staat de vaststelling van het reglement.

Naar de heer Huisman ons verklaarde, is reeds hangende de voorbereiding begonnen de regeling toe te passen, teneinde te voorkomen, dat vóór de definitieve regeling misbruiken zouden ontstaan. De oprichting van de *Groninger Crisis-Melkcommissie*, welke zuiver als een noodmaatregel om het consumptiemelkbedrijf onder deze moeilijke omstandigheden zoo goed mogelijk in stand te houden, kan tevens het opruimen van misstanden, die zeer veel bij het venten heerschen, vooral ten aanzien van het zich toeigenen van klanten, bevorderen.

Tenslotte hebben wij den heer Huisman nog een enkele vraag gesteld over den invloed, welken deze regeling evenwel zou kunnen hebben op den prijs, dien de consument betaalt voor zijn liter melk. Deze zal uiterst gering zijn, waarschijnlijk zelfs niet merkbaar, althans wat betreft voor de inwoners van de stad Groningen, waar men steeds een vastgestelde prijs heeft. De prijs, dien de Commissie bepaalt, zal zodanig zijn, dat de verzorgers van de consumptiemelk er juist een, zij het dan ook zeer sober, bestaanje mee hebben. De geheele regeling beoogt dus alleen te voorkomen, dat dezen niet het slachtoffer worden van het teveel aan Industriemelk.

Gegevens Bond van zuivelfabrieken in de Prov. Groningen Het jaarverslag over 1932.

Aan het jaarverslag over 1932 van den Bond van Zuivelfabrieken in de prov. Groningen is het volgende ontleend:

Het aantal aangesloten fabrieken bleef in '32 op 13, welke in totaal 128.395.316 K.G. melk verwerkten.

Gezondheidsdienst voor vee in de prov. Groningen.

Aan het verslag van de t.b.c-bestrijding over het seizoen 1931-'32, uitgaande van bovengenoemde dienst bleek, dat voor systeem A hadden deelgenomen 1025 veehouders met 9430 koeien en voor B 746 veehouders met 11967 koeien. Er schijnt onder de veehouders een neiging te bestaan om het onderzoek periodiek, om de 2 a 3 jaar te doen geschieden. De commissie meende dit te moeten ontraden.

Runderhorzelbestrijding.

Men is dr. 't Hoen behulpzaam geweest met het proberen van een nieuw door deze gevonden vloeibaar middel tegen de runderhorzellarve.

In een stal met zwartbont vee voldeed het middel uitstekend; in een stal met zwartblaard in mindere mate. Opgemerkt wordt, dat een proef op zo'n kleine schaal natuurlijk weinig doorslaggevend is. Evenwel is ook in andere provincies, waar dr. 't Hoen dezelfde proeven heeft genomen, gebleken, dat het nieuwe middel een grote bruikbaarheid bezit.

Melkerscursussen.

In 1932 werden 31 plaatselijke melkerscursussen gehouden. In 1933 werden verschillende melkexamens gehouden, in totaal werden 143 diploma's voor goed melken uitgereikt. Voorts werd te Wildervank een voormelkerscursus georganiseerd.

Melk- en stalhygiëne.

In den herfst van 1932 werden op een 7-tal plaatsen demonstraties gegeven in stalhygiëne.

Onderwijs.

Beëindigd werden in het voorjaar een controleurscursus en het tweede deel der boteren kaasmakerscursussen.

Boterkeuringen.

Het resultaat van de keuringen was als volgt: 21 Drentsche en 3 Groninger fabrieken kwamen voor een diploma in aanmerking. Het jaargemiddelde bedroeg 67,21 (vorig jaar 69.34). Van de Drentsche fabrieken bedroeg het gemiddelde 67.47, van de Groninger fabrieken 66.36.

Financieel verslag.

De balans sluit met een totaal bedrag van f22.364,10; de rekening van het secretariaat over 1932 met een bedrag van f13.250,89, met een nadelig saldo van f77,46.

De rekening van de gezondheidsdienst voor vee over 1932 sluit met een totaal van f1527,01, nadelig saldo f74,11.

Daarentegen geeft de rekening van de coöperatieve aankoop, over 1932, sluitende met een bedrag van f95.166,06. een voordelig saldo aan van f424,96½.

De begroting voor 1933 is geraamd op een bedrag van f13.250.

„Nederland moet tot de natuurboter terugkeren”

De secretaris van de FNZ. Bepleit in de vergadering van den Groninger Zuivelbond beperking der margarine- productie

GRONINGEN: Dinsdag j.l. vergaderde de Groninger Zuivelbond onder presidium van den heer L. F. Britzel te Usquert. In zijn openingsrede, waarbij spr. speciaal den heer Geluk, secretaris van den Algemeenen Nederlandse Zuivelbond (FNZ.) te 's Gravenhage, welkom heette, wees de voorzitter op de snel wisselende omstandigheden waaronder men thans leeft, en welke het onmogelijk maken, op het moment zelfs voor de naaste toekomst ook maar eenig perspectief te openen. Spr. gaf een overzicht van de geschiedenis der zuivelbereiding in de laatste 10 jaren, speciaal in de Provincie Groningen, waarbij een grote evolutie valt op te merken. In die jaren zijn in Groningen geperfectioneerde zuivelfabrieken welke steeds grotere kwanta melk te verwerken hebben gekregen.

Waar vroeger louter akkerbouw werd gedreven, wordt nu in meer of mindere mate ook de veehouderij beoefend. Aan die ontplooiing is nu volgens spr. voorlopig wel een einde gekomen, want, waar, evenals elders in den lande, voor een groot deel der Groninger Zuivelproductie op de wereldmarkt een plaats moet worden gezocht, ligt het voor de hand dat de maatregelen door de verschillende buitenlandse regeringen getroffen, ook voor de fabrieken den afzet steeds moeilijker maken.

Spr. gaf een beknopt overzicht van de maatregelen in de voornaamste exportlanden, Duitsland, Engeland en Frankrijk genomen, of die misschien nog genomen kunnen worden. Dat zelfs een land als Engeland, van ouds het bolwerk van den vrijhandel, steeds meer den invoer van buitenlandse producten tracht te weren, als gevolg o.a. van de Empire conferentie te Ottawa, lijkt voor de Groningse fabrieken in verband met haar groten afzet van condensmelk al weinig rooskleurig. De moeilijkheden door Duitsland veroorzaakt zijn nog veel groter en wij moeten ons, aldus spr., zeer zeker de vraag stellen of wij in de naaste toekomst nog zuivelproducten naar Duitslands zullen kunnen leveren. Wel is er pas een nieuwe handelsovereenkomst gemaakt, doch deze loopt maar tot 31 Dec.

Spr. heeft den laatsten tijd verschillende Duitse Landbouwdeskundigen kunnen spreken, en heeft daarbij sterk den indruk gekregen, dat alles er op wordt gezet, dat binnen enkele jaren de Duitse boer in staat zal zijn het Duitse volk te voeden.

Spr. voorziet dan ook, dat in de toekomst de Ned. Zuivelbereiding in de eerste plaats voor het Ned. publiek moet werken en daarnaast misschien nog op kleine schaal zal kunnen exporteren. In ieder geval zal de industrie in de toekomst op een geheel andere leest geschoeid moeten worden, en zal er heel wat samenwerking nodig zijn, om de verschillende moeilijkheden te boven te komen.

Wat die samenwerking betreft, deze kon. volgens spr., het speet hem dat te moeten zeggen, nog veel beter zijn. Er is nog veel te veel naijver tussen de verschillende fabrieken en groepen van producenten onderling, waardoor aan invloed en macht bij de Regering en bij andere bevolkingsgroepen wordt ingeboet. Een en ander maakte, dat spr.'s inleiding in somberen toon was gesteld en dat spr. de vergadering weinig tekenen, die tot optimisme stemmen, kon voorhouden. Met den wens, dat men nog eens, en liefst zeer spoedig tot betere toestanden zou mogen komen, opende spr. de vergadering.

Het verslag der financiële commissie werd bij monde van den heer T. Bosker te Woldendorp uitgebracht, die de vergadering voorstelde aan balans en resultatenrekeningen der verschillende afdelingen per 31 December 1932 haar goedkeuring te hechten en het gevoerde beheer décharge te verlenen.

Daarna had aanbieding van het jaarverslag over 1932 plaats, hetwelk de vergadering goedkeurde.

De agenda FNZ., op 29 Mei te Amsterdam te houden, gaf geen aanleiding tot opmerkingen. Aan balans- en resultatenrekeningen van de Hoofdorganisatie werd eveneens goedkeuring gehecht.

Mededeelingen.

De secretaris deed verschillende mededeelingen.

In de vorige algemeene vergadering werden klachten geuit over enkele crisismaatregelen, o.a. over het systeem van heffingen door de *Crisis-Zuivel-Centrale* toegepast, waarin verschillende onbillijkheden zouden schuilen.

Het bestuur heeft naar aanleiding van de toen gehouden discussie een onderzoek ingesteld en een bespreking gehad met den heer J. J. Huisman, Directeur van de afdeling Groningen van de *Crisis-Zuivel-Centrale*.

De heer Huisman was van meening, dat er inderdaad onbillijkheden in de toepassing van de *crisis-zuivelwet* vallen op te merken.

Voorals bij Kaas, waarbij men door het indrogen minder vetkilo's berekend krijgt. In opdracht van de *Crisis-Zuivel-Centrale* heeft hij met hulp van een accountant in de drie noordelijke Provincies een onderzoek ingesteld bij zeven verschillende fabrieken.

In verband met de geconstateerde verschillen verklaarde de heer Huisman zich voorstander van een andere, meer eenvoudige en billijker steunregeling en wel via de melkbetaalstaten der fabrieken. Er gaat iets vet af voor karnemelk en wei en verder voor consumptiemelk. Voor het vinden van het bedrag dat de kaasmakende fabrieken aan de C.Z.C. moeten terugbetalen, kan men uitgaan van de hoeveelheid vet in de boter en in de consumptiemelk, welke vrij vast staan, het verschil met het vet op den betaalstaat moet dan in de kaas zitten.

Dit voorstel van den heer Huisman heeft echter bij de C.Z.C., geen gunstig onthaal gevonden, vooral van de kant van de FNZ. was er verzet tegen.

Er is dus in de regeling der uitkeeringen geen wijziging gekomen en voor kaasfabrieken die oude kaas afleveren, bestaan nog dezelfde moeilijkheden. Voor de Groningsche fabrieken levert deze kwestie op het moment, door aanpassing aan de omstandigheden weinig moeilijkheden meer op.

De Crisismaatregelen hebben den laatsten tijd nog uitbreiding gekregen met een z.g.n. consumptiemelkregeling, ook voor deze Provincie. Voorts is er gekomen een regeling inzake inkrimping der kaasproductie over de maanden April tot Juni, met plm. 30 pct. Wat den export van kaas naar Duitschland betreft er zijn inmiddels door de Hollandsche delegatie, waarvan dr. Posthuma lid was, nog eenige resultaten bereikt.

Het Bondsbestuur had in de afgelopen maanden een onderhoud met den Directeur van den Provincialen Keuringsdienst. De toen behandelde punten zijn in een bijeenkomst van het bestuur met de fabrieken (28 Febr.) nader doorgesproken. Het doel was om te trachten tot een uniforme toepassing van verschillende bepalingen uit het melkbesluit te komen, hetwelk ten deele is gelukt.

De zuivel-vakcursussen werden dezen winter door 15 mensen gevolgd. Er liepen dezen winter en dit voorjaar een 15-tal melkcursussen, welke alle door den Bondsambtenaar werden bezocht.

Deze mededeelingen, vooral over crisismaatregelen geven aanleiding tot critiek van verschillende aanwezigen. Vooral over de toewijzing der z.g.n. exportrechten, eerst naar Frankrijk en nu naar Duitsland, heerschte ontstemming, omdat de heffingen niet in overeenstemming zijn met hetgeen daaromtrent is omschreven.

De voorzitter zei, dat in dit opzicht reeds naar verbetering wordt gezocht, doch op welke wijze men het ook wil doen, steeds ontstaan er moeilijkheden en onbillijkheden.

Over de inkrimping der kaasproductie met 30 pct. en vergoeding der naar de boerderijen teruggezonden ondermelk, werd door de fabrieken van condensmelk geklaagd, omdat deze regeling voor die fabrieken nadeel oplevert, o.a. door de stijging van de prijzen van haar grondstoffen. De voorzitter zegt, dat het bestuur hieraan aandacht zal schenken, en wanneer de omstandigheden zeer ongunstig mochten worden, zal er ook voor de condensfabrieken door de *Crisis-Zuivel-Centrale* een soortgelijke regeling moeten worden gemaakt. Overigens wordt de steun aan de kaasmelk enkel betaald door een aparte heffing op de kaas, zoodat andere producten daartoe dus niet behoeven bij te dragen.

Over de pas ingestelde *Groninger Melk-Commissie*, werden verschillende vragen gesteld in verband met vent-vergunningen, samenstelling der commissie, enz. Over de door de commissie te bereiken resultaten dacht men niet onverdeeld gunstig.

Het Nederlandsche zuivelbedrijf.

Daarna gaf de heer Geluk een overzicht van de positie van het Ned. Zuivelbedrijf op dit oogenblik.

Spr. ging na de daling van den export van boter en kaas gedurende de laatste jaren naar de verschillende landen, terwijl de productie maar weinig is teruggelopen, zoodat het steeds moeilijker wordt de overschotten kwijt te worden. Door inkrimping der kaasproductie neemt bovendien het kwantum vet in den vorm van boter op verotrustende wijze toe, zoodat er dan op het oogenblik in Nederland ook sprake is van een „vet probleem”. De *Crisis-Zuivel-Centrale* heeft daarvoor een oplossing trachten te vinden door meer boter (eerst 25, nu 40 pct.) door de margarine te mengen. Op die manier wordt per week 400.000 K.G. Boter geplaatst, doch is dat in ‘t belang van producenten?

Volgens spr. Niet. Spr. pleit voor andere maatregelen, en wel voor een beperking der margarine-productie. Door groote buitenlandsche concurrentie (Nieuw-Zeeland, Australië, Denemarken) zal export in de toekomst steeds moeilijk blijven en zal in den afzet in het binnenland een uitweg moeten worden gezocht. Vooral voor de Zuidelijke en Oostelijke Provinciën, dus de zandstreken, waar de melk zich moeilijk leent voor de bereiding van andere producten, als boter, zal ruimte voor dit product moeten worden gezocht. Deze ruimte is alleen te verkrijgen, als de aanmaak van het zoo goedkoop te produceeren surrogaat, de margarine, wordt beperkt, omdat men anders met de boter nooit tot den productieprijns kan komen.

De *Crisis-Zuivel-Centrale* zoekt de oplossing van het vetvraagstuk niet in de eerste plaats in een beperking van de productie van het surrogaat, doch in die van het natuurproduct, en wel door een geforceerde opruiming van 200.000 stuks vee.

Vooral in de kleine, maar ook in de groote bedrijven in de zuivere weidestrecken geeft deze methode onoverkomelijke moeilijkheden. Spr. gaf een berekening hoeveel arbeiders in zuivel-

fabrieken overbodig worden, van de waardedaling van de zuivelfabriekem op de andere instanties als handel- en lichamen bij den zuivel betrokken en komt tot zeer groote getallen.

Deze overwegingen hebben den FNZ. aanleiding gegeven een adres tot den Minister te richten, om niet tot een gedwongen, d.w.z. geforceerde inkrimping v.d. veestapel over te gaan, doch het menggebod met te hooge prijszetting van boter en melange te doen verdwijnen, en de boterprijzen op veel lager niveau te brengen, zodat de menschen weer tot de boter terugkeren.

Waar de normale consumptie aan boter en margarine 120 mill. K.G. (nu teruggelopen tot 90 mill. K.G.) en de boterproductie 90 milj. K.G. bedraagt, zou, op eenig export na, de gehele productie in 't binnenland kunnen worden geplaatst, tegen voor de boeren te aanvaarden productiekosten, terwijl de margarine-industrie voor het minst koopkrachtige publiek van Nederland nog het goedkoopere surrogaat zou kunnen blijven leveren.

Op deze rede ontstond een uitvoerige discussie, waarbij men bijna algemeen van mening was, dat het natuurproduct in dezen de voorrang moet hebben boven het surrogaat, de margarine, omdat dit een landsbelang is.

Daarna volgde sluiting.

Nieuwsblad vh Noorden 1933-09-25

Keuringsdienst van Waren Groningen, gegevens juli en aug.⁹

Door de *Provincialen Keuringsdienst van Waren* in Groningen werden in de maanden Juli en Augustus 1933, 298 verkoop-, bereid- en opslagplaatsen geïnspecteerd, benevens 220 melklokalen en 16 melkveestallen.

In het laboratorium werden onderzocht. 1379 monsters melk en melkproducten, ten verkoop gehouden op de openbaren weg of aan de boerderij. Voorts werd bij een 10-tal melkinrichtingen, welke consumptiemelk leveren, een onderzoek ingesteld naar de door een 2321-tal melkveehouders aan die melkinrichtingen afgeleverde melk. Bovendien werden in het laboratorium onderzocht 93 monsters brood en 364 monsters van diverse andere waren (vleeschwaren, gpijsvetten, margarine en meelsoorten, cacao, jam, wijn, specerijen, consumptieijs enz. enz.). [...]

Wat betreft de onderzochte monsters consumptiemelk (straatmelk) kan het volgende worden vermeld. In 61 gevallen was het vetgehalte te laag, in 12 gevallen bevatte de melk een meer dan toelaatbare hoeveelheid vuil, in 5 gevallen bevatte gepasteuriseerde melk te veel bacteriën, in 1 geval bevatte room te veel bacteriën, in 1 geval was slagroom onvoldoende verhit geweest, in 2 gevallen was chocolademelk niet bereid met melk van deugdelijke samenstelling, in 4 gevallen was het vetgehalte van room te laag, in 2 gevallen was aan karnemelk te veel water toegevoegd, in 2 gevallen was karnemelkspap niet bereid met karnemelk van deugdelijke samenstelling, in 3 gevallen kwam de inhoud van flessen gepasteuriseerde melk, karnemelk en room niet overeen met de inhoudsopgave op het etiket.

Door de aan de dienst verbonden veearts werden bij consumptiemelkveehouders 33 koeien opgespoord, welke uierontsteking hadden aan een of meer kwartieren: voorts werden drie melkkoeien opgespoord, welke open longtuberculose hadden, terwijl een dezer koeien tevens open uiertuberculose had.

9 NvhN 1933-08-25 gegevens uit jaarverslag 1932 Keuringsdienst van Waren Groningen – wel in systeem

Bij de gehouden controle over de aan de melkinrichtingen aangevoerde melk werd o.a. geconstateerd, dat van een 547-tal leveranciers de melk een meer dan toelaatbare hoeveelheid vuil bevatte dat 350 melkveehouders melk leverden in bussen welke onvoldoende gereinigd waren en 185 melkveehouders melk afleverden, welke een te hoge zuurgraad had.

De volgende processen-verbaal werden opgemaakt 2 keer wegens verkoop van melk welke toegevoegd water bevatte: 1 keer wegens verkoop van melk met een te laag vetgehalte; 12 keer wegens aflevering van vuile melk; 1 keer wegens het afleveren van melk in vuile bussen: 1 keer wegens het verkopen van karnemelksepap van ondeugdelijke samenstelling; 1 keer wegens het ontbreken van een roerinrichting in het vaatwerk, waaruit melk werd verkocht op de openbaren weg: 1 keer wegens het ontbreken van een roerinrichting in het vaatwerk en het vervoeren van een melkmaat op zodanige wijze, dat deze niet voldoende beveiligd was tegen stof enz.;

[...]

NvhN 1933-12-21

Verlag verg. Groninger Zuivelbond

Voorzitter L. F. Britzel neemt afscheid.

GRONINGEN: Dinsdag j.l. vergaderde de *Groninger Zuivelbond* in *café De pool* hier ter stede, onder leiding van den heer L. F. Britzel te Usquert. In zijn openingswoord verwees spr. naar zijn woorden, gesproken in een vorige algemeene vergadering, inzake een zekere vlucht, die de zuivelbereiding in deze provincie de laatste jaren heeft genomen. We leven nu weer onder gewijzigde omstandigheden, aldus spr., gezien de maatregelen, die verband houden met de rundvee-beperking, welke van algemeen standpunt bezien, wel ons aller sympathie zal hebben.

L. F. Britzel

Slaagt de vrijwillige opruiming niet, dan, zal dit langs geforceerden weg gebeuren. Daarbij komt de meening vaak naar voren dat het niet zoo erg voor Groningen zou zijn, als daar een groote hoeveelheid vee zou worden opgeruimd.

Wanneer hier geen andere meening tegenover werd gesteld, zou men er rigoureuus op in kunnen gaan, hetgeen te betreuren zou zijn. Groningen wil in dezen niet het loodje leggen, wil niet minder, doch ook niet beter dan andere provincies worden behandeld. De vraag, waar de melk het goedkoopst geproduceerd kan worden, mag bij deze materie wel onder ogen worden gezien. Spr. wekte de aanwezigen op, dit punt goed in hun aandacht te houden,, vooral, omdat het ook voor den Gron. Bond een punt van zeer groot belang is.

Tot bestuursleden werden gekozen de heeren D. ten Have Jr. te Zuidboek en R. Visser te Onderdendam. Voor het aanwijzen van een lid van de Financiële Commissie werd de fabriek te Harkstede, en voor een lid in de Commissie voor de Coöp. Aankoop de fabriek te De Wilp aangewezen. Tot lid van de Commissie v. d. Boterkeuringen werd gekozen de heer R. Tjalma te Holwierde.

De aanwijzing van een lid in de Commissie van Toezicht op den Gezondheidsdienst voor Vee werd aan het bestuur gerenvoeyerd.

De begrooting voor 1934 werd na korte behandeling met eindbedragen van Inkomsten en Uitgaven van f 13.780 goedgekeurd.

Bij de behandeling van de agenda voor de alg. vergadering van den FNZ., op 28 Dec. a.s. te Utrecht te houden, werd den afgevaardigde naar deze vergadering opgedragen. mede te werken aan de benoeming van dr. F. C. Posthumus tot eere-lid van den FNZ. Met de begroting van den FNZ. verklaarde de vergadering zich accoord.

De mededeelingen van den secretaris over de verschillende Bondwerkzaamheden worden zonder discussie voor kennisgeving aangenomen.

De heer Geluk, secretaris van den FNZ., die in de vergadering aanwezig was, hield verder een inleiding over de verschillende crisis-maatregelen, welke op zuivelgebied den laatsten tijd zijn genomen. Speciaal de kwestie van een meer gelijkmatige en billijke verdeling van de exportrechten ontlokt, eenige discussie, terwijl ook de kwestie vee inperking nog nader werd besproken.

Bij de rondvraag sprak de vice-voorzitter de heer Ten Have te Ezinge, den scheidenden voorzitter een woord tot afscheid toe. Spr. wees op de stuwende kracht van de, heer Britzel in den Gron. Zuivelbond en op de onpartijdigheid, die hij steeds hoog had weten te houden. Spr. wenschte den heer Britzel namens de geheele vergadering alle succes bij de vervulling van zijn nieuwe, hoogere, doch ook moeilijker functie en zegde volle medewerking van den Groninger Bond toe.

De heer Britzel dankte den heer Ten Have hartelijk voor zijn woorden en de vergadering voor haar applaus, en zeide slechts na lang aarzelen tot deze stap te zijn overgegaan en noode van den Gron. Bond te scheiden. Spr. hoopte nog vaak in deze vergaderingen aanwezig te kunnen zijn, zij het dan in andere kwaliteit.

Verder richtte spr. een woord van dank tot het aftredend bestuurslid, den heer A. Hoenderken te Noordlaren, voor het vele en nuttige werk in het belang van den Groninger Zuivelbond gedaan.

Daarna sluiting met een woord van dank aan alle aanwezigen en speciaal aan den heer Geluk.

De mededeelingen.

Aan de mededeelingen van den secretaris over de Bondswerkzaamheden ontleenen we het volgende :

De boterkeuringen hadden een normaal verloop. Een achteruitgang in kwaliteit, zooals den vorigen zomer viel te constateeren, was er dit jaar gelukkig niet. Er werden dit jaar vier kaaskeuringen gehouden. De deelname was in 't algemeen iets minder, doordat een stuk of 6 kaasfabrieken in Groningen en Drenthe de productie hebben gestaakt, als gevolg van de minder gunstige omstandigheden op de kaasmarkt.

Het ingezonden materiaal was in 't algemeen van goede kwaliteit, en behoeft weinig of niet achter te staan bij het overige product, dat onder contróle van het kaascontrólestation Friesland staat. Alleen de smaak laat als gevolg van kaasmelkpasteurisatie in 't algemeen nog wat te wenschen. over.

Van de leerlingen van de Bondscursussen namen 11 deel aan de dezen zomer gehouden FNZ, examens, Daarvan slaagden 3 controleurs, 1 botermaker, 2 kaasmakers en 1 centrifugist, in totaal 7 personen, d.i. pl.m. 63 pct (tegen pl.m. 50 pct. vorig jaar). De moeilijkheid voor de Groningsche candidaten was evenals vorige jaren weer in het mondelinge deel van het examen gelegen, het schriftelijke deel werd over 't geheel goed gemaakt.

Aan 137 candidaten van de 30 melkerscursussen kon een diploma worden uitgereikt.

De Groninger Crisis-Melk-Commissie.

In de loop van den zomer is ter beteugeling van de ongerechtigheden, die in dezen handel voorkwamen, de z.g.n. Groninger Crisis-Melk-Commissie tot stand gekomen. De oproep hiervoor ging uit van de Crisis-Zuivel-Centrale, die uit deze streken vele klachten had ontvangen.

Het bestuur van den Zuivelbond heeft zich steeds zooveel mogelijk tegen de prijsopdriving verzet, meestal echter zonder succes. Niet de boeren hebben het te zeggen, doch allerlei tusschenpersonen. Deze zijn van deze regelingen dan ook beter geworde, gene niet. De kleinverkoop aan onze fabrieken is er aanmerkelijk door teruggelopen.

Nu zal de bevoegdheid van de Commissie worden uitgebreid. De omslag wordt 3 maal zoo hoog (3 ct. per *f*9 verkochte waar) en men krijgt daardoor een budget van pl.m. *f* 18.000 (nu *f* 6000, waaruit 4 tot 5 controleurs zullen kunnen worden betaald. Deze controleurs zullen o.a. alle klachten moeten onderzoeken. Tenslotte is er een kleine Centrale Commissie ingesteld, welke tot taak zal hebben om rechtbankje te spelen en te beslissen of overloopen van venters en afhaken van klanten e.d., al of niet rechtmatig is geweest.

Het bestuur meende den secretaris geen toestemming te moeten verleen, om in deze kleine Commissie zitting te nemen.

1934

NvhN 1934-05-12

Jaarverslag Groninger Bond van Coöp. Zuivelfabrieken

Aan het verslag van het jaar 1933 van den Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen ontleenen we:

Het aantal aangesloten fabrieken bleef in 1933 op 13, welke in totaal 135.159.632 kg, melk verwerkten.

Niettegenstaande de benarde omstandigheden voor de veehouderij is de deelname aan de t.b.c.-bestrijding in het seizoen 1932-1933 teruggelopen met slechts 881 runderen, dus iets meer dan 4 pct. Alhoewel vanwege de slechte uitkomsten in het veehoudersbedrijf over alle linies bezuinigd moest worden, blijkt toch wel, dat de eigenaren de t.b.c.-bestrijding zo noodzakelijk achtten, dat achterwege laten hiervan niet meer als bezuiniging wordt beschouwd, integendeel men gaat het als een noodzakelijk deel van intensieve exploitatie beschouwen en daarmee komt de zaak in goede banen.

Bij de deelnemers aan de bestrijding wordt het percentage t.b.c.-lijders regelmatig teruggedrongen, de resultaten zijn zeer hoopvol; stilstand in deze bestrijding zou zonder twijfel achteruitgang betekenen. De best geleide bedrijven, waarin aan het materiaal der dieren, zowel wat exteriuer als productie betreft, de hoogste eisen worden gesteld, evenals voeding en hygiëne, geven de beste resultaten. Een noodzakelijke en onmisbare factor bij de hygiëne is de t.b.c.-bestrijding.

Kon het vorig jaar worden gewezen op een verschuiving naar het Rijks-systeem, (A.) des te sterker geldt dit voor de achter ons liggende periode; van de ruim 1600 aangesloten bedrijven hebben er 1290 deelgenomen volgens dit systeem dus ruim 80 pct. Het, spreekt vanzelf, dat de subsidie vanwege het Rijk gegeven, op deze verschuiving van grote invloed is geweest, doch zonder twijfel ook het feit, dat het percentage reageerders sterk is gedaald.

Het totale reactie-percentage is gedaald tot 7,20 pct. Van 17,20 pct. voor vier jaren.

Het aantal door de dierenartsen aangewezen „open lijders” bedroeg 28, waarvan 22 volgens het Rijkssysteem via den Gezondheidsdienst van Vee werden opgeruimd. Van de 6 „open lijders” bij aangeslotenen volgens het Friese systeem werden ook enkele via den Dienst afgeslacht.

Aan 137 kandidaten deelnemers aan de melkerscursussen kon een diploma worden toegekend. In het voorjaar 1933 werd een z.g. algemene cursus zuivel-vakonderwijs, waaraan 15 personen deelnamen, beëindigd. Van de leerlingen van de Bondscursussen namen 11 deel aan de in 1933 gehouden FNZ.-examens. Daarvan slaagde 3 controleurs, 1 botermaker, 2 kaasmakers en 1 centrifugist, in totaal 7 personen. Procentsgewijze is dit resultaat iets beter dan vorige jaren.

De balans van den Bond sluit in debet en credit met *f*29.018.19. De rekening van het secretariaat sluit met een voordelig saldo van *f*869,17. De gezondheidsdienst had een nadelig saldo van *f*17,08 te boeken.

De rekening van den coöperatieven aankoop in 1933 sluit in debet en credit met *f*87.987,57, saldo *f*1.415.39. De begroting 1934 sluit met *f*13.780.

Verslag alg. verg. Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: Gisteren vergaderde de Groninger Zuivelbond, onder voorzitterschap van den heer H. ten Have te Ezinge. In zijn openingsrede wees de voorzitter op het feit, dat de eenmaal al genoemde richtprijs niet kan worden hij gehaald. Door de werking van de Crisis Rundvee Centrale vlotte het met den afzet van het vee iets beter.

Spr. wees verder op onbillijkheden t.a.v. sommige bedrijven, ontstaan door de verschillende crisisregelingen.

Er is nu mede door den FNZ. een nieuwe regeling ontworpen, waarbij we onbillijkheden zoveel mogelijk uit den weg zullen worden geruimd. Voor het voortbestaan der fabrieken individueel is dit een eerste eis, zij hebben daarop ook volkomen recht. Voor een goede boerenorganisatie is zulks absoluut nodig.

Na tot den heer Geluk, secr. van den FNZ. een speciaal woord van welkom te hebben gericht, verklaarde spr. de vergadering voor geopend.

Bij monde van den heer K. L. ten Have te Noordbroek werd aan de vergadering verslag uitgebracht, van de door de financiële commissie gehouden contróle, waarbij aan de vergadering werd voorgesteld de balans en resultatenrekening per 31 December 1933 goed te keuren ten het bestuur en secretaris voor het gevoerde beheer te déchargeren

De balans werd daarna goedgekeurd met eindbedragen in debet en credit groot *f* 29.018,19. De rekening van het secretariaat met *f* 14.471,46; de rekening van de Gezondheidsdienst voor Vee in de Prov. Groningen met *f* 12.558,21; de rekening van de Coöp. aankoop met *f* 87.987,57.

Het jaarverslag over 1933 werd vastgesteld. Door den heer K. L. ten Have werd gewezen op het tijdsverschil bij de betaling van den omslag. Spr. Verzocht het bestuur daarin wel verandering te willen brengen.

Besloten werd van het saldo van de Coöp. Aankoop *f* 500 in de bondskas te storten en *f* 915,39 aan de fabrieken te restitueren.

De rekeningen van den FNZ. alsmede de agenda voor de alg. vergadering van deze federatieve vereniging, werden vervolgens goedgekeurd.

Mededelingen.

Aan de door den secretaris verstrekte mededelingen ontleenen wij het volgende: Door organisatie van het kantoor van den de heer Huisman kon dit personeel niet meer de vroegere administratieve werkzaamheden verrichten, waardoor tot aanstelling van eigen hulp moest worden overgegaan.

Inzake de huisvesting van den Bond zal er door de personeelsuitbreiding eenige verandering moeten plaats hebben. Het bestuur heeft een en ander op het moment in onderzoek.

De afdeling aankoop ondervond in de eerste maanden nogal eenige moeilijkheden door de nieuw ingevoerde omzetbelastingwet.

Inmiddels zijn de meeste bezwaren overwonnen en werd een regeling gemaakt voor de fabrieken, waardoor deze met hun bestellingen niet meer moeite hebben dan vroeger.

De afname verliep vrij normaal.

Einde 1933 besloot de boterkeuringscommissie, voortaan de boter 8 inplaats van 6 dagen oud te keuren. Dit besluit werd door Drentschen Bond bekrachtigd, door den Groninger Bond niet. Het uitvoeren van dit besluit zou meebrengen dat de boterkeuring voortaan op Vrijdag inplaats van op Woensdag zou moeten worden gehouden.

In de algemeene vergadering dient hieromtrent een definitief besluit te worden genomen.

Kaaskeuringen noch administratieve controle leverden bijzonderheden op.

De technische contróle kon door ander werk en door ziekte maar weinig uitgeoefend worden.

Dit voorjaar werd een botermakerscursus en een controleurscursus met resp. acht en negen deelnemers beëindigd. Verschillende cursisten nemen deel aan de dezen zomer te houden FNZ. examens.

De afdeling *Gezondheidsdienst voor Vee* heeft in de afgelopen maanden weer veel tijd en werkkraft gevraagd .

Als gevolg van de uitgegeven propagandakalender en de voordeelen die de *Crisis-Rundvee-Centrale* aan erkende Gezondheidsdiensten toestond, is de deelname sterk toegenomen, n.l. van ongeveer 1700 stallen in de vorige, tot ongeveer 3400 stallen in dezen winter. Door de bemiddeling van dezen dienst werden pl.m. 200 reageerders aan de C.R.C. Afgeleverd.

In de Veenkoloniën werden dezen winter enkele nieuwe melkerscursussen aangevangen. Door de Commissie voor de melkerscursussen van de *Gron. Mij. van Landbouw* werd besloten weer een voormelkerscursus te organiseeren, zulks met het oog op aanvraag van enkele fabrieken om geschikte personen voor stalinspecteurs op te leiden.

Het bondsbestuur tracht nu voor deze stalinspecteurs, ten behoeve der aangesloten fabrieken, een Rijkssubsidie te verkrijgen, zooals b.v. in Gelderland dat ook het geval is.

Als vertegenwoordiger van het bondsbestuur en als opvolger van den heer Britzel werd in de *Groninger Crisis Melkcommissie* aangewezen de heer Visser te Onderdendam.

Verschillende malen werd het Bondsbestuur om advies gevraagd door de Crisis-Zuivel-Centrale, inzake voorstellen van de Groninger Melkcommissie. Met succes verzette het bestuur zich tegen een verdere verhooging der melkprijzen, dan tot 9 cent. Met minder succes bestreed het bestuur een scheiding tusschen stad en platteland, waardoor de melkprijs momenteel in de stad 1 cent hooger is dan die van het platteland, hetwelk moeilijkheden voor de kleinverkoop van de fabrieken oplevert.

Behandeld werd een ontwerp-regeling van den FNZ., inzake de verdeling van exportrecht en productierecht onder producenten. Het volledige bestuur woonde voor deze aangelegenheid een buitengewone FNZ. bestuursvergadering te Utrecht bij. Men is daarbij tot een voorloopig compromis gekomen. Deze zaak is verder in het Crisis Zuivel Bureau uitgewerkt, met het gevolg, dat het bureau een grondige wijziging zal ondergaan en in een erkende vereeniging met statuten en dergelijke, gemetamorphoseerd zal worden.

Voorts werd behandeld de kwestie van de veekoekencontingenteering, waardoor de productiekosten der melk met 30 cent per 100 K.G. zijn gestegen.

De FNZ. zal trachten uit het Fonds, ontstaan uit de heffingen op koeken, dit bedrag aan den melkprijs toegevoegd te krijgen.

Bij de afd. boterkeuringen ontstond eenige discussie over de datum en de ouderdom van de boter waarop gekeurd moet worden.

De heer Kornelis, Winschoten, voorzitter van de commissie voor de boterkeuringen, lichtte een en ander nader toe.

De heer Okkinga, Bedum, stond op het standpunt, dat boter van 6 dagen te jong was om te worden gekeurd. Hij verklaarde zich voorstander van een keuring na 14 dagen.
De vergadering sprak zich tenslotte uit voor het behoud van den bestaanden toestand.

Bij het punt georganiseerde t.b.c.-bestrijding onder het vee wordt opgemerkt, dat het jammer is, dat de Crisis Rundvee Centrale beperkende maatregelen heeft genomen t.a.v. nieuwe t.b.c.-verenigingen waardoor algemeene t.b.c.-bestrijding misschien geremd wordt.
Inzake de voorschriften van de Crisis Melkcommissie merkte de heer Elema te Huizinge op, dat de Groninger Crisis Melkcommissie te ver gaat met haar voorschriften, door ook landbouwers die melk verstrekken aan hun arbeiders, te dwingen een ventvergunning aan te vragen à raison van f2.50 per half jaar. Spr. verzocht het bestuur te trachten dit onpractisch voorschrift ongedaan te krijgen.

Een beschouwing over de genomen crisismaatregelen.

De heer Geluk, secr. van den Alg. Ned. Zuivelbond hield daarna een beschouwing over de genomen crisismaatregelen.

Spr. wees op de zeer lage noteeringen van boter en kaas. Zonder de crisismaatregelen zouden deze prijzen, althans van de boter pl.m. 50 pct. hooger Zijn geweest.

Door het stelsel van heffingen is de verhouding tusschen grond- en toeslagprijzen ongunstig beïnvloed.

Alhoewel het stelsel der heffingen op de producten, in het binnenland verkocht, veel onjuistheden bevat, wilde spr. het in de huidige omstandigheden niet missen.

Hij wees verder op het groote fonds, uit de heffingen bij export ontstaan, dat nu ruim 7 millioen gulden groot geworden is, welk geld den melkproducenten van rechtswege toekomt, doch waarvoor de regeering naar toestemming niet wil verleenen. Spr. bestreed ten sterkste de opvatting, dat dit geld in het Landbouw Crisisfonds moest worden gestort, omdat het niet verkregen is uit heffingen op de binnenlandsche consumptie.

Spr. bepleitte dit bedrag te gebruiken voor verruiming van onze afzetgebieden in landen, waarnaar we tot nog toe nog weinig exporteerden, en waarvoor nog verscheidene landen in aanmerking komen. Dan zal dit geld in de toekomst goede renten afwerpen. In dit verband gaf spr. een overzicht van den export naar de oude afzetgebieden, welke van jaar tot jaar teruglopende is. Voor dit jaar maken Duitschland en Engeland voor de boter een gunstige uitzondering.

De heer Geluk wees verder op de regeling van de verplichte menging van boter in de margarine, hetwelk spr. funest achtte voor den huidigen en toekomstigen afzet van de natuurboter.

Volgens spr. is in 1½ jaar tijds, niettegenstaande de contingentieering der margarineproductie, de binnenlandsche boterafzet met 86 ton per week teruggelopen, terwijl de margarineafzet in denzelfden tijd 85 ton is gestegen.

Voorts wees spr. op het toenemende gebruik van spijsoliën, op welke nog niet geheven wordt, waardoor ook den boterafzet nadeel wordt berokkend.

Bij de discussies bleek, dat de minister van Economische Zaken ad interim voorloopig geen verandering wenscht te brengen in de verhouding boter-margarine, waarvan de gereglemteerdetailprijzen zich nog steeds verhouden als 3: 2 (in plaats van 4: 3).

Voorts, dat het met de exploratie van nieuwe afzetgebieden nog niet naar wensch gaat, in verband met het vasthouden van de verschillende Crisisfondsen, waarvan de gelden nu renteloos heenliggen. Dit jaar kan daarom niet worden deelgenomen aan de voor ons belangrijke jaarbeurs te Tel Aveiv in Palestina.

De heer Geluk had een hartelijk woord van dank in ontvangst te nemen voor zijn causerie.

DINSDAG 4 Augustus. J. J. HUISMAN †¹⁰

Zooals gemeld is hier ter stede in den ouderdom van ruim 70 jaar overleden de heer J. J. Huisman, oud-Rijkszuivelconsulent.

De heer Huisman werd in 1864 te Grouwedijk onder Schildwolde geboren. Hij bezocht het gymnasium te Winschoten en studeerde vervolgens van 1878 tot 1881 aan de Rijkslandbouwschool te Wageningen.

Hierna werkte hij twee jaren lang op de boerderij van zijn vader om praktische ervaring op te doen. In 1883 werd hij bestuurder van de boerderij „Op ter Borg” te Wirdum.

Dit bleef hij tot 1889, in welk jaar hij werd benoemd tot onder-directeur van de Zuivelfabriek te Kuinre. Van 1890 tot 1900 was hij directeur eener kaas- en boterfabriek te Sloten.

Toen benoemde het bestuur der *Groninger Maatschappij van Landbouw en Nijverheid* hem tot Zuivelconsulent voor de provincie Groningen.

In 1914 ging deze functie aan het Rijk over.

Tien jaren later werd de heer Huisman op wachtgeld gesteld. (60. jr.) Van 1900 tot 1924 was hij leraar in de zuivelbereiding aan de Rijkslandbouwwinterschool en van 1912 af ook leraar in het zelfde vak aan de Middelbare Landbouwschool. Verder gaf hij onderwijs aan de opleidingscursussen in het landbouwonderwijs te Groningen en te Veendam.

Ook aan de landbouwhuishoudcursus van Rijkslandbouwwinterschool te Veendam was hij verbonden.

Veel heeft de heer Huisman gedaan voor de opleiding van het personeel in zuivelfabrieken, zijn streven was steeds gericht op betere organisatie en inrichting dezer fabrieken

De kwaliteit en productie had steeds zijn onverdeelde aandacht, daarvoor organiseerde hij boter- en kaaskeuringen. Hij was eerst directeur en later adviserend lid van het bestuur van het Boter Controlestation, welke functie hij ook na zijn vertrek als Consulent bleef vervullen.

Op het gebied der veeteelt was de heer Huisman een gezaghebbende persoonlijkheid. De Regering droeg hem de voorbereiding van de Groninger *Crisis Melk Centrale* op, waarvan hij tijdelijk voorzitter was. De heer Huisman was directeur van de *Crisis Zuivel Centrale* te Groningen.

¹⁰ Meer over de heer Huisman in [bijlage-4](#)

De teraardebestelling zal morgen plaats hebben op Esserveld. Vertrek van het sterfhuis 11 uur.

Nieuwsblad vh Noorden 1934-09-05

EET MEER MELKBROOD! EEN KREET UIT DE ZUIVELINDUSTRIE TEN BATE DER VEEBOEREN

In een gistermiddag op instigatie van den Groninger Zuivelbond gehouden vergadering is uitvoerig besproken het voeren van een actie ter propageering van melk-, in plaats van waterbrood, teneinde daardoor de veeboeren te helpen.

Op deze bijeenkomst, welke in Restaurant „Baulig" gehouden werd, waren aanwezig afgevaardigden van de Groninger Maatschappij van Landbouw, den Veenkolonialen Boerenbond, den Groninger Boerenbond, de Bakkersvereniging, de Christelijke en Neutrale Bakkersorganisaties, de Coöperatie De Toekomst, de melkinrichting Lyempf; zij stond namens den Groninger Zuivelbond onder leiding van den heer R. Visser uit Onderdendam. Deze heeft een inleiding gehouden en daarin gewezen op den onhoudbaren toestand in de veeteelt en de naar aanleiding daarvan in werking gestelde Crisis-Zuivelwet. Ondanks deze wet is de toestand echter nog ondragelijk en elk middel dat eenige verbetering kan brengen, moet worden aangegrepen. Met dat oogmerk is dan ook deze vergadering met het genoemde doel belegd. Het gebruik van melk in brood in ons van melk overvloeierende land is zeer gering, waarom spr. een beroep deed op alle aanwezigen tot medewerking, teneinde het surplus te kunnen verwerken.

Het Friesche voorbeeld

werd door den heer BOSMA, Leeuwarden, ambtenaar van de Frico aldaar, uiteengezet. In Friesland heeft men n.l. reeds eenige jaren praktijk, daar de Frico indertijd contact geaacht heeft met de bakkers, teneinde ingelicht te worden over de hoedanigheid van het melkpoeder en de eraan te stellen eischen. Begin van het vorig jaar, toen de exporttoestand heel slecht was, werd daarop van bakkerszijde de opmerking gemaakt, dat het zoo jammer was, dat in Nederland nog zoo weinig melkbrood gebruikt werd. Getracht is toen van de regeering gedaan te krijgen, dat alleen melkbrood gebakken zou mogen worden. Voor den oorlog werd dat ook voornamelijk gebruikt, waarbij evenwel aan de samenstelling nog wel eens iets ontbrak.. Toen nu in den oorlog ieder gedwongen werd waterbrood te eten, had men kunnen denken, dat toen de oorlog afgelopen was, naar melkbrood zou worden gegrepen, doch dat is niet gebeurd. Wel is in de groote steden de vraag grooter dan op het platteland, een wonderlijk verschijnsel omdat de boeren met hun melk bleven zitten. Een verbod van het bakken van waterbrood werd van de regeering gevraagd, doch kreeg een afwijzende beschikking, omdat de regeering controle op de 15.000 bakkers in ons land onmogelijk achtte. Thans evenwel wordt 25 pet. melkbrood gebakken, onder controle, en spr. achtte het daarom wel mogelijk, indien melkbrood voor de volle 100 pet. wordt gebakken, ook dan controle uit te oefenen. Ook meende de regeering, dat de melk het meel zou verdrijven. In melkbrood wordt n.l. 6 pet. bloem minder verwerkt dan in waterbrood en de regeering vreesde, dat bij een verbod van waterbrood, de tarwewet in het gedrang zou komen. Door de Tarwewet zijn evenwel de bakkers verplicht 35 pet. of V-s deel inlandsche en 65 pet. buitenlandsche tarwe te gebruiken, zoodat dus aanwending in het melkbrood Vs van de 6 pet. of 2 pet. zou verminderen van de inlandsche bloem. De bakkers hebben evenwel verzekerd, dat in melkbrood het percentage inlandsche tarwe gerust tot 40 pet. zou kunnen worden verhoogd, zoodat er geen K.G. Inlandsche tarwe minder zou worden gebruikt. Dan is er nog het prijsverschil; de regeering meent, dat het

niet aangaat in dezen tijd het noodzakelijk levensonderhoud, waartoe brood behoort, te bezwaren en daarin kon spr. meegaan. Toen dit antwoord bekend werd, hebben de bakkers evenwel doorgezet en steun toegezegd aan het voeren van actie voor melkbrood onder dat deel der bevolking, hetwelk het prijsverschil wel kan dragen. Op kleine schaal is daarmee in Friesland begonnen. Een commissie werd benoemd en thans is bereikt, dat de boeren melkbrood zijn gaan vragen en de steunpilaren der actie zijn geworden.

Krachtige doorzetting gewenscht.

Waar thans de boteruitvoer naar Engeland den boer nog geen cent per Liter melk opbrengt, is krachtige doorzetting gewenscht. Indien nu de 75 pet. der niet-melkbroodgebruikers tot afnemers worden gebracht, is 200 millioen Liter melk noodig, komende van 70 a 80.000 koeien, zoodat verdere afslachting onnoodig zal zijn. Dit groote nationaal belang — omdat men zoo van de boeren afhankelijk is — werd nader krachtig door den spreker bepleit, waarbij er nog op werd gewezen, dat indien Engeland zijn grenzen gaat sluiten voor boterimport, verdere inkrimping van den veestapel niet kan uitblijven, waardoor weer tienduizend personen werkloos zouden worden. Niet het minst ook daarom drong spr. ten sterkste op het voeren van een actie aan.

Het belang van den gebruiker

werd door den heer J. H. GASAU uiteengezet. Deze meende, dat de propaganda moet staan in het teken der vrijwillige uitbreiding. Dezelfde omstandigheden, welke tot het voeren van deze actie hebben geleid, zullen immers ook oorzaak zijn, dat niet ieder het melkbrood kan kopen. Het melkbrood-verbruik is in spr.'s bedrijf, „De Toekomst”, dan ook gering, slechts 4 a 5 pet. van den totalen bakkerij-omzet. Bovendien is de kwaliteit van het waterbrood dusdanig, dat de behoefte aan melkbrood niet zoo groot meer is. De heer H. D. LOUWES, voorzitter van de Gron. Mij. van Landbouw vroeg daarna of door het meerdere gebruik van melkbrood de zuivelafname ook geringer wordt, doordat het prijsverschil de koopkracht vermindert ten aanzien van boter en kaas. Het schrikbeeld der werkloosheidsvermeerdering als gevolg van inkrimping van den veestapel bij sluiting der Engelsche grenzen, erkende spr niet, daar de grond er toch blijft, om te bewerken. De heer BOSMA heeft de sprekers beantwoord. Het eenvoudigste vond spr. aanvankelijk een wet, doch de bezwaren, speciaal de financieele, kon hij deelen. Wat den prijs van het brood betreft, merkte spr. op, dat verkoop van de melk voor 1 cent per Liter den boer niet zou helpen, omdat hij dien ook krijgt door den boteruitvoer naar Engeland. Daarop hoeft de bakker dus nooit te rekenen. Die prijs zou moeten zijn 1 cent plus den regeeringssteun, of 5 cent per Liter totaal, waarmee tevens het eerste stapje gezet zou zijn op den weg om van de regeeringshulp af te komen. Op een broodje van 400 gram zou dit beteekenen 1 cent voor de melk, welke erin moet worden verwerkt. Die prijs verhooging is toch nog wel, gelukkig, door velen der 75 pet. niet-gebruikers in ons land te betalen. Vrijwillige propaganda in dien zin, achtte spr. dan ook den aangewezen weg, waarbij wellicht nog een manier zal kunnen worden gevonden om den financieel minder draagkrachtige, die ook hier het loodje moet leggen, eveneens te helpen aan dit voedzame en gezonde voedsel.

Meer broodverbruik.

De practijk in Friesland wijst bovendien uit, dat niet minder tarwe en wel meer brood gebruikt wordt, evenals boter en kaas, sedert met de actie is begonnen. Kortom, de boeren, zoowel als de bakkers en consumenten, zijn tevreden over het succes. Het prijsverschil bedroeg eerst 2 cent, maar is thans 1 cent per brood van 400 gram.

De boer bakke zelf niet!!

De heer Ninteman, Prov. Bakkersbond, meende vervolgens, dat de bakkers de actie te eerder zouden steunen, indien de boeren toezegden het zelfbakken achterwege te laten. Hetgeen in

den Zuid-Oosthoek ■ van Friesland reeds gebeurt, deelde daarop de heer Bosma mede, dank zij de in die richting gevoerde propaganda. Trouwens dit zelf-bakken is, voerde de heer Louwes aan, in Groningen niet erg in zwang.

De wijze van werken in Friesland

is daarna nog door den heer Bosma medegedeeld, in Friesland worden platen in de bakkers-winkels geplaatst, de melkgeldzakjes bedrukt, terwijl naast het provinciaal comité plaatselijke commissies werden benoemd, waarin alle categorieën, alle lagen der bevolking zitting hebben, terwijl er burgemeesters aan het hoofd staan. In woord en daad gaan deze commissieleden voor met het goede voorbeeld; brochures zijn uitgegeven, in ziekenhuizen en scholen is via de burgemeesters propaganda gemaakt, onder de schoolkinderen is via de hoofden gewerkt; een propaganda-wagen rijdt door de provincie, heel Friesland zingt en speelt het Melkbroodlied, doeken worden bij feestelijkheden opgehangen enz., zoodat ieder die thans door Friesland reist of er verblijft, leest: Eet Melkbrood !

DE EERSTE STAP GEZET.

De Prov. Bakkersbond, de Gron. Boeren Bond en de Lyempf zegden daarop steun toe aan de te voeren actie, terwijl de andere afgevaardigden eerst nog ruggespraak zullen houden. Na het bekend worden van het resultaat daarvan zal een Provinciaal Comité, en daaruit een werkkommissie, worden benoemd. Met een opwekkend woord sloot de heer Visser daarop de bijeenkomst.

NvhN 1934-12-20

Verslag algemene vergadering Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: Dinsdagmiddag vergaderde de GBvCZ onder leiding van den heer H. ten Have van Ezinge, in het *café „De Pool”*, Grootte Markt, hier ter stede.

In zijn openingswoord herdacht de voorzitter den overleden oud-adviseur, den heer J. J. Huisman, oud-rijkszuivelconsulent, die buitengewoon veel voor de kwaliteitsverbetering van de zuivel-producten afkomstig van den Groninger bodem heeft gedaan. Zijn naam zal bij den Groninger Zuivelbond steeds in hooge eere worden gehouden.

Staande werden deze woorden aangehoord.

De voorzitter gaf verder een overzicht van het werk door de eigen organisatie in het afgelopen jaar verricht hetwelk tot tevredenheid mag stemmen, en waarvoor den ambtenaren van den Bond een woord van lof werd gebracht.

Speciaal de Gezondheidsdienst voor vee heeft o.a. als gevolg van de maatregelen van de Veehouderij Centrale een groote omvang gekregen.

Daarnaast hangen echter boven de veehouderij en Zuivelbedrijven in Groningen donkere wolken als gevolg van de inkrimping van de veestapel omdat voor Groningen als hoofdzaak akkerbouw-provincie, waarschijnlijk ingrijpende maatregelen zullen worden genomen.

Vooraf voor de uitsluitend melkveehouders die er toch nog in groote getale in deze provincie zijn, zal dit vele moeilijkheden kunnen opleveren. De toekomst lijkt weinig hoopvol doch spr. deed een beroep op de vergadering juist nu eendrachtig samen te werken, om de tijdsomstandigheden zoo goed mogelijk het hoofd te bieden.

Medegedeeld werd dat voor levering van melk aan arbeiders op hetzelfde bedrijf, die door een looncontract daaraan zijn verbonden, geen ventvergunning van de *Groninger Crisis Melk Commisise* noodzakelijk is.

Verder werden door den secretaris, ir. W. Pasma verschillende mededeelingen gedaan.

Inzake het omleggen van groen- en bouwland, werd gewezen op het voorkomen van clausules in pachtcontracten waarbij scheuren verboden is. Om een en ander tijdig in orde te krijgen dienden de maatregelen eerder te worden bekend gemaakt.

De voorzitter zegt toe, dat dit punt, alhoewel niet direct op den weg van den bond liggende, bij de betrokken instanties aanhangig zal worden gemaakt.

Bij de t.b.c. bestrijding werd geklaagd over de beperking door de *Veehouderij Centrale* van het leveren van reagerende koeien welke bezwaren door den secretaris in een praktisch licht werden gesteld en dan vooral voor de Provincie Groningen blijken mee te vallen.

Besloten werd in verband met de verwachte regeeringsmaatregelen een adres te richten aan den Regeerings-Commissaris voor de Melkveehouderij.

Gewezen wordt op de gevaren van te rigoureu ingrijpen in de Groninger Veehouderijbedrijven, waarbij speciaal de aandacht wordt gevestigd op de gunstige verhouding van de zomer-melk-wintermelk-productie in Groningen, op de zeer lage productie kosten van de wintermelk hier door de aanwezigheid van een groote massa afvalproducten van de akkerbouw-bedrijven, terwijl wordt betoogd dat door het doen verdwijnen van het vee van de akkerbouwbedrijven, de productiekosten van de in die gebieden werkende zuivelfabrieken abnormaal zullen moeten stijgen, waardoor deze fabrieken in een ongunstige positie komen t.a.v. andere bedrijven, en waardoor de leveranciers speciaal melkveehouders, die aan fabrieken leveren, een dubbele handicap ondergaan.

Tenslotte wordt er op gewezen dat voor verschillende akkerbouwbedrijven op de hogere zandgronden in de provincie Groningen de veehouderij noodzakelijk blijft, alleen al uit een oogpunt van mestproductie.

Door den heer Okkinga, Bedum werden uitvoerig de moeilijkheden uiteengezet, die de melkpoederfabrieken op het oogenblik ondervinden door de groote voorraden.

Spr. bepleitte steunmaatregelen voor dit product. Hierover ontstond een uitvoerige discussie. Besloten werd dit punt bij den FNZ. aanhangig te maken.

Hierna hadden de verkiezingen van een bestuurslid, en leden van de verschillende commissies plaats.

Het aftredende bestuurslid, de heer I. S. v.d. Wal te Beerta werd met algemeene stemmen herkozen, tot lid van de financiële commissie werd aangewezen de fabriek te Groningen, tot lid

van de commissie voor de Coöp. Aankoop, de fabriek te Holwierde, tot lid in de Commissie voor de Boterkeuringen de heer P. Boersma te De Wilp.

De begroting voor het dienstjaar 1935 werd onveranderd vastgesteld, sluitende met een bedrag van *f* 14500. terwijl de door de fabrieken te betalen omslag werd vastgesteld op *f* 100 per mill. K.G. verwerkte melk.

De heer Geluk, secretaris van de FNZ. te den Haag, hield daarna een inleiding over den Export van Zuivelproducten in 1934.

Bij de discussies werd gewezen op het te ver doorvoeren van Coöp, aankoop van huishoudelijke artikelen door de landbouworganisaties, waardoor de middenstand in het gedrang komt, en moeilijk medewerking van die zijde bij de propaganda voor melk en zuivel kan worden verwacht.

Bij de rondvraag werd protest aangetekend tegen de invoering van den Midden-Europeeschen tijd hier te lande.

Via den FNZ. zal over deze kwestie aan de Eerste Kamer worden geadresseerd. In zijn slotwoord wees de voorzitter nog op de bemoeiingen van den FNZ, inzake de Crisismaatregelen, waarbij deze nog niet altijd die waardering ondervinden welke men zou mogen verwachten.

1935

Nieuwsblad vh Noorden 1935-01-02

Melksteunbeperking ingevoerd

(Van onzen deskundigen medewerker.)

Ten aanzien van de praktische uitvoering van de melksteunbeperking zullen dezer dagen de eerste maatregelen getroffen worden.

Zoals voorlopig bekend is gemaakt, zal de melksteun voor 1935 niet verder gaan dan over hoogstens 90 pct. van de melkproductie in 1934. Het is niet zeker, dat het beperkingspercentage 10 pct. zal zijn, het definitieve percentage is nog niet bekend.

Als grondslag dient nu voor ieder bedrijf de productie over de jaren 1933 en 1934 te worden vastgesteld. Daartoe zal een vragenlijst moeten worden ingevuld omtrent de oppervlakte en de indeling van het grondgebruik en daarnaast de omvang van den veestapel op 1 Januari 1935.

Daarbij aansluitend moet natuurlijk de wijze van afzet aangegeven worden, zoals levering aan een zuivelfabriek, aan een veiling of een slijter, huisverkoop, eigen boter- of kaasfabricage. Naast het afgeleverde kwantum dient ook het vetgehalte vermeld te worden, want het gaat uiteindelijk niet om de koemelk maar om het kwantum botervet. De beperking zal rusten op hetgeen uit het bedrijf is verkocht, zodat eigen verbruik en de opgevoerde melk aan kalveren of biggen er buiten vallen en dus meteen buiten elke steun staan.

De leveringen aan de fabriek, de z.g. „Industriemelk” zijn wel nauwkeurig na te gaan, bij de andere leveranties zal wel met schattingen moeten worden gewerkt, die echter behoorlijk verband zullen kunnen houden met het aantal melkkoeien.

Daar aan de hand van vorige rundveetellingen dit aantal bij de Crisisorganisaties nauwkeurig bekend is, zal de controle, die vanzelfsprekend op de opgaven moet volgen beter uitvoerbaar zijn, dan men op 't eerste gezicht zal denken.

Na de vaststelling zal dan, wanneer de nadere beslissing van de Regering is afgekomen, de veehouders bekend gemaakt worden, hoever de steunstok reikt. De daarboven geproduceerde melk blijft van steun verstoken, zodat deze onder de tegenwoordige omstandigheden ongeveer anderhalve cent per Liter waarde zal hebben. Men is dan dus niet in overtreding, maar de financiële consequentie zal wel meebrengen, dat dit overschot ijlings verdwijnt.

Met dat al is de begrenzing van de melkproductie langs de aangegeven weg de grote opgave voor de uitvoerende instanties der landbouwcrisiswetgeving. De spontane medewerking van de veehouders en de zuivelfabrieken zal daarbij van de grootste waarde zijn.

Duitsland en onze zuivelproducten

De kaasuitvoer met meer dan 50 % verminderd

De Nederlandsche Kaas-export naar Duitsland maakt zware tijden door. Het toegevozen kwantum, dat voor Februari 1934 nog ongeveer 1.894.000 K.G. bedroeg, is voor de komende maand op 835.200 K.G. verlaagd.

De firma Gebrs. Aits N.V. alhier, heeft in verband met het bovenvermelde het volgende adres gericht aan de *Ver. van Friesche Zuivel-exporteurs*: Mijne Heeren, De hedenmorgen ontvangen circulaire van het *Crisis Zuivelbureau* waarbij de toewijzingen voor kaas Duitsland zulk een ingrijpende verlaging hebben ondergaan, zal bij u evenals bij allen, die bij de kaasexport betrokken zijn, grote consternatie hebben verwekt. Doch of deze consternatie in gelijke mate aanwezig is bij hen, die niet direct bij deze tak van handel betrokken zijn, staat voor het moment nog te betwijfelen.

Dat echter deze ontreddeering zich binnen zeer korten tijd in sterke mate bij hen zal doen gevoelen, staat wel als een paal boven water. Wij bedoelen hier in de eerste plaats de grasboeren, die tengevolge van de stopzetting der Zuivelfabrieken, met hun melk geen raad zullen weten. Dat een dergelijke desolate toestand een ramp zou betekenen voor het landbouwbedrijf in het bijzonder en van gans Nederland in het algemeen behoeft geen nader betoog.

Indien men dus een dergelijke ramp voor de handel wenst te voorkomen en wij geloven dat dit zeer noodzakelijk en urgent is, dan dient met de grootst mogelijke spoed een krachtige actie op touw gezet te worden met de andere hiervoor in aanmerking komende organisaties om het publiek er duidelijk op te wijzen, dat afgezien van de sympathieën en antipathieën jegens Duitsland het Nederlands nationaal belang in het oog dient te worden gehouden en dat met inachtneming van de belangen van eigen industrie, al het mogelijke gedaan moet worden om onze handelsbalans met Duitsland weer tot de normale verhoudingen van vroeger terug te brengen.

Een afschrift van dit adres is verzonden aan het Bestuur der Mij. voor Nijverheid en Handel, Departement Groningen.

NvhN 1935-02-07

MELKBROOD-ACTIE voor stad Groningen Haren en Hoogkerk
Druk bezochte vergadering (niet in systeem)

NvhN 1935-03-20

Eet meer melkbrood de actie in de provincie Groningen (wel in systeem)

NvhN 1935-03-28

Plannen voor invoeren beperking melkproductie. (wel in systeem)

Het moeizaam beperken van de melkproductie

Van onzen landbouwmedewerker.)

De lange voorbereiding van de melksteunbeperking wijst reeds op de grote moeilijkheden die bij de uitvoering daarvan te overwinnen zijn. Tegen 't laatst van 't vorig jaar is door de leidende instanties reeds aangevangen met het concipiëren van de daarbij te volgen planmatigheid. Voor enigen tijd is bekend gemaakt dat de beperking op 1 Juni 1935 van kracht zal worden, terwijl de beperking op baas van de productie in de jaren 1933 en 1934 gemiddeld 11 pct. zal bedragen.

Al naar den aard van de bedrijven en het landschap, waarin deze gelegen zijn, kan het percentage variëren van 5 tot 40 pct. Bij de beoordeling daarvan wordt het plaatselijk deskundig element ingeschakeld, terwijl de te volgen richtlijnen provinciaal en landelijk worden vastgesteld. Inmiddels schrijven we thans reeds half April en is de voorbereiding nog bij lange na niet geëindigd. Dit behoeft niet te verwonderen want de beperking brengt eigenaardige consequenties mee, daar er naast de zuivere „industriemelkers”, d.w.z. de melkproducenten die al hun melk aan de zuivelfabrieken leveren de „consumptiemelkers” zijn te onderscheiden, die hun melk al of niet via slijter, grossier, etc. aan den consument leveren. Daar tussen heeft men het grote aantal die beide doen: de consumptiemelk zo veel mogelijk afzetten en de rest aan de fabriek leveren.

Het behoeft geen betoog, dat de werkelijke beperking der melkproductie op het dak der industriemelk moet terecht komen, want het gaat toch niet aan dat de consumptiemelker maar een deel van zijn klanten moet afzeggen.

Ter andere zijde is de consumptiemelker volgens het oordeel van velen reeds al te lang bevoorrecht, door de hogere prijzen, die hij ontvangt, al betaalt hij dan voor de melkverkoopvergunning reeds een zekere heffing. Deze heffing droeg tot dusver het karakter van een contributie, waaruit de provinciale „*Crisis consumptiemelk commissies*” haar huishoudelijke uitgaven bestreden. In het licht van het bovenstaande zal deze heffing ten aanzien van de beknotte industriemelk een compenserend karakter moeten krijgen, wat wel gelijk zal staan met een flinke verhoging.

Tot dusver heeft men zich bij de opstelling gebaseerd op het geproduceerde kwantum botervet zoals dat uit de administratie der zuivelfabricage is te becijferen. In die lijn ligt ook de bedoeling, dat de zuivelfabriek van tijd tot tijd haar aangesloten melkveehouders onder 't oog zal brengen hoever de in uitzicht gestelde melksteun reeds is opgeteerd; als een waarschuwing dus om de productie daarnaar in te richten.

Daar het overschrijden van het toegewezen kwantum voor de veehouder geen andere straf meebrengt, dan dat dit meerdere ongesteund blijft, en hij dus daarop grote verliezen zal lijden, raken we hier één der zwakke punten der voorgestelde beperkingsregeling.

Immers al te grote vasthoudendheid bij de veehouder die meent niet verder te kunnen inkrimpen, gevoegd bij tijdelijke „natuurlijke” productie-verhoging, zoals dat bij kleine veehouders soms sterk kan opvallen, zal tot gevolg kunnen hebben, dat de veehouder, meer of minder door omstandigheden buiten zijn wil, tegen het eind van „'t seizoen” bijv. de maanden April en Mei van 1936, zonder steun zou moeten produceren.

Dit gevaar is des te groter daar door de minister is toegezegd, dat op de 89 pct. evenveel steun zal vallen, als op de 100 pct. van 1933-'34, zodat bij een regeling met een onvoldoend bindend karakter de productie al te zeer op peil zal worden gehouden. Op die manier zou het doel niet bereikt worden, terwijl de stemming bij de interessanten beneden nul zou dalen. Ook de opvallende melkvermeerdering gedurende dit voorjaar = minstens 10 pct. de verkeerde kant op, mede ontstaan door de kalverbeperving, leert wel, dat de practijk zich nog niet al te zeer op melkbeperving heeft ingesteld.

De veehouder zal zich het wezen van de thans aangekondigde regeling vermoedelijk onvoldoende realiseren; hij denkt bij melksteunbeperving eerder aan het aantal melkkoeien dat hij zal mogen houden.

Hij is reeds gewend geraakt aan de toewijzingen voor biggen, mestvarkens, vaarsen stierkalveren en verwachtte ze, ook voor melkkoeien. Ook uit een oogpunt van controle ligt een regeling met de melkkoe als object zeer voor de hand. Natuurlijk heeft men goede reden gehad om het aantal koeien niet als basis te nemen, omdat een koe als toewijzings-eenheid te groot is. We hebben in ons land een aantal melkveehouders met 1 en 2 melkkoeien dat in de tienduizenden loopt. Beperving van het aantal zal meebrengen, dat die met 1 koe er buiten moesten blijven. Ook uit sociale overweging zou niemand er aan denken om de toch al zoo geknauwde kleine boer deze bestaansmogelijkheid te ontnemen.

Ook bij de boer met twee melkkoeien zou men kwalijk 1 kunnen afhaken, een dergelijke beperving van 50 pct. zou te rigoureuus zijn. En wanneer men deze categorieën buiten schot zou laten, zou men om tot het doel te komen, de grotere bedrijven al te erg aantasten. Vandaar dat het vastgestelde kwantum als basis tot dusver de voorkeur kreeg.

Wanneer men echter de toewijzing der melkkoeien inrichtte in gewone en boventallige melkkoeien, waarbij de tweede groep eerst na onderzoek en tegen betaling van een compenserend bedrag aan heffing zou worden toegewezen, zou wellicht de gemakkelijkste uitvoering worden gekozen.

Dan zou de industriemelker als regel buiten de *boventallige* moeten blijven, terwijl de consumptiemelker dan zijn klandizie kon behouden, hoewel hij dat voorrecht behoorlijk heeft te betalen.

Dan zou door vele melkveehouders de melkgift per koe zo hoog mogelijk opgevoerd worden. Maar dit is gezond, want dan wordt er zo goedkoop mogelijk geproduceerd, dan heeft de regeling een opvoedend karakter.

Daarbij is het al weer de natuur, die daarbij voor grenzen zorgt, zodat dat bezwaar o.i. niet bestaat. Sterker nog: dan zou men door de heffing voor boventallige te verhogen of te verlagen de productie binnen het jaar kunnen beïnvloeden. De melkproductie die in ons land in tegenstelling met Denemarken in de zomer relatief te groot moet worden geacht tegenover de winter, zou op die manier meer gelijkmatig kunnen worden.

Vooraf ook met het oog op de gemakkelijke controle gaan vooral in den laatsten tijd uit de tot oordcelen bevoegde kringen tal van stemmen op — getuige o.m. het Gron. Lb.blad — om een uitvoering in dien zin nog eens ernstig te overwegen.

Verslag alg. verg. Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: De Groninger Zuivelbond vergaderde in *Café „De Pool”* alhier, onder presidium van den heer Ten Have te Ezinge. Namens den FNZ. werd deze vergadering bijgewoond door den heer L. F. Britzel.

In zijn openingsrede wees de voorzitter op de steeds grooter moeilijkheden in het zuivelbedrijf, als gevolg van de drang naar zelfvoorziening in de omringende landen, onze oude afzetgebieden.

Er is zeer felle critiek, doch alleen opbouwende critiek kan baten. Spreker wijst op het intact laten van de kunstboterindustrie in een tijd dat er teveel natuurboter is. Toch zal het eigen product weer plaats geboden moeten worden, want de ruïneerende export kan niet worden gecontinueerd.

Spr. memoreerde de steeds lagere vee prijzen, welke langzamerhand afbraakprijzen mogen worden genoemd.

De heer Elema wenschte, naar aanleiding van de mededeelingen van den secretaris, de technische contróle op onverminderd scherpe wijze gehandhaafd te zien.

De voorzitter deelde mede, dat het bestuur op hetzelfde standpunt staat. Een en ander zal ook verband houden met de maatregelen van de *Nederlandsche Zuivel Centrale* inzake de melkvet-productiebeperving en de financiële consequenties die daaraan verbonden zijn.

De heer Timmerman, Marum, meende, dat de regeering wel wat veel schuift op de schouders van de betrokkenen.

De heer v.d. Molen, Zuidbroek, wees op het belang van een mogelijkheid om melk op uierontstekingsziekte te laten controleren.

De heer Britzel wijst in dezen op het Nieuwe Consumptiemelkbesluit, waarbij belanghebbenden gedwongen zullen worden zich bij een melkcontrólestation aan te sluiten. Deze zaak is hiermede op een ander plan gekomen en spr. adviseerde hieraan aandacht te besteden.

De heer Elema wees op de noodzakelijkheid, dat runderhorzelbestrijding van regeeringswege wordt aangepakt.

Men was het hiermede eens, hoewel er over het algemeen al wetten genoeg zijn.

Er werden eenige bezwaren geuit tegen een verdere medewerking van de Zuivelorganisatie aan de regeeringsmaatregelen.

Gewezen werd door den voorzitter op de moeilijkheid voor de regeering, omdat de oorzaken in het buitenland liggen. Oppositie voeren is vooral tegenwoordig gevaarlijk.

Inzake de uitschakeling van vetarme kaassoorten moet voorzichtigheid worden betracht in verband met de concurrentie uit andere landen.

De positie van het Contrólestation voor Melkproducten is nader bestudeerd, met het gevolg dat de kosten aanmerkelijk lager zijn gesteld als gevolg van bijdrage van de Zuivel Centrale.

De heer Britzel wees op een uitlating van Ir. Roebroek, Dir.-Generaal v.d. Landbouw, om een scherpe kwaliteitscontróle op onze producten te houden. *De monopoliseering van den export* is niet zoo eenvoudig, het is uiterst moeilijk de productenprijzen kunstmatig te doen stijgen.

De heer De Boer, Groningen, wees op het groote gevaar van monopoliseering van gecondenseerde melk voor de afzet van het product. Het leidt tot totale vernietiging van de markt.

De heer Britzel, zelf lid van de studiecaminissie voor dit product, deelde mede, dat het algemeen standpunt is dat alleen in het allernoodzakelijkste geval van overheidswege dient te worden ingegrepen. Wel wil men van regeeringswege eenige invloed laten gelden met het oog

op de productieordening. Spreker wees op de vroegere regeling van de minimumprijzen, waaraan al heel wat bezwaren kleefden. Monopolie heeft als doelstelling prijsverhooging, dit zou nu voor gecondenseerde melk funest worden. Anderszins is dit echter ook reeds het geval, gezien de zelfsupporting-politiek van Engeland. De werk-wijze van de Engelsche Milkboard is gericht op uitsluiting van buitenlandsche waar.

Wat de melkproductiebeperking betreft staat het nu vast, dat niettegenstaande verschillende geruchten deze absoluut doorgaat.

De melkproductie-beperking maatregel heeft aanleiding gegeven tot het aanhouden van oude koeien. Alle boeren loopen vast met hun contingent. Wat wil de regeering doen? Het gevolg zal zijn een surplus aan koeien en een noodzakelijke verdere afslachting. De regeering schijnt daartoe echter niet te willen overgaan.

Dit punt heeft de volle en nadere aandacht van het bestuur en FNZ.

Er kwam uit de vergadering eenige drang om te trachten, het *melkbrood bakken* verplicht te krijgen.

Inzake de bemoeiingen met het *ondermelkvraagstuk* werd medegedeeld, dat verschillende regelingen in voorbereiding zijn. Gewezen werd op de lage prijzen die voor het magere poeder worden beschikbaar gesteld. Dit melkpoeder zal op de binnenlandsche markt worden geplaatst, in de plaats voor vleesch- en vischmeel. Gevraagd werd of er uit het *Landbouw Crisis Fonds* geen toeslag zou kunnen worden gegeven. Men wil ondermelk nu toch meer dienstbaar maken aan de veevoeding. Ook het ondermelkvraagstuk van den volgenden winter, n.l. om deze naar de boerderij terug te sturen, werd behandeld.

Bestuur en secretaris-penningmeester werd décharge verleend.

De balans sluit met *f*32.233,93, de rekening van het secretariaat met *f*13.826,13 (saldo *f*171,90), idem gezondheidsdienst voor vee *f*24.917,72 (saldo *f*368,71), Idem coöp, aankoop *f*91.688,76 (saldo *f*1.051,97, reserve *f*717,83). De begroting is vastgesteld op *f*14.500.

De aangesloten fabrieken hebben in 1934 137.565.451 kg. melk verwerkt.

Bij de agenda van de algemeene vergadering van den FNZ, op 6 Juni e.k, te Den Haag te houden, werd gewezen op de slechte financiële resultaten van het Technisch Bureau. Er dient streng de hand aan te worden gehouden, dat iedere afdeeling zichzelf zal bedruipen.

De wensch werd geuit, dat in het Officiëel Orgaan van den FNZ. geen caricatuur-teekeningen, betrekking hebbende op Landbouwwraagstukken, worden opgenomen. Gewezen wordt op de noodzakelijkheid dat er een goese samenwerking tusschen de Centrale Landbouw Organisatie en den Algemeenen Ned. Zuivelbond tot stand wordt gebracht.

Bij de nieuwe maatregel inzake de *melkproductie-beperking* werd gewezen op de gedwongen denatureering van aangevoerde zure melk, die door de fabriek geweigerd wordt en welke naar de boerderijen moet worden geretourneerd. Een dergelijke maatregel is een paskwil, want uit dergelijke melk is toch geen boter meer te karnen. Ook het feit, dat alle melkrijders identiteitskaarten moeten hebben, werd zeer onpractisch en bovendien onuitvoerbaar gevonden.

De heer Britzel stond eveneens op het standpunt dat de inmenging in de bedrijfsvrijheid zoo klein mogelijk dient te worden gehouden. Een karnverbod wordt wel noodzakelijk geacht. De identiteitskaarten voor melkrijders zijn noodig voor bepaalde deelen van ons land, waar deze menschen ook koopers en verkoopers van melk zijn.

Met een woord van dank, speciaal aan den heer Britzel sloot de voorzitter de vergadering, wijzende op de opbouwende critiek uit deze vergadering naar voren gekomen, en hopende dat de

melkproductiebepierking soepel zal worden toegepast. en tot verhooging van de melksteun zal leiden.

NvhN 1935-06-07

Een appèl van den Groninger boerenstand

Een onzer medewerkers schrijft ons:

De voorbereidende besprekingen tusschen de afd. „Groningen” van den *Nat. Bond Landbouw en Maatschappij* en de *Groninger Maatschappij van Landbouw*, den *Veenkolonialen Boerenbond* en den *Groninger Zuivelbond* zijn thans zoover gevorderd, dat op 18 Juni e.k. in de Harmonie hier ter stede de groote gezamenlijke vergadering zal worden gehouden in navolging van de welgeslaagde samenkomst van D.L.G., D.B.B. en D.Z.B. te Assen.

De inzet van den gemeenschappelijken strijd is de gebrekkige verhouding tusschen de beloning in de beschutte bedrijven en de onbeschutte, voornamelijk de landbouw, zooals dat door Landbouw en Maatschappij tot uiting wordt gebracht in de cijfers 70 als indexcijfer voor de landbouwproducten, en 140 voor de kosten van levensonderhoud, alles op basis van 1914. De directe aanleiding tot deze massale vergadering is het indienen van het bezuinigingsontwerp, waarin naar het oordeel van de betreffende organisaties onvoldoende de nadruk wordt gelegd op deze wanverhouding. Bedoeld wordt de geheele Groninger boerenstand te doen demonstrenen, dat bovengenoemde cijfers naar elkaar toe moeten worden gebracht om evenwicht te krijgen. De nog noodzakelijk te achten aanpassing moet derhalve voor het leeuwendel nog worden verkregen in de beschutte bedrijven.

„De boerenstand is volkomen bereid zijn aandeel in de crisistlast te dragen, maar wil er niet in berusten met een onevenredige last bezwaard te blijven, waarbij andere bevolkingsgroepen een meer of minder groot deel van hun crisistlast op den boerenstand afwentelen”.

Tot dat doel werken de hier bovengenoemde landbouworganisaties samen, ieder van uit haar specifiek terrein om tot uiting te doen toekomen, dat over de groote problemen gelijk wordt gedacht.

Dit is des te meer opvallend, daar de bedrijfspositie van den akkerbouw ook al door de ruime oogst, beter is dan van het gemengde bedrijf, terwijl in de veehouderij en het klein zandbedrijf de toestand ellendig slecht is.

Deze gedachten zullen op de groote samenkomst tot uiting worden gebracht door een viertal sprekers. De heeren H. D. Louwes en J. E. Eerkes, voorzitters resp. van de *Gron. Mij. van Landbouw* en de *V.B.B.*. Voorts de heer R. Visser, bestuurslid van den *Gron. Zuivelbond* en de adviseur van *Landbouw en Maatschappij*, den heer J. Smid te Voorburg.

Het lijdt geen twijfel of een geslaagd „levée en masse” zal indruk maken op een ieder die een levend oordeel heeft over de dingen dezer dagen, niet in eng maar in groot verband.

Toespraak GBvCZ. bestuurslid R. Visser

De veehouderij en de crisismaatregelen

TOESPRAAK, De heer R. Visser, bestuurslid van den Groninger Zuivelbond sprak daarna. Spr. begon met de opmerking, dat in dit koor van landbouworganisaties de stem van den Groninger Zuivelbond moeilijk gemist kan worden. Daarin toch klopt in bijzondere mate het hart van den veeboer. Dit deel van den landbouw heeft in de laatste tijden in bijzondere mate aller belangstelling en is die ook waard, omdat het is een der steunpilaren van ons nationaal volksbestaan.

Spr. gaf ter illustratie daarvan enkele cijfers. De totale oppervlakte grasland bedraagt rond 1.300.000 H.A., die van bouw- en tuingrond nog niet 1 miljoen H.A. Bovendien doen vele akkerbouwgewassen dienst als veevoeder, zoodat het gedeelte van den Nederlandschen cultuurgrond, dat zijn beteekenis ontleent aan de veehouderij, op ongeveer 75 pct, geraamd kan worden. In totaal mag men aannemen, dat meer dan 500.000 personen van het melkveehouders- en zuivelbedrijf leven, niet gerekend nog de 25.000 melkslijters met hun gezinnen. Spr. wees op de geproduceerde vetten en op de, tengevolge der toenemende beteekenis van de veehouderij, stijgende bedrijvigheid in industrie en handel, scheepvaart en andere takken van ons volksbestaan. Thans echter is van een vrije ontwikkeling en ontplooiing geen sprake meer. Integendeel, hetgeen eens met energie en toewijding is opgebouwd, staat te schudden op haar fundamenten en al zijn de veehouders dankbaar, dat de regeering prijsregelend is opgetreden, toch dient men ook buiten den kring der veehouders te weten, dat er thans een toestand is waarin verandering moet komen. De sombere vooruitzichten der bedrijven dreigen de energie te dooden en de technische volmaking te verbreken.

De huidige toestand maakt het noodzakelijk, dat vrouw en kinderen geëxploiteerd worden voor het bedrijf. De inkomsten uit de melk voortspruitende worden al geringer. Van den in uitzicht gestelden richtprijs van 5 à 6 cts. per K.G. van regeeringswege is geen sprake, alhoewel menige veehouder zulks verwachtte.

De ervaring toont, dat de werkelijke prijs aanmerkelijk lager is. Over de jaren 1932 tot 1934 was deze ruim 4½ cent per K.G. en vrij zeker zal over het tijdperk Mei 1934-1935 opnieuw een verlaging van ¼ cent per K.G. te boeken zijn. Voegt men hierbij de groote waardedaling van het vee, dan moet het ieder duidelijk zijn, dat het nog steeds bergafwaarts gaat en dat voor den veeboer de nood grooter is dan ooit te voren. Niettegenstaande dezen noodtoestand zijn er nog altijd die meenen en zeggen, dat de boerenstand zich heeft te schamen om hulp bij de overheid te zoeken. Spr. kwam daartegen op en betoogde dat alle beschuldigingen van armen- of werkloozensteun aan boeren getuigen van onkunde, daar de geheele landbouwcrisiswetgeving niet is het verleen van *steun* in dien zin, maar van een prijsregelend optreden om dezen welvaartstak in stand te houden. Spr. wees hierbij op de offers, die de veehouderij heeft moeten brengen door de afslachting en melksteunbeperking beperking haar opgelegd. Wie meent dat het zoo voortgaan moet, vergeet, dat men een stuk Nederlandsche cultuur laat verschrompelen.

Het is een ernstige plicht van zelfbehoud, dat steeds weer gewezen wordt op de groote gevaren van den ingeslagen weg en op de consequenties waartoe deze leidt. Zoolang er nog binnenlandsche vijanden te overwinnen zijn en binnenlandsche kanalen, welke ter verbetering kunnen leiden, zoolang kunnen deze maatregelen niet de liefde der veehouders verkrijgen.

Hoe Noord-Nederlandsche industrie zich ontwikkelde, haar huidige stand en haar vooruitzichten

Prof. Dr. D. Van Os spreekt voor de Nederlandsche chemische vereniging.

[...]

De zuivelindustrie.

Oorspronkelijk was in deze provincie een groot gedeelte van den bodem gereserveerd voor weideplaatsen, nodig voor het houden van fokvee, dat weer de nodige mest moest leveren voor de akkerbouw. Bij het invoeren van de kunstmest en het beschikbaar komen van ongelimiteerde hoeveelheden veekoeken van inlandse en buitenlandse olieslagerijen is het karakter van het veehouden veranderd en heeft men zich minder op fokvee, maar meer op melkvee toegelegd.

Dit gaf een belangrijke uitbreiding van de zuivelbereiding. Men heeft hier tijdig ingezien, dat fabricage door zuivelfabrieken een vlottere verwerking met beter product dan op de boerderij mogelijk maakte en zo verschenen hier in de provincie na 1885 tal van kleine zuivelfabrieken.

Daardoor steeg de kwaliteit van het product, mede door de instelling van de *Groninger Zuivelbond* en in 1904 door het *Botercontrôlestation* te Groningen. Daarna is men tot concentratie overgegaan en nam het aantal fabrieken van 50 in 1900 af tot 32 in 1923. Beteren prijzen voor kaas waren aanleiding, dat verschillende fabrieken gemoderniseerd werden, terwijl er een merkwaardige fusie heeft plaats gevonden in het Noorden van de provincie.

Onder leiding van de fabriek te Middelstum, die zeer goed bekend stond, verenigden zich de melkleveranciers van vele plaatsen in dit gebied en bouwden te Bedum een zeer grote fabriek, die thans ook gecondenseerde melk fabriceert en een moderne Krause-installatie bezit voor de fabricage van melkpoeder.

Deze fabriek is een sieraad van de Groningsche zuivelindustrie en een krachtig bewijs dat alleen concentratie en rationalisatie de juiste weg is om zo lonend mogelijk te kunnen werken. Het in stand houden van kleine fabriekjes als een kostbaar dorpsbezit is met de toename van het autovervoer van de melk een verkeerd conservatisme.

Gezondheidsdienst voor vee in de provincie Groningen zesde Jaarverslag

Aan het zesde jaarverslag van den Gezondheidsdienst voor Vee in de provincie Groningen (opgericht door de *Groninger Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken*) ontleen wij het volgende:

Veehouderij Centrale.

De faciliteiten door deze Crisis Instelling aan „erkende t.b.c.-bestrijdingsorganisaties” toegestaan, werkte stimulerend op de bovengenoemde nieuwe aansluitingen, terwijl van bedanken van reeds aangesloten verenigingen daardoor in het geheel geen sprake was.

Van de gelegenheid tot levering van „reageerders” en „open lijders” aan de Centrale werd ruimschoots gebruik gemaakt. Onze Dienst kreeg niet minder dan 1461 aanvragen voor reageerders en 40 voor open lijders te behandelen; samen dus 1501 aanvragen (v. j. 243). Ook dit jaar stelde de Veehouderij Centrale leden van „erkende t.b.c.-bestrijdingsorganisaties” in de gelegenheid boventallige kalveren aan te houden, onder de bekende voorwaarde, dat het bedrijf minstens twee jaar t.b.c.-vrij moet zijn.

Door onze Dienst werd daarbij weer de gevraagde bemiddeling verleend en werden in aansluiting met de 150 betreffende aanvragen van het vorige jaar, 154 schetsen voor boventallige kalveren gefiatteerd. Voor dit jaar werden weer vele aanvragen voor erkenning in behandeling genomen, waarvan 228 bedrijven erkenning verkregen.

Bond van Veefondsen.

Met dezen bond werd als steeds een nauw contact onderhouden. Via dezen bond is er een goede stimulans uitgegaan op de t.b.c.-bestrijding voor de Veefondsen. In samenwerking met de bond wordt gewerkt aan een betere regeling inzake aan- en verkoop van vee.

Voorlichting Stalinrichting.

De commissie van toezicht meende, dat in dezen voor den dienst een taak is weggelegd. De Dienst zal een archief met de nodige gegevens aanleggen en zij heeft zich voorts van de medewerking van de landbouwarchitect de heer H. J. van Houten te Wageningen verzekerd.

Identificatie.

Het oude systeem der signalementen kwam ook dit verslagjaar weer meer op de achtergrond, waar tegenover de Perfra-oormerken steeds meer vasten voet kregen: Aan de dierenartsen werden 36.250 stuks merken (v. j. 20.675, voor twee jaar 8.631) afgeleverd.

Subsidies.

Het totaal van het Rijk te vorderen subsidie bedroeg *f*20.220,40.

De commissie van toezicht besloot het Provinciaal subsidie ten goede te laten komen aan een zo vlot mogelijke opruiming van „open lijders”.

Financiën.

De resultatenrekening per 31 December '34 sluit in totaal met een bedrag van *f*24.917,72; batig saldo *f*368.71. De begroting sluit in totaal met *f*3750.

De techniek der bestrijding.

Volgens verslag van de Ver. van Practiserende Dierenartsen blijkt de oogreactie voor het masale onderzoek op t.b.c. nog de meest geschikte methode, hoewel men niet blind is voor de fouten die er aan kleven. Voor het opsporen van open lijders kan naast verzamelen en onderzoek van ex- en secreta het klinisch onderzoek niet gemist worden. Evenals het voorgaande jaar gaf het onderzoek der ex- en secreta aan de Rijksseruminrichting te Rotterdam geen aanleiding tot belangrijke opmerkingen. Toch blijkt uit mededelingen van enkele dierenartsen, die het onderzoek zelf verrichten, dat hierdoor betere resultaten worden bereikt en moet dit waarschijnlijk worden toegeschreven aan het feit, dat in deze gevallen het materiaal minder lang onderweg is, voordat het verwerkt wordt. Hierdoor wordt dus de in het vorige verslag naar voren gebrachte mening, dat een eenvoudig laboratorium in 't Centrum van onze Dienst, gewenst blijft, nog eens onderstreept.

Deelname aan de bestrijding.

Niettegenstaande reeds vroeg in het seizoen aan verdere uitbreiding van de Dienst paal en perk werd gesteld, steeg het ledental toch nog met 1635, terwijl er 19515 dieren meer werden onderzocht.

Resultaten der bestrijding.

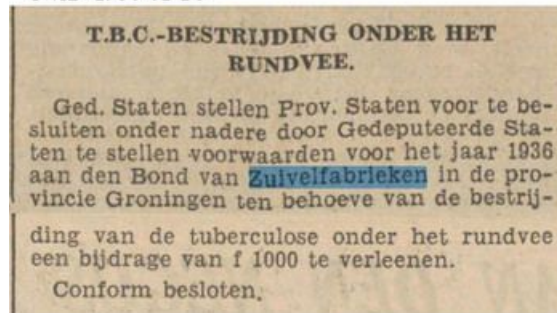
Als gevolg van de grote toename van bedrijven met vaak nogal vrij wat reageerders is het gemiddelde reactiepercentage dit jaar iets gestegen.

Dit is geheel in overeenstemming met de verwachtingen en doet aan het vertrouwen in het welslagen van de t.b.c.-bestrijding niet de minste afbreuk. Te vermelden valt verder nog, dat de deelname aan het Rijkssysteem dit jaar nog weer iets is toegenomen ten koste van het Friesche systeem, niettegenstaande dit jaar nog heel wat nieuwe, en dan meestal grote bedrijven, het Friesche systeem hebben gekozen.

Tenslotte zijn in het jaarverslag opgenomen lijsten van deelnemers aan de t.b.c.-bestrijding volgens het Rijkssysteem, idem volgens het Friesche systeem en een lijst van deelnemers aan de t.b.c.-bestrijding, die door levering aan de *Crisis Rundvee Centrale* een t b.c.-vrije stal hebben verkregen.

1936

NvhN 1936-01-14

NvhN 1936-05-27

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken Groningen

GRONINGEN: Gisteren vergaderde in Café „De Pool” de Groninger Zuivelbond, onder presidium van den heer H. Ten Have te Ezinge.

In zijn openingswoord heette de voorzitter o.a. speciaal welkom den heer J. A. Geluk, secretaris van den FNZ. Spr. gaf een exposé van de algemeene situatie op zuivelgebied. Schijnbaar is er eenige verbetering te constateeren, o.a. voor boter naar Engeland en voor melkpoeder naar Amerika. Spreker hoopte dat deze verbetering zich zal bestendigen.

De jaarbalans werd met eindbedragen van f 29.555,66 en de resultatenrekeningen van het Secretariaat, de Gezondheidsdienst voor Vee en de Coöp. Aankoop respectievelijk met eindbedragen van f 15.321,17, f 28.331,95 en f 95.746,55 goedgekeurd.

Daarna vond aanbieding van het jaarverslag plaats.

De secretaris deed vervolgens mededeelingen over de verschillende werkzaamheden van den Bond. De Coöp, Aankoop had een normaal verloop en bepaalde zich enkel tot hulpstoffen voor het zuivelbedrijf. De keuringen van boter en kaas konden weer een steuntje bijdragen inzake de kwaliteit der Zuivelproducten in onze Provincie, ter verbetering waarvan moeite noch kosten door de fabrieken worden gespaard. Van de administratieve Contrôle van den Bond, welke geen extra kosten meebrengt, maken steeds meer aangesloten bedrijven gebruik. De Zuivelvakcursussen, welke opleiden voor het FNZ. examen, mochten zich in goede belangstelling verheugen.

De Gezondheidsdienst voor Vee zag haar werkzaamheden steeds vermeerderen. Ongeveer 4400 stallen werden in korte jaren geheel t.b.c.-vrij gemaakt. Honderden bedrijven verkregen op advies van deze afdeling erkenning door de Ned. Veehouderij Centrale en mogen daardoor extra kalveren aanhouden, tegen betaling van f 15 per stuk, waarvan door velen met de verwachting van hoogere veeprijzen in de toekomst gaarne gebruik wordt gemaakt. Voorts werden ter bevordering van den handel in t.b.c.-vrij vee honderden inlichtingen verschaft bij aan- en verkoop van t.b.c.-vrij vee.

In samenwerking met de *Gron. Mij. van Landbouw* werd een onderzoek ingesteld naar bouw en inrichting van gedurende de laatste jaren nieuwgebouwde of verbouwde veestallen en werd op basis daarvan een handleiding samengesteld, welke vele technische en hygiënische aanwijzingen bevat bij nieuwbouw, om te komen tot gezonde stallen voor het vee en waar de veeverpleging met het oog op een zindelijke melkwinning aan redelijke eischen kan voldoen.

Medegedeeld werd verder, dat op een 12-tal plaatsen demonstraties in stalhygiëne werden gegeven.

Op het laboratorium werden diverse monsters melk op vetgehalte en uieraandoeningen onderzocht.

Op het gebied van Runderhorzelbestrijding werden de proefnemingen om tot een goed stalbestrijdingsmiddel te komen voortgezet.

Bij de Crisismaatregelen werd gewezen op onbillijkheden in de z.g.n. ondermelkregeling, welke vooral voor de B-fabrieken moeilijkheden hebben opgeleverd.

Ter sprake kwamen verder de regeling van de melksteun, met de daaraan verbonden heffingen op melkvet. Verlaging meende men onder de huidige omstandigheden niet te kunnen aanvaarden.

Gewezen werd op de noodzakelijkheid van meer propaganda onder de boeren te maken voor de Zuivelcoöperaties, waarvan de beteekenis vooral door de jonge boeren schijnbaar niet voldoende meer wordt ingezien.

De propaganda voor het meerder gebruik van zuivelproducten wordt door de z.g.n. Propaganda Kern in onverminderde mate voortgezet.

De heer Smid te Harkstede oefende critiek op de onbillijkheden welke de z.g.n. B fabrieken van de ondermelkregeling ondervinden t.a.v. de A combinaties. Het bestuur zegde de B fabrieken alle medewerking toe om een betere regeling te krijgen.

De heer Heeringa bracht nieuwe gezichtspunten inzake de runderhorzelbestrijding in de Woldstreek naar voren, welke door het bestuur zullen worden overwogen.

De heer Datema te Ezinge drong aan op verlaging van de 1 pct. korting bij slachtveetransacties, en vroeg het bestuur voorts activiteit te ontwikkelen voor een intensieve bestrijding van de abortus, die veel schade veroorzaakt. Het bestuur zegde toe diligent te zijn.

De prijsregeling van de verschillende melkproducten lokte veel critiek uit. Men juichte het toe, dat er weer vrijheid komt, en dat de prijzen nu lager gesteld worden. Dit zal de consumptie ten goede komen: Een enquête zal hierover worden ingesteld bij de fabrieken.

Inzake de agenda van de algemeene vergadering van den FNZ. op 28 Mei as. te 's-Gravenhage te houden, werden geen opmerkingen gemaakt. De jaarstukken van den FNZ. werden goedgekeurd.

Bij de rondvraag bracht de heer Koops te Glimmen de voorschriften van den Keuringsdienst van Waren inzake melkrijders en melkventers ter sprake: n.l. het verplicht plakken van rentezegels, of melklokalen voor alle venters in te richten.

De heer Geluk adviseerde de fabrieken voorzichtig te zijn in verband met het houden van de ventvergunningen aan de fabriek.

Nadat de rondvraag enkele punten van huishoudelijken aard had opgeleverd, sloot de voorzitter met een woord van dank aan de aanwezigen voor de aangename afhandeling van de agenda en speciaal tot den heer Geluk voor zijn aanwezigheid en de verschillende commissies uit den Bond voor het door haar verrichte werk.

NvhN 1936-11-21

NvhN 1936-12-03

Veenkoloniale Bond van Vereniging van Melkveehouders te Veendam.

VEENDAM: Gisteravond werd in het hotel Java te Veendam een vergadering gehouden van den *Veenkolonialen Bond van Vereenigen van Melkveehouders*, onder leiding van den heer G. Blaauw te Veendam. In zijn openingsrede deelde de heer B. mede, dat tot deze vergadering waren uitgenoodigd alle besturen van coöp. zuivelfabrieken, directeuren van dito particuliere fabrieken, verder besturen van melkveehouders vereenigen, niet aangesloten bij bovengenoemden Bond, in totaal 35 corporaties.

Verder deelde hij mede, dat het doel dezer vergadering was een organisatie te stichten, die zich in hoofdzaak zou bezig houden een uniforme melkprijsregeling te krijgen, zoodra de crisismaatregelen daaromtrent buiten werking zullen worden gesteld en waarop zeker gerekend moet worden. Het hoofdpunt, de melkprijsverhooging tot 9 ct., is inmiddels uitgeschakeld, daar deze door onderling overleg met D. V. M., de vereeniging welke in Drenthe is gevestigd, tot stand is gekomen. Alle corporaties waren het er over eens, behalve de zuivelfabriek te Winschoten. Zodoende is op eigen houtje, dus buiten de *Crisiszuivelcentrale te Groningen*, de melkprijs in een deel der Veenkoloniën verhoogd tot 9 ct. In de omgeving van Winschoten is de prijs gebleven op 8 ct.

Om nu betere eenheid in de prijsregeling te krijgen werd een krachtige organisatie noodig geacht van fabrieksbesturen en melkveehoudersvereenigen. Een breedvoerige discussie had over dit punt plaats en verschillende voorbeelden van melkverkoop tegen lageren prijs in diverse streken werden als misplaatste concurrentie naar voren gebracht. Zeer duidelijk kwam uit, dat de aanwezigen voor een dergelijke organisatie waren. De afzonderlijke melkveehoudersvereenigen behouden haar zelfstandige positie daarbij.

Een welkome mededeeling was van een der bestuursleden van D. M. V., dat deze vereeniging met haar 10 aangesloten Zuivelfabrieken tot de nieuwe organisatie zou toetreden. Ook van andere particuliere fabrieken kwam deze mededeeling, zoodat de voorzitter de conclusie kon trekken, dat men 't eenstemmig eens was over het stichten van een krachtige organisatie in het belang der melkprijsregeling.

Tijdens de vergadering werd een propaganda-comité benoemd bestaande uit de heeren Teulens, Foxham; G. Kroon, Stadskanaal; G. Blaauw, Veendam; J. Blaauw, Sappemeer. Deze heeren zullen zich in verbinding stellen met het bestuur van D. M. V., welke vereeniging ook haar leden in het comité zal aanwijken.

Verlag verg. Groninger Bond van Zuivelfabrieken

De openingsrede

In het café De Pool alhier is gistermiddag onder voorzitterschap van den heer H. Ten Have te Ezinge de algemeene vergadering gehouden van den Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen.

De voorzitter memoreerde dat de resultaten der fabrieken iets beter zijn geworden. Toch is de toestand momenteel niet dusdanig dat men daar maar op kan voortbouwen. Dat Amerika ons bijzonder gesteund heeft door groote kwantums melkpoeder uit de markt te nemen Doordat men trots het vrije melkbedrijf voor den boer, eerder van een te kort dan van een surplus, kan spreken, was een bijzonder geval, waarop men niet kon rekenen. Hieruit blijkt weer duidelijk hoe voorzichtig men moet wezen met het nemen van regeeringsmaatregelen.

Mede op aandrang van den Bond en met steun van den afgevaardigde van den Bond die in die Commissie zitting had, is reeds heel spoedig in de bestaande regeling wijziging gebracht ten voordeele van vele der bij den Bond aangeslotenen, waardoor veel onheil voorkomen is. Ter besudeering van het vraagstuk is door den FNZ, een commissie samengesteld en uit het eerste rapport blijkt ieder duidelijk hoe moeilijk het is een dergelijke regeling billijk uit te voeren.

In de verwachting, dat de depreciatie van den gulden een opluchting van het bedrijf zou geven is men teleurgesteld. Spr. meende dat men zich niet te veel illusies moet maken daar de regering de gesteunde bedrijven geheel in de macht heeft. Spr. wees verder op de stijging der verschillende hulpstoffen en van het krachtvoeder. In een gedocumenteerd schrijven heeft het Bestuur van den FNZ. den Minister er op gewezen.

De gecentraliseerde verkoop van gecondenseerde melk naar Engeland heeft hier en daar in den lande heel wat ontstemming verwekt. Waar de meeningen in den FNZ. zeer verschillend zijn, wil spr. er op wijzen, dat onze vertegenwoordigers uiterst voorzichtig dienen te zijn, opdat niet de organisatie daarvan de wrange vruchten op den duur zal plukken.

Vervolgens stond spr, nog eenige oogenblikken stil bij den inwendigen dienst van den Bond.

Detailhandel in melk en melkproducten.

De secretaris, ir. W. PASMA, deed hierna een aantal mededeelingen omtrent het werken van den Bond. Die over de regeling van den detailhandel in melk en melkproducten gaf aanleiding tot eenige gedachtenwisseling.

Van verschillende zijden werden bezwaren geopperd tegen de voorgenomen intrekking tusschen Jan. en April van de Regeling der prijzen van de consumptiemelk. Men verwachtte daarvan groote moeilijkheden en drong er bij het bestuur op aan, dat maatregelen worden genomen dit voornemen ongedaan te maken. Een der sprekers gaf toe dat de tegenwoordige toestand onbevredigend is, maar een regeling zooals die het vorige jaar bestond was goed.

De voorzitter merkte op, dat adresseeren geen zin heeft.

De secretaris van den FNZ., de heer geluk, wees er op, dat de te nemen maatregel in het belang moet worden geacht van den zuivelboer in het algemeen en spr. gelooft niet, dat het gewenscht zou zijn de oude regeling weer te vragen.

Conflict met De Ommelanden.

De kwestie met de fabriek *De Ommelanden* gaf aanleiding tot een langdurige gedachtenwisseling.

De voorzitter deelde mede, wat het bestuur in dezen heeft gedaan. Het bestuur van *De ommelanden* heeft te kennen gegeven, dat er wel over de intrekking van het lidmaatschap van den Bond zou zijn te praten als het bestuur genoegdoening wilde geven. Dat kan het bestuur echter niet doen, omdat deze kwestie feitelijk buiten den Bond omgaat.

Zij is ontstaan tusschen de Ommelanden en de vertegenwoordigers van den FNZ. in het Crisis Zuivelbureau. Verder wees spr. op het onorganisatorische van de handelwijze van *De Ommelanden* en waarschuwde er tegen dat men moet streven naar 't sterk houden van de organisatie, omdat dit in het belang is van de leden zelf.

De heer Tjalma drong bij herhaling bij het bestuur aan op het houden van een conferentie met het bestuur van *De Ommelanden*, nadat de voorzitter had medegedeeld dat die nog niet was geschied.

De heer Geluk gaf hierna een uitvoerige uiteenzetting van het conflict. Het was de Commissie niet mogelijk anders te handelen. Als van de in De Pool georganiseerde fabrieken geëischt wordt dat zij zich aan de minimumprijzen houden, dan kan zij niet toestaan dat een fabriek die buiten de organisatie staat daarvan afwijkt. Zij moest dus een controle eischen, daartoe was de firma Weddel en Co. te Londen niet bereid, Zij weigerde althans een onderzoek aan den accountant die daarvoor door het Zuivelexportbureau werd aangewezen.

De heer Geluk betreurde het verder dat de Minister van H., N. en S. de gedragslijn van de Commissie tegenover *De Ommelanden* niet heeft kunnen goedkeuren, daar hij heeft gemeend dat deze Commissie, haar eigen belang op het oog heeft gehad en daarom de fabriek de Consenten heeft teruggegeven. Dat geeft niet den schijn alsof de commissie onrechtvaardig heeft gehandeld tegen *De Ommelanden*, maar de commissie heeft de zaak geheel objectief en rechtvaardig behandeld.

De Voorzitter gaf op een desbetreffende vraag van den heer Tjalma te kennen, dat het bestuur van de Bond bereid is een conferentie met *De Ommelanden* te houden, als het bestuur van deze fabriek dat mocht wenschen.

Tot bestuurslid werd herkozen de heer R. Visser te Onderdendam. Tot leden der financiële Commissie werden benoemd de fabrieken Holwierde en Hellum.

Tot lid der Commissie voor Coöp. Aankoop werd de fabriek Laude benoemd.

Tot lid van de Boterkeuringscommissie werd gekozen de heer P. Okkinga te Bedum.

De begroting voor 1937 werd vastgesteld in ontvangst en uitgaaf op f 14.170.

Hierna werd de agenda voor de algemeene vergadering van de FNZ. te houden op 23 December te Utrecht behandeld.

Tegen de begroting van den FNZ. waarop een contributie verhooging werd voorgesteld van 2½ cent op 3 cent per 1000 k.g. Melk kwam deswege eenig verzet. Men achtte de reserves van de FNZ. groot genoeg. Met 20 tegen 16 stemmen werd deze verhooging afgekeurd zoodat de afgevaardigde opdracht kreeg op de algemeene vergadering van de FNZ. er tegen te stemmen.

De voorzitter had vooraf medegedeeld dat de reeds goedgekeurde begroting waarop de contributie was vastgesteld op 3 cent per 1000 k.g. het volgende jaar op dit punt zou kunnen worden herzien, omdat ook de Bond in de prov. Groningen voldoende reserve heeft om enige onverwachte uitgaven op te vangen.

Hierna werd de vergadering gesloten.

1937

NvhN 1937-01-02

Rede ir. W. Pasma. voor afd. Holwierde-Krewerd e.o. van Landbouw en Maatschappij¹¹

Coöperatie in de Zuivelindustrie

In de op 28 Dec. j.l. onder leiding van den heer A. Bos gehouden vergadering der afd. Holwierde-Krewerd e.o. van L. en M. werd door ir. W. Pasma van Groningen gesproken over de noodzakelijkheid van de toepassing van de Coöperatieve bedrijfsvorm in de Zuivelindustrie.

Spr. schetste in groote lijnen de opkomst en ontwikkeling der Coöp. Zuivelindustrie. Daartegenover stelde spr. de particuliere zuivelbereiding, die in den loop der jaren uit handen van kleine zelfstandige ondernemers in die van het vertruste groot kapitaal is overgegaan, waardoor ze een veel grooter gevaar voor den veeboer is geworden dan ze ooit geweest is. Met verschillende voorbeelden wees spr. de gevaren aan, die volgens hem in dit opzicht voor de veehouderij van de zijde van dit internationale „melkkapitaal” dreigen.

Het eenige doel waarvoor het is samengebracht is, zoo betoogde hij, n.l. het maken van winst. De boeren, die zich van dergelijke concerns afhankelijk maken (spr. wees in dit verband op de toestanden in Zuid-Holland waar bijna geen Coöperaties zijn), blijven hun leven lang de moderne lijfeigenen van dit internationale groot kapitaal dat met hen kan doen wat het wil, als er nog niet voldoende boerenfabrieken waren, die nog steeds hun melkontvangst wijd geopend houden voor hunne standgenooten.

Het is dus feitelijk zoo, dat één groep boeren melkfabrieken exploiteert met de daarvoor nodigen ondernemingslust en het daaraan verbonden risico ten bate van een groep collega's, die noch energie ontwikkelt noch ook maar eenigerlei lasten voor de geboden lusten op zich wil nemen. Men kan ook zeggen, dat deze laatste groep op een behoorlijke wijze op de eerste parasiteert. De vraag is nu maar, of er ook in de toekomst nog een groep boeren zal zijn te vinden, die op Coöp, grondslag werkende fabrieken ten bate van de geheele boerengemeenschap zal willen exploiteren.

Wanneer men de steeds kleiner wordende ledenlijst van verschillend zuivelcoöperaties, vooral in Groningen, beschouwt, dan rijst er wel een sterke twijfel. Door de invoering van het z.g.n. losse leveranciersstelsel zijn de ledenregisters practisch afgesloten geworden. Er komt niet meer bij, doch gaat geregeld af. De Coöp. Zuivelfabrieken krijgen steeds meer den vorm van N.V.'s met een betrekkelijk klein getal aandeelhouders. Vooral bij die fabrieken, die sterk hebben kunnen reserveeren, doet zich het gevaar voor, dat deze aandeelhouders op den duur hun moeiten en risico's wel eens willen zien omgezet in een niet onaardig liquidatie-saldo en de zaak aan anderen gaan overdragen. Deze anderen zullen dan wel geen boeren of groepen van boeren zijn, gezien de bestaande geringe belangstelling van de losse leveranciers. Met groote waarschijnlijkheid komen, dergelijke zaken in handen van het grootkapitaal.

¹¹ De Nationale Bond Landbouw en Maatschappij werd opgericht op 29 mei 1933 in zaal Ogterop te Meppel. De bond was opgericht door een samengaan van meerdere provinciale Boerenbonden, die enkele jaren eerder overal in Nederland waren opgericht uit onvrede over de economische toestanden in de landbouw en doordat de politieke partijen te weinig voor de boeren deden. Deze Boerenbonden onderscheidden zich vooral tegenover de bestaande Landbouwgenootschappen door een grotere politieke betrokkenheid en door zich duidelijker uit te spreken. In korte tijd vergaarde men enorm veel leden en bereikte grote opkomstcijfers bij vergaderingen en landdagen. Veel, hoewel niet alle, voormannen van de bond voelden zich aangetrokken tot het nationaalsocialisme, en in 1940 ging de bond op in de NSB. Bron: http://nl.wikipedia.org/wiki/Landbouw_en_Maatschappij

Langzamerhand wordt de invloed daarvan zoo groot, dat er voor het voortbestaan van den Coöperatieven bedrijfsvorm groote gevaren dreigen.

Het wordt de hoogste tijd, aldus spr., de boeren leverende aan speculatieve fabrieken en de losse leveranciers van de Coöperatieve bedrijven hier met ernst en klem op te wijzen. Spr. meende dat er voor de hierbij te voeren propaganda ook voor de afdeelingen van de Nat. Bond van Landbouw en Maatschappij in Groningen nog een taak is weggelegd en dat L. en M. in dit opzicht nog zeer veel nuttigen arbeid voor den boerenstand zal kunnen verrichten.

NvhN 1937-01-18

Vergadering Ver. van Melkveehouders Veendam-Wildervank e.o.

De voorzitter, de heer J. Kraan, wenschte de leden bij den aanvang een goed en gelukkig Nieuwjaar. Aanwezig waren 58 leden en 2 bestuursleden van de Coöp. Zuivelfabriek Eendracht te Eext, wegens ontstentenis van den directeur, den heer IJbema, wegens ziekte. Van de Zuivelcentrale was bericht ingekomen, dat de melkprijs op 9 ct. wordt gehouden. De contróle over de administratie is uitgevoerd door de heeren Reinders, Weissenbach en B. Blaauw. De heeren hebben alles in de beste orde bevonden. De ontvangsten bedroegen *f*933,31, de uitgaven *f*647,29, batig saldo *f*286,32. Décharge werd verleend.

De secretaris, de heer G. Blaauw, bracht een zeer uitvoerig jaarverslag uit, waaraan het navolgende is ontleend:

De toestand in de melkveehouderij is nog verre van rooskleurig. Door medewerking van den Veenk. Bond van melkveehouders en van de D.M.V. Is de straatprijs van de melk van 8 op 9 ct. gebracht.

Met veel succes is de horzelbestrijding aangewend.

Het melkleveringscontract met de fabriek Eext is wederom verlengd en de ophaaldienst is wederom aanmerkelijk uitgebreid. Met goed gevolg is geprotesteerd tegen de actie van de melkventers om een verkoopverbod van melk op Zondag tot uitvoering te krijgen.

Het ledenaantal bedraagt thans 202 met 2 adviseerende leden.

Aan de fabriek Eext werden door de leden geleverd 860.771 K.G. volle melk, waarvoor betaald is *f*33.700. Terug ontvangen 560.218 K.G. ondermelk, ter waarde van *f*3940,40. Uitgekeerd is gemiddeld voor 1 K.G. volle melk 4,54 ct. Van de fabriek Eext is betrokken 141.606 K.G. veevoeder ter waarde van *f*9894,92.

Aan het slot gewaagde het verslag met waardeering, wat de heer IJbema, directeur van de Zuivelfabriek Eext, voor de vereeng heeft gedaan en nog steeds doet.

Tot bestuursleden werden herkozen de heeren J. Kraan te Wildervanksterdallen en D. Boswijk te Wildervank, beide met 54 stemmen. Tot bestuurslid van den Veenkolonialen Bond werd herkozen de heer G. Blaauw van Veendam.

Tot afgevaardigde naar de Bondsvergaderingen werd gekozen de heer Hazelhof.

De heer Blaauw wees er op, dat met 1 April de minister de melkregeling vrij geeft.

De melkveehouders, coop.- en speculatieve fabrieken zijn hier en in de omgeving goed georganiseerd, wat wel geruststellend is. Komt er echter een melkoorlog, door de ongeorganiseerden veroorzaakt, dan zal de minister zeker weer ingrijpen. Hij drong ten sterkste op solidariteit aan.

Op een desbetreffende vraag werd medegedeeld, dat ook dit jaar werk van de horzelbestrijding zal worden gemaakt.

NvhN 1937-02-25

FARMSUM, 23 Febr. Naar aanleiding van een te Groningen gehouden vergadering van besturen van vereenigingen van melkveehouders in de prov. Groningen is hier een vergadering gehouden van melkveehouders, waarin de heer G. Blaauw van Veendam doel en streven van organisatie op zuivelgebied heeft uiteengezet. Volgens spr. is een vereen. van melkveehouders aangewezen om deze belangen beter te behartigen dan de akkerbouw-organisaties, nu vooral omdat de regeering de melkprijs-regeling gaat losmaken. Op een desbetreffende vraag of de **zuivelfabrieken** ook belang hebben bij een centrale zuivel-organisatie, antwoordde de heer Blaauw toestemmend, ook in de zuivel-industrie is een constante prijs van de melk hoofdzaak.

Van verschillende zijden werden nog vragen van huishoudelijken aard besproken, terwijl ook het coöperatief aankopen van veevoeder werd aangesneden.

Het slot van de vergadering was, dat besloten werd zich als vereeniging aan te sluiten bij de te vormen provinciale organisatie, uitgaande van den Bond van Veenkoloniale Melkveehouders vereenigingen.

Plannen voor verdere organisatie van de Verenigingen van melkveehouders – zie vergaderingen bij 1937-01-18; 1937-04-06 en 1937-10-30

NvhN 1937-04-06

Vergadering Ver. van Melkveehouders Veendam-Wildervank e.o.

Te Wildervank werd gisteren in het *café M. Panman*, onder voorzitterschap van den heer J. Kraan, de algemeene vergadering gehouden van bovengenoemde vereeniging. Mede aanwezig was de heer A. Ijbema, directeur van de Zuivelfabriek Eendracht te Eext.

Ingekomen was een circulaire over rechten ingevolge de Warenwet.

De heer J. Kraan bracht verslag uit van den *Bond van Melkveehoudersvereenigingen* in de provincie.

De heer A. Ijbema gaf een uiteenzetting over de berekening van de melkprijsuitkeeringen.

In verband hiermede bracht spr. de regeeringstoelage ter sprake.

In bespreking kwam de consumptiemelkregeling. Gelijk bekend wilde de minister de crisismelkregeling buiten werking stellen. Daardoor zou men voor een groot gevaar komen te staan en derhalve is getracht eenheid te brengen van de DMP. (distributie van melkproducten, waarbij alle Drentsche zuivelfabrieken zijn aangesloten), de melkveehoudersvereenigingen, en verdere vrije zuivelfabrieken.

De heer Ijbema deelde iets mede over de actie die gevoerd is om tot een goede organisatie te komen om den bestaanden melkprijs te blijven behouden.

Het is gebleken, aldus spr., dat men vooral van de zuivelfabrieken in het Noorden tegenwerking heeft ondervonden. In de Veenkoloniën is men zeer solidair.

De organisatie heeft zich tot den minister gewend om voorshands de crisismelkregeling nog niet buiten werking te stellen en thans is bericht ontvangen, dat aan dit verzoek zal worden voldaan. In elk geval is de termijn van buitenwerkingstelling uitgesteld tot 1 Augustus a.s.

De heer Ijbema wekte tenslotte de leden op om achter het bestuur te blijven staan.

Besloten werd verder de runderhorzelbestrijding wederom met kracht ter hand te nemen.

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken Groningen **De Algemene Jaarvergadering te Groningen**

GRONINGEN: Gistermiddag werd in het Concerthuis te Groningen de algemeene vergadering gehouden van den Groninger Zuivelbond, onder presidium van den heer H. ten Have. Aanwezig waren behalve vele directeuren en bestuursleden van de aangesloten zuivelfabrieken de voorzitter en secretaris van de FNZ., de heeren L. F. Britzel en Geluk.

De heer Ten Have memoreerde in zijn openingsrede het afgelopen jaar, dat weinig verbetering voor de zuivelbedrijven bracht. Spreker kon alleen opleving verwachten, indien de export van de zuivelproducten zou worden vergroot. Om dit te bevorderen wordt een *zuivelkwali-teits-contrôle-bureau* opgericht.

In verband met dit bureau werd bij de behandeling van de mededeelingen van den secretaris een uitvoerige discussie gehouden over de datumstempeling van de boter, waardoor de consumenten kunnen zien-of ze verse of oude boter krijgen. De heer Geluk wees er op, dat datumstempeling noodzakelijk is, doch dat de invoering er van op het oogenblik veel te veel geld zal kosten door het dalen van den prijs van boter die een week is over blijven liggen. Spreker verklaarde zich daarom tegen de onmiddellijke invoering van de datumstempeling maar wees er op, dat dit wel moest worden ingevoerd indien de tijden voor de zuivelindustrie weer wat beter worden.

De verdere mededeelingen van den secretaris werden zonder eenige discussie aangenomen.

Voor de hulpstoffen en materialen bij melkwinning en verwerking is de laatste maanden een aanmerkelijke prijsstijging ingetreden. Hierdoor wordt de particuliere handel weer sterker, waardoor de functie van de Coöp. Aankoop voor de toekomst weer in beteekenis toeneemt.

De boterkeuringen hadden een normaal verloop. Deze keuringen hebben tot doel het vormen van een waarschuwings- en voorlichtingsdienst voor de fabrieken. Door de directie van Landbouw worden plannen gemaakt om tot exportkeuringen van boter over te gaan, waardoor het doel van de keuringen verloren zou gaan. Een juiste regeling hiervan is echter nog niet bekend.

In April werden botermakers- en controleurscursussen beëindigd met 7 en 8 leerlingen.

Bij den gezondheidsdienst voor vee vond het onderzoek op oog-reactie weer op groote schaal plaats. Op vele bedrijven is de jaarlijksche contróle op t.b.c. een vaste gewoonte geworden. De dienst doet alle mogelijke moeite om teleurstellende uitkomsten op te sporen. De uitgifte van t b.c.-vrije diploma's bleken nog steeds een succes te zijn, daar deze diploma's voor de stallen groote waarde hebben. Met den Bond van veehandelaren werd overleg gepleegd om tot een markt van t.b.c.-vrij vee te komen.

In het totaal werden in het afgelopen jaar 15 bedrijven met 321 dieren op Abortus Bang onderzocht. Met dit onderzoek zal worden doorgegaan. Het aantal kaaskeuringen bleef in 1936 wederom beperkt tot drie. De proefnemingen met enkele bestrijdingsmiddelen tegen den runderhorzel, schurft en vliegen in stal en land werden voortgezet. De belangstelling voor de Runderhorzelbestrijding neemt niet toe. Bij de rondvraag kwam deze kwestie ook weer naar voren. Besloten werd geen verzoek te richten tot de regering om de runderhorzelbestrijding ter hand te nemen.

In samenwerking met de *Groninger Mij. van Landbouw* en den *Veenkolonialen Boerenbond* werden wederom melkerscursussen georganiseerd. Aan 95 deelnemers kon een diploma worden toegekend.

Het bestuur heeft getracht de moeilijkheden met de fabriek „*De Ommelanden*” tot een oplossing te brengen, doch is daarin niet mogen slagen. Hieruit volgt, dat alle contróle van bondswege op vetgehalte onderzoek en uitbetalingen van de „*De Ommelanden*” is komen te vervallen.

Van de crisis-aangelegenheden kan het productie- en leveringsrecht nog niet tot een oplossing worden gebracht. Verschillende crisismaatreeelen zullen nog wel niet afgeschaft kunnen worden in verband met de positie waarin de zuivelindustrie nu verkeert.

De balans sloot met *f*28.706,58, waarvan een batig saldo van *f*564,60. De rekening van het secretariaat bedroeg *f*15.569,54, waarvan een batig saldo van *f*617,67. De rekening van den gezondheidsdienst voor vee bedroeg *f*24.520,86, met een nadeelig saldo van *f*652,91. Voor abortusbestrijding werd *f*155,10 en voor stalverbetering *f*385,52 uitgegeven. Van het rijk werd hiervoor een subsidie ontvangen van *f*16.927,20 en van de Provincie Groningen voor 1935 *f*1000.

De rekening van de coöp. aankoop bedroeg *f*99.058,88, met een batig saldo van *f*599,84. De begrooting voor 1937 is vastgesteld op *f*141.70. Door de aangesloten fabrieken werd in 1936 123.658.014 kg. melk verwerkt.

Door den heer J. Noordenbos te Bolsward werd een inleiding gehouden over „Doel en betekenis van het Onderling Boerenverzekeringsfonds”. Spr. zette de geschiedenis van dit fonds uiteen en besprak de voordeelen welke deze onderlinge verzekering bezit boven de particuliere verzekering. Spreker hoopte, dat ook de Groninger mee zullen werken dat de boeren, die aan de fabrieken leveren, zich kunnen verzekeren. Afrekening van de premie vindt steeds plaats via de melkrekening. Besloten werd deze kwestie eerst te bespreken in de vergaderingen van de besturen der verschillende fabrieken.

NvhN 1937-07-17

Verplichte kwaliteitskeuring van alle voor export bestemde boter Zuivelkwaliteits-contróle-bureau (Z.K.B.) thans opgericht.

De Regeeringspersdienst meldt:

De Minister van Landbouw en Visscherij a.i. heeft 7 Juli j.1. een beschikking genomen, volgens welke met ingang van 1 Augustus a.s. alleen dan restitutie van de ingevolge de *landbouw-crisiswet* 1933 verschuldigde heffing op boter bij uitvoer van die boter zal worden verleend, indien ten genoegen van de *Nederlandsche Zuivel-Centrale* te ‘s-Gravenhage wordt aangetoond, dat die boter afkomstig is van aangeslotenen bij het Zuivelkwaliteitscontróle-bureau (ZKB.) onder rijkstoezicht, te Amsterdam.

Het zuivel-kwaliteitscontróle-bureau (ZKB.) is 12 Juli 1.j. opgericht. Het bestuur van het ZKB. bestaat in totaal uit 12 personen, deels uit de kringen der coöperatieve, deels uit die der particuliere zuivelbereiding, aangevuld met eenige vertegenwoordigers van het ministerie van Landbouw en Visscherij en van de botercontróle. Als voorzitter fungeert ir. Alph. Roebroek,

directeur-generaal van den landbouw, terwijl als eerste directeur optreedt de heer F. Kestra, tot dan toe leeraar-technicus van den Bond voor Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland. Dinsdag j. 1. is het bestuur geïnstalleerd en heeft het zijn eerste vergadering gehouden, waarin de regeling der boterkeuring is vastgesteld. Aan de verschillende boterfabrieken is een circulaire gezonden om zoo spoedig mogelijk te komen tot haar aansluiting bij het ZKB., waarvan het kantoor gevestigd is te Amsterdam.

De keuringen zullen plaats hebben te Leeuwarden, Assen en andere plaatsen.

NvhN 1937-10-30

Verg. Melkveehoudersvereniging Veendam-Wildervank e. o.

In het hotel Java werd gisteravond de algemeene vergadering gehouden van de Melkveehoudersvereniging Veendam-Wildervank e.o.

De heer F. Bruining van Zuidwending presideerde bij ontstentenis van den voorzitter Kraan. Aanwezig waren ongeveer 100 leden, dit met het oog op de actie van de melkventersvereniging, welke een verhoogde ventersprovisie vraagt. Aanwezig waren nog het bestuur en de directeur van de Zuivelfabriek Eendracht te Eext.

Van de Drentsche Melkveehoudersvereniging (DMV) was de mededeeling ontvangen, dat met ingang van Maandag 1 Nov. de melkprijs is vastgesteld op 10 ct. per liter, welke prijs ook door deze vereniging zal worden toegepast. Van het ministerie is bericht ingekomen, dat met ingang van 1 Dec. de melkprijsregeling wordt opgeheven en dat de regeling dan vrij komt. Naar aanleiding daarvan is in Groningen een groote vergadering gehouden van melkveehouders, venters en besturen van fabrieken om te komen tot een provinciale melkprijsregeling onder sanctie van den minister. Deze vergadering is niet tot een resultaat gekomen.

Door den heer Hazelhof van Wildervanksterdallen werd een uitvoerig verslag uitgebracht van de alg. vergadering van den Bond van Veenkoloniale melkveehoudersverenigingen.

Van de vereniging van venters van melk in de omgeving was een verzoek in den vorm van een motie ingekomen om de provisie unaniem te stellen op 2½ ct. per liter. De heer G. Blaauw, secretaris, deelde mede, dat sedert eenige jaren de provisie door het bestuur van de ver. van melkveehouders is bepaald op 2 ct., echter met dien verstande, dat voor verder afgelegen boerderijen de provisie 2½ ct, bedraagt.

Na een zeer uitvoerige discussie werd besloten de bestaande provisie-regeling te handhaven en het verzoek van de venters af te wijzen.

Uit de mededeelingen, bij den aanvang der vergadering gedaan, is gebleken, dat van een groote provinciale organisatie niet veel zal komen. Men is daar gestruikeld over de verdeling van de bestuurszetels.

Inmiddels is men in de Veenkoloniën op meer gezond terrein gekomen. Alles wijst er op, dat hier een vaste en solidaire organisatie tot stand komt van de bestaande zuivelfabrieken en de groote melkveehoudersverenigingen.

Aan het slot wekte de heer Blaauw de leden op, het komende jaar wederom mede te doen aan de runderhorzelbestrijding, die in het afgelopen jaar zulke beste resultaten heeft geleverd.

Verslag alg. verg. Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: Gisteren vergaderde de Groninger Zuivelbond in *café „De Pool”* alhier onder leiding van den heer H. ten Have te Ezinge. In zijn openingsrede heette de voorzitter speciaal de heeren Britzel en Geluk. resp. voorzitter en secretaris van den Alg. Ned. Zuivelbond, (FNZ.) welkom. Spr. wees verder in zijn betoog op de ontwikkeling der zuivelmarkten in den laatsten tijd. Het grootste optimisme zal wel alreeds weder bekoeld zijn, na een daling van den boterprijs van *f* 1,13 tot *f* 0,79. Niettemin zijn de melkprijzen dezen zomer hooger geweest, doch niet in die mate dat de huidige pacht- en koopprijzen daaruit te rechtvaardigen zijn, vooral gezien ook nog de andere risico's van het veehoudersbedrijf, waarvan de heerschende mond- en klauwzeer episode een zeer recent voorbeeld is.

Bij de stijging van de grondprijzen moeten volgens spr. dan ook heel andere factoren in het spel komen.

Spr. behandelde verder de verschillende uitvoerregelingen van boter en kaas. Helaas is van het bekende productie- en leveringsrecht aan producenten nog weinig terecht gekomen. Toch blijft het exportrecht aan den producent, opdat ieder zijn rechtmatig aandeel krijgt, de eenige weg, die bewandeld dient te worden. Voorts werd gewezen op de exportregeling van gecondenseerde melk en melkpoeder. Vervolgens stond de heer Ten Have stil bij de eigen organisatie, die nu in het nieuwe Landbouwhuis een behoorlijke domicilie heeft verkregen. De verschillende afdelingen functioneerden verder naar wensch.

Verder memoreerde hij de oprichting van het Zuivelkwaliteitscontrolebureau, waarbij de heer Aaten, bondsambtenaar, tot keurmeester is benoemd. De heer Aaten werd met deze benoeming geluk gewenscht, onder dankzegging voor het vele serieuze werk, dat hij voor den Zuivelbond heeft gedaan.

Tenslotte werd gewezen op het teleurstellende percentage van 7 pct., inzake uitbreiding van het aantal kalverschetsen niettegenstaande het gedegen rapport met advies door de C. L. O. en de FNZ. Alleen door krachtige samenwerking van verschillende organisaties kan voor den boer wat bereikt worden.

De verkiezingen hadden het volgende resultaat. De heer J. D. Boersema te Grijpskerk werd met algemeene stemmen als bestuurslid herkozen. De fabriek te Bedum werd aangewezen voor vertegenwoordiging in de financiële commissie, de fabriek te Farmsum voor vertegenwoordiging in de commissie voor Coöp. Aankoop. De heer Th. G. de Boer werd gekozen tot lid der commissie voor de Boterkeuringen. De heer D. ten Have Jr. te Zuidbroek herkozen als lid der commissie voor den Gezondheidsdienst voor vee.

Door den secretaris werden verder mededeelingen gedaan over verschillende onderdeelen van het werk der organisatie, als secretariaat, coöp. aankoop, boterkeuringen enz.

Inzake den toestand bij de consumptiemelkregeling werd door den heer Geluk een uiteenzetting gegeven. Spr. meende, dat de boer als producent in dezen, niet in een zelfde vereeniging kan zitten met andere groepen, die geheel andere belangen hebben.

Volgens spr. stond het niet vast, dat er in dezen overal vereenigingen willen komen. In ieder geval kan een minderheid hier niet door een meerderheid gereguleerd worden. Spr. voelde het meest voor de aparte organisatie in coöp. kring, welke dan met andere organisaties tot overeenstemming moet zien te komen. Inzake de zuivelpropaganda werd bezwaar geuit tegen de propaganda voor schoolmelkvoeding, zooals deze door het Zuivelbureau wordt gepropa-

geerd. Hierbij werd naar voren gebracht, dat men de menschen geheel vrij laat in dezen al dan niet mede te doen. Bij de t.b.c. bestrijding werd gewezen op het gevaar dat diploma's voor t.b.c.-vrije bedrijven ter plaatse waren bijgewerkt met nieuwe jaartallen.

De secretaris deelde mede, dat dit aanbrengen van cijfers direct is vast te stellen en dat in zulke gevallen, na het bekend worden, maatregelen worden genomen, die voor de betrokkene minder aangenaam kunnen zijn.

Het voorstel der commissie voor de boterkeuringen om met ingang van 1 Januari 1938 de boter te keuren op een ouderdom van 14 dagen, werd door de algemeene vergadering overgenomen, en het bestuur werd gemachtigd deze kwestie gemeenschappelijk met het bestuur van den Drentschen Zuivelbond te regelen. In verband met onze exportpositie werd verzwaring der keuring onvermijdelijk geacht.

De begrooting van het dienstjaar 1938 werd vastgesteld voor inkomsten en uitgaven op bedragen van *f* 14.875.

De agenda der vergadering van den FNZ. en de FNZ.-begrooting voor 1938 gaven geen aanleiding tot het maken van opmerkingen.

Tenslotte werd door den voorzitter de kwestie der aanslag voor de Doodehandbelasting behandeld.

Het was gebleken, dat er op dit punt nogal verschillend door de inspecties wordt gehandeld. Besloten werd dit punt via de FNZ. voor het geheele land uniform geregeld te krijgen.

Daarna hield de heer Geluk een inleiding over „de kwaliteit onzer producten in internationaal licht bezien”, welke onderwerp verband hield met het dit jaar gehouden Internationaal Zuivelcongres en de Zuiveltentoonstelling te Berlijn.

Deze rede lokte een uitvoerige discussie uit.

1938

NvhN 1938-04-27

Verslag verg. Bond van Zuivelfabrieken in Groninger

Rede ir. Veenstra

GRONINGEN: Gistermiddag hield de Groninger Zuivelbond zijn algemeene vergadering onder leiding van den voorzitter den heer Ten Have te Ezinge.

In zijn openingswoord heette de voorzitter de talloze afgevaardigden der aangesloten 13 zuivelfabrieken welkom en in het bijzonder den voorzitter en den secretaris van den FNZ. De heeren L. F. Britzel te Usquert en J. Geluk te Den Haag.

Spr. maakte voorts gewag van een goed zuiveljaar, ware niet het mond en klauwzeer zoo fnuikend opgetreden. Daarom is het verheugend, dat een extra kalvertoewijzing van 1 pct. van het in 1937 toegewezen aantal in 't zicht is.¹²

De wijziging in de contingenteeringspolitiek waardoor 3 miljoen K.G. Zuivelproducten minder naar Engeland zal kunnen worden geëxporteerd dan in 1937. Ook het eventueel uitsluiten van kaas 20 of 30-plus van export, waarover de FNZ. inmiddels den Directeur-Generaal heeft geadviseerd zou voor de zuivelfabrieken in het Noorden een handicap betekenen. Alhoewel weinig met eenige zekerheid valt te voorspellen, kan toch wel met nadruk worden vastgesteld, dat de exportmogelijkheden ten volle moeten worden uitgebuit en dat deze aangelegenheid internationaal geregeld moeten worden.

Wat de interne organisatie betreft, heeft het bestuur op aandrang van de *Groninger Maatschappij van Landbouw* gepoogd om door overleg met de betreffende fabrieksbesturen te komen tot meer doelmatige en doeltreffende grensregelingen in 't Oosten der provincie. Het resultaat is echter tot dusver onbevredigend gebleken; niettemin zal aan deze belangrijke aangelegenheid bij voortduring aandacht moeten worden geschonken.

De N.V. Zuivelfabriek Slochteren-Kolham werd als lid van den Bond toegelaten.

De balans en de resultaten-rekening werden evenals het jaarverslag, waarover we reeds in nummer van 24 dezer een en ander melden, ongewijzigd goedgekeurd en vastgesteld. Vervolgens deed de secretaris, Ir. W. Pasma verschillende mededeelingen over den huidige gang van zaken.

De coöperatieve aankoop van benodigdheden was bevredigend behalve voor melkbussen, waarvoor men schijnbaar andere eischen stelt dan het door de FNZ. geleverde fabriekaat.

De boterkeuringen wederom in samenwerking met den Drentsche zuivelbond te Assen georganiseerd met dit verschil, dat de boter voortaan gekeurd word op een ouderdom van 12 in plaats van 6 dagen. Voor een volledig overzicht verleenden de Groninger fabrieken nog onvoldoende medewerking, doordat aan de *Zuivelkwaliteitscontrole Bureau* toestemming werd onthouden de uitslagen van de keuringen regelmatig aan de Commissie voor de boterkeuring ter kennis te brengen. Naast de controle op de administratie en de techniek werd in de afgelopen jaar een melkcontroleurscursus gehouden.

De Gezondheidsdienst voor Vee werd gehandicapt, doordat het onderzoek moest worden onderbroken, vanwege het besmettingsgevaar voor mond- en klauwzeer. Daarom is het resultaat

¹² Niet zeker of er 1 pct. staat! (ZHN.)

van de t.b.c.-bestrijding het laatste jaar minder groot geweest dan in vorige jaren. Dat echter veel plannen te dien opzichte zullen worden uitgevoerd, blijkt uit het feit, dat door den Gezondheidsdienst in Drenthe op 27 April te Assen als proef een markt van t.b.c.-vrij vee wordt georganiseerd.

Door runderhorzelbestrijding, stalhygiëne, laboratoriumonderzoek wordt de zuiveltechniek gediend, waarbij de het vorig jaar te Berlijn opgedane ervaringen een spoorslag moeten zijn. Kwaliteitsverbetering heeft men zelf volkomen in de hand. De administratie der contingenten echter is van Den Haag naar Berlijn verlegd. Inmiddels zullen waarschijnlijk groter hoeveelheden boter kunnen worden uitgevoerd, nu de exportprijzen naar Duitschland op wereldmarktbasis zijn terecht gekomen.

De coöperatieve organisatie heeft in het Oosten der provincie te strijden met de concurrentie van de particuliere zuivelindustrie. Derhalve zullen naast grensregelingen coöperatiedagen worden georganiseerd, waar de overheersching van de groote concerns zal worden toegelicht, en het aanzien zal worden gegeven aan coöperatie-commissies, ter propaganda, opdat de positie der coöperatieve zuivelindustrie worde versterkt.

Betreffende de vaststelling der melkprijzen zal, waar mogelijk, met de particuliere industrie overleg worden gepleegd.

De heer Pasma besloot met eenige opmerkingen over de caseïne-productie hier te lande welke in tijden van hooge ondermelkproductie een welkome aanvulling van den afzet zal kunnen worden.

Nadat de agenda van de op 25 Mei e.k. te houden algemeene vergadering van de FNZ. voor kennisgeving was aangenomen, hield de heer Ir. G. Veenstra, Rijkslandbouwconsulent te Groningen een inleiding over

‘Ensilage-interventie’ – inkuilen

„Ofschoon nog tamelijk verborgen en voor ieder nog niet waarneembaar, ontwikkelt zich en bestaat er een conflict tusschen den melkproducerenden veehouder en de zuivelbereider”, aldus spr.

Eenerzijds is de boer-melkproducent genoodzaakt in te kuilen, anderzijds heeft de zuivelbereider last van en bezwaren tegen deze ensilage.

[niet verder overgenomen]

NvhN 1938-12-21

Versl. Alg. verg. Bond van Zuivelfabrieken in Groningen

GRONINGEN: In het *café de Pool* te Groningen werd gistermiddag de algemeene vergadering gehouden van den *Bond van Zuivelfabrieken in Groningen*, onder voorzitterschap van den heer H. te Have te Ezinge.

De voorzitter heette in zijn openingstoespraak den secretaris van den FNZ., den heer J. A. Geluk, hartelijk welkom en wierp hierna een terugblik op het afgelopen jaar. Spr. constateerde, dat het veehoudersbedrijf niet rooskleurig is geweest, tengevolge van den grooten omvang van het mond- en klauwzeer. Er zijn als gevolg daarvan hier en daar stemmen opgegaan om de teeltbeperking op te heffen. Spr. betwijfelde echter ten zeerste of dit gewenscht zou zijn.

Hij gevoelde meer voor uitbreiding van het aantal kalverschetsen om de stallen weer op peil te kunnen brengen.

De exportprijzen zijn over het algemeen lager geweest dan het voorgaande jaar. Spr. drong verder aan op versterking van de organisatie.

Vervolgens werden door den secretaris, ir. W. Pasma verschillende mededeelingen gedaan. De Coöperatie-commissie die de propaganda-actie is begonnen heeft de bedoeling op den ingeslagen weg voort te gaan en in het voorjaar 1939 ook in de Westelijke helft der provincie Coöperatiedagen te beleggen als reeds te Appingedam, Schildwolde en Vlagtwedde hebben plaats gehad. Ten aanzien van de boterkeuringen wordt opgemerkt, dat de resultaten der twee-weeksche keuringen beter zijn geworden dan velen zich bij de instelling daarvan hebben gedacht.

Voor het melkexamen zijn thans in totaal geslaagd 1123 personen, terwijl het diploma van voormelker(st) werd uitgereikt aan 42 personen. In tegenstelling met de verwachting in het voorjaar hebben zich dezen zomer met de regeling van den detailhandel in melk- en zuivelproducten geen groote moeilijkheden voorgedaan.

De resultaten van de Zuivelpropaganda zijn niet evenredig aan den tijd en den arbeid die daaraan moest worden gespendeerd. De pogingen om het melkgebruik te bevorderen door te trachten nieuwe melkdranken bij het publiek in te voeren, hebben niet de verwachte resultaten opgeleverd.

De mededeelingen gaven o.a. aanleiding tot een vraag uit de vergadering of het niet mogelijk was te komen tot verstrekking van heffingvrije melk aan schoolkinderen. De heer Geluk antwoordde dat inderdaad de mogelijkheid daartoe bestaat. De secretaris beloofde zich met den vrager nader in verbinding te zullen stellen.

De heer D. ten Have Jr. te Zuidbroek werd als bestuurslid herkozen. Tot lid der financiële commissie werd gekozen de fabriek te de Wilp., tot lid van de Coöp. aankoop de fabriek te Glimmen; tot lid van de commissie voor de boterkeuringen de heer B. H. Smid te Harkstede; tot lid van de commissie van toezicht op den Gezondheidsdienst voor vee de heer L. F. Britzel te Usquert (aftredend).

De begroting voor 1939 werd vastgesteld op een bedrag aan inkomsten en uitgaven van f 15.950. De omslag wordt gesteld op 11 cent per 1000 kg.; het vorige jaar was dat 10½ cent, maar het Bestuur meende iets ruimer in de middelen te moeten zitten, vandaar deze verhoging, waartegen niemand bezwaar bleek te hebben. De omslag zal daardoor bij een totaal van 130 miljoen kg. f 14.300 bedragen.

Nadat de agenda van de op 29 Dec. te Utrecht te houden algemene vergadering van de FNZ. was behandeld, volgde de huishoudelijke bijeenkomst waarin de heer J. A. Geluk, secretaris van de FNZ. een inleiding hield over de stichting van een wol-caseïne fabriek door de Coöp. van Nederl. Zuivelfabrieken.

1939

NvhN 1939-05-24

De algemene vergadering Groninger Zuivelbond

Ervaring met het drogen van gras

De Groninger Zuivelbond is gistermiddag in algemene vergadering in „*De Pool*” alhier bijeen gekomen, onder leiding van den heer H. ten Have, Ezinge voorzitter.

In deze bijeenkomst heeft dr. ir. H. Frankena uit Wageningen, een inleiding gehouden over „Een jaar ervaring met het drogen van gras”, waarbij spreker begon met eraan te herinneren, dat ook hij het na 1 jaar nog niet weet. De belangstelling voor deze materie is echter groot, terecht, want ze is belangrijk, omdat het doel is het bedrijf onafhankelijk te maken van den import van krachtvoer. Daarom wordt naar kunstmatig drogen gestreefd, waartoe enkele proeven zijn genomen in de Krimpenerwaard, ter wille van de kaas.

Later werd besloten eveneens in Friesland die proeven te nemen, terwijl op initiatief van het in *Centraal Bureau* iets dergelijks werd gedaan in de Wieringermeer. De resultaten zijn in het algemeen zeer bevredigend uitgevallen, doch van Groninger zijde werd naar den kostprijs gevraagd. Hierop ingaande, deelde spr. mede, dat zijn berekening is, dat een perceel, dat nergens anders voor gebruikt wordt, ongeveer 10.000 kg. gedroogd gras oplevert. Het perceel wordt op f85 huur gewaardeerd, waarbij bemesting etc. komt, totaal f250 productiekosten, of per kg. gras 2½ cent. Daarbij komen de droogkosten, waarbij het vochtgehalte een groote rol speelt, alsmede de installatie en dit alles maakt het moeilijk een juiste prijs te geven, terwijl er eveneens nog zijn de kosten van arbeidsloon stroom, afschrijving etc.

Vaststaat dat de kosten der installatie in verhouding tot de capaciteit zeer hoog zijn. Spr. rekent, om veilig te zijn, op een totaal bedrag van f12.000, waartegenover de installatie 150 kg per uur levert, met een capaciteit van wellicht 360 ton per seizoen.

Vasthoudende aan f1,70 aan directe kosten, f1,- afschrijving en aflossing en f2,50 graswinningskosten per 100 kg., komt men dus op f5,20 per 100 kg. kosten. En dan is er de vraag naar de waarde van dit voeder. Dr. Brouwer schat die op f6,- per 100 kg., zoodat er een marge overblijft. Dat wil echter niet zeggen, dat men nu overal maar grasdrogerijen moet oprichten. Beter is het verdere ervaringen af te wachten, doch „het lijkt er toch op” en het is zeker verantwoord met kracht de proeven voort te zetten. Blijven de resultaten gunstig, dan kan men altijd verder zien.

Wel wilde spr. opmerken, dat de algemeene meening is, dat de kwaliteit der zuivelproducten niet zal lijden onder het gebruiken van kunstmatig gedroogd grasvoeder. Z.i. kan de verdere ontwikkeling in twee richtingen gaan:

grote installaties, waarbij samenwerking der boeren noodig is en de exploitatie vermoedelijk het goedkoopst zal zijn. Echter ook door kleinere installaties, waardoor men koning op zijn eigen erf blijft, doch meer kosten heeft per 100 kg. rendement. Tenslotte concludeerde spr. dat vermoedelijk binnen afzienbaren tijd het grasdrogen een onderdeel zal zijn van een normaal boerenbedrijf.

Dalende veeprijzen.

In zijn openingswoord heeft de heer Ten Have erop gewezen, dat sedert de December-vergadering de toestand in de zuivelwereld er niet rooskleuriger op geworden is; tegen aller ver-

wachtingen in zijn de vee prijzen in dalende richting gegaan, met het gevolg, dat vele dieren onverkocht zijn gebleven.

Het gevolg hiervan is, dat de, hoeveelheden melk steeds grooter worden, terwijl de uitvoerpercentages van de producten inkrimpen met het logische gevolg, dat het overschot op de markten het normale overschrijdt, hetgeen voor ons land, vreest spr., als exporteerend land op den duur een ramp kan beteekenen.

In vergelijking met het jaar 1938 zijn ook de uitbetaalde melkprijzen in dalende richting gegaan. Het lag dan ook geheel in de lijn, dat er reeds in dit voorjaar, dat de ondermelkwaarde practisch nihil was, op geattendeerd werd, of het niet mogelijk zou zijn, een partij magere melkpoeder uit de markt te nemen, om dit voor ingevoerd vischmeel te vervangen in bepaalde mengvoeders; dit had een grooten steun kunnen geven aan de kaaspositie en melkproducten afdelingen. Het schijnt dat zulks op het laatste moment afgestuit is; welke invloeden zich hierop hebben doen gelden is spr. niet geheel bekend, doch waar de belangen zeer verschillend liggen, zal hieraan ook wel niet vreemd zijn.

Op het laatst is nu een regeling ontworpen, ten doel stellende de kaasproductie te beperken. Het allervreemdste in deze regeling vond spr. echter wel, dat degenen die reeds jaren hun kaasproductie in sterke mate hebben beperkt, thans practisch uitgeschakeld zijn, en diegenen die kaas produceeren en dit jaar een melkpoedermachine hebben aangeschaft, direct voor 100 pct. in de winst staan, een verkapt systeem voor het aanschaffen van poedermachines, alsof er niet voldoende van deze apparaten in werking zijn; afgewacht zal moeten worden welken invloed deze, regeling in de practijk zal hebben. Spr. oordeelde tenslotte, dat alle optimisme bij velen verdwenen is, en hij sprak de hoop uit dat de bedrijfsresultaten voor den boer zullen meevallen.

Mededeelingen.

De secretaris, ir. D. Pasma, deelde mede, dat de *Coöperatie-Commissie* uit de Landbouw-organisaties haar werkzaamheden in 1939 heeft voortgezet met het organiseren van propaganda-avonden te Noordlaren, Zuidhorn en Marum, welke propaganda-actie ook nu weer aan haar doel heeft beantwoord en in een bestaande leemte voorzien. Uit de daarna gevraagde inlichtingen is wel gebleken, dat de opvattingen der boeren t.a.v. De coöperatieve melkverwerking in korten tijd een radicale wijziging hebben ondergaan.

De commissie beschouwd haar taak echter nog lang niet afgelopen en is bezig haar program voor het a.s. najaar voor te bereiden.

Daarbij wordt het standpunt ingekomen, dat in de propaganda-bijeenkomsten in de toekomst alleen door de belanghebbende boeren aan de discussies zal kunnen worden deelgenomen. De ervaringen dezen winter opgedaan, hebben geleerd, dat men deze bijeenkomsten niet tot discussievergaderingen met niet te overtuigen tegenstanders moet degraderen.

In Februari werd een gemeenschappelijke boterkeuring te Assen gehouden met de keurmeesters van den Geldersch-Overijsselsche Zuivelbond. Uitvoerig werd van gedachten gewisseld. In het algemeen wordt steeds meer ingezien, dat er tusschen de verschillende keurmeesters meer contact moet komen. De FNZ. overweegt, in dezen de vroegere centrale boterkeuringen in een of anderen vorm weer in het leven te roepen.

Besloten is verder aan de deelnemende fabrieken aan het einde van het jaar een verklaring af te geven omtrent haar deelneming aan de kaaskeuring met vermelding van de daarbij behaalde resultaten.

Medegedeeld werd dat van de 16 toegelaten cursisten uiteindelijk aan 9 een Bondsdiploma voor melkcontroleur toegekend is. Deze resultaten zijn in het algemeen niet bevredigend, voor docenten, noch voor cursisten. Gezien de uitgebreide leerstof overweegt de commissie dezen éénjarigen cursus in de toekomst in een 2-jarigen om te zetten.

Voor de tweede maal vormde een heerschende mond- en klauwzeer *epizoötie* een bedreiging voor het jaarlijksche t.b.c.-onderzoek. Bij meerdere stallen was het reactiepercentage opmerkelijk gestegen. Enkele bedrijven, aangesloten bij de afd. A, waarvan de eigenaren niet wilden toestaan, dat de reageerders werden gemerkt, moesten worden geroyeerd.

De commissie voor den Gezondheidsdienst heeft zich verder bezig gehouden met het organiseren van den handel in t.b.c.-vrij vee. Zij heeft daarover geconfereerd met den chef van het Marktwezen van de stad Groningen, met de Veehandelaars-organisatie, met de stamboeken enz. Verschillende mogelijkheden zijn daarbij ander oogen gezien.

- 1) Plaatsing van het t.b.c.-vrije vee op een aparte afdeling op de Dinsdagmarkt.
- 2) Het houden van een aparte markt voor t.b.c.-vrij vee op Maandag of Vrijdag.
- 3) Het verhandelen van t.b.c.-vrij vee door middel van Commissionairs.

Algemeen werd de eerste weg de beste geacht.

Door de welwillende medewerking van den chef van het Marktwezen te Groningen, is het gelukt, een bescheiden ruimte voor dit doel op Dinsdag afgezonderd te krijgen, waardoor deze proefneming op bescheiden schaal een aanvang kan nemen.

Verder werd medegedeeld, dat in de Veenkoloniën en het Oosten der provincie Groningen de melkslijters en venters zich trachten te organiseren met toestemming van den Minister, waarbij deze Verenigingen dan ook zullen vallen onder de wet van al dan niet verbindend-verklaring van ondernemersovereenkomsten.

Hierin wordt een gevaar voor de coöp. fabrieken geacht, waarom het goed wordt geacht, ter bevoegder plaatse tegen de verbindend-verklaring van de voorschriften van een dergelijke organisatie te protesteren.

Uit de financiële mededelingen bleek, dat de balans sluit op een bedrag van *f*29.307,16½. Daarop werd ze vastgesteld, de begroting op *f*15.950, de rekening van het secretariaat op *f*15.773,74 met een voordeelig saldo van *f*398,43, die van den gezondheidsdienst voor vee op *f*21.570,60 met een voordelig saldo van *f*3,09 en die van den Coöperatieve Aankoop op *f*156.263,62½., met een voordeelig saldo van *f*187,72½.

Het uitgebreide, 42 pagina's tellende jaarverslag, werd eveneens goedgekeurd. Na rondvraag volgde sluiting.

NvhN 1939-12-20

Algemene Vergadering van den Bond van zuivelfabrieken

Onder leiding van den voorzitter, den heer A ten Have te Ezinge, hield de Groninger Zuivelbond gisteren in „*de Pool*” te Groningen zijn jaarvergadering.

In het openingswoord van den voorzitter werd in het bijzonder de voorzitter van den FNZ., de heer H. K. Koster te Wieringerwaard, welkom geheeten. Vergeleken bij 1914, aldus de voorzitter verder, heeft thans de oorlogstoestand het bedrijfsleven practisch niet ontwricht dank zij de organisaties, die allerwege klaar stonden den stoot op te vangen.

De afzet van zuivel is zeer bemoeilijkt, den laatsten tijd vooral van de boter. De afzet van margarine stijgt daarentegen, hoewel de zuivelorganisaties vast houden aan de leus: „boter voor onze weermacht”.

De kaasprijzen zijn gedurende een korten tijd flink gestegen. Maar inmiddels zijn ze weer tot het oude niveau gedaald, onderwijl de Minister den toeslag heeft gehalveerd. Ook overigens riep de voorzitter aller medewerking in om de positie de veehouderij te verbeteren, b.v. door de rentabiliteit en kostenberekeningen door deskundigen te laten calculeeren.

De secretaris, ir. W. Pasma, deed daarna verschillende mededelingen, waaruit wij het volgende aanstippen:

De propaganda, welke het vorig jaar door een uit verschillende landbouworganisaties samengestelde coöperatiecommissie krachtadig werd gevoerd, wordt thans gevoerd door middel van een, sprekende coöperatie film van den FNZ.

De coöperatieve aankoop van zuivelbenodigdheden kan zonder stagnatie voortgang vinden, evenals de boterkeuringen. Aan de fabrieken te Bedum en te Grijpskerk werden tot kwaliteitsverbetering proefnemingen gehouden.

Kaaskeuringen werden 3 maal gehouden, waarbij bleek, dat bij de geprobeerde standpasteurisatie een volledige afsterving der eventueele t.b.c.-bacillen niet kan worden gegarandeerd, zodat de wei nog nagepasteuriseerd zou moeten worden.

De administratieve en vetgehalte-centrale werd, voor zoover noodig aangepast aan de supercentrale vanwege zuivelcentrale, welke met ingang van 1 Januari 1940 begint te werken

Cursussen voor contróleurs van zuivelfabrieken en melkers werden voortgezet. Proefmelkingen werden gehouden te Hornhuizen, Noordwolde, Ten Post, 't Zandt, Stedum, Zuidbroek, Uithuizermeeden, Haren, Slochteren, Wessingtange. Gass.nijv.mond (Dr.).

Het Zuivel Kwaliteits Bureau oefent sedert één jaar contróle uit, zoodat met het boetestelsel van deze instelling duchtig rekening moet worden gehouden.

Voorts bleek uit het overzicht, dat de zuiveltechniek en -hygiëne zoodanig, vooruit is gegaan, dat de laatste Holsteinsche karn uit de zuivelfabrieken is verdwenen en algemeen met karnkneders wordt gewerkt.

Ook de stal- en veehygiëne werd gediend met de versterking van modern materiaal en de bevordering van landbouwcursussen. De gezondheidsdienst voor vee is het sluitstuk van deze bemoeiingen, waaromtrent reeds afzonderlijk verslag werd gedaan

Tenslotte werd geconcludeerd, dat de propaganda voor het meerdere gebruik van melk- en melkproducten althans in het Noorden des lands vrijwel is vastgelopen.

De prijsregeling voor Groningen, Haren en Hoogkerk is sedert kort onderhevig aan een daartoe door den Minister erkende organisatie van melkdistribuanten, w.o. de consumptiemelkhouders.

In het Oosten der provincie werd als steeds door de z.g. D. M. V. prijsregelend opgetreden; niet steeds echter konden conflicten worden voorkomen.

De ordeningsmaatregelen van overheidswege werden vrijwel ongewijzigd gehandhaafd.

Nadien werd de heer I. S. van der Wal te Beerta als lid van het bestuur herkozen, terwijl in de vacature J. D. Boersma te Grijpskerk wegens bedanken werd gekozen de heer U. Smit te Harkstede.

De zuivelfabriek te Hellum zal een lid in de financiële commissie afvaardigen; de zuivelfabriek te Zuidbroek een lid voor de commissie voor coöperatieven aankoop.

In de Commissie voor de Boterkeuringen werd de heer J. Quarré te Lande als lid verkozen.

Bij de vaststelling van de begroting voor 1940, in totaal *f* 16.930, werd uitgegaan van een omslag over 138 miljoen k.g. melk.

Na behandeling van de agenda voor de algemeene vergadering van den FNZ. te houden op 28 December a.s. en de rondvraag werd overgegaan tot vertooning van de sprekende Coöperatiefilm „Het belang van den boer”.

Vooraf hield de voorzitter van den FNZ. een toespraak tot de vergadering, waarin hij speciaal de zoo onzekere exportmogelijkheden schetste en de afzetkans van boter aan de weermacht op 7 miljoen k.g. schatte. Afgezien van de morele voldoening zou deze compensatie beduidend zijn, nu zelfs half December boter in de koelhuizen moet worden geplaatst, omdat ze niet geëxporteerd kan worden.

1940

NvhN 1940-05-08

Verslag algemene vergadering Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: Onder leiding van den heer H. ten Have te Ezinge hield de Groninger Zuivelbond gisteren in „*de Pool*” zijn algemeene vergadering.

In zijn openingswoord schetste de voorzitter ter inleiding de situatie der zuivelmarkt, zooals deze zich in het afgelopen jaar door de bijzondere tijdsomstandigheden moeizaam heeft ontwikkeld. Het perspectief van de zuivelindustrie ligt nu eenmaal moeilijk, maar de Regeering heeft met het in eere herstellen van den kaastoelag en de vaststelling van den boterprijs voor het zomerseizoen op *f* 1.55 per k.g. de veehouderij weer moed gegeven voort te gaan om het bedrijf te intensiveren.

De heer. I. S. van der Wal te Beerta werd nadien toegelaten als buitengewoon lid van den Bond.

De secretaris, de heer Ir. W. Pasma, deed vervolgens verschillende mededeelingen, waarvan wij releveeren:

Boter- en kaaskeuringen hadden het gewone verloop, terwijl de inmiddels van de zijde van den Federatieve Zuivelbond ingevoerde supercontrôle een aanvang nam met voor den Gron. Zuivelbond bevredigend resultaat.

Cursussen voor contróleur en botermaker voorzagen in een behoefte; stal- en veehygiëne werden bevorderd mede door gebruik van chemische middelen als derris, zwavelig zuur enz. Het mond- en klauwzeer trad wederom als spelbreker op, maar de t.b.c.-bestrijding is thans gediend met propaganda vooral in de Hollandsche consumptiemelkcentra en het commissio-nairschap van den heer A. Vrieling Gzn. te Haren.

Dit in plaats van t.b.c.-vrije marktafdeeling, waarvoor de tijd niet rijp bleek.

De apparatuur der fabrieken vindt nog steeds voortgang ten bate van de kwaliteit van de zuivel.

De fabrieken te Hellum, Ezinge, Grijpskerk, Bedum en Laude werd het diploma uitgereikt. Omtrent de heffingsbasis bij export van gecondenseerde melk bleken de meeningen verdeeld. De Proefmelkwolfabriek te Leeuwarden is sedert Februari 1.1, continu in werking, zoodat de capaciteit aanmerkelijk is opgevoerd.

Het voorts vastgestelde jaarverslag over 1939 leert, dat de 14 aangesloten fabrieken ruim 144 miljoen k.g. hebben verwerkt tegen bijna 136 miljoen k.g. in het vorig jaar. 4558 bedrijven met totaal 46104 runderen werden op t.b.c. onderzocht; het reactiepercentage bedroeg 3¼ pct. 3918 bedrijven daarvan bleken geheel vrij van t.b.c. De na aanvankelijke opschorting gehandhaafde rundveeteeltregeling houdt met de t.b.c.-bestrijding verband, blijkens de 1186 als meerwaardig erkende stallen, waaraan totaal 1424 extra kalveren werden toegewezen. Groningen maakte in ruime mate van deze gelegenheid gebruik.

De heer Ir. S. Sijbesma, Rijksveeteeltconsulent, hield daarna een causerie over: „De voeder-voorziening van het melkvee onder de huidige omstandigheden”.

In de behoefte aan minerale bestanddeelen voor het melk- en jongvee wordt volgens spr. doorgaans met goed hooi behoorlijk voorzien. Het vitaminegehalte van het voer is van bijzonder belang ook voor de samenstelling van de zuivel.

De eiwitvoorziening, welke in den vorigen oorlog zeer onvoldoende werd, zou bij een inmiddels gestegen productiviteit andermaal tot een sterke daling van den opbrengst leiden.

In Denemarken bleek toen, dat de daling der productie in geldswaarde sterker was dan de daling der voederkosten, zoodat het voor de rentabiliteit noodig is, dat de dieren overeenkomstig hun aanleg gevoederd worden. Het melkvee werd tot den huidige oorlog veelal sterk gevoederd, misschien ten koste van den gezondheidstoestand der dieren.

De melkopbrengst kan niet onbegrensd worden opgevoerd, maar gedroogd gras opent wel een bijzonder perspectief.

Zonder krachtvoer zal de opbrengst per dier doorgaans maximaal 15 k.g, per dag kunnen bedragen, zoodat goed geconserveerde ruwvoerders zeer noodig zijn.

De opvatting der praktijk, dat hooi moet broeien, wordt gelogenstraft door de onderzoekingen, die leerden, dat de verteerbaarheid bij flinke broei danig terugloopt.

Ondanks de bezwaren voor de zuivelbereiding geeft ensileren met zuur toch een zeer groote besparing aan krachtvoer, welke den doorslag behoort te geven. De toediening van geslibd kriet en sodex (in de verhouding 2 : 1) is nog een moeilijkheid, doordat de dieren het minder goed opnemen en te eiwitrijk kuilvoer de spijsvertering stoort.

Ook de teelt van koolrapen, voederbieten en andere knol- of wortelgewassen dient aangewakkerd, want de inzichten omtrent de voederwaarde zijn geleidelijk in gunstigen zin gewijzigd. Suikerbieten hebben voor melkvee een tweemaal zoo groote voederwaarde, vandaar dat het rantsoen daarbij moet passen. Stoppelknollen zijn nogal eiwitrijk en dus van groot belang voor de lichte gronden; aardappelen passen in het rantsoen goed bij kuilvoer. Pulp en aardappelvezels zijn vooral voor de weidebedrijven aantrekkelijk, ondermelk en ondermelkpoeder verdienen eveneens veel aanbeveling.

De heer I. F. Britzel te Usquert wees op het baanbrekend werk dat het Centraal Bureau te Rotterdam, betreffende de moderne veevoeding verricht op het proefbedrijf de Schothorst te Amersfoort.

Tot slot hield de heer J. A. Geluk, secretaris van den FNZ., een rede over: „De huidige stand der crisismaatregelen op zuivelgebied”.

NvhN 1940-10-16

Uit verslag Gron. Mij. v. Lanbouw

Verkaveling van melkritten

In verband met de regelmatig stijgende vervoersmoeilijkheden heeft het Dag. Bestuur reeds in Juni in samenwerking met de andere landbouworganisaties in de provincie een commissie ter bestudeering van de verkaveling van melkritten ingesteld. Deze commissie, waarvan de heer D. J. Mellema te Nw. Scheemda voorzitter is, heeft de benodigde gegevens verzameld voor het in kaart brengen van het geheele **melkvervoer**, zooals dit thans van de boerderijen naar de fabrieken plaats vindt. Hierbij is — behoudens één enkele maar belangrijke uitzondering — de volle medewerking van de fabrieksbesturen en -directeuren verkregen.

Voor kort heeft de afd. Zuivel van het Regeeringsbureau de prov. voedselcommissarissen uitgenoodigd, officiële commissies voor dit doel in te stellen. In overleg tusschen den voedselcommissaris voor de prov. Groningen en de landbouworganisaties is de hier bestaande commissie tot officiële commissie bevorderd, terwijl een paar adviseurs als commissie-lid zijn geassumeerd.

Deze vernieuwde commissie zet nu haar werkzaamheden — die een ingewikkelde en omvangrijke vóór-studie vragen — voort. Het secretariaat wordt waargenomen door den directeur van de Neto, onder wiens leiding het voorbereidend werk gebeurt.

Alg. verg. Gezondheidsdienst voor vee in de provincie Groningen

GRONINGEN: Onder leiding van den heer J. Schuiringa, vice-voorzitter, hield bovengenoemde Gezondheidsdienst voor Vee, opgericht door den *Bond van Zuivelfabrieken*, zijn algemeene vergadering in „*De Pool*” te Groningen. In het openingswoord werd den voorzitter, den heer L. F. Britzel, die na ernstige ziekte herstellende is, een spoedig herstel toegewenscht.

Uit de mededelingen van den secretaris, ir. W. Pasma bleek, dat de werkzaamheden van den Gezondheidsdienst ongewijzigd zijn voortgezet, maar dat inmiddels een *Gezondheidsraad* voor het geheele land in oprichting is, om gewestelijk werkende gezondheidsdiensten aan te vullen en te coördineren en met behulp van wettelijke bepalingen de gezondheidsdiensten van het vee in ‘t algemeen te bevorderen en naast tuberculose ook andere besmettelijke veeziekten te bestrijden.

Echter is de belangstelling voor de t.b.c.-bestrijding onder de melkveehouders te Groningen en omstreken gering gebleven. Maar ook daaromtrent blijft de Gemeentelijke Overheid diligent in belang van de volksgezondheid, zoodat nadere maatregelen in overweging zijn.

Het jaarverslag over het seizoen 1939-1940 werd na eenige toelichting goedgekeurd en vastgesteld. De voorwaarden voor deelneming aan de t.b.c.-bestrijding bleven ongewijzigd. Ook de deelneming bleef vrijwel op hetzelfde peil. Vandaar dat uit de vergadering geijverd werd voor een verplichte deelneming daar de verteerbaarheid van de ongekookte melk aanmerkelijk grooter is dan van gekookte melk, zoodat t.b.c.-vrije stallen in het algemeen belang in aantal behooren te vermeerderen.

Voor een tijdsige tuberculatie werd een bestendige benzinetoewijzing aan de keuringsveeartsen noodzakelijk geacht en gelet op de onzekerheid daarbij er door den heer W. Ten Hoopen. Inspecteur van de Veeartsenijkundige Dienst voor de provincie Groningen, op aangedrongen zoo spoedig mogelijk met de tuberculatie aan te vangen.

Nadien gaf de heer te J. Anema, dierenarts te Zuidhorn een beschouwing over het z.g.n. Tuberculose-rapport uitgebracht door de Mij. van Diergeneeskunde.

Spr. ving zijn inleiding aan met er op te wijzen, dat de bestrijding van rundertuberculose, naast de volksgezondheid een economisch gedrevene veehouderij dient.

Onderzoekingen wezen uit, dat de tuberculose bij den mensch voor 8 tot 16 pct. ontstaat door besmetting van runder-t.b.c. en bij kinderen is de besmetting door ondeugdelijke melk veel groter. Volwassenen hebben meer weerstand, maar wondjes worden door omgang met t.b.c.-vee gemakkelijk geïnfecteerd. Indien uiterlijke kenteekenen optreden, kunnen reeds miljoenen tbc.-bacillen gevaar opleveren. Ook economisch is de schade aan de veehouderij door verlies en achteruitgang der productie zeer groot. Zuivel importeerende landen zullen steeds hogere eischen stellen aan de kwaliteit der zuivel, daar t.b.c.-bacillen door boter en kaas kunnen worden overgebracht.

Toch dient gecontateerd, dat de bestrijding van t.b.c. onder het vee bezig dood te loopen. In het tijdvak van 1905-1908 heeft de Overheid door drastisch ingrijpen meer dan 1 miljoen gulden aan de opruiming van t.b.c. besteed.

Later zijn de gezondheidsdiensten opgericht, die met behulp van voorzorgsmaatregelen op vrijwilligen grondslag een bepaald aantal stallen vrij gemaakt hebben, maar ondanks de daaraan gedurende 10 jaar bestede 5 miljoen gulden komt de zaak niet verder en de tanende

deelneming leidde tot de conclusie, dat het doel zoo niet zal worden bereikt.

De kalverteeltregeling heeft tijdelijk de t.b.c.-bestrijding zeer gunstig beïnvloed, maar nu deze is vervallen, dient omgezien te worden naar een andere stimulans van Overheidswege. Spr. ziet deze in het bepalen van den melkprijs, door voor de t.b.c.-vrije stallen een hooger melkprijs vast te stellen.

De methode tot bestrijding behoeft niet gewijzigd te worden, maar evenals in Denemarken dient thans voor een stimuleerenden melkprijs te worden geijverd.

Daarnevens zou verplichte deelneming aan een bestrijdingsorganisatie voorkomen, dat besmetting van zieke stallen telkens weer terugslag veroorzaakt. Wetswijziging is daarvoor niet noodig; wettelijke maatregelen van bestuur op grond van de veewet zouden voldoende zijn.

Tot dat doel zou voorts de voorlichtingsdienst kunnen worden uitgebreid met hygiëneconsulenten, die de veeartsen terzijde zouden moeten staan, tbc-vrije markten helpen organiseren. Groningen en Drenthe zouden daarbij de spits moeten afbijten, daar uit deze provinciën reeds thans veel t.b.c.-vrij fokvee naar de centraal gelegen veegebieden wordt afgeleverd.

Spr. besloot zijn aandachtig beluisterde causerie met de uitspraak dat de grote sociaal economische belangen dergelijke doeltreffende maatregelen ten volle rechtvaardigen.

De heer B. Wilzing te Onstwedde vertolkte de instemming der vergadering met de gehouden inleiding, waarvan de praktische verwezenlijking ook een gewijzigde financiering der bestrijding zal vergen.

Met den heer W. Hogen Esch te De Punt ging inleider accoord, dat bij eventueel verplichtte aflachting in elk geval t.b.c.-vrije stallen daarvan vrijstelling zouden behooren te verkrijgen. Voor de financiering van de voorgestelde bestrijding zou het verschil in melkprijs vrij gemakkelijk dienstbaar gemaakt kunnen worden.

Betreffende de praktische verwezenlijking deelde ir. Pasma nog mede, dat de zuivelfabriek te Assen, waarbij alleen t.b.c.-vrije bedrijven zijn aangesloten, met instemming der Overheid 1 cent per liter consumptiemelk meer ontvangt dan in Groningen, waar de eenheid in den melkhandel minder ver gevorderd is.

De heer Ten Hoopen wees bij de rondvraag op de bevredigende uitvoering der tbc-bestrijding, ondanks ernstige aantasting door mond- en klauwzeer in de afgelopen jaren.

NvhN 1940-12-11

Verslag vergadering Groninger Zuivelbond

Een nieuwe voorzitter benoemd

GRONINGEN: De Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen heeft gistermiddag te Groningen zijn jaarlijksche algemene vergadering gehouden onder voorzitterschap van den heer H. Ten Have te Ezinge.

De secretaris, ir. W. Pasma, deed verschillende mededeelingen. Hij herinnerde aan de problemen, welke direct na de algemeene vergadering van 7 Mei aan de orde kwamen. Nadat zich de eerste maanden groote moeilijkheden hadden voorgedaan, kwam echter langzamerhand

verbetering in den toestand. De afzet der producten, die de eerste weken geheel stagneerde, werd al spoedig met behulp van de Nat. Coöp. Zuivelverkoop Centrale te Amsterdam in nieuwe banen geleid. De afdeling Coöp. aankoop ondervond moeilijkheden met den aanvoer van de voor de fabrieken benodigde hulpstoffen. Van de meeste hulpstoffen waren echter voldoende voorraden in het eigen depôt aanwezig, zodat de fabrieken steeds geholpen konden worden.

De boterkeuringen hebben gedurende 5 weken niet plaats gehad. Nadien hebben alle fabrieken weer geregeld ingezonden; gedurende de zomermaanden werd slechts één kaaskeuring gehouden. De kwaliteit van de ingezonden monsters was bevredigend te noemen.

Voor de melkersexamens, op 14 verschillende plaatsen in de provincie gehouden, slaagden 106 deelnemers. Het aantal gediplomeerde melkers(sters) in Groningen bedraagt nu 1315. Nieuwe cursussen werden in 13 dorpen begonnen.

Aan de propaganda voor het gebruik van Zuivelproducten, waaraan de organisatie indertijd krachtadig heeft medegewerkt, is ontijdig een einde gekomen, nu er van een te groote productie geen sprake meer is.

De prijzen der verschillende producten worden door de Zuivelcentrale voorgeschreven en alle gecalculeerd op basis van boter- en ondermelkprijzen. De uit te betalen melkprijzen worden door het verschil tusschen bruto- en nettoopbrengst bepaald. In het algemeen mag men uit deze regeling van de Zuivelcentrale concluderen, dat er weinig verschillen meer zullen voorkomen bij de melkgeld-uitbetalingen.

De heer P. Okkinga, directeur der Zuivelfabriek te Bedum, was het met deze laatste conclusie niet eens. Hij was van meening, dat de prijzen zooals die op het oogenblik zijn allermintst aanleiding geven tot tevredenheid.

Door de Gron. Mij. van Landbouw, den Veenkolonialen Bond en den Chr. Boeren- en Tuindersbond werd een commissie in het leven geroepen om tot herverkaveling van **oneconomische melkritten** te komen, zulks in verband met de zeer klein geworden benzinetoewijzingen. De commissie is, naar de heer Okkinga er aan toevoegde, op advies van den Voedsel-Commissaris veranderd en daaraan nog toegevoegd de heer Terpstra. Leden waren de heeren Okkinga, ir. Pasma en S. van der Wal.

Bij de boterkeuringen van dezen herfst is het opgevallen dat het gebrek, brok betrekkelijk weinig voorkomt, althans minder dan voorheen. Het gebrek aan smeerbaarheid wordt veroorzaakt door te eenzijdige voeding met hakvruchten. Door het steeds meer inburgeren van het „ensileeren”¹³ worden deze voedermiddelen regelmatig over den geheelen winter gevoerd. Het dagelijksche kwantum moet eigenlijk, niet over de 24 kg. komen.

Het smaakgebrek, dat door knollen ontstaat, wordt wel geconstateerd, echter niet in erge mate. Al deze mededeelingen werden voor kennisgeving aangenomen.

In de plaats van den heer H. ten Have, die niet weer voor een herbenoeming in aanmerking wenschte te komen, werd tot voorzitter van den Groninger Zuivelbond gekozen de heer J. Quarré te Laude.

Voor de aanwijzing van een lid der financieele commissie werd gekozen de fabriek te Marum; voor die van een lid der *Commissie Coöp. Aankoop* de fabriek te Winschoten; tot lid der *Commissie voor de boterkeuringen* werd gekozen de heer E. O. Toxopeus te Farmsum; tot lid van de *Commissie voor den Gezondheidsdienst voor Vee*, werd herkozen, de heer F. K. Hazenberg te Lutjegast.

De begroting voor 1941 werd vastgesteld op een bedrag aan inkomsten en uitgaven van

13 Inkuilen (ZHN.)

f17.350.

De agenda van de vergadering van den FNZ., welke wordt gehouden te Utrecht op Dinsdag 17 December a.s. gaf geen aanleiding tot besprekingen.

In de nu volgende huishoudelijke vergadering hield de heer J. A. Geluk, secretaris van den FNZ. een inleiding over Het Proefmelkwolbedrijf „*Casolana*.”

1941

NvhN 1941-05-23

Jaarverslag 1940, Bond v. Zuivelfabrieken Groningen.

Verschenen is het jaarverslag van den Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen, aan welk verslag wij het volgende ontleenen:

Het aantal leden bleef op 14. Het totaal door deze fabrieken verwerkte kwantum melk bedroeg 133.314.008 K.G. (v. j. 144.254.497 K.G.)

Van de 14 aangesloten fabrieken maken 12 van de afdeeling administratieve contróle gebruik. De belangstelling voor de van Bondswege gegeven cursussen in zuivelvakonderwijs was in 1940 ruim voldoende.

Gememoreerd wordt, dat de organisatie van het melkersonderwijs, welke tot nog toe berustte bij de verschillende landbouw-organisaties en Zuivelbonden in 1940 is overgenomen door de Stichting voor Landbouwwakonderwijs in de provincie Groningen. De secretaris van den Bond werd tot adviseur van deze Stichting benoemd, terwijl hem tevens de technische leiding bij de voormelkers- en melkerscursussen en examens werd opgedragen.

Na gehouden examen kon aan 106 deelnemers het diploma voor „goed melken” worden uitgereikt.

In 1940 zijn in totaal maar 47 boterkeuringen gehouden van 12 dagen oude boter. Over 1940 kon op advies van de *Commissie voor de Boterkeuringen*, aan 37 Drentsche en 8 Groninger fabrieken een diploma worden toegekend. Het gemiddeld aantal punten per fabriek bedroeg 66.86 (v. j. 67.45). Voor de Drentsche fabrieken bedroeg dit gemiddeld 68.14 (v. j. 67.-).

T.a.v. den gezondheidsdienst voor vee rapporteert de verslaggever, dat in het afgelopen jaar evenmin als in het vorige tot uitbreiding van afdeeling A (Rijkssysteem) kon worden overgegaan.

Waar ieder jaar leden afvallen, aldus de rapporteur, vindt hier dus een langzaam afsterven plaats, wat betreurenswaardig moet worden genoemd. Vooral stallen met een of meer reageerende dieren verdwijnen langzamerhand uit deze afdeeling. In verband hiermede gingen in het afgelopen jaar 29 veehouders met 300 dieren over van het Rijks- tot het Frieschesysteem, terwijl 18 veehouders met 154 dieren van het Friesche op het Rijkssysteem overgingen. In totaal werden bij de afd. A 34 en bij de afd. B 158 nieuwe leden geregistreerd.

Het aantal open lijders was dit jaar wederom lager en bedroeg bij afd. A 5 en bij afd. B eveneens 5 stuks. Deze dieren werden via den Dienst aan het Slachthuis te Groningen afgeslacht, waarbij een gemiddelde opbrengst van *f* 62.94 (v. j. *f* 46.20) per dier werd verkregen. In totaal werden door den Gezondheidsdienst en den Bond van Veefondsen 138 wrakke dieren aan denzelfden afnemer volgens contract afgeleverd.

Over de periode 1 Juli 1939-30 Juni 1940 heeft de Dienst van het Rijk ontvangen: voor 36.914 onderzochte dieren *f* 14.765.60, voor open lijders *f* 100, in totaal *f* 14.865.60.

Door het Provinciaal Bestuur werd de subsidie-regeling ad *f* 1000 per jaar wederom voor 3 jaar verlengd. Dit geld werd in het afgelopen jaar besteed voor onderzoek volgens Frieschesysteem, n.l. 5 open lijders à *f* 15 is *f* 75, 8578 dieren à *f* 0.10 is *f* 857,80, totaal *f* 932.80.

In totaal werden 4.371 bedrijven met 45.492 runderen op t.b.c. onderzocht (v. j. 4558 bedrijven met 46.104 runderen). Het reactie-percentages bedroeg 2.72 pct. (v. j. 3.25 pct.) Van de

4.371 bedrijven zijn 3.841 geheel vrij van t.b.c. bevonden of wel 87.8 pct, tegen het vorige jaar 85.9 pct.

In het afgelopen boekjaar werd de proefneming inzake de bestrijdingsmogelijkheden van de Bangsche bacil voortgezet. In totaal werden 13 stallen met 292 dieren onderzocht tegen vorig jaar 12 met 249 dieren.

Het bedrag der geldelijke omzet van de afdeeling coöperatieve aankoop bedroeg in 1940 f188.942,50 t.o.v. in 1939 f172.726,64.

De balans van den bond sluit in totaal met f50.529,40. De rekening van het secretariaat met f17.486, voordeelig saldo f637.72½.

De rekening van den Gezondheidsdienst geeft een totaal aan van f22.550,25 (voordeelig saldo f62,47).

De rekening van den Coöp. Aankoop sluit met een voordeelig saldo van f906.30 op f199.572,83.

NvhN 1941-05-28

De Algemene Vergadering Groninger Zuivelbond

'Ruilverkaveling' van melkritten zeer bezwaarlijk geacht

Onder leiding van den heer R. Visser te Onderdendam werd gisteren in het *café De Pool* te Groningen de algemeene vergadering van den Groninger Zuivelbond gehouden. In zijn openingswoord deed de nieuwe voorzitter een beroep op medewerking en het is bemoedigend dat ondanks het geweldige gebeuren binnen en buiten onze grenzen de Zuivelbonden hun dagelijksche werkzaamheden op bevredigende wijze hebben kunnen verrichten.

Technisch moet er een voortdurend streven zijn het product zooveel mogelijk te vervolmaken. Het transportvraagstuk voor de melk, inzonderheid van de consumptiemelkvoorziening der groote steden, staat in het brandpunt der belangstelling. Bij den opzet van een verkavelingsplan der melkritten voor den melkaanvoer wordt het doel en de bestaansbasis van de coöperaties in het gedrang gebracht. Door vervoer met, paardentractie worden de vervoersmoeilijkheden echter reeds zooveel mogelijk opgelost. Spr. sprak de hoop uit, dat de goede invloed der coöperaties in stand zal kunnen blijven, mede dank zij onderlinge samenwerking. De veehouderij heeft het zwaar te verduren door een grootere verplichte veelevering gedurende Juli tot December e.k.

De secretaris, ir. W. Pasma, deed verschillende mededeelingen o.a. betreffende de stremselvoorziening voor de kaasbereiding. Ter eventueele vervanging worden door de Ned. Zuivel Centrale proeven genomen met pepsinepreparaten, waarvan te zijner tijd het resultaat wel bekend zal worden gemaakt.

De contróle op de boterbereiding werd mede op aandrang van den Bond zoodanig herzien, dat de Bond de uitvoering in hoofdzaak in handen heeft en dat de *Centrale Crisis-Centróledienst* zich steekproefsgewijs tot super-centrale beperkt.

De verplichte veelevering werd door den Gezondheidsdienst voor Vee waar mogelijk dienstbaar gemaakt aan de t.b.c.-bestrijding door een interne clearing van te leveren vee. De t.b.c.-bestrijding dient algemener te worden, maar tegen een imperatief voorschrift schijnen juridische bezwaren te bestaan. Reorganisatie van de t.b.c.-bestrijding met inschakeling van de

hoofden der keuringskringen stuit op financiële bezwaren, althans in een betrekkelijk vee-arme provincie als Groningen. Door plaatselijke propaganda der landbouworganisatie en financiële steun van de zuivelfabrieken moet deze bestrijding waar mogelijk worden bevorderd. De heer R. Heringa te Kolham wees daarbij op de in de gemeente Slochteren bereikte resultaten en stelde dit ten voorbeeld. Ook de runderhorzelbestrijding heeft meer dan ooit een prikkel noodig en ook te dien opzichte wordt gesteund door de Federatie van Landbouwverenigingen in de gemeente Slochteren, actief opgetreden.

Aan de oplossing van technische vraagstukken wordt centraal onder leiding van den FNZ. stelselmatig voortgewerkt. O.a. worden proeven genomen met een metalen karn. Betaling van de zuivelproductie naar kwaliteit is nog niet in het verschiet door de huidige zuiver technische moeilijkheden, die de kwaliteit niet ten goede komen. De voeder-, knollen-, aardappel- of graskuilsmak kwam dezen winter meer dan ooit naar voren.

De ruilverkaveling der melkritten is in bewerking bij de onlangs ingestelde zuiveladviescommissie van den Prov. Voedselcommissaris.

De melkleveringen aan de melkarme consumptiegebieden zijn inmiddels beëindigd en het verdere verloop van den melkafzet wordt bepaald door de maatregelen in de naaste toekomst. De levering van coöperatief aan te schaffen benodigdheden wordt ook moeilijker, zoodat op een uiterst zuinig gebruik werd aangedrongen.

Voor het gevoerde financiële beheer werd décharge verleend. In plaats van de wegens vertrek naar Hooghalen als lid van het bestuur af te treden heer H. Smit werd tot lid van het bestuur verkozen de heer J. Timmermans te Marum.

Rede ir. Van der Grijp.

Nadat het jaarverslag, waarvan wij in ons nummer van 24 dezer reeds een uittreksel gaven, was goedgekeurd, werd de agenda voor de algemeene vergadering van den FNZ., te houden op 29 Mei te Utrecht, behandeld, waarna het woord werd verleend aan ir. Van der Grijp, ingenieur van den Technischen Dienst der FNZ., die sprak over: Contrôle op het energie-verbruik der coöperatieve zuivelfabrieken.

Spr. wees er ter inleiding op dat een economische bedrijfsvoering voor de zuivelindustrie meer dan ooit een klemmend vraagstuk is. Het jaarlijksch verbruik aan brandstof en kracht maakt daarvan een integreerend deel uit, en de uiteenlopende resultaten. ook van vergelijkbare fabrieken, vormen een aansporing om, waar mogelijk, het energieverbruik te beperken.

Het verbruik van steenkool is voor de zuivelindustrie belangrijker dan dat van electriciteit en vloeibare brandstoffen. De stoommachine is een goedkope warmtebron, mits zij door technische contrôle in goede conditie wordt gehouden. Het verbruik van electriciteit is in verschillende gebieden in de laatste jaren echter verdubbeld; vooral het pasteuriseeren vraagt veel warmte. Doelmatige aanwending van electriciteit ter aanvulling van de stoommachine werkt economisch. De gesloten warmwaterboiler, de laatste jaren bij tientallen in werking gesteld, is een prachtige warmteaccumulator en kan in een, moderne zuivelfabriek niet worden gemist.

Om de machines, als karnkneders, economisch te gebruiken is regelmatige technische controle noodig, waardoor het krachtverbruik soms tot 20 pct, naar beneden kon worden gebracht. Tijdige contrôle b.v. van nortonpompen kan groote bedrijfsstoringen voorkomen, alle conclusies, welke spr. met talrijke voorbeelden uit de practijk van den Technischen Dienst verlichtte. Natuurlijk vormt deskundig personeel den hoeksteen van een economisch beheer der zuivelindustrie. Spr. besloot met de hoop, dat de coöperatieve zuivelfabrieken unaniem

overtuigd zullen worden van het nut van een goed georganiseerde contróle, waarvan de kosten ten volle verantwoord zijn te achten.

Bij de rondvraag werd er uit de vergadering op gewezen, dat het rapport van de N.E.T.O. Betreffende de ruilverkaveling van melkleveranciers voor diverse fabrieken beslist onbevredigend moet worden geacht.

De voorzitter was eveneens van oordeel, dat het ontworpen plan oneconomisch is en het bestuur van den acht het dan ook onaanvaardbaar, ook al door het onjuist geachte basisjaar. Het ligt volgens spr. op den weg van de landbouworganisaties om verbetering te bewerkstelligen. Onderwijl is overgang op paardentractie momenteel het beste advies.

De heer Okkinga te Bedum drong er op aan, dat iedere fabriek zijn bezwaren tegen het ontwerp gedetailleerd en gedocumenteerd zal indienen bij de bovenvermelde Zuiveladviescommissie, om daardoor te bewijzen, dat men constructief van verbetering van het melktransportvraagstuk wil meewerken.

NvhN 1941-08-02

drietal voorbeelden Wekelijks bericht in de krant

Nieuwsblad van het Noorden
02-08-1941, Dag

HANDEL EN MARKT

Noteering zuivelwaarde melk.

De door de Commissie voor de melkprijsnoteering in Friesland vastgestelde noteering van de zuivelwaarde van melk in de week van 27 Juli tot 2 Augustus luidt aldus: Onkosten en risico per kg. melk 1.70 cts. Terug 10 pct. karnemelk en de beschikbare wei. Grondprijs per kg. 2.50 cts. Netto prijs per procent vet, vrij fabriek 2.25 cts. Aftrek volgens voorschrift Nederlandsche Zuivel Centrale 0.40 cts. per kg. Aftrek voor **melkvervoer** 0.30 cts. per kg.

1941-11-22

HANDEL EN MARKT

Melkgelden Drenthe.

1. Kaasfabrieken: Onkosten en risico (excl. **melkvervoer**) per kg. melk 1.70 cts. Terug gratis de beschikbare wei en 10 pct. karnemelk. Grondprijs per kg. 2.50 cts. Netto prijs per procent vet franco fabriek 2.25 cts. Aftrek voor **melkvervoer** 1 maal het gemiddelde **melkvervoer** over de periode Mei 1940—Mei 1941. Te berekenen ondermelkprijs 2.50 cts. per kg.

2. Nief-Kaasfabrieken: Netto prijs per procent vet franco fabriek 2.25 cts.

Noteering Zuivelwaarde Groningen.

De noteering der Zuivelwaarde voor melk in de week van 18 tot en met 22 November 1941 is als volgt vastgesteld: onkosten en risico per kg. melk 1.70 cts.; terug aan de boeren 10 pct. karnemelk en de beschikbare wei; grondprijs per kg. melk 2.50 cts.; netto-prijs per procent vet vrij fabriek 2.25 cts.; aftrek voor **melkvervoer** per kg. 0.35 cts.

1941-06-24

LEEWARDEN. Noteering melkrijzen in Friesland, periode 12-25 April. Grondprijs 2.15 ct. per k.g.; per procent vet loco fabriek 2.20 ct. Onkosten en risico 1.60 ct. p. kg. Terug de beschikbare wei. Aftrek voor **melkvervoer** 0.40 ct. per k.g. Voor de teruggeleverde producten dient in rekening te worden gebracht: ondermelk 2½ ct., karnemelk 3 ct. per k.g.

NvhN 1941-11-28

ARBEIDSOVEREENKOMSTEN

Arbeidsvoorwaarden personeelen Coöp. Zuivelfabrieken.

Het hoofdbestuur van den Nederlandsche **Bond** van Arbeiders in het landbouw-, tuinbouw- en zuivelbedrijf heeft aan het bestuur van den **Bond** van Coöp. Zuivelfabrieken in de provincie Groningen voorgesteld over te gaan tot de instelling van een Commissie voor Arbeidsvoorwaarden. Het doel daarvan is de arbeidsvoorwaarden der zuivelpersoneelen in provinciaal verband te regelen. In de provinciën **Drenthe**, Friesland, Noord-Holland en Noord-Brabant bestaan reeds dergelijks commissies voor arbeidsvoorwaarden.

NvhN 1941-12-02

Bedrijfsorganisatie voor de zuivelindustrie onder leiding van den heer P. Okkinga

De organisatie voor de zuivelindustrie is een bedrijfsgroep, die een onderdeel vormt van de hoofdgroep voor de industrie, onderverdeeld in vier vakgroepen.

Naar wij uit het maandblad van den Nationalen Coöperatieven Raad vernemen zal de heer P. Okkinga, directeur van de Zuivelfabriek te Bedum, als voorzitter optreden van de bedrijfsgroep Zuivelindustrie, terwijl het secretariaat zal worden geleid door zoowel den vertegenwoordiger der particuliere zuivelindustrie als den secretaris van de Federatieve Ned. **Zuivelbond**.

De moderne organisatie voor de zuivelindustrie krijgt verordenende bevoegdheden, hetgeen een verplicht lidmaatschap in zich sluit. Evenals bij de andere ontstane bedrijfsorganisatie wordt het Dagelijksch Bestuur gevormd door den voorzitter en twee onder-voorzitters, bijgestaan door raden van bijstand, gevormd door de voorzitters der vakgroepen.

1942

NvhN 1942-01- 03

Verslag vergadering van de Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: In de vergadering van den Groninger Zuivelbond onder leiding van den heer R. Visser te Onderdendam, heette de voorzitter in het bijzonder welkom den heer J. A. Geluk, secretaris van de FNZ.

Onder de ingekomen stukken waren: een schrijven van de Oldambster Zuivelfabriek te Winschoten, inzake de hooge kosten van de z.g.n. vereenigingen van melkdistribuanten, welke organisaties momenteel door een Centrale Prijs-regeling geen reden van bestaan meer hebben. De Bond heeft den FNZ. verzocht stappen te doen bij het Rijksbureau voor Voedselvoorziening, om deze vereenigingen te doen opheffen. Door den heer Geluk werd toegelicht dat opheffing niet verwacht kan worden, in tegendeel zal er een consumptie-melkorganisatie voor het gehele land moeten komen. Tot zoolang echter zullen door den D.G. van de Voedselvoorziening de kosten van de bestaande vereeniging zoo laag mogelijk worden gehouden.

Ingekomen was voorts een schrijven van de *Ned. Bond van Arbeiders in het Landbouw-, Tuinbouw en Zuivelbedrijf* inzake het treffen van loonregelingen aan de Groninger fabrieken. Verder waren er adhaesiebetuigingen van de Landbouworganisaties in Groningen inzake het advies, door den Bond gericht aan den Voedselcommissaris over, het niet in practijk willen brengen van het rapport van de NETO betreffende de melkrayonneering. Omtrent de aanvraag van de Coöp. Melkproductenfabriek „*De Ommelanden*” te Groningen om als lid tot den Bond te worden toegelaten, werd door de algemeene vergadering, op bestuursadvies, onder de huidige omstandigheden bij acclamatie afwijzend beschikt.

De lezingen-reeks over Landbouwcoöperatie mocht zich weer in een goede belangstelling verheugen: deze worden vanwege de Commissie voor Landbouw-coöperatie nu op een 8-tal plaatsen met zeer voldoende deelneming gegeven.

Bij de boterkeuringen hebben in dit seizoen de voedergebreken door overmatige voeding met knol- en voedergewassen, zich weer vrij sterk doen gelden. De mening werd daarbij uitgesproken, dat het niet billijk zou zijn, dat boter met een voedergebrek in dezen tijd in de lagere prijsklasse zou worden geplaatst. Door den heer Twijnstra werd in overweging gegeven om aan fabrieken, die 10 gewone diploma's hebben behaald, een eere- of extra diploma uit te reiken, zooals ook in andere bonden geschiedt. Door het bestuur zal dit nader worden bezien.

Bij de afdeling Gezondheidsdienst werd de medewerking der fabrieken gevraagd aan een regeling, waarbij een Centraal Provinciaal fonds voor de t.b.c.-bestrijding wordt gevormd, waaruit dan het honorarium der dierenartsen wordt betaald, zulks om te komen tot een meer billijke verdeling der tarieven. Besloten werd dat over het nieuwe voorstel met de fabrieken nog nader overleg zal plaats vinden.

Door den heer Wilzing te Onstwedde werd invoering bepleit van een systeem van subsidiëering van t.b.c.-vrije stallen, waartegen bezwaren bestonden. Iets anders is het, en ook daarmee wordt reeds veel bereikt, om de algeheele kosten van het t.b.c. onderzoek voor fabrieksrekening te nemen, waartoe de Coöp. Zuivelfabriek te Glimmen de vorige week besloot.

Bij het punt „Technische Contrôle” werd door den heer Okkinga de opmerking gemaakt, dat in het reglement voor de contrôle is voorgeschreven, dat de bascules in vochtig ledigen toestand het nulpunt moeten aangeven. In de winterperiode, met een grootere viscositeit van de melk, geeft dit aanleiding tot te hooge wegingen.

Toegezegd werd dat aan dit punt nadere aandacht zal worden geschonken. Verder werd mededeeling gedaan, van een opdracht van de Zuivelcentrale aan dé Zuivelcommissie, om de melk-rayonneering opnieuw in studie te nemen.

Tenslotte werden nog mededeelingen gedaan over belasting-kwesties.

Bij de verkiezingen werd de heer R. Visser tot bestuurslid herkozen. De fabriek te Hellum werd aangewezen voor de financieele oommissie, de fabriek te Grijpskerk voor de Aankoop-commissie. In de commissie voor de boterkeuringen werd benoemd de heer F. Twijnstra te Glimmen, in de commissie voor de kaaskeuringen de heer ir. J. Siebenga te Grijpskerk.

De begroting voor het dienstjaar 1942 werd goedgekeurd met een eindbedrag aan inkomsten en uitgaven van f 15750.

Bij de agenda voor de alg. vergadering van de FNZ, werden geen opmerkingen gemaakt en aan den vertegenwoordiger van den Groninger vrij mandaat verleend.

Door den heer Geluk werd de bijzondere post op de begroting ten behoeve van research-werk toegelicht. Alhoewel enkele afgevaardigden van mening waren, dat dit onderzoek eigenlijk van Rijkswegen dient te gebeuren, werd deze suppletoire begroting toch met algemene stemmen goedgekeurd.

Daarna heeft de heer Geluk een inleiding gehouden over: „De nieuwe bedrijfsorganisatie voor de Zuivelindustrie”.

Door den heer Van der Ploeg werd zijn spijt uitgesproken over die steeds kleiner wordende bewegingsvrijheid in onze bedrijven. De heer Geluk gaf als zijn meening te kennen, dat er nog vele dingen blijven, die wij zelf kunnen en ook zullen moeten doen.

NvhN 1942-02-26

**Arbeidsvoorwaarden Groninger
Zuivelbewerkers**

Dezer dagen heeft tusschen het bestuur van den Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in de provincie Groningen en vertegenwoordigers van den Nederladschen Bond van Arbeiders in het landbouw-, tuinbouw- en zuivelbedrijf een bespreking plaats gevonden over de wenschelijkheid van een leidinggevend optreden — hetzij door instelling van een Commissie voor arbeidsvoorwaarden, hetzij door het bestuur van den Groninger **Zuivelbond** — inzake de loonen en verdere arbeidsvoorwaarden der zuivelbewerkers. Naar wij vernemen, was het bestuur van den **Zuivelbond** het in beginsel met de vertegenwoordigers der arbeidersorganisatie eens omtrent de wenschelijkheid van het stellen van richtlijnen met betrekking tot de loonen en sociale voorzieningen van de personeelen der Groninger zuivelfabrieken. Overeengekomen werd, dat aan de praktische verwezenlijking van een en ander met bekwamen spoed zal worden gewerkt, opdat nog dit voorjaar ter zake regelingen zullen kunnen worden getroffen.

NvhN 1942-04-04

Melkersonderwijs

Nu het voorjaar en daarmee de weideperiode weer in zicht komt, is tevens de tijd voor het organiseeren van melkerscursussen aangebroken. Tusschen melken en melken kan een groot verschil bestaan. Men kan verschillende handgrepen toepassen, die zeer uiteenlopende resultaten geven. Er is echter maar één soort van melkprikkeling die de juiste is om tot het hoogste prestatievermogen bij de koe te komen en die tegelijkertijd voor den melker de aangenaamste is. Deze methode wordt geleerd op de melkerscursussen, onder leiding van deskundige voormelkers. Ook voor het hygiënisch melken en de goede kwaliteit der melk voor de zuivelfabriek zijn deze cursussen van groot belang. Volgens een in dit blad opgenomen annonce kan men zich voor het deelnemen aan deze cursussen opgeven bij den Groninger **Zuivelbond**, Martinikerkhof 32, Groningen.

Verlag vergadering Groninger Zuivelbond.

GRONINGEN: Gisteren werd in het Tehuis te Groningen de algemeene vergadering van den Groninger Zuivelbond gehouden onder leiding van den heer R. Visser te Onderdendam. Allereerst werden de verdiensten van wijlen den heer L. F. Britzel, oudvoorzitter van den bond, in warme bewoordingen herdacht. De voorzitter wees voorts in zijn openingswoord op de nieuwe bedrijfsorganisaties, die ook op het arbeidsveld van de Coöperatieve zuivelbereiding werkzaam zijn. De Coöperatieve bedrijfsvorm kan, aldus de voorzitter, in dit nieuwe raam niet worden gemist, omdat daarin een belangrijk deel van den boer ligt besloten.

De secretaris, de heer ir. W. Pasma, deed verschillende mededeelingen. Aan fabrieken, die van 1940 af 10 gewone diplomas op de boterkeuring hebben verkregen, zal een eerediploma worden uitgereikt. De Bond zal zich belasten met de contróle op de periode-verslagen die de fabrieken bij de Zuivelcentrale moeten indienen. De Coöp, zuivelfabrieken en de Zuivelbonden moeten vóór 1 Augustus e.k. worden ingeschreven bij den Ned. Coöp. Raad. De plannen voor een economischer melkvervoer vonden eenigen voortgang; een moeilijkheid is dat coöperatoren door een ruilverkaveling van melkritten naar de particuliere zuivelindustrieën zouden moeten overgaan.

Door de oprichting van de Bedrijfsorganisatie voor zuivel en het In- en Verkoopbureau voor Zuivel, werd de Ned. Zuivel Centrale als semi overheidsorgaan zodanig gereorganiseerd, dat na 10 jaar de vertegenwoordigers van de FNZ. hun deelneming aan de uitvoering der ordeningsmaatregelen door voornoemde Centrale hebben beëindigd.¹⁴

In de vacature-Britzel werd als lid van het bestuur van den Gezondheidsdienst voor Vee, benoemd de heer K. H. Meijer te Visvliet.

De heer K. A. Iwema te Ezinge, voorzitter van den Bond van Contrólevereenigingen in de prov. Groningen hield een inleiding over: Hoe de productiecontróle bij het vee in stand te houden onder de huidige omstandigheden. De contróle op de productie van het vee is vooral onder de huidige omstandigheden van groot algemeen belang, daar met het beschikbare voer de meest productieve koeien moeten worden aangehouden. Hoewel wegens materiaalschaarste uitbreiding van dezen dienst niet wel mogelijk is te achten, dient alles er op gezet te worden, dat het aantal deelnemers constant blijft. Spr. drong er daartoe op aan, dat de contrólevereenigingen in de eerste plaats door de zuivelfabrieken voldoende worden gesubsidieerd.

Daarna gaf de heer B. Beihuizen, als hoofdcontroleur van de Diensten van den Prov. Voedselcommissaris, een uiteenzetting van de contróle, welke van die zijde wordt uitgeoefend op de verplichte melklevering aan standaardisatiebedrijven. Naast de contróle op de aflevering en het vervoer, wordt in het belang van de voedselvoorziening der bevolking de melkproductie per bedrijf nagegaan, blijkens de gegevens der standaardisatie-inrichtingen. Bij dezen nieuwen vorm van productie-contróle zal uiteraard rekening moeten worden gehouden met de bedrijfsomstandigheden, ook en vooral met de moeilijkheden van de afgelopen stalperiode, welke deskundig moeten worden beoordeeld. Onder de huidige omstandigheden is het echter noodzakelijk, dat de melkproductie zooveel mogelijk ten algemeenen nutte beschikbaar wordt gesteld.

14 Onderstreping en **dik** door ZHN.

Door een geregelde samenwerking met de zuivelfabrieken en melkinrichtingen, volgens aanwijzingen van den Prov. Voedselcommissaris, wordt een regelmatige productiecontrole beoogd. Door een tactisch en soepel optreden zullen de bedrijfsbelangen der veehouderij en die der zuivelindustrie daardoor worden gediend. Bij de rondvraag werd op de verplichte runderhorzelbestrijding gewezen en geadviseerd de runderen vanwege de zuivelfabrieken door een deskundige te laten behandelen.

1943

NvhN 1943-11-27

Verslag verg Groninger Bond v. Zuivelfabrieken

GRONINGEN, Vergadering Zuivelbond te Groningen onder leiding van den heer R. Visser te Onderdendam. In de provincie Groningen werken nu nog 11 coöp. fabrieken, „De Ommelanden” en 5 Lijempffabrieken, totaal 17. Tusschen de werkgebieden der fabrieken zijn bij het Bedrijfschap Zuivel afrondingen en scherpere begrenzungen in behandeling, eenige reeds vastgesteld. Ook voor de distributie werden voor de fabrieken rayons vastgesteld met als gevolg, saneering van het corps melkslijters en venters.

De boterkeuringen werden wekelijks te Assen gehouden; het nieuwe puntenstelsel bleek te weinig klassen te bevatten om de kwaliteitsschakeeringen goed tot uitdrukking te kunnen brengen. Diploma's kunnen dit jaar daarom niet worden verstrekt, ondanks de 40-jarige traditie.

Er werden 3 kaaskeuringen gehouden met pl.m. 25 monsters gemiddeld, mede ter voorlichting van 't fabriekspersoneel. 113 cursisten, werden als melker gediplomeerd. De melkwolfabricage is stopgezet, maar het researchwerk wordt door de FNZ, intensief voortgezet, o.m. inzake de bewaring van boter. Als conclusie werd o.m. medegedeeld, dat boter voor de bewaring in koelhuizen niet moet worden gezouten. Ongezouten boter van ongezuurde room ging na, vier maanden bewaring practisch niet in kwaliteit achteruit.

De heer D. ten Have Jr. te Zuidbroek werd als bestuurslid herkozen, in de vacature I. S. van der Wal werd gekozen de heer W. Hogen Esch te De Punt. De heer H. K. Koster te Wieringerwaard, voorzitter van de FNZ., wees er op, dat de melkprijzen ook volgens de berekeningen van het officiële *Landbouw Economisch Instituut* zeer beduidend beneden den kostprijs liggen, terwijl de verplichte veelevering verhindert compensatie te zoeken in de vleeschprijzen. Daarom blijft de hoop op het *Bedrijfschap Zuivel* gevestigd om hierin verbetering te bewerkstelligen.

1944

NvhN 1944-06-01

Verslag vergadering Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: Onder leiding van den vice-voorzitter, den heer J. Timmerman, directeur van de Coöp. Zuivelfabriek te Marum hield 30 dezer de G.Z.B. zijn algemeene vergadering in „De Pool” te Groningen. Over het jaarverslag plaatsten wij reeds enkele gegevens waarbij Ir. W. Pasma als secretaris diverse mededeelingen deed over boter- en kaaskeuringen en opleidingscursussen voor technisch personeel. Voor zoover de fabrieken van Bondswege administratief worden gecontroleerd zal de Ned. Coöp. Raad zich behoudens bijzondere gevallen van deze contróle onthouden. Op de technische contróle oefent de C.C.D, supercontróle uit.

De Gezondheidsdienst voor Vee voorziet mede wegens Overheidsmaatregelen t.a.v. de veehouderij in een ruime behoefte. Voor t.b.c.-vrij vee wordt op de taxatiemarkten voor gebruiksvee f25 meer berekend, maar na 1 Juli e.k worden door de dierenartsen geen bewijzen meer afgegeven dan na heronderzoek. Stallen die tenminste twee jaren vrij zijn wordt echter zonder meer een bewijs door den Gezondheidsdienst verstrekt.

Een zevental directeuren van zuivelfabrieken trad als buitengewoon lid van den Bond toe. De heer Geluk, secretaris van den FNZ, deed enige mededeelingen aan de hand van de agenda der algem. vergadering van den F.N.Z, te Utrecht.

Uit FNZ. jaarverslag 1944 t/m 1961

Ledenlijst en verwerkte melk GBvCZ. 1 jan 1944 / '45 / '50 / '55 / '61

Fabriek	Verwerkte melk in 1944	Verwerkte melk in 1945	Verwerkte melk in 1950	Verwerkte melk in 1955	Verwerkte melk in 1961
Bedum	18.310.032	18.922.783	43.014.514	41.479.609	45.622.033
Ezinge	4.670.092	4.935.139	8.612.403	9.177.295	10.566.708
Farmsum	4.363.634	3.841.952	6.367.959	4.780.811	4.159.038
Glimmen	1.506.854	1.414.001	4.264.370	2.812.330	3.337.195
Grijpskerk	9.626.072	10.137.646	20.930.290	19.571.307	21.925.594
Holwierde	2.120.894	2.244.080	4.028.024	3.940.233	4.408.332
Laude	3.234.761	3.350.405	10.072.720	9.968.877	12.790.813
Marum	8.957.437	8.553.338	19.081.674	19.577.769	27.165.166
Slochteren	2.444.571	2.600.879	7.880.363	7.774.420	Bij Winschoten
De Wilp	--	1.102.275	5.553.060	6.538.661	7.801.019
Winschoten	6.297.275	5.654.176	15.859.468	15.799.980	26.632.332
Zuidbroek	1.042.972	1.063.040			
Totaal	62.574.594	63.889.714	145.664.845	141.421.292	164.458.226

1945

1946

NvhN 1946-05-27

**BOND VAN ZUIVELFABRIEKEN
IN GRONINGEN.**

Uit het jaarverslag van den **Bond** van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen over het boekjaar 1945 blijkt, dat er zoowel voor als na de bevrijding groote moeilijkheden te overwinnen waren. Vooral het vervoersprobleem was groot. De balans over 1945 sluit met een totaal bedrag van f 120.388.92. De rekening van het secretariaat met een bedrag van f 24.551.48 en die van den Gezondheidsdienst voor vee met een totaal van f 46.353.07 en van de **Coöp.** Aankoop met f 57.208.48.

NvhN 1946-05-29

GRONINGER ZUIVELBOND.

Op de algemeene vergadering van den Bond van Zuivelfabrieken in de prov. Groningen, werden de verschillende moeilijkheden, welke zich in de zuivelindustrie voordoen, besproken en werd naar afdoende oplossing gezocht. Speciale aandacht werd gewijd aan de onderzoeken en proefnemingen door den landelijken bond, de F.N.Z.

NvhN 1946-12-16

De verwachtingen inzake onze melkproducten

Groninger Zuivelbond bijeen

GRONINGEN: De Groninger vergaderde onder presidium van den heer R. Visser te Onderdendam, die in zijn openingsrede wees op de noodzaak van samenwerking van de boeren in coöperatief verband.

Uit de vergadering werd critiek geleverd op het verleenen door het Bedrijfschap voor Zuivel van een bedrijfsvergunning aan een particulier bedrijf in een streek waar door melktekort voor eenige jaren een coöperatieve fabriek door het Bedrijfschap voor Zuivel is gesloten.

Men sprak zich uit voor behoud van het eigen botercontrôlestation te Groningen.

Bij het punt zuiveltechniek werd gewezen op het feit, dat in Nederland zuivelmachines worden gemaakt, die voor de export zijn bestemd, terwijl de Nederlandsche Zuivelindustrie er zelf dringend behoefte aan heeft, gezien de toenemende melkproductie in de komende jaren. Dit is natuurlijk een deviezen kwestie doch lijkt veel op het slachten van de kip die de eieren moet leggen.

Critiek werd ook geleverd op de maatregel van het Bedrijfschap voor Akkerbouwproducten waarbij het de fabrieken verboden is, haar papkokerijen ten bate van haar melkleveranciers in bedrijf te houden, terwijl er voldoende gort aanwezig schijnt te zijn. Hieraan wordt echter niet algemeen de hand gehouden.

Nadat eenige verkiezingen hadden plaats gevonden, werd de begroting van den Bond voor 1947 vastgesteld in eindbedrag van f 45.103,50.

Voorts werd uitvoerig gediscussieerd over de in 1946 ingevoerde loonregelingen en de komende pensioenregelingen voor het personeel, werkende in de zuivelindustrie. Gewezen werd hierbij op de sterk gestegen productiekosten met het oog op de buitenlandse concurrentie, waarbij de conclusie werd vastgelegd dat nu het plafond wel is bereikt. De verhouding van de landarbeiderslonen tegenover die in de zuivel-industrie is gebleken de laatste maanden nog al eens scheef te hebben gelegen, in verband met de overtreding der loonvoorschriften.

De heer Geluk, secr. van den Alg. Ned. Zuivelbond (FNZ.) deelde mede dat hierop vanwege Sociale zaken in 1947 een zeer strenge controle zal worden uitgeoefend. Geruimen tijd werd stil gestaan bij het voorstel tot stichting van een fonds voor bijzondere doeleinden. De bedoeling van dit fonds is, om de fabrieken, die door het oorlogsgeweld onherstelbaar zijn getroffen, weer op gang te brengen. De groote meerderheid der vergadering was van meening dat de coöperatieve organisatie nu moest toonen, wat zij waard is.

Door den heer Geluk werd daarna een inleiding gehouden over de perspectieven van den zuivelexport.

Verwacht wordt, dat de melkproductie in de komende jaren sterk zal stijgen en spoedig het peil van 1939 zal hebben bereikt. We zullen dan weer plm. 30 miljoen kg. boter over hebben, waarvoor in het buitenland moeilijk plaats zal zijn te vinden met het oog op de concurrentie. In het binnenland zal de strijd tegen de margarine weer ontbranden, waarbij de prijsstelling de doorslag zal geven. Zooals die nu door de regeering is vastgesteld, is deze ongunstig voor den boter-afzet. Spr. meende, dat uitbreiding van de productie van vettere kaassoorten en melkproducten de oplossing zal moeten brengen.

Vooraf op de binnenlandsche afzet zal men zich meer moeten toeleggen. Spreker bepleitte daarom de opheffing van de melkdistributie reeds in het a.s. voorjaar en verhooging van het percentage vet in de standaardmelk van 2.50 op 3 pct.

Over dit punt vond een zeer geanimeerde bespreking plaats.

1947

NvhN 1947-06-13

Verslag Vergadering Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: Onder voorzitterschap van de heer R. Visser vond gistermiddag in restaurant „*De Faun*” te Groningen een algemene ledenvergadering plaats van de Groninger Zuivelbond welke werd bijgewoond door de heren mr J. Linthorst Homan en J. A. Geluk, resp. voorzitter en secretaris van de Federatie van Nederlandse Zuivelbonden (FNZ.) , die door de voorzitter welkom werden geheten. Tevens knoopte deze er nog een kort woord aan vast, waarin hij er op wees, dat alle leden een open oog dienen te hebben voor de tijd waarin wij allen momenteel staan, en die ook voor de zuivelbond moeilijkheden en nieuwe perspectieven meebrengt.

Na de mededelingen van de secretaris werd het jaarverslag waarin o.m. werd medegedeeld dat de balans per 31 Dec. 1946 sluit met een nadelig saldo van *f* 1432.- vastgesteld.

Vervolgens hield de heer J. A. Geluk, algemeen secretaris van de F.N.Z. een causerie over Kwaliteitscontrole en betaling van de melk

Spr. wees er op, dat het een algemene bekendheid is, dat de boer als hij de zuivelproducten zelf fabriceert op de boerderij, er steeds op uit zal zijn om de kwaliteit van de melk zo hoog mogelijk op te voeren. Zendt hij daarentegen de melk naar de fabriek, zoals dat tegenwoordig meestal gebeurt, dan komt het vaak voor, dat op de kwaliteit minder wordt gelet, omdat de boer dan de mening is toegedaan, dat men op de fabriek zeker de middelen zal hebben om deze melk wat beter van kwaliteit te doen worden.

Reeds voor de oorlog heeft men door het instellen van melkerscursussen getracht te verwezenlijken, dat het personeel van de boerderij wat meer kennis van zaken krijg van hetgeen hij met de melk moet doen en laten. Maar wat komt hiervan over het algemeen in de praktijk terecht? Het blijft meestal bij de theorie.

Het systeem werd ingevoerd om de melkkwaliteit te gaan controleren, en aan de hand van de verzamelde gegevens een voorlichting op dit gebied te geven. Toen heeft men in enkele delen van ons land besloten om de melk van betere kwaliteit beter te betalen. Hierin is men echter niet ver genoeg gegaan. Men wist n.l. niet goed op welke wijze men de kwaliteit het beste kon vaststellen. Er was n.l. meer dan één manier, zoals de gistingsproef, de redoutage-proef, de busseninspectie etc. Uit het jaarverslag van 1937 van de F.N.Z. blijkt reeds, dat men toen hieromtrent conclusies heeft getrokken. Dat dit niet verder is door gevoerd, ligt voornamelijk in het feit, dat het dep. van Sociale Zaken meende dat het een regeling moest vaststellen, terwijl het dep. van Landbouw dezelfde mening was toegedaan. Evenwel een regeling kwam er niet. Waar men het systeem wel heeft toegepast, heeft men goede resultaten verkregen, zowel in binnen- als buitenland.

De heer Geluk acht het daarom noodzakelijk dat er een wettelijke regeling wordt ingevoerd waarbij bepaald wordt dat de melk naar de kwaliteit, bijv. in drie klassen wordt ingedeeld, en dat de prijzen die voor de melk betaald worden ook hieraan evenredig worden gesteld. Zijns inziens moet het prijsverschil tussen de 1ste en de 3de klasse 1 cent bedragen.

De kwaliteitsbepaling zal door de fabriek zelf worden bepaald, waarover controle moet worden gesteld. Bij invoering van een dergelijke regeling mag zeker een kwaliteitsverhoging worden verwacht.

Na het beëindigen van zijn causerie had de heer Geluk nog verschillende vragen te beantwoorden.

Op een desbetreffende vraag deelde de heer Geluk aan de aanwezigen mede, dat de FNZ. bij de Minister het verzoek heeft ingediend, om de melkdistributie op het platteland op te heffen. Tot besluit sprak mr J. Linthorst Homan, voorzitter van het dag. bestuur der F.N.Z. een kort woord.

NvhN 1947-08-26

Naar grotere zuivelbedrijven

Het bestuur van de Alg. Nederlandse **Zuivelbond** (F. N. Z.) heeft tot de besturen van de aangesloten coöp. zuivelfabrieken een schrijven gericht, waarin bij de bestaande of komende plannen tot verbouwingen of wederopbouw vooral te streven naar grotere eenheden wordt bepleit, zulks, omdat grotere bedrijven technisch, sociaal-economisch en ook uit oogpunt van kwaliteitsverbetering van het product veel meer mogelijkheden en voordelen bieden dan de kleine. Verwacht wordt, dat een ontwikkeling in de zuivelindustrie in de richting van grotere eenheden aan de rationalisatie ten goede zal komen.

1948

NvhN 1948-05-19

Groninger Zuivelbond

De Bond van Zuivelfabrieken in de prov. Groningen hield in „Riche” alhier een ledenvergadering, waarin de voorzitter, de heer R. Visser uit Onderdendam o.m. welkom heette mr J. Linthorst Homan. Spr. merkte op dat de melkproductie hoger was dan het vorige jaar. Spr. noemde de wettelijke verplichting tot i.b.c.- en runderhorzelbestrijding dringend noodzakelijk. De heer W. T. Lettinga uit Amsterdam werd als buitengewoon lid aanvaard. Bij de mededelingen kwam als bijzonderheid naar voren, dat een gewoon melkers diploma bij emigratie naar Canada meer gewicht in de schaal legt dan bijv. een H. B. S.-diploma. De Landelijke Melkmachine Commissie heeft voor dit jaar 25 jeeps bij het Bureau Grondstoffen van V.V.D. vrij gekregen voor import, speciaal ten behoeve van de melkerij. De balans en de rekeningen over 1947 werden vastgesteld. Vervolgens hield de heer J. A. Geluk een inleiding over „Invoering van bindende besluiten”.

NvhN 1948-12-08

Verslag vergadering Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: In het Concerthuis kwam de Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen in ledenvergadering bijeen.

De voorzitter, de heer R. Visser van Onderdendam, kon in zijn openingswoord de voorzitter en de secretaris van de F.N.Z., mr J. Linthorst Homan en de heer Geluk hartelijk verwelkomen. Hij gaf voorts uiting aan de teleurstelling in zuivelkringen over het terugbrengen van de krachtvoertoewijzing tot 175 kg, wat zeker een vermindering der productie zal geven.

Sprekende over het inslaan van nieuwe wegen in de landbouwpolitiek door de regering wees de heer Visser speciaal op de onbevredigende veevoederpositie. Hij vroeg zich af, of de regering wel beseft waar het hier om gaat. De zuivelindustrie vraagt geenszins een voorrang, doch wel gelijkgerechtigdheid.

Nadat diepgaand verschillende problemen waren besproken, werd de heer E. F. Elema uit Tjuchem als bestuurslid herkozen. De heer H. Woldringh uit Holwierde zag zich benoemd als lid in de Commissie voor Boterkeuring.

NvhN 1948-12-08

„Rolt U niet op als een egel”

Mr J. Linthorst Homan wekt Zuivelindustrie op, gemeenschapsbelang boven eigenbelang te stellen

Tijdens de vergadering van de Groninger **Zuivelbond** werd er onder meer over geklaagd, dat in Nederland thans veel meer margarine — bereid uit geïmporteerde grondstoffen — gebruikt wordt dan inlandse roomboter. Ook zelfs in de kringen der boeren is dit vaak het geval. Er werd aangedrongen op overheidsmaatregelen, welke de margarine duurder zouden maken en uitschakelen als concurrent voor de roomboter.

De voorzitter van de F.N.Z., mr J. Linthorst Homan, waarschuwde de zuivelindustrie in dezen er voor, zich hier niet te bepalen tot een zuiver verdedigende houding, zoals een egel zich oprolt, doch het oog te richten op het gemeenschapsbelang. Met de gehele wereld verkeert ons land in een dusdanige positie, dat de kosten van het levensmiddelenpakket laag gehouden moeten worden en door velen de goedkopere margarine gebruikt moet worden. De zuivelindustrie mag niet uit eigen belang de regering vragen door heffingen, de margarine duurder te maken dan de roomboter.

De begroting 1949 werd vastgesteld met een totaal bedrag in inkomsten en uitgaven van f 39.200.-.

Voor de Algemene Vergadering van de F.N.Z. op Donderdag 16 December werd vrij mandaat gegeven.

De directeur van de Gezondheidsdienst voor Dieren, dr H. ter Borg; pleitte voor het instellen van een algemene runderhorzelbestrijding. De fabrieken zouden dit kunnen aanmoedigen door de veehouders f0.50 per rund uit te keren voor de eerste behandeling. Wanneer eerst vrijwel alle boeren aan deze bestrijding meewerken, zou men, een verplichte bestrijding van de regering kunnen vragen, evenals zulks indertijd geschied is bij de t.b.c.-bestrijding. Deze inleiding van dr Ter Borg gaf tot levendige discussie aanleiding. Een beslissing werd niet genomen.

1949

1950

NvhN 1950-12-13

Verslag Verg. Groninger Zuivelbond

Hardeland-inkuilmethode bevordert melkproductie

GRONINGEN: Inleiding voor de Groninger Zuivelbond

„De Regering heeft het standpunt van de Stichting voor de Landbouw, om de melkprijs te verhogen, niet willen aanvaarden. De Nederlandse Zuivelbond is hierdoor teleurgesteld in zijn verwachtingen, want een verlaging van de melkprijs acht hij in verband met de gestegen levenskosten niet verantwoord. De arbeidsproductiviteit zal hierdoor belemmerd worden”.

Deze woorden sprak gistermiddag de voorzitter van de Groninger Zuivelbond de heer R. Visser, op een vergadering van de Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen, Welke in *Restaurant Riche* werd gehouden. Dit onderwerp is verder niet ter sprake gekomen, maar stond toch zijdelings in verband met de inleiding, welke ir D. Kapelle uit Wageningen hield over de „Ervaringen met en ontwikkelingsmogelijkheden van de Hardeland-methode van inkuilen”. Spr. toonde in zijn toespraak aan, hoe er naar gestreefd wordt om met zo weinig mogelijk verlies en tevens zo goed mogelijk de gewassen, welke bestemd zijn voor veevoeder, in te kuilen en te bewaren. Hierdoor verbetert men de voederpositie en krijgt men betere melk. De methode, welke hierbij gevolgd wordt, is de Hardeland. De kuil wordt machinaal gemengd, waardoor de samenstelling homogener wordt dan wanneer men dit niet machinaal doet.

Aan de hand van verschillende statistische gegevens toonde ir Kapelle de voordelen van deze methode aan. Hij drong er verder op aan er voor te zorgen dat de kuil in één dag klaar komt, dat er zindelijk en rotvrij materiaal wordt gebruikt en voorts dat de kuil goed wordt afgedekt, opdat er geen water naar binnen komt. De resultaten welke tot nu toe met de Hardeland-methode zijn bereikt, zijn uitstekend te noemen, aldus de spreker. Men is een grote stap vooruit gekomen wat betreft de melkwinning.

Vóór deze inleiding vond de algemene vergadering plaats. Bij de bestuursverkiezing werd de heer J. Quarré te Laude herkozen. Tot lid van de financiële commissie werd de Zuivelfabriek te Bedum gekozen en tot lid in de commissie voor de coöperatieve aankoop de fabriek te Glimmen. De heer A. Kromhout te Glimmen werd benoemd tot lid in de commissie voor de boterkeuringen.

1951

NvhN 1951-05-16

Vergadering Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: In de gisteren in het Concerthuis te Groningen gehouden ledenvergadering van de Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in de provincie Groningen, onder leiding van de heer R. Visser, die namens de vergadering door de vicevoorzitter werd gecompimenteerd met zijn herstel en met zijn Koninklijke onderscheiding, deed de secretaris Ir W. Pasma o.m. de mededeling, dat de fabriek te Grijpskerk haar N.V.-rechtsvorm heeft omgebouwd tot een coöperatieve vereniging, met als gevolg een uitbreiding van de ledenmelk tot ongeveer de helft. Ook bij andere fabrieken wordt geijverd het percentage losse leveranciers te verwisselen voor meer leden, ter versterking van de basis der coöperatieve zuivelindustrie. Te Winschoten heeft men als overgangsstadium 10-jarige leveringscontracten ingevoerd.

De commissie voor landbouwcoöperatie concludeerde dat een eigen coöperatieve Landbouwbank voor Groningen, zoals in Friesland tijdig er is opgericht, geen plaats meer zal vinden. De boterkeuringen met Drenthe gezamenlijk wezen uit dat de Drentse boter iets beter van kwaliteit is. De fabrieken te Marum, Holwierde, Farmsum, Glimmen, Slochteren en Grijpskerk breidden haar technische inrichting uit resp. met kaasmakerij, kaaspakhuizen, inrichting voor consumptiemelk en melkpoeder.

De prijzen van de nevenproducten werden onlangs door het *Bedrijfschap Zuivel* vrijgegeven met als gevolg een hogere prijs en beperkte teruglevering voor veevoeder. Het aantal melkmachines is in Groningen relatief 550 à 600 groter dan in andere provinciën, maar in zo'n koude Meimaand als deze heeft men een boiler nodig bij het machinaal melken in de weide, daar anders de productie wordt gedrukt. Het grote plan van Regering en veehouders voor de t.b.c.-bestrijding onder het rundvee zal op 20 Mei e.k. door de Gezondheidsdienst voor Dieren na moeizame voorbereiding tot uitvoering komen.

De *Hardeland* inkuilmethode tot besparing op de eiwit- en zetmeelwaarde en tot verbetering van de kwaliteit der zuivelproducten stuit op de moeilijkheid, dat de kuil in één dag klaar moet zijn. Het komende jaar wordt een 50-tal kuilen met weipasta beproefd.

Nadat ook de mededelingen van de (K).FNZ., de landelijke federatie van coöperatieve zuivelbonden, de revue waren gepasseerd werden medailles voor de boter- en kaaskeuringen over 1950 uitgereikt aan Grijpskerk, Marum en Winschoten.

Na vaststelling van balans, resultaten-rekeningen en het jaarverslag, waarvan wij reeds in 't kort melding maakten, werd de agenda voor de algemene vergadering van de FNZ. op 22 Mei te Utrecht besproken.

Vergadering Bond van Zuivelfabrieken te Groningen

GRONINGEN: Gistermiddag vond in restaurant Riche de algemene vergadering plaats van de *Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen*.

De heer R. Visser van Onderdendam, opende de vergadering met een dringend beroep op de veehouders, om hun vee, in het belang van hun eigen bedrijf en van het gehele land, regelmatig te laten inenten tegen mond- en klauwzeer. Verder bracht hij nog even de nieuwe melkprijs ter sprake, die noodzakelijk is gebleken door allerlei factoren, zoals de loonsverhogingen, etc.

Uit het jaaroverzicht bleek onder meer dat het Bondslaboratorium voor bacteriologisch werk beter is ingericht. Verder werden dit jaar weer melkerscursussen en melkexamens georganiseerd, om de productie van de melk te verhogen.

Tot 22 November, zo bleek verder uit het jaaroverzicht, waren van de 1000 gevallen van mond- en klauwzeer 900 stallen niet ingeënt.

Toch is men wel van het belang van inenting overtuigd, wat blijkt uit het feit, dat op grote schaal door de veehouders inenting wordt aangevraagd.

Bij de bestuursverkiezingen werd de heer R. Visser tot voorzitter herkozen. Tot lid van de Financiële Commissie werd gekozen de fabriek te De Wilp, tot lid van de commissie voor de Coöperatieve Aankoop de fabriek te Marum, tot lid van de Commissie voor de Boterkeuringen de heer J. Quarré te Laude en tot leden in het Hoofdbestuur van de nieuwe *Stichting voor Landbouwcoöperatie in Groningen* de heren L. de Wit te Marum en J. R. de Jong te Tolbertpetten.

De begroting van de Groninger Zuivelbond werd in ontvangsten en uitgaven vastgesteld op f 65.885. De begroting van de FNZ. op f 20.700.

Uitvoerig werd verder de vraag besproken, of de uitkering der melk naar vetgehalte moet worden vervangen door betaling van een grondprijs en de rest naar vetgehalte. Deze kwestie zal nog nader worden onderzocht.

Aan het einde van de vergadering hield de heer S. v.d. Veer, arbeidseconoom bij de Friese Zuivelbond, een inleiding over het onderwerp: „Wat het werk op arbeidseconomisch gebied ons leerde!” In deze inleiding gaf de spreker enkele voorbeelden, hoe men door een betere werkmethode de arbeidsproductiviteit kan vergroten.

1952

NvhN 1952-05-27

Vergadering Bond van Zuivelfabrieken te Groningen

Tijdens de in Riche gehouden ledenvergadering van de *Bond van Zuivelfabrieken in de Provincie Groningen* herdacht de voorzitter, de heer R. Visser, hedenmorgen in zijn openingswoord het overlijden van de heer H. K. Koster, die vele jaren voor de zuivelbond heeft gewerkt en tot 1947 voorzitter van de F.N.Z. was.

Aan de fabrieken Marum, Grijskerk en Winschoten werden in 1951 bij boterkeuringen behaalde medailles uitgereikt, terwijl Grijskerk voorts een medaille voor kaas kreeg.

De heer W. van Hogen Esch deelde als bestuurslid van de Gezondheidsdienst voor Dieren mee dat in het afgelopen seizoen in 4206 bedrijven het vee is ingeënt tegen mond- en klauwzeer. Slechts 47 bedrijven, of iets meer dan één procent, bleven van de bestrijding afzijdig. Hij hoopte voor het seizoen 1952-1953 op de medewerking van de fabrieken, zoals tot dusver is geschied.

Meegedeeld werd o.m. dat volgens de gegevens van de Gezondheidsdienst de opruiming van reageerders zich in zeer snel tempo voltrekt. Van de 2300 niet vrije bedrijven, die er nog in Groningen waren, konden er nu reeds 1000 t.b.c.-vrij worden gemaakt. De mond- en klauwzeer-inentingen werden dit voorjaar door ongeveer 70% der bedrijven toegepast.

NvhN 1952-12-17

Vergadering Bond van Zuivelfabrieken te Groningen

Wordt West-Europese boer!

Minister Mansholt tot Groninger Zuivelbond

GRONINGEN: In zijn openingswoord tot de algemene vergadering van de Groninger zuivelbond die gister in Riche te Groningen werd gehouden, sprak de voorzitter, de heer R. Visser, zijn vreugde uit over de loslating van prijsvaststelling voor consumptiemelk. Hij oordeelde, dat de boer niet alleen loon voor zijn handenarbeid, maar zeker ook winst als ondernemer toekomt. Het percentage 10 achtte hij voor deze winst zeker te verdedigen.

De heer Visser wees er op, dat de regeling voor 1953 nog een overgangsregeling is. Hij drong er daarom bij de consumptiemelkbedrijven op aan voorlopig de critiek op te schorten en de ontwikkeling van de situatie af te wachten.

Naar aanleiding van het conflict bij *De Ommelanden* merkte de heer Visser op, dat wanneer men een dergelijke botsing in de toekomst niet weet te voorkomen, men blijk geeft geen begrip te hebben voor de sociaal-economische verhoudingen. Hij wierp de vraag op of het „coöperatief” hier niet slechts als vlag was gebruikt. De oplossing van het geschil is naar de mening van de heer Visser slechts te vinden, wanneer de leden-boeren zelf ingrijpen.¹⁵

De minister van landbouw, visserij en voedselvoorziening, de heer S. L. Mansholt, hield op deze vergadering een rede onder de titel „De Nederlandse boer in West-Europa”, waarin hij

¹⁵ Zie verslag uit Leeuwarder Courant hier na, over wat Visser meer zei over de staking bij De Ommelanden

verschillende actuele onderwerpen aansneed en een warm pleidooi hield voor de West-Europese integratie.

De heer Mansholt constateerde, dat - evenals in de gehele wereld - in ons land de melkproductie iets (3 à 4%) terugloopt. Een der oorzaken daarvan is het arbeidsvraagstuk ten aanzien van het melken.

Export-spreiding

Onze zuivelexport is voor het overgrote deel, namelijk voor driekwart, gericht op West-Europa. Een grotere spreiding van onze export ook over andere gebieden acht de minister gewenst, hoewel dit met name voor boter en kaas wel moeilijk zal zijn.

Over de binnenlandse markt merkte de heer Mansholt op, dat deze van de consumptiemelk afneemt. Gebruikte de Nederlander in 1948-'49 nog 208 kilo melk per hoofd, nu is dit gedaald tot 196 kilo. Een verbruik van ongeveer 200 kilo per hoofd is wel gewenst. Door de toegepaste subsidiepolitiek heeft men dit cijfer tot dusver nog weten te handhaven. Er zou anders ongetwijfeld veel minder melk geconsumeerd zijn, zodat er meer industrieel verwerkt had moeten worden.

Door de grotere aanvoer zouden dan voor de boer lagere prijzen het gevolg geweest zijn. De minister wilde de heffing op de melk voor het Zuivelfonds dan ook als een soort verzekering zien.

De minister betoogde voorts onder meer dat West-Europa zich om redenen van zelfbehoud minder afhankelijk moet maken van dollar-import en dus meer moet produceren.

Voorts wees de heer Mansholt nog naar aanleiding van de mond- en klauwzeer-epidemie, die uit Duitsland naar ons daar niet op voorbereide land overwoei, op het belang van een internationale waarschuwingdienst voor ziekten.

Met een warm peidooi voor de West-Europese integratie - volgens hem de enige oplossing om uit de bestaande moeilijkheden te komen, besloot de minister zijn rede, waarbij hij opmerkte, dat het pas goed is, wanneer we niet meer spreken van een Nederlandse boer in West-Europa, maar van een West-Europese boer in Nederland.

De secretaris van de FNZ., de heer Geluk, viel de minister in het debat aan over de melkprijs. Hij betoogde, dat het hogere verbruik is gegaan ten koste van de producenten.

Ir H. J. Dijkhuis, secretaris van de *Gron. Mij voor Landbouw*, achtte het onjuist, dat 10 pct. van de baconopbrengst wordt gereserveerd als een soort bufferfonds voor eventuele prijsdaling bij de export naar Engeland. Hij pleitte voorts nog voor nationale integratie.

Gevaar in Oost-Groningen

De heer Bosscha, directeur van een zuivelfabriek te Winschoten¹⁶, viel het melkprijsbeleid aan, en wees er op, dat in Oost-Groningen door een verkeerde indeling de levering van consumptiemelk onrendabel is, doordat niet die bijslagen genoten worden, waarop men eigenlijk recht heeft. Reeds eerder op de middag had hij er op gewezen, dat hierdoor de consumptiemelkvoorziening van het Oostelijk deel van onze provincie ernstig in gevaar komt, omdat de fabrieken nu willen overschakelen op melkproducten. De heer Geluk onderstreepte toen de opmerking van de voorzitter, dat de regeling 1953 een voorlopige is. Hij verzocht de fabrieken zich vooralsnog van actie te onthouden.

Van de huishoudelijke agenda van deze vergadering zij nog vermeld, dat de Gron. Zuivelbond zich volledig stelde achter de candidatuur van graaf Van Lynden van Sandenburg voor de voorzitterszetel van de F.N.Z., die door het bedanken wegens andere werkzaamheden door mr

16 Moet directeur H. Postna zijn! (ZHN.)

J. Linthorst Homan vacant is gekomen. De heer Schipper bracht op warme wijze hulde aan de scheidende FNZ-voorzitter, die zoveel belangrijk werk voor de Nederlandse zuivel-organisaties heeft gedaan.

Leeuwarder Courant 1952-12-17

ook MAP De Ommelanden

Groninger Zuivelbond heft waarschuwend vinger op De gang van zaken bij „De Ommelanden” is een illustratie van hoe het niet moet

(Van onze Groningse correspondent)

De voorzitter van de Groninger Zuivelbond, de heer R. Visser, heeft Dinsdag tijdens de algemene vergadering aandacht besteed aan het conflict bij „De Ommelanden”. Hij stelde voorop dat geen van de leden van de zuivelbond partij is in dit geschil. „Maar”, zo zei hij, „ook kunnen wij niet zijn toeschouwer zonder meer. De staking is onproductief en onverantwoord. Wij moeten in deze tijd streven naar samenwerking, ook op het gebied van lonen en sociale voorzieningen. Dit is een onvermijdelijke consequentie van de samenwerking tussen de overheid en de landbouw, die beoogt de welvaart in de landbouw te verhogen ten bate van alle daarbij betrokkenen.

Botsingen als bij „De Ommelanden” moeten worden voorkomen. Gebeurt dit niet dan toont men niet voldoende begrip voor de sociaaleconomische toestanden. Te ernstiger wordt dit alles wanneer men daarbij niet tot een oplossing wil of kan komen, door elke bemiddelingspoging van de hand te wijzen en zelfs geen pogingen meer wenst.

Bedenkelijk

Sprekend over de aangekondigde verkoop van het bedrijf, zei de voorzitter dit uit coöperatief oogpunt bezien een zeer bedenkelijk standpunt te vinden. Wanneer zo met de doelstelling van een coöperatie wordt gehandeld, blijft er voor het principe weinig ruimte meer over. Men heeft dan van de oorsprong, het ontstaan en de ontwikkeling van de coöperatie weinig begrepen.

De voorzitter vroeg zich vervolgens af of hier andere beweegredenen zijn dan de staking, die tot het besluit tot verkoop hebben geleid. In een reeks van jaren heeft men een bedrijf gesticht, uitgebouwd en hierin veel geïnvesteerd. Maar toch zeker niet met de bedoeling het daarna in hoog tempo te vernietigen. Wanneer men een liquidatie wil om en door de staking, dan acht ik dit een zeer zwak uitgangspunt.

De Groninger boerenstand en met name de coöpererende boeren, zo vervolgde de voorzitter, moeten zich goed realiseren wat hier gebeurt en er lering uit trekken.

Van werknemerszijde had men de wettelijke weg moeten volgen, zo meende de heer Visser. Dat was beter geweest dan zijn kracht te zoeken in staking. Volgens hem lag het op de weg van de boeren zelf in te grijpen. Wanneer de leden van „De Ommelanden” willen dat hun zaak hun werk moet blijven, dan is dit mogelijk door een eendrachtig optreden. Maar dan moet men ophouden met allerlei uitdrukkingen van „terreur” en „revolutie”.

Geheimzinnig

Men is bij dit bedrijf nog veel te geheimzinnig, de leden hebben recht te weten wat hier gebeurt, maar na de jongste persberichten is deze toestand zeker nog niet bereikt.

Dan behoort men ook te komen tot een sterkere coöperatie-basis, door middel van een voldoende aantal leden, in plaats van de fabrikant te spelen met veel te weinig boeren als deelhouders van zijn zaak.

Deze hele kwestie is een illustratie van hoe het niet moet, aldus de voorzitter. Dit is de enige uitzondering in de zuivelindustrie. Het is dwaasheid te suggereren dat meerderen zullen volgen. De voorzitter besloot met zijn vertrouwen uit te spreken in de bij de Groninger zuivelfabriek aangesloten fabrieken, hun besturen en directies, die hun taak zullen verstaan en vervullen in het belang van de coöperatieve gedachte en van de boeren.

1953

NvhN 1953-05-23

Jaarverslag Bond van Zuivelfabrieken Groningen

Jaarverslag over 1952

Uit het jaarverslag over 1952 van de Bond van Zuivelfabrieken blijkt, dat het aantal gewone leden 11 bleef, het aantal buitengewone 16.

De hoeveelheid melk door de Bondsfabrieken verwerkt bedroeg 142.563.711 k.g. (v. j. 144.890.526 k.g.).

De kwaliteitsmedaille verwierven de fabrieken te Marum (69.17 pnt.), Winschoten (68.72 pnt.) en Grijskerk (68.17 pnt.).

Het gemiddelde van alle fabrieken bedroeg voor Drenthe 67.88 (v. j. 68.06) en voor Groningen 66.81 (v. j. 66.67) p.

Door de bekende oorzaken liggen de Groninger cijfers in het winterhalfjaar te laag. Zolang in de voedermethoden van het vee geen verandering komt, zal dit zo blijven, tenzij het zal gelukken om langs mechanische weg alle in de melk opgeloste smaak- en reukstoffen te verwijderen.

Bij de keuringen van het *Zuivelkwaliteitsbureau* ondervonden enkele Groninger fabrieken enige moeilijkheden met het merk, hetwelk tot enig financieel nadeel leidde. Vooral bij de duurzaamheidskeuringen (voor koelhuisboter) kunnen de Groninger fabrieken nog veel meer vooruit.

De balans sluit met een totaal van *f* 142.352,40. De reserves bedragen *f* 24.726,77, saldo ter beschikking van de leden *f* 15.949,60.

De rekening sluit met *f* 97.906,27.

NvhN 1953-12-15

Algemene vergadering Groninger Zuivelbond

„De boer is in wezen coöperatief”

Nederlandse boerenstand richtte zich op hoogwaardige, arbeidsintensieve producten

De Nederlandse boerenstand moet zich richten op de teelt van hoogwaardige arbeids-intensieve producten. Deze producten moeten worden geëxporteerd en zolang dit lonend is, hebben zowel zij die zich bezighouden met akkerbouw, als zij, die veehouder zijn, een redelijk bestaan.

Dit zei hedenmorgen in De Faun de heer *R. Visser* uit Onderdendam, in zijn openingswoord tot de algemene vergadering van de Groninger Zuivelbond.

Zich meer bepalend tot de Coöperatieve Zuivelfabrieken en daarbij de moeilijkheden aanstippend, die de coöperatie in onze provincie ontmoet en de daling van de melkprijs, die de boeren ontvangen, verklaarde spreker: „De boer is in wezen coöperatief en op die basis moet worden voortgewerkt”.

Uit de bestuursmededelingen, die na de opening werden gedaan, bleek, dat de activiteiten van de Groninger Zuivelbond in het afgelopen jaar een zeer uitgestrekt en samengesteld gebied hebben bestreken en dat belangrijke dingen tot stand werden gebracht.

Inzake de t.b.c.-bestrijding heeft de Bond in genoemde periode alle mogelijke medewerking verleend. Onlangs nog werd op verzoek van het bestuur van de *Gezondheidsdienst voor Dieren* medewerking toegezegd aan het vrij maken van de provincie Groningen van t.b.c. onder het rundvee op 1 Mei 1954, door te weigeren de melk van de laatste 26 niet reactie-vrije bedrijven te verwerken.

De nieuwe coöperatieve vereniging te Winschoten (C.M.M.¹⁷) heeft door een intensieve propaganda via huisbezoek een 750-tal leden weten te winnen en zij zal op 1 Januari 1954 actief gaan werken in plaats van de N.V., die in slapende vorm blijft bestaan.

Moeilijkheden voor zuivelvakonderwijs

Er werden nieuwe regionale coöperatiekernen gevormd te Leens, Marum, Tolbert en Grootegast, uit welke laatste drie een centrale kern voor het hele Zuidelijk Westerkwartier werd gevormd.

Te Oldehove, Grijpskerk en Leens zijn inmiddels kadercursussen begonnen, waaraan door een groot aantal cursisten wordt deelgenomen.

De melkprijsnoteringen schommelden van 16 Mei tot 16 December tussen 4,95 en 5,70 cent per kg. per procent vet. De adviesprijzen lagen in het vorige jaar aanmerkelijk lager.

Het zuivelvakonderwijs ondervindt grote moeilijkheden, onder meer doordat de vooropleiding der Groninger cursisten dikwijls zeer onvoldoende blijkt te zijn. Bovendien moet door gebrek aan belangstelling voor werk in de melkfabrieken genoeg worden genomen met degenen die de fabrieken zenden. De beloning van de zuivelarbeiders is relatief evenwel achtergebleven bij die in andere industrieën en het landbouwbedrijf.

Bij het melkersonderwijs werd in totaal aan 122 deelnemers een melkdiploma uitgereikt. Diverse nieuwe cursussen kwamen tot stand.

Na de verkiezing van leden in de onderscheidene commissies werd het bestuursvoorstel om voor het boekjaar 1954 een voorlopige heffing over de melk van 1953 te doen ten bedrage van 47 cts. per 1000 kg., aangenomen.

Actuele Zuivelvraagstukken

De heer J. A. Geluk te 's-Gravenhage, secretaris van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond (FNZ.) hield vervolgens een inleiding over Actuele Zuivelvraagstukken.

Ook deze spreker wijdde allereerst aandacht aan de vraagstukken die verband houden met de melk(garantie)prijs. Twee punten zijn hierbij van belang: de productieprijs in de zandstreken en de ondernemersprijs. „Moet men”, aldus de heer Geluk, „uitgaan van de bedrijven die het duurst werken of van een ondernemersbeloning van 1 cent per kg.?” Bij dit laatste neemt men dan als basis de kostprijs over het gehele land.

De zgn. „inleveringsprijs” noemde spreker - hoewel hij voor het systeem als zodanig veel waardering heeft - toch in bepaalde gevallen gevaarlijk, omdat het moeilijk is in de toekomst

17 Volledig: Coöperatieve Melkinrichting en Melkproductenfabriek „Winschoten en Omstreken” G.A. Daarvoor N.V. Oldambster Zuivelfabriek en Melkinrichting”. In 1960, na fusie met Slochteren „CZ. Combinatie Oost-Groningen”.

te kijken. De internationale markt bekommert zich nu eenmaal weinig om de prijs die in Nederland wordt vastgesteld.

De verkoop van onze producten, in het bijzonder die van boter, naar het buitenland viel dit jaar over het algemeen mee. Toch zijn ook hier moeilijkheden te wachten. De afschaffing van de boterdistributie in Engeland - komend voorjaar -, het teruglopen van het naar België geleverde quantum producten e.d., dat alles zal het verkopen van hetgeen is „ingeleverd” zeker niet vergemakkelijken.

Kwaliteitsverhoging en vaste prijzen noodzakelijk

„In kwaliteitsverhoging en vaste prijzen moet de kracht van Nederland in dezen liggen,” aldus de heer Geluk, die verder een pleidooi hield voor internationale samenwerking.

Monopolieheffingen („verkapte invoerrechten”) en in dat verband contingentering, het consumptiemelkvraagstuk (na de afschaffing van de maximumprijs is men vaak hoger gegaan met de prijs dan noodzakelijk is. Evenwicht tussen consumptiemelk en industriemelk blijft noodzakelijk. Het is niet verantwoord, aldus spr., dat in Z.O.-Groningen en Drenthe de prijs tot 24 cent per liter is gestegen. Wellicht zal de regering hier weer gaan ingrijpen) en enkele andere punten kwamen nog min of meer uitvoerig aan de orde.

1954

NvhN 1954-05-19

Algemene vergadering Groninger Zuivelbond

Bestrijding van Abortus Bang wordt nu met kracht aangepakt

GRONINGEN: De bestrijding van de Abortus Bang, de zo gevreesde ziekte bij rundvee, zal thans met kracht worden aangepakt. Het door de *Gezondheidsdienst voor Dieren* in de provincie Groningen ontworpen systeem is erop gericht, dat bedrijven, waar de ziekte niet voorkomt zo spoedig mogelijk verklaringen daarvan kunnen krijgen.

Besmette bedrijven zullen niet alleen aanwijzingen ontvangen, hoe zij zich vrij kunnen maken, maar hun zal ook worden aangegeven, op welke wijze verspreiding van smetstof kan worden voorkomen.

Dit blijkt uit een mededeling, welke gistermiddag werd verstrekt tijdens de in *De Faun* te Groningen gehouden algemene vergadering van de Groninger Zuivelbond. In deze vergadering was, voor het laatst waarschijnlijk, omdat hij binnenkort wordt gepensioneerd, de secretaris van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond – FNZ. – de heer J. A. Geluk uit Den Haag aanwezig.

Actie tegen De Ommelanden had succes

Uit de bestuursmededelingen bleek, dat een gezamenlijk door de Coöperatieve Zuivelfabrieken in Zuidoost Groningen gevoerde actie tegen de „penetratie” van De Ommelanden succes heeft gehad. Dit in tegenstelling tot ‘t feit, dat enkele Drentse fabrieken wel melk aan De Ommelanden hebben verloren. Met de Drentse Bond, de DOMO en de Groninger Bond zijn later besprekingen gehouden tegen usurpatie van indringers in de werkgebieden van Bondsfabrieken.

Per 1 Januari zijn, zo werd voorts van bestuurszijde medegedeeld, de fabrieken te Farmsum en Glimmen uit de Nationale Coöperatieve Zuivelverkoopcentrale getreden.

De tegenstelling tussen de al en niet tekort gebieden met een verschil van *f* 0.75 per kilogram toeslag op de verkochte consumptiemelk is op 18 April opgeheven. Daarmede is aan een mistoestand een einde gekomen.

Bij de kwaliteitscontrôle van de boerenmelk tenslotte, was het afgelopen jaar een vooruitgang te constateren. Zoals men weet is deze contrôle nog steeds niet verplicht gesteld.

In zijn openingswoord tot deze druk bezochte vergadering wees de voorzitter, de heer *R. Visser* uit Onderdendam op het belang van de eerste vergadering van het *Landbouwschap*, welke gistermorgen is gehouden. Deze instelling zal, zo verklaarde hij te hopen, ook voor de veehouderij van groot nut zijn. „De zuivel”, aldus de voorzitter, „behoort de plaats te behouden, welke haar nationaal toekomst”.

De balans per 31 December van het vorig jaar vertoonde een eindcijfer van *f* 130.705,94, waarbij het kassaldo en het tegoed op de banken in totaal *f* 36.001,60 beliepen. Inkomsten en uitgaven ‘t afgelopen jaar *f* 95.604,68, ter beschikking van de leden *f* 5.452,81.

Na een korte pauze hield de heer J. Wassenaar te Jelsum (Fr.), voorzitter van het *Fries Rundveestamboek*, een boeiende en interessante causerie over „Reisindrukken van het Zuidelijk halfroond.”

NvhN 1954-12-14

Verslag vergadering Groninger Zuivelbond – 1

GRONINGEN: De Groninger Zuivelbond kwam vanmiddag in Groningen in Restaurant Riche onder voorzitterschap van de heer R. Visser in algemene vergadering bijeen. Deze vergadering, waarin medailles werden uitgereikt aan de winnaars van de melkwedstrijd 1954 en de directeur van de melkfabriek te Bedum, de heer P. Okkinga, sprak over „Verschijnselen bij de afzet van onze producten”, werd onder meer bijgewoond door de beide algemene secretarissen van de FNZ. dr. Van der Wiel en ir. Oosterhof.

De heer Visser sprak in zijn openingswoord over de moeilijkheden in het zuivelbedrijf, waarvan hij bijzonder noemde de kostprijsverschillen van de melk en de lonen, die daarop drukken. Dat de verhoging van het vetgehalte van de melk zoveel moeilijkheden ondervindt, ligt volgens hem aan de verdeeldheid onder de landbouwdeskundigen onder de Kamerleden. De heer Visser vroeg een open en brede blik bij de oplossing der problemen die boven het nationale belang uitgaan.

Uit de bestuursmededelingen stippen we slechts aan, dat van de 11 aangesloten fabrieken slechts 3 het bondsadvies voor de melkprijs volgden, waaruit de conclusie getrokken kan worden, dat in Groningen vele leveranciers meer letten op een hoge 14-d. prijs dan op de jaarlijkse slotuitkering. De proefneming met een loopstal van melkvee op de proefboerderij te Hornhuizen zal doorgang vinden. Slechts enkele fabrieken zagen hierin geen praktische voordelen. De prijsverhoging van consumptiemelk heeft in Groningen tot een iets lagere consumptie (4 pet.) geleid.

In het bestuur werden in de vacature-W. Hogen Esch (De Punt) en J. Timmerman (Marum) verkozen de heren J. R. de Jong (Tolbert) en M. Groen (Ezinge).

Een voorstel van het bestuur om voor het boekjaar 1955 een voorlopige heffing te doen over de melk van 1954 ten bedrage van f0.55 per 1000 kg., waarvan de helft de betalen na 31 December 1954 en de rest voor 1 April 1955 werd aanvaard. (opbrengst f76.500). Daardoor sloot de begroting 1955 met een totaal van f77.525. Ten behoeve van de FNZ.- sluit de begroting in inkomsten en uitgaven tot een totaal van f23.250.

NvhN 1954-12-15

Verslag Alg. vergadering Groninger Zuivelbond – 2

Exportmogelijkheden

In de gister in Groningen gehouden algemene vergadering van de Groninger heeft de heer P. Okkinga, directeur van de Coöp. Fabriek van Melkproducten te Bedum, over „Verschijnselen bij de afzet van onze producten” gesproken.

De heer Okkinga betoogde in zijn voordracht, dat de zuivelexport een top bereikt schijnt te hebben. Door goede spreiding en door kwaliteitsverbetering (bijv. van melkpoeder) is misschien nog enige uitbreiding te bereiken.

Tot in details ging hij in op de zuivelbetrekkingen van Nederland tot België, dat evenals Engeland zijn eigen zuivelproductie steeds uitbreidt. Het contact, dat de laatste tijd met Rusland is gelegd, biedt volgens hem goede mogelijkheden, die niet verwaarloosd mogen worden. Duitsland en Frankrijk bieden veel minder perspectief.

Na de moeilijkheden rond de surplusvoorraden (Boterberg!) behandeld te hebben ging de heer Okkinga in het bijzonder in op de zuivelverhoudingen in Engeland, waar de condensindustrie een zeer grote vlucht neemt. Nederland dreigt daarbij zo nu en dan in het gedrang te komen. De heer Okkinga, die tenslotte maatregelen in nationaal en internationaal verband besprak om de zuivelverhoudingen gezond te houden of te verbeteren, toonde zich vol vertrouwen in de toekomst ondanks de vele moeilijkheden, die overwonnen zullen moeten worden.

Naar aanleiding van deze inleiding ontspon zich een debat, waarna de voorzitter, de heer R. Visser uit Onderdendam, de scheidende bestuursleden de heren W. Hogen Esch (De Punt) en J. Timmerman (Marum), die respectievelijk 11 en 13 jaar in het bestuur zitting hadden, hartelijk toesprak. Beide heren brachten daarvoor dank.

Uit het huishoudelijk deel van de vergadering valt nog te melden, dat de afgevaardigden naar de algemene vergadering van de FNZ. vrij mandaat kregen.

1955

NvhN 1955-12-21

Vergadering Groninger Zuivelbond

Doel en werking van melkcontrolestations

GRONINGEN: Voor de Groninger Zuivelbond, die gisteren onder voorzitterschap van de heer R. Visser in *De Faun* in algemene vergadering bijeen kwam, hield dr Majoewsky, directeur van het melkcontrôlestation West-Gelderland-Oostelijk Utrecht, een inleiding over doel en werking van melkcontrôlestations.

Verbetering van de melk was voor de oorlog iets, wat eigenlijk alleen de overheid interesseerde, maar daarna is er in de opvattingen van bewerkers en distribuanten heel wat veranderd. Men beseft, dat het buitenland ten opzichte van kwaliteitsverbetering niet stil zit, aldus spr. Als eisen van een rationele melkvoorziening noemde hij, dat de melk onschadelijk moet zijn voor de gezondheid van de consument, dat zij goed en constant van samenstelling en smakelijk en niet weerzinwekkend door herkomst en/of behandeling moet zijn.

Contrôle is dus nodig en naast de overheidsinstellingen als de keuringsdienst van waren achtte dr Majoewsky een contrôle-apparaat, ingesteld door, alle belanghebbende groepen, gewenst. Een dergelijke organisatie bestaat reeds: de Vereniging voor Melkcontrôle Oostelijk Utrecht-Westelijk Gelderland, die een melkcontrôlestation te Arnhem heeft en onder leiding staat van spreker. De resultaten hiervan zijn zeer bevredigend.

In de mededelingen van het bestuur werd er op gewezen, dat de boterproductie dit jaar aanmerkelijk kleiner is dan in vorige jaren.

Van de 149.362 dieren was 98,3 pct. t.b.c.-vrij. Het oriënterend onderzoek op Abortus Bang werd voortgezet. Onderzocht werden 11.844 bedrijven, waarvan 42,5 pct. besmet was. De runderhorzelbestrijding had goede resultaten.

Bij de K.I.-verenigingen werden 24.491 dieren geïnsemineerd, waarvan het drachtigheidspercentage 86,2 was.

De melkprijzen waren deze zomer aanmerkelijk hoger dan het vorige jaar. Het onkostencijfer werd tijdelijk teruggebracht tot 3,25, maar later toen bleek dat dit te laag was, verhoogd tot 3,45.

Wat de productie en afzet landelijk betreft, was de totale melkaanvoer ongeveer gelijk. De boterproductie daalde belangrijk, die van kaas steeg vrij aanzienlijk. Van volle melkpoeder steeg de productie met een derde ten koste van die van magere melkpoeder.

Gesuikerde condens bleef ongeveer gelijk; magere condens nam toe; de veehouders werd minder teruggeleverd en het melkverbruik van de bevolking nam met 4 pct. af. Het boterverbruik per hoofd bleef ongeveer gelijk, dat van margarine steeg enigszins, het kaasverbruik eveneens.

Betreffende de actuele verschuiving naar de coöperatieve zuivelindustrie zal de Bond diligent zijn. Het bericht dat de Ommelanden aan de Friese Coöperatieve Condensfabriek verkocht zou zijn, is aldus voorzitter Visser niet juist.

1956

NvhN 1956-05-23

Verslag vergadering Groninger Zuivelbond

Winschoten won gouden medaille voor boterkeuring

Men kan thans wel concluderen, dat in het eerst genomen besluit van de regering, uitgezonderd de doorberekening van de loonsverhoging, geen wijziging meer komt in de prijsvaststelling van de melk. Gelet op alle gebeurtenissen in ons land en de bedrijfsuitkomsten in de melkveehouderij is dit diep te betreuren doch ik zwijg er verder over.

Met deze woorden opende gistermiddag de heer *R. Visser*, als voorzitter, de algemene vergadering van de Groninger Zuivelbond, in restaurant *De Faun* te Groningen.

Een tweede punt, aldus de heer Visser, waarover veel is te zeggen, betreft het loonvraagstuk. Of deze verhogingen nu uit de winsten betaald worden, of deze doorberekend worden, of dit nu 3 % over 1955 is, of 3 of 6 % over 1956, met of zonder de vakantieregelingen, een feit is, dat met name de melkveehouderij hier voor een zeer moeilijke opgaaf geplaatst wordt. Te meer omdat er verschillen ontstaan in de lonen der voortgezette bedrijven van de boeren, de zuivelindustrie en andere industrieën.

Voorts doordat in het bijzonder het melkersvraagstuk voortdurend nijpender wordt, dat de vleesprijzen stijgende zijn en dat door een te krappe melkprijs de kans groot is van een mindere melkproduktie!

Na deze opmerkingen in mineur, zo zei de heer Visser, wil ik met vreugde constateren dat het vrijmaken van het vee van tbc, volgens het 5-jarenplan is geslaagd. Op 9 mei j.l. is zulks herdacht en thans is het onze taak andere ziekten, die ons vee verteren, met dezelfde eendrachtigheid en ernst te bestrijden.

In het algemeen overzicht over het tijdvak van 30 oktober 1955 tot 14 april 1956, kwam onder meer het volgende tot uiting:

Meer melk, lager vetgehalte

Gedurende genoemde periode bedroeg de melkaanvoer 1.764.132 ton, dit is 5.1 % meer dan in dezelfde periode van 1954/1955. Het gemiddeld vetgehalte was in deze periode 3.882 % tegen 3.851 % in het voorgaande jaar.

Voor deze stijging van de melkaanvoer zijn verschillende oorzaken aan te geven. Doordat het plan van de tbc.-bestrijding vrijwel geheel uitgevoerd is, toont de gemiddelde leeftijd van de melkveestapel een kleine verhoging. Anderzijds ligt het aantal melken kalfkoeien volgens de decembertelling in de stalperiode 1955/56 echter lager dan in de vorige.

Het succes voor de zuivelfabriek te Winschoten is, zo zei de heer Visser, groot. Zij heeft voor de boterkeuringen de gouden medaille van de Bond verdiend. Spreker noemde hier met naam het werk van de eerste botermaker, de heer K. Steenberg. Het bestuur is van plan de heer Steenberg een blijvend aandenken aan te bieden. De Groninger Zuivelbond overhandigde hierna bij monde van de voorzitter, de heer H. Postma, de gouden medaille.

Actuele sociale politiek

Over dit onderwerp hield mr. G. G. van Dijk, secretaris van het Centraal Sociaal Werkgeversverbond te Den Haag, een inleiding.

„Wij hadden er in 1945, na de laatste wereldoorlog, behoefte aan de loonpolitiek in eigen hand te krijgen. De organen van werkgevers en werknemers plegen thans met elkaar over deze loonpolitiek overleg”, zo zei mr. Van Dijk. „Grote arbeidsconflicten hebben wij, dank zij dit overleg, dan ook niet gekend”.

De Stichting van de Arbeid noemde spreker het platform waarop de verschillende centrale organisaties bij elkaar komen voor overleg.

„De zuivelindustrie komt zeker niet achter bij de andere bedrijfstakken. Wij hebben in de zuivelindustrie een bedrijfscommissie en een pensioencommissie, alsook een kerncommissie. Moeten wij blijven zitten met de geleide loonpolitiek of moeten wij naar de vrije loonvorming? Voor dit laatste voelen wij niet”, zei mr. Van Dijk.

„Wij voelen ons nog steeds gelukkig met het College van Rijksbemiddelaars. De landbouw en de zuivel ontlopen elkaar niet veel in de loonpolitiek. Wij moeten ons realiseren dat de komende ouderdomsverzekering weer gepaard zal gaan met een kleine loonsverhoging, terwijl daarna opnieuw een verhoging van de huren volgt, hetgeen bij de werknemer opnieuw tot compensatie zal nopen. Al deze kosten zullen uit de produktie moeten worden gehaald. Wij zitten als veehouders steeds aan de betalende kant en niet aan de ontvangende kant”, aldus mr. Van Dijk.

Verlag verg. Groninger Zuivelbond

R. Visser neemt afscheid, B. J. de Boer nw. voorzitter

GRONINGEN: De boerenstand, en vooral de veehouderij, heeft tijdens en na de laatste wereldoorlog offers gebracht, door akkoord te gaan met lage prijzen. Die lage prijzen waren niet het gevolg van een verkeerde bedrijfsvoering, want wij zien een toename van de melkproduktie en van de vetgehalten. De oorzaak moet worden gezocht in de stijging van de kosten, lonen en veevoederprijzen.

Deze woorden sprak gistermiddag in *restaurant Riche* de heer R. Visser, voorzitter van de Groninger Zuivelbond bij de opening van de algemene vergadering.

Er is, zo zei de heer Visser, spanning en verontrusting, waar de veehouder machteloos tegenover staat.

De voorzitter uitte vervolgens felle kritiek op het onlangs verschenen rapport van de Sociaal-Economische Raad (SER) over de gedifferentieerde melktoeslag. Hij noemde het rapport veel te theoretisch en voor de veehouders onaanvaardbaar.

Met spanning

Het is een ernstige zaak voor de veehouder en indirect ook voor onze zuivelbond. De stemming bij de veehouders is niet onwelwillend en met spanning wordt uitgezien naar de nieuwe melkprijs 1956-1957.

In de vergadering werd besloten een strengere boter- en kaascontrôle toe te passen.

Bij het zuivelkwaliteitsbureau lagen de waarde-cijfers per 1 oktober in 5 provincies als volgt:

Provincies	Waardecijfers	
	1956	3e kwartaal 1955
Friesland	8,0	7,4
Groningen	7,1	6,6
Drenthe	6,8	6,6
Overijssel	7,3	6,5
Gelderland	7,0	6,7

Groningen blijkt, relatief zowel als absoluut vooruit te zijn gegaan.

Het aantal melkmachines breidt zich, ook in onze provincie, sterk uit. In het zuidelijk Westerkwartier worden nu ook in de kleinere bedrijven meer en meer melkmachines aangeschaft. Vanwege het Zuivel-consulentschap worden weer een 4-tal cursussen voor a.s. machine-melkers gegeven, onder andere te Marum, Groningen en Vlagtwedde.

Nieuwe voorzitter

In de plaats van de heer R. Visser, die als voorzitter afscheid nam, werd als nieuwe voorzitter gekozen de heer **B. J. de Boer** te Onderdendam.

Op de centrale kaaskeuring van de FNZ te Enschede behaalden enkele Groninger zuivelfabrieken onderscheidingen. Zo werd door de voorzitter aan de zuivelfabriek te Grijpskerk een zilveren en aan de zuivelfabriek te Slochteren en Laude een bronzen medaille overhandigd. Hierna hield de scheidende voorzitter een causerie over „Reisindrukken uit Rusland”. In augustus van dit jaar had spreker met een delegatie een bezoek gebracht aan Moskou en de Oekraïne, waarvan een voor de landbouwers boeiend verslag werd voorgedragen.

Afscheid R. Visser

Bij het afscheid van de voorzitter memoreerde de heer M. Groen als vicevoorzitter de 22 jaar waarin de heer Visser bestuurslid van de Groninger Zuivelbond is geweest, waarvan 15 jaar voorzitter. Namens de Groninger Zuivelbond werd de scheidende voorzitter een radiotoestel aangeboden.

Waarderende woorden sprak ook de voorzitter van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond de heer G. van Waes, die de heer Visser schetste als een grote voorvechter van de boerenstand. In zijn afscheidswoord wees de heer Visser op de grote moeilijkheden, die de veehouderij nog kent. „Ik geloof”, zei de heer Visser, „dat je beter afscheid kunt nemen, wanneer ze je nog graag willen houden, dan wanneer ze zeggen: ging die oude kerel maar weg!”

1957

NvhN 1957-06-05

Vergadering Groninger zuivelbond

Uitbetaling melk naar procenten eiwit redelijker

GRONINGEN: In restaurant Riche hield de Groninger Zuivelbond gistermiddag haar algemene vergadering.

Medegedeeld werd dat de Groninger kleurenfilm *f*75000 moet kosten. De Groninger zuivelbond zou hiervoor *f*2000 moeten bijdragen, welk bedrag men nogal hoog vond.

Besloten is de onkosten voor de abortusbestrijding, welke met ingang van 1 mei 1958 verplicht wordt, aan de landbouwer door te berekenen.

Het financieel verslag over 1956 werd goedgekeurd waarbij als saldo ter beschikking van de leden komt een bedrag van *f*5423,83.

De zuivelfabriek te Laude ontving de bronzen medaille voor de kaaskeuring en de zuivelfabriek te De Wilp de bronzen medaille voor de boterkeuring.

Samenwerking

Er werd overeengekomen dat door economische directeurs van C.C.F. en Bedum een vergelijkend onderzoek zal worden ingesteld naar de afzet en prijzen van verschillende merken gcondenseerde melk van deze bedrijven. Dit onderzoek is niet gemakkelijk omdat hierbij verschillende nevenfactoren een rol spelen en vergt daardoor veel tijd. De Commissie heeft echter alle hoop dat mede hieruit een vorm van zakelijke samenwerking voor de Zuivelcoöperatie in de 3 noordelijke provincies zal worden gevonden. De plannen in Oostelijk Groningen om streeksgewijze tot samenwerking bij de fabricage en afzet van consumptiemelkproducten te komen, stuiten op praktische bezwaren af.

T.a.v. overname van leveranciers rezen er tussen enkele aangesloten fabrieken moeilijkheden waarvoor een oplossing wordt gezocht.

Bij de verdeling der functies voor 1957 werd de heer E. F. Elema tot voorzitter en de heer M. Groen tot vicevoorzitter aangewezen.

In verband met de ontwikkeling van het eiwit onderzoek in melk en de invoering der uitbetaling naar eiwitgehalte door de Friese Bond per 13 mei heeft het Bondsbestuur gemeend deze kwestie ook in Groningen aan de orde te moeten stellen en daarvoor een studietoelichting ingesteld.

Vet en eiwit

Dr. ir. R. D. Politiek, verbonden aan het Fries Rundvee Stamboek, hield een inleiding over „Het eiwit in de melk”.

Het is, aldus spreker, van groot belang dat er bij de uitbetaling van de melk rekening wordt gehouden met de samenstelling van de melk. Nu geeft dit in de praktijk veel moeilijkheden. Men dient een uitbetalingssysteem te hebben die in het gehele land kan worden toegepast. Het onderzoek naar de samenstelling dient eenvoudig uitgevoerd te kunnen worden.

Het melkvet, dat door middel van de centrifuge gemakkelijk kan worden gescheiden, is van groot belang maar ook het eiwit. De onderzoekingen naar het melkeiwit zijn heel wat moeilijker dan het vaststellen van het vetgehalte.

De laatste jaren komt de waarde van het melkeiwit naar voren. Men ziet een verdringing van de melkvetten door plantaardige vetten, terwijl de consumptie van dierlijke vetten aan het afnemen is.

Van 1953-1955 heeft men proeven genomen met een 648 koeien. Hierbij werd onder meer het vet- en het eiwitgehalte onderzocht. In de laatste 50 jaar is het gemiddelde vetgehalte ongeveer 1 % gestegen.

Spreker verwacht dat het vetgehalte ook in de komende jaren nog zal blijven stijgen. Uit proeven te Jelsum bleek dat het gemiddelde eiwitgehalte 3.34 % bedraagt en dat het verschil tussen het laagste en hoogste eiwitgehalte belangrijk kleiner is dan bij het vetgehalte. Bij een selectie op het vetgehalte wordt ook het eiwitgehalte iets omhoog gehaald en wel ongeveer 0.3% bij 1% stijging van het vetgehalte.

Naar de mening van de spreker zou een uitbetaling naar vet- en eiwitgehalte leiden naar een billijker verdeling van het melkgeld.

Het is niet noodzakelijk meer eiwitrijk voeder toe te dienen om het eiwitgehalte van de melk te verhogen.

NvhN 1957-09-02

Groninger veehouderij dankt rijksveeteeltconsulent Sijbesma

De voorzitter van de Groninger Maatschappij van Landbouw, de heer H. J. Muntinga, bedankte ir. I. Sijbesma voor zijn baanbrekend werk als rijksveeteeltconsulent in Groningen. Namens de gehele Groninger veehouderij bood hij een cadeau aan.

(Van een onzer verslaggevers).

De rijksveeteeltconsulent voor Groningen, de heer ir. I. Sijbesma is zaterdag, in verband met zijn pensionering, een hartelijk afscheid bereid door de Groninger veehouderij in al haar facetten. Op deze middag, die in hotel Riche te Groningen werd gehouden, is duidelijk gebleken, hoe dankbaar iedereen, die maar iets met vee te maken heeft in deze provincie, de heer Sijbesma was.

Bijna veertig jaar heeft hij door de provincie gereisd om zijn adviezen te geven.

Het moet hem wel zeer bijzonder in de oren hebben geklonken, toen de voorzitter van de *Groninger Maatschappij van Landbouw*, de heer H. J. Muntinga, zei dat de veehouderij op het tegenwoordige hoge peil het levenswerk van de nu met pensioen gaande rijksveeteeltconsulent is geweest. Als „klein” blijk van waardering, zo zei de heer Muntinga, bood de Groninger veehouderij hem een radio, een platenspeler en een cursus Noors op grammofonplaten aan.

Op 4 december 1918 werd de heer Sijbesma aangesteld als rijksveeteeltconsulent voor Groningen en Drenthe. Toen in 1920 een aparte consulent voor Drenthe werd benoemd kon de heer Sijbesma zich geheel aan Groningen wijden. Ook op onderwijsgebied maakte hij zich verdienstelijk. Van 1 mei 1919 tot 1 mei 1957 was hij leraar aan de Middelbare Landbouwschool te Groningen en van 1 oktober 1919 tot april 1939 gaf hij ook les aan de Rijkslandbouwwinterschool te Groningen. Maar vooral zijn adviezen aan de Groninger veehouderij bleken van onschatbare waarde te zijn.

De heer Muntinga getuigde daarvan in zijn huldigingstoespraak. Hij zei, dat de grote verbeteringen er niet zo maar zijn gekomen. Daarvoor was kennis van de materie noodzakelijk. Hij feliciteerde de heer Sijbesma met zijn grote resultaten, maar zei het tevens te betreuren, dat op deze middag afscheid genomen moest worden. Hij sprak de dank uit namens de gehele Groninger veehouderij. Aan mevrouw Sijbesma bood hij een tekening van Jan Altink aan.

De heer M. ter Borg uit Veendam sprak namens de samenwerkende standsorganisaties en verder de heren E. Bolhuis, Zeerijp (oude veehouderijorganisaties); ir. J. W. Bakker, Assen (Departement voor Landbouw en namens de buitengewesten); prof. W. de Jong te Wageningen (Ned. Rundveestamboek en Centraal Bureau voor de Varkensfokkerij), J. Waalkens, Finsterwolde (Warmbloed Paardenstamboek); F. Britzel, Usquert (afd. Groningen van de Kon. Ver. Het Nederlands Trekpaard); K. H. Nienhuis, Usquert (Kleinveestamboeken en Wolfederatie), E. F. Elema, Tjuchem (Zuivelbond en Gezondheidsdienst voor Dieren); ir. G. Sanders, Den Haag (Rijkslandbouwconsulenten) ; J. Rozema, Grijskerk (Prov. Veevoederbureau); ir. P. G. Meyers, Groningen (oud-rijkslandbouwconsulent) en P. Homan, Winsum (Bond van Controleverenigingen).

NvhN 1957-09-14

De concentratie in de zuivelindustrie

GRONINGEN: Op de jaarvergadering te Groningen van de federatieve bond van zuivelcoöperaties – FNZ. – werd nog eens op concentratie van daarvoor in aanmerking komende zuivelfabrieken gewezen.

Te dien opzichte hebben Drenthe in de vorm van de Domo en Friesland met de C.C.F. veel gepresteerd, mede door het overnemen van de fabriek *De Ommelanden*, die met nog twee melkveehouders(verenigingen) als lid, overigens de melk van alle leveranciers bleef verwerken.

Inmiddels zijn onderhandelingen met de *Groninger Zuivelbond*, waarvan elf coöperatieve zuivelfabrieken lid zijn, gaande om te komen tot nauwere samenwerking en verdere concentratie van de melkverwerking en vooral van de afzet der produkten. Volgens het jaarverslag van de Gron. Zuivelbond over 1956 kwamen hier evenwel nog geen zichtbare veranderingen tot stand.

De positie van de aangesloten fabrieken te Bedum 41 miljoen kg melk, Ezinge bijna 10 miljoen, Grijpskerk bijna 20 miljoen, Marum 21 miljoen, De Wilp 7 miljoen, Glimmen 3 miljoen, Holwierde 4 miljoen, Farmsum 5 miljoen, Slochteren 8 miljoen, Winschoten 16 miljoen, Laude 10 miljoen is zeer verschillend, temeer daar enige reeds bil de Domo zijn aangesloten.

NvhN 1957-12-12

Vergadering Groninger Zuivelbond

Aandrang op grotere samenwerking tussen zuivelcoöperaties

(van onze landbouwmedewerker).

Onder leiding van de heer E. F. Elema te Tjuchem, vergaderde de Groninger Zuivelbond, die in het bijzonder de heren G. van Waes, voorzitter, en dr. Van der Wiel, secretaris van FNZ. Te Westdorpe welkom heette en voorts de heer J. Brinkman, rijkszuivelconsulent te Groningen, afgevaardigde van de landbouwstandsorganisaties en verdere genodigden, alsmede de besturen der coöperatieve zuivelfabrieken die de Groninger Zuivelbond vormen.

Met een terugblik op het afgelopen melkjaar drong spr. Aan op een tijdige afrekening van de garantieprijs over het afgelopen jaar- en vaststelling voor het nieuwe melkjaar.

Het botersurplus en het loon- en prijsbeleid der regering bemoeilijken het netelige zuivelprobleem, daar een surplus van een paar procent der produktie de gehele zuivelmarkt onder druk zet. Kwaliteitsverbetering en rationalisatie in de zuivelindustrie, zo goed mogelijk aangepast aan de marktwisselingen en vooral samenwerking moet het parool zijn.

Belemmering

Uit de diverse mededelingen over organisatorische en technische kwesties bleek ons dat een betere organisatorische opbouw van de zuivelindustrie in de drie noordelijke provincies wordt belemmerd door verschil van inzicht tussen twee Groninger fabrieken en de DOMO te Beilen betreffende de afzet van consumptiemelk.

De Groninger Zuivelbond neemt een belangrijke plaats in het *Instituut voor landbouw Coöperatie* in dat het Groninger coöperatieve landbouwbedrijfsleven intern voorlichting en bijstand verleend. De botercontrolestations van Groningen en Drenthe zullen nauwer samenwerken met één laboratorium te Assen; met de Friese en de Drentse Zuivelbonden zal op arbeids-economisch gebied worden samengewerkt vanuit Leeuwarden. De sociale aangelegenheden betreffen o.m. het werkclassificatiesysteem en verbetering van het zuivelvakonderwijs; de beoogde margeverhoging voor de melkhandel tot 6.65 ct per ltr wordt belet doordat de minister van Economische Zaken daarvoor geen verhoging van de consumentenprijs toestaat.

Technisch gaat het koper in de fabrieken de plaats ruimen voor roestvrij staal. Vooruitgang op zuiveltechnisch en hygiënisch gebied in binnen- en buitenland vergt voortdurende leiding en voorlichting van de landelijke federatie van gewestelijke zuivelbonden, in samenwerking met de Rijkszuivel- en veeteeltconsulentschappen ook ten aanzien van verbeterde melkwinning en veehygiëne. In Groningen nam het aantal melkmachines in dit jaar met ongeveer 150 toe tot boven 1000 op 'n totaal van 11.000 melkveebedrijven. De organisatie van cursussen voor handmelken wordt daardoor moeilijker.

De uitbetaling der melk naar kwaliteit door een provinciale organisatie wordt in Groningen vertraagd door meningsverschillen tussen de standsorganisaties en de particuliere zuivel-industrie over de samenstelling van het bestuur.

De Groninger zuivelfabrieken nemen ook het eiwitonderzoek ter hand voorlopig echter zonder de uitbetaling der melk mede naar eiwitgehalte in te voeren. De Gezondheidsdiensten voor vee zijn nu geheel publiekrechtelijk georganiseerd. De vergoeding voor op t.b.c. afgekeurde runderen is tot 1 mei 1958 vastgesteld op *f* 50 per dier.

Samenwerking

Uit de vergadering werd sangedrongen op meer eendrachtige samenwerking tussen de Groninger zuivelcoöperaties met het oog op de organisatorische concentratie van uit Drenthe en Friesland.

Bij de behandeling van de agenda voor de jaarvergadering van de F.N.Z. werd de toeslag op de consumptiemelk in het westen des lands toegelicht alsmede verhoging van het vetgehalte van de consumptiemelk met diverse voordelen en nadelen.

In de vacature door het aftreden van de heer Joh. Quarré te Laude werd als lid van het bestuur verkozen de heer F. Twijnstra te Farmsum.

Na de huishoudelijke punten en uitreiking van de medailles van de F.N.Z. behaald bij de kaaskeuring, aan de fabrieken te De Wilp, Holwierde, Ezinge en Laude, hield de heer J. Martens, directeur van de Coöp. Melkproduktenfabriek te Almelo een boeiende causerie met projecties over zijn reis naar Zuid-Afrika.

1958

NvhN 1958-02-20

2X naar map Superheffing

NvhN 1958-06-25

Groninger Zuivelbond vergaderde

Regionaal Orgaan voor melkhygiëne in oprichting.

De heer E. F. Elema uit Tjuchem heeft gisteren bij de opening der algemene vergadering van de Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in de provincie Groningen gewezen op de grote hooioogst en de extra melkaanvoer aan de fabrieken.

Daar staat tegenover dat de marktprijs maar ongeveer de helft is van de kostprijs. De garantieprijs is daardoor reeds beperkt en niet meer gebaseerd op het vetgehalte. Verdere produktiebeperking door minder intensieve bedrijfsvoering zou een stap terug zijn.¹⁸

Inmiddels wordt de kwaliteit van de produkten opgevoerd voor de komende classificatie van de melk. Volgens mededeling van het bestuur is in de provincie Groningen een vrijstaand *Regionaal Orgaan voor Melkhygiëne* in oprichting onder voorzitterschap van burgemeester J. N. Spoelstra van Bedum. Het orgaan treedt waarschijnlijk in oktober in werking.

Voor een nauwere samenwerking van de Coöperatieve Groninger Zuivelfabrieken is een commissie voor goede diensten geïnstalleerd onder voorzitterschap van de Commissaris der Koningin.

Ook over de volle consumptiemelk werd gesproken. Het prijsverschil van 15 cent op een vetverschil van 1.25 pct, is de consument te groot, mede omdat hij dezelfde hoeveelheid vet in de vorm van boter voor het halve geld kan kopen. Het halen van volle melk bij boeren wordt er door in de hand gewerkt.

Dr. E. van der Wiel, secretaris van de Kon. Ned. Zuivelbond, (FNZ.) gaf een toelichting op het heffingssysteem voor koffiemelk en roomproducten en op de prijzen voor boter die verlaagd zijn om de afzet te bevorderen.

Kwaliteitsmedailles werden uitgereikt aan de fabrieken te Bedum voor boter en te Laude voor kaas.

Ir. C. H. J. Maliepaard, raadsadviseur van het departement van Landbouw, sprak over zijn reisindrukken van het Midden-Oosten.

NvhN 1958-08-26

Vergadering Bond van Zuivelfabrieken Groningen

Groningen kan niet achterblijven met het eiwitonderzoek in melk

In het jaarverslag over 1957 van de Bond van Zuivelfabrieken in de provincie Groningen wordt over de organisatie van het eiwitonderzoek in melk meegedeeld, dat dit punt ook voor Groningen onder ogen zal worden gezien. Het belang ligt weliswaar in Groningen anders dan

¹⁸ Onderstreping door ZHN.

in Friesland, maar Groningen kan niet achterblijven nu allerwege dit eitwitonderzoek wordt aangepakt.

Door deze selectie op eiwitgehalte zouden de eiwit-arme koeien uit andere gebieden naar Groningen afvloeien met het gevolg, dat hier over een aantal jaren een kwalitatief slechte veestapel zou zitten. Er mag immers worden verwacht, dat het melkeiwit uit voedingsoogpunt in de toekomst een steeds belangrijker plaats zal innemen.

De desbetreffende commissie hoopt nog in de loop van dit jaar met een voorstel bij de fabrieken te komen, om dan op korte termijn met dit onderzoek te kunnen starten. Vele besprekingen zijn verder gehouden over samenwerking, maar, aldus het jaarverslag, samenwerking op de lokale markt blijkt nog moeilijker te realiseren te zijn dan bij de export. De tegenstellingen spitsten zich zodanig toe, dat de plancommissie haar werkzaamheden heeft beëindigd zonder tot concrete resultaten te zijn gekomen.

Het werk is later, zij het dan met een bredere strekking, overgenomen door een commissie van goede diensten, bestaande uit de heren mr. W. A. Offerhaus, commissaris der koningin in de provincie Groningen, prof. dr. H. J. Frietema, J. A. Geluk, oud-secretaris van de FNZ (Federatieve Nederlandse Zuivelbond), G. R. Meier, voorzitter van 't Instituut voor Landbouw-coöperatie in Groningen en G. H. E. M. van Waes, voorzitter van de FNZ.

Verder wordt in het jaarverslag voorgesteld op te stellen een reglement voor de begrenzing van de melkaanvoergebieden met een commissie van scheidslieden voor de toepassing ervan en met een mogelijk beroep op het *Instituut voor Landbouwcoöperatie*.

NvhN 1958-12-17

Vergadering Groninger Bond van Zuivelfabrieken

Dr. Bär sprak over zuivelsituatie van morgen

GRONINGEN: Onder leiding van de heer E. F. Elema te Tjuchem hield de Groninger Zuivelbond gisteren in *Restaurant Riche* te Groningen een algemene vergadering van besturen en directies der coöperatieve Groninger zuivelfabrieken. In zijn openingswoord memoreerde spr. de gunstige weersomstandigheden voor de veevoederproductie en de depressie op de zuivelmarkt in 1958, welke inmiddels aftrok, mede dank zij meer boterverbruik in het binnenland. Een tekort aan melkers in Groningen dringt tot meer mechanisatie en het gedeelde marktrisico, dat thans aan de melk-garantieprijs werd verbonden, maakt het renderen van het melkveebedrijf onzeker en prikkelt tot meer propaganda voor melk en zuivelverbruik, in het bijzonder de Schoolmelkvoorziening moet meer algemeen ingang kunnen vinden.

Aan de fabrieken is nu het nieuwe systeem van classificatie ingevoerd met in 1959 uitbetaling naar kwaliteit. Een commissie van goede diensten rapporteerde over meer samenwerking in de Groninger zuivelindustrie, dat eerst met de besturen der fabrieken afzonderlijk zal worden behandeld.

Uit de mededelingen releveren wij, dat de slijtersorganisaties met ingang van 1959 25 cent per 100 liter verhoging vragen van de marge, die momenteel in de stad 6,4 cent en in de provincie 6,3 cent per liter bedraagt voor gestandaardiseerde produkten. Het overleg daaromtrent is nog gaande.

De melkproductie lag in de afgelopen periode iets hoger dan in 1957, landelijk echter meer dan in Groningen. Het zijn vooral de zandstreken met de gezinsbedrijven, waar meer gemolken wordt.

Dr. E. v.d. Wiel, secretaris van de FNZ., gaf een toelichting op een vraag uit de vergadering omtrent de samenstelling van het bestuur.

Kwaliteitsmedailles werden uitgereikt aan de fabrieken te Slochteren, Grijskerk, Glimmen en De Wilp.

Na behandeling van diverse huishoudelijke punten hield dr. ir. A. L. S. Bär, directeur van de agrarische vertegenwoordiging buitenland van het ministerie, een boeiende voordracht over de zuivelsituatie vandaag en morgen.

Spr. richtte zich na een schets van de jongste ontwikkeling op de zuivelmarkt en de prijsgarantie, het voortaan gedeelde marktrisico en de zeer moeilijke produktiebeperking op de afzetmogelijkheden om de afzet beter met de produktie in overeenstemming te houden.

Van de ontwikkeling van de consumptie van drinkmelk en de daling van 226 kg tot 190 kg per hoofd per jaar in de laatste jaren weten wij volgens spr. veel te weinig af. Pakkende propaganda is vakwerk en het resultaat is de enige goede test.

Eieren, vlees, margarine zijn in verbruik aanmerkelijk gestegen, terwijl melk en zuivel als geheel in ons land constant bleven. Drinkmelk ging in Engeland in enkele jaren wel 25 pct.

vooruit en spr. drong dan ook bij de vergadering aan op meer activiteit, want boter ging in verbruik de laatste tijd wel hard vooruit, maar alleen dank zij sterke prijsverlaging, die verliesgevend is. Het beroep op het egalisatiefonds is volgens spr. eerst verantwoord als wordt aangetoond, dat de lonende afzet in binnen- en buitenland niet méér kan worden bevorderd door onderzoek van gebruiksgewoonten, doeltreffende reclame ook en vooral voor nieuwe produkten en bovendien van de diverse min of meer ontmoedigende handelsbelemmeringen.

Spr. wees op de Centrale Raad van de Afzet in Denemarken met veel nauwere samenwerking.

xxxxx

1959

NvhN 1959-05-02

GRONINGER ZUIVELBOND

Werkzaamheden te komen tot coöperatie worden voortgezet

De Groninger Zuivelbond hield vanmorgen in restaurant Riche te Groningen de jaarvergadering. De bij de bond aangesloten elf fabrieken verwerkten in het afgelopen jaar 141.961.357 kilogram melk, In 1957 was dit 139.770.905 kilogram. Over het algemeen hebben de zuivelmarkten in het voorjaar van 1959 beter stand gehouden dan in 1958. De boterproductie was ongeveer 30 procent lager, zodat er praktisch nog niets in de koelhuizen terecht is gekomen. De export naar Engeland geschiedt zonder toeslagen (vorig jaar f2.20 per kg.). Het is vooral door de vraag naar boter vanuit Duitsland, alsmede die van kaas (Cheshire) uit Engeland, dat de zuivelsituatie er zoveel gunstiger uitziet dan het vorige jaar.

In de eerste bestuursvergadering in 1959 werden de bestuursfuncties opnieuw verdeeld. De heer E. F. Elema uit Tjuchem werd weer voorzitter en de heer M. Groen uit Ezinge weer vicevoorzitter.

Als belangrijkste feit in 1958 werd gememoreerd de instelling van de commissie van goede diensten, die tot taak heeft na te gaan wat er gedaan kan worden aan de verbetering en versteviging van de Groninger zuivelcoöperatie. De commissie wordt gevormd door de heren mr. W. A. Offerhaus, commissaris der Koningin, prof. dr. H. J. Frietema, Rotterdam, J. A. Geluk, oud-secretaris van de FNZ te Den Haag, G. R. Meier, voorzitter Instituut voor Landbouwcoöperatie in Groningen, te Kloosterburen, G.H.E.M. van Waes te Westdorpe, voorzitter van de FNZ.

Negen van de elf fabrieken bleken met de suggesties mee te willen gaan. Alleen de fabrieken te Marum en De Wilp meenden zich afzijdig te moeten houden. Op basis van dit resultaat was de commissie van mening, dat zij haar werkzaamheden moest voortzetten om tot een „centrale coöperatie” voor de provincie Groningen te komen.

De commissie heeft de negen fabrieken verzocht om tijdens de ontwikkeling geen leveranciers en afnemers van elkaar over te nemen, zodat het gemakkelijker zal worden tot een samenwerking te komen.

Te Laude tekenden 80 procent van de losse leveranciers het ledenregister. Dit percentage hebben de meeste Groninger zuivelcoöperaties bereikt, doch een viertal zit nog op ongeveer 50 procent coöperatief gebonden melk en dit moet, zo werd tijdens de vergadering gezegd, als een onvoldoende basis voor de economische en technische opbouw van het bedrijf worden beschouwd, tenzij een sterke kapitaalspositie kan worden opgebouwd. Het is een stap in de goede richting, dat steeds meer fabrieken overgaan tot ledenkapitaal-vorming of tot het geven van een toeslag op de ledenmelk. Een meerprijs van 25 cent, zo werd er gezegd, heeft meer succes dan vele propaganda-lezingen over de coöperatie.¹⁹

Het regionaal orgaan voor de melkhygiëne begon in januari 1959 met de werkzaamheden. De begroting bedraagt f30.750.-. Eveneens werd in januari van dit jaar begonnen met het massa-onderzoek op eiwit.

Dit jaar zullen de proeven met het diepkoelen van melk worden voortgezet.

„Verleden jaar zag het er met onze zuivel verre van hoopvol uit. Wij zaten met grote voorraden boter en kaas. Door verschillende maatregelen nam vooral het binnenlandse gebruik van

¹⁹ Onderstreping ZHN.

zuivelprodukten toe. Mede door de goede hooioogst van verleden jaar en het gunstige voorjaar van 1959 kunnen wij nu met meer vertrouwen de toekomst van de zuivel en de veehouderij tegemoet zien. Wij menen met klem te moeten protesteren tegen het SER-advies dat afschaffing van de berekeningsprijs van de consument voorstaat. Het eiwitonderzoek verloopt naar wens. Een verdere samenwerking tussen de bedrijven blijft noodzakelijk om zodoende een zo hoog mogelijk resultaat te kunnen bereiken.”

Met deze woorden opende hedenmorgen de heer E. F. Elema de vergadering. Bij de produktenkeuring in 1958 werden de volgende kwaliteitsmedailles uitgereikt aan de zuivelfabriek te De Wilp (voor boter), Glimmen (voor boter), Slochteren (voor kaas). Het betrof hier drie bronzen medailles. De heer E. Schelhaas, econoom van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond hield aan het slot van de vergadering een inleiding over „Zuivelproblemen”.

NvhN 1959-08-04

Omzet „vette melk” in provincie Groningen bleef gering

JAARVERSLAG: Zoals uit het jaarverslag van de Bond van in de provincie Groningen blijkt, is het aantal leden in 1958 niet gestegen. Het aantal buitengewone leden daalde tot 14. De bij de Bond aangesloten fabrieken verwerkten van 5 januari 1958 tot 4 januari van dit jaar 141.961.357 kg melk tegen 139.770.905 kg in 1957.

Met ingang van 26 april 1958 werd melk met 3,75 procent vet op straat gebracht voor 51 cent per liter. De omzet in dit produkt bleef zoals te verwachten was gering. Een prijsverschil van 15 cent was bij een vetverschil van 1,25 procent te groot. De consument kon dezelfde hoeveelheid vet in de vorm van boter voor het halve geld krijgen. Ten plattelande is het halen van volle melk bij de boeren door deze maatregel weer toegenomen. Sinds 1951 werden in Nederland 22.409 melkmachine-installaties ingevoerd. Hiervan zijn ongeveer 1600 in de provincie Groningen terecht gekomen. De balans en rekening van de Bond sloten per 31 december 1958 met een voordelig saldo van f 6.76.1.33.

NvhN 1959-12-16

GRONINGER ZUIVELBOND

Productieprijs dekte voor het eerst de kostprijs

Hoge kostprijs van de komende wintermelk

(Van een onzer verslaggevers)

„Droogte valt voor de landbouw altijd mee”, wordt er vaak gezegd en dit is het afgelopen jaar ook bij de zuivel nog eens weer gebleken. Het voorjaar leverde door het groeiende weer meer melk op dan ooit te voren. Ook in de zomer bleef de melkaanvoer over de hele provincie op peil. Eerst in september en oktober liep de aanvoer sterk terug, maar toch werd dit jaar in Groningen 0.9 pct. meer melk geleverd dan in 1958. Was het 1½ jaar geleden met de afvoer nog somber gesteld, dit jaar waren de prijzen hoger als ooit is voorgekomen, hetgeen mede mag

worden toegeschreven aan de droogte in de omliggende landen en de schaarste, van boter en kaas die daarmee samen hing. Voor het eerst kon de kostprijs door de produktieprijs worden gedekt.

Te duur

Met deze woorden opende gistermiddag de heer E. F. Elema, voorzitter van de Groninger Zuivelbond de algemene vergadering gehouden in café-restaurant Riche te Groningen.

Spreker merkte verder nog op dat wel gebleken is dat het Nederlandse publiek de prijzen van de zuivelprodukten die de produktiekosten geheel kunnen dekken niet wil en vaak niet kan betalen en naar vervangingsmiddelen zoekt.

De voorzitter noemde de verklaring van de minister, dat de garantie op de melk niet streng gebonden is aan de kostprijs teleurstellend, maar het verheugde spreker dat men de verrekening iets verlaagd wil handhaven.

Jaaroverzicht

Uit het jaaroverzicht bleek, dat na de scherpe stijgingen van de melkprijs in deze zomer, zich in de tweede helft van oktober en in november rigoureuze prijsdalingen hebben voorgedaan. De speculaties op een schaarste-markt voor zuivelprodukten als gevolg van de langdurige droogte, zijn faliekant uitgekomen. Miljoenen mensen, die sedert de prijzen-debacle van april 1958 weer aan de consumptie van boter gewend waren, zijn door de hoge prijzen voor de boter verloren gegaan.

Bij de kaas is niet zozeer de teruggang van het gebruik, dan wel de toename der produktie, de oorzaak dat de voorraden groot zijn geworden.

Vele veehouders zijn door de opgeschroefde melkprijzen intensief gaan melken door aankoop van grote hoeveelheden duur krachtvoer en veelal ook nog van ruw voeder, dat op vele bedrijven schaars is.

De kostprijs van deze wintermelk komt daardoor wel uitermate hoog te liggen, te hoog in verhouding tot de met de gedaalde zuivelprijzen corresponderende melkprijzen.

De classificeren van de melk in Groningen bleek in de afgelopen maanden grotendeels overeen te komen met die in de andere delen van ons land, behalve met het z.g.n. wettelijk gebied in het westen. Daar is men reeds 20 jaar werkzaam en tot 85 % eerste klas melk gekomen.

Hier ligt dat tussen de 40 en 50 %.

De fabriek te Holwierde zal een lid in de financiële commissie benoemen. Als lid in de commissie voor produktenkeuringen werd benoemd de heer J. de Weme te Slochteren.

Door de voorzitter werden de medailles uitgereikt die enkele fabrieken in de wacht wisten te slepen bij de centrale kaaskeuring van de FNZ te Rotterdam gehouden. De heer Elema noemde het een mooi succes voor de Groninger De Wilp, Slochteren en Laude kregen een zilveren medaille; Grijpskerk, Holwierde en Ezinge ontvingen een bronzen medaille.

De goed bezochte vergadering werd besloten met een lezing van de secretaris van de CBTB, de heer R. Zijlstra te Den Haag.

1960

NvhN 1960-05-25

VERHOOGING MELKPRIJS GEEN INVLOED OP AFZET Groninger Zuivelbond hield 60ste algemene vergadering

In restaurant Riche te Groningen vond gistermiddag de 60ste algemene vergadering plaats van de Groninger Zuivelbond. De voorzitter van de bond, de heer E. F. Elema, memoreerde in zijn openingswoord de sterk toegenomen melkaanvoer in het winterseizoen 1959-1960. Deze aanvoer geeft vergeleken bij het voorgaande seizoen een stijging te zien van niet minder dan 18 procent. Er ontstond een overschot aan melkproducten, waardoor de prijzen terugliepen. Ook op het ogenblik is de situatie zo, dat de melk als het ware naar de fabrieken „stroomt”.

Volgens de voorzitter kon deze situatie niet verontwaardigend genoemd worden, omdat - voor het zo laag mogelijk houden van de kostprijs - zoveel mogelijk melk geproduceerd dient te worden, waarbij de mogelijkheden voor de afzet moeten worden uitgebreid. De ontheffing van de melksubsidie deed de litersprijs met vier cent stijgen, hetgeen echter geen invloed op de afzet heeft gehad. Vooral moet, volgens de heer Elema, de snel groeiende bevolking meer melk-minded gemaakt worden, waarbij hij als middel wees op de melkautomaten, waarvan er thans 50 in Nederland zijn, maar welk aantal nog belangrijk kan worden uitgebreid.

De voorzitter betreurde het dat de pogingen voor de vereniging van de Coöperatieve melkfabrieken in de provincie Groningen mislukt waren; slechts de fabrieken te Winschoten en Slochteren zijn samengegaan.

De voorzitter pleitte tenslotte voor samenwerking in ruimer verband. Tijdens de vergadering werd op verzoek de Bond van Directeuren van Coöperatieve Melkfabrieken in Groningen en Drenthe als lid van de Groninger Zuivelbond aangenomen. Voorts werden bronzen kwaliteitsmedailles uitgereikt aan de Coöperatieve Zuivelfabriek te Laude, *Sellingen en Omstreken* (voor kaas) Bedum (boter), Glimmen (boter), en Grijpskerk (boter).

Lager vetgehalte

In het jaarverslag wordt verder meegedeeld dat het aantal gewone leden ongewijzigd bleef op 11, en het aantal buitengewone leden op 14. De bij de Bond aangesloten fabrieken verwerkten van 3 januari 1959 tot 2 januari 1960 144.010.913 kg melk tegen 141.961.357 kg in 1958. In het algemeen lagen de vetgehalten ongeveer 0.05 procent lager dan in 1958, hetgeen aan het warme zonnige weer wordt toegeschreven. Het aantal melkmachine-installaties in Nederland is in 1959 niet ongeveer 7000 toegenomen en zal nu in totaal ongeveer 35.000 stuks bedragen, waarvan in de provincie Groningen ongeveer 2000.

NvhN 1960-01-27

Ezinge de eerste
**Melkgeld uitbetalen
naar vet en eiwit**

Naar aanleiding van een bestuursvoorstel heeft de ledenvergadering der Coöperatieve Zuivelfabriek te Ezinge besloten, met ingang van het boekjaar 1960 de uitbetaling der melkgelden aan hun veehouders te doen geschieden op basis van vet- en eiwitgehalte.

Door ook het eiwitgehalte der melk in de uitbetaling der melkgelden te betrekken wordt een billijker verdeling van het melkgeld verkregen, zo zegt men.

Vooral voor een kaasfabriek, zoals de C.Z. te Ezinge, is het eiwit een uitermate belangrijk bestanddeel der melk.

Tevens is de fabriek van oordeel, dat, door deze wijze van uitbetaling, hiermede het streven der veehouders, welke door middel van eiwitcontrole op de individuele koeien het eiwitgehalte trachten op te voeren en hiervan financieel voordeel verwachten, wordt bevorderd.

Een opvoeren van het eiwitgehalte zal voor een kaasfabriek tot hogere opbrengsten leiden, waarvan de financiële voordelen de veehouder ten goede komen.

De Coöperatieve **Zuivelfabriek** te Ezinge is hiermede de eerste fabriek in de provincie Groningen, die bij de uitbetaling der melkgelden naast het vetgehalte met het eiwitgehalte rekening gaat houden.

Algemene vergadering Groninger Zuivelbond

Nuttig effect door commissie van goede diensten

In de herfstvergadering van de Groninger Zuivelbond memoreerde de voorzitter, de heer E. F. Elema te Slochteren, de overvloedige voederbouwoogst, overigens door het natte weer van matige kwaliteit, en de afzetmoeilijkheden van zuivelprodukten.

Inmiddels is door de maatregelen van Overheidswege de voorraad zuivelprodukten tot redelijke proporties teruggebracht.

De garantieprijs voor melk in het zuiveljaar november 1960-'61 zal worden verlaagd tot 28,5 cent per kg voor een productielimiet van 5,1 miljard kg, waarbij het Kamerdebat nog moet worden besloten, na enige tegemoetkoming van de regering.

Wat de concentratie van de Groninger zuivelindustrie betreft heeft een commissie van goede diensten geen direct resultaat opgeleverd, maar indirect toch nuttig gewerkt.

Deze commissie acht het noodzakelijk, dat zelfstandige exploitatie van de in Groningen werkende coöperatieve zuivelfabrieken door een gemeenschappelijke exploitatie wordt vervangen.

Het betreffend rapport zal nu onder de aandacht van de leden der fabrieken worden gebracht.²⁰

De serie mededelingen betrof o.m. de melkhygiëne met kwaliteitsclassificatie en het onderzoek op eiwitgehalte. De fabriek te Ezinge betaalt wegens de overwegende kaasfabricage de melk mede op eiwitgehalte, hetgeen volgens de directeur goed voldoet.

De veeziektenbestrijding met financiële vergoeding bij opruiming van zieke dieren en machinaal melken passeerden de revue, alsmede de gecombineerde verkoop van boter en margarine, consumptieijs en zg. filled milk, een nieuwe ontwikkeling om de basis of de markt te verbreden.

De botermarkt met sterke op- en neergang mangelt het aan een zekere prijsstabilisatie.

Als bestuurslid werd in de vacature M. Groen, die wegens vertrek aftreedt, gekozen ir. J. Siebinga te Grijpskerk. De heer Groen, die directeur van de coöp. Zuivelfabriek te Vorden (Gld.) wordt, werd buitengewoon lid van de Groninger Zuivelbond en ontving een St. Nicolaascadeau ten afscheid.

Na behandeling der diverse begrotingen voor 1961 en uitreiking van kwaliteitsmedailles aan de fabrieken Grijpskerk, Laude, Holwierde en De Wilp, hield ir. M. W. Welleman te Den Haag een voordracht over normalisatie, speciaal van technische begrippen, nationaal en internationaal, bijvoorbeeld op zuivelgebied van melkbussen, kratten enz., op administratief terrein bijvoorbeeld van exportdocumenten, een organisatie die ook voor de Nederlandse agrarische handel en industrie van groot belang is.

²⁰ Zie [Bijlage-1](#)

1961

NvhN 1961-05-24

Verslag verg. Coöp. Groninger Zuivelbond **Groninger Zuivelbond streeft naar concentratie**

Fabriek te Slochteren blijft kaasbedrijf

De gunstige voederpositie van de veehouderijbedrijven, een gunstiger afzetpositie van zuivelprodukten met weinig boter in de koelhuizen, een goede afzet op de binnenlandse markt, daarop o.a. wees de heer E. F. Elema uit Slochteren, toen hij gisteren te Groningen het woord voerde tijdens de opening van de vergadering van de Coöperatieve Groninger Zuivelbond.

Nadat hij een ogenblik was ingegaan op de fabricage van kunstmelk die zo belangrijk is geworden voor het mesten van kalveren, werd namens het bestuur meegedeeld dat de combinatie van de zuivelfabrieken te Winschoten en Slochteren inmiddels zo is geregeld dat alle melk gemechaniseerd te Winschoten wordt ontvangen en dat de fabriek te Slochteren als specifiek kaasbedrijf in functie blijft. Overigens wordt in Oost-Groningen de concentratie in de coöperatieve zuivelindustrie nagestreefd in verband met fabrieken in Z.O.-Drenthe.

De landelijke Zuivelbond FNZ is voornemens één of meer top-ingenieurs ter beschikking te stellen om de snelle technische ontwikkeling bij te houden. Zo is het bestuur akkoord gegaan met een subsidie voor proefnemingen met kaasvaten van plastic in plaats van hout.

Bij de arbeidsaangelegenheden wordt de aanpassing van de bedrijfsvoering der zuivelfabrieken aan de verkorte arbeidstijden aan de vrije zaterdagen afgewacht.

Inzake de landelijke en provinciaal georganiseerde melkhygiëne heeft men in Groningen moeilijkheden met 500 kleine melkleveranciers, die de avond- en de morgenmelk in één bus leveren.

Melkvalorisatie

Bij de discussie werd aangedrongen op een kostprijsvergelijking van coöperatief melken, loonmelken en melken door de zuivelfabriek zoals dat te Winschoten is ingevoerd.

Over de prognose van de zuivelwaarde op kaasbasis gaf dr. E. v. d. Wiel als secretaris van de Kon. Ned. Zuivelbond (K.N.Z.) te Den Haag een toelichting op het streven naar een zo hoog mogelijke valorisatie van de melk. Uit de vergadering werd stelling genomen tegen deze politiek die tot dusver ten koste gaat van de kaassector.

In de vacature Twijnstra - tot 1 mei directeur te Farmsum -, werd de heer E. Mellen te Glimmen tot lid van het bestuur verkozen.

Na vaststelling van het jaarverslag over 1960 en behandeling van de agenda voor de alg. vergadering van de F.N.Z. te Utrecht werden bronzen kwaliteitsmedailles uitgereikt aan de fabrieken Bedum, Glimmen, Holwierde, Winschoten, Grijskerk en Laude.

Tot slot hield drs. J. Boerema van van het Ond. Boeren Verzekeringsfonds te Leeuwarden een causerie over Finland en Lapland.

Verslag Vergadering Groninger Zuivelbond

(Van onze landbouwmedewerker).

De voorzitter van de Groninger Zuivelbond, de heer E. F. Elema te Slochteren, heeft de algemene vergadering in *restaurant Riche* te Groningen geopend met een woord van herdenking van wijlen mr. W. Offerhaus medewerking aan de Commissie van goede diensten voor de concentratie in de Groninger Zuivelindustrie.

De heer Elema noemde de verlaging van de garantieprijs voor melk ingaande november j.l., op grond van verlaging der kostprijs door grotere produktie zeer teleurstellend, daar de garantieprijs wederom tot 5.1 miljard kg werd beperkt. Spreker verwachtte in de toekomst geen belangrijke vergroting van de melkproduktie, wegens personeelsschaarste ook bij vergaande mechanisatie, die wel eens kan leiden tot een tekort aan boeren, mede door de werktijdverkorting, die zich ook in de zuivelindustrie tot 45 uur per week snel voltrekt.

In Groningen waar de melkproduktie dit jaar ongeveer 5 pct. is gestegen, is een nieuwe fabriek van koelmachines (die al werd aanbesteed), van groot belang voor de moderne bedrijfsvoering op de bedrijven en in de zuivelindustrie.

Uitbetaling naar eiwitgehalte acht spreker ook voor de provincie Groningen actueel.

Het aantal melkmachines is in Groningen gestegen tot 3000, in het hele land tot 47000, zo werd in de vergadering meegedeeld.

Verhoging van de distributiemarge en van de verwerkingskosten in de fabriek zullen voor 1962 invloed hebben op de prijs voor de consument, bij een gelijk gebleven verrekenprijs voor de grondstof melk.

Ten overstaan van de voorzitter van het *Produktschap voor Zuivel*, ir. B. v. Dam, de heer G. H. E. M. van Waes en dr. E. van de Wiel, resp. voorzitter en secretaris van de Kon. Ned. Zuivelbond (F.N.Z.), die speciaal welkom werden geheten, critiseerde de heer W. de Jong, directeur van de Coöp. Zuivelfabriek te Marum, het zuivelbeleid speciaal met betrekking tot de aanhangige prijsvorming van kaas. Kwaliteitsmedailles van de kaaskeuring in brons werden uitgereikt aan de fabrieken te Slochteren en te Glimmen.

Ir. B. van Dam

Tot slot hield ir. B. van Dam, voorzitter-directeur van het *Produktschap voor Zuivel* te Den Haag, een voordracht over het beleid van deze verticale publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie. In de zomer is de melk- en zuivelproduktie groter dan de afzet en in de winter is de produktie kleiner dan de vraag, waardoor een prijs- en afzetregeling met koelhuizen en verrekenprijzen voor producent en consument nodig en logisch is uiteraard in het kader van het regeringsbeleid.

Toeslagen uit een door heffingen gevormd zuivelfonds bevorderen de export van productieoverschotten, die anders de markt verstoren. Als resultaat door de jaren heen wees spreker op een veelzijdig uitgeruste zuivelindustrie, die het accent van de produktie kan verleggen van boter of kaas naar melkpoeder en nieuwe melkprodukten, al naar de markt daartoe aanleiding geeft.

Het inleveringssysteem tegen vaste prijzen van overschotten moet evenwel volgens spreker niet leiden tot een centraal door het P.Z. geleide produktie, maar dient beperkt tot buffering van seizoenoverschotten, om de veehouders aan hun trek te laten komen. Daarom mogen de

inleveringsprijzen niet te hoog zijn en ook de garantieprijs van de melk geeft veel aanstoot bij de publieke opinie, terwijl in het buitenland ons land daardoor van dumping wordt verdacht. Bovendien is door de gelimiteerde produktie de garantieprijs in wezen belangrijk lager dan de bekende 28 cent. Een bepaalde toeslag per kg als in West-Duitsland verdient volgens spreker daarom overweging.

1962

NvhN 1962-11-26

Per 1 januari Zuivelbonden in Drenthe en Groningen gefuseerd

(Van onze redactie te Assen)

De Bond van Coöperatieve zuivelfabrieken in Drenthe en de Groninger Zuivelfabrieken zijn vanmorgen een belangrijke ontwikkeling op organisatorisch terrein tegemoet gegaan. Tijdens de in Bellevue te Assen gehouden algemene ledenvergadering is een bestuursvoorstel aangenomen, waardoor met de Groninger Zuivelbond een fusie is aangegaan per 1 januari 1963.

Ook de Groninger Zuivelbond gaat akkoord met de fusie. In de algemene ledenvergadering in De Kwinke te Groningen werd hiertoe vanochtend met algemene stemmen besloten. Met ingang van 1 januari zal men tot liquidatie overgaan. In verband met deze fusie werden de statuten van de bond in Drenthe gewijzigd en zijn de fabrieken van de Groninger Bond met ingang van genoemde datum als lid aangenomen. De voorzitter van de Drentse Zuivelbond, de heer W. Steenbergen IJhorst, stelde in zijn openingsrede, dat de economische ontwikkeling, ook aan de zuivelorganisatie eisen stelt als adviserend en dienstverlenend lichaam. „Eisen”, aldus de voorzitter, „waaraan wij slechts kunnen voldoen door middel van een goed bemand en goed geoutilleerd bondsapparaat.”

Volgens de Drentse bondsvoorzitter is het juist, dat de organisatie het eigen terrein gaat onderkennen. Hij stelde voorts, dat het de standsorganisaties zijn die in de eerste plaats de dienst moeten uitmaken waar het gaat om de strijd voor een zo goed mogelijke positie van de Nederlandse landbouw. Hij zei verheugd te zijn dat het Drentse voormannen waren die in Den Haag op 16 november j.l. op lofwaardige wijze in de voorste linnen stonden.

De heer Steenbergen adviseerde de besturen en directies van de bedrijven verder te zien dan de grenzen van eigen gebied en alle mogelijkheden te onderzoeken, die er zijn om de melk te verwerken of te doen verwerken zonder tot nieuwe investeringen over te gaan. Noodzaak is daarbij de dingen zakelijk en nuchter te bezien. „Het zal een zoeken en tasten blijven, de kreet naar grotere bedrijven is niet van de lucht, maar het wettig en overtuigend bewijs ten aanzien van de meest gewenste grootte, is nog niet geleverd.”

De laatste jaren is er veel geïnvesteerd, wat inhoudt dat er plaatselijk over het algemeen van een goede outillage gesproken kan worden soms is zelfs van een zekere mate van overcapaciteit sprake. Er is volgens de heer Steenbergen een duidelijk streven zichtbaar om door samenbundeling van belangen te streven naar een zo hoog mogelijk opgevoerde benutting van we-

NvHN 1962-11-21

Voorstel samengaan van zuivelbonden in Drenthe-Groningen

In een maandagmorgen in Bellevue te Assen te houden vergadering van de Bond van Coöperatieve **Zuivelfabrieken** in Drenthe en van de Groninger Zuivelbond zal een voorstel tot fusie van beide bonden ter tafel worden gebracht.

Geruime tijd geleden berichtten wij al, dat de Groninger Zuivelbond een gesprek daaromtrent had geopend met de Bond in Drenthe, waarbij alle bedrijven zijn aangesloten, welke totaal 470 kilogram melk verwerkten in het laatste boekjaar.

Bij de Groninger Bond zijn 9 fabrieken aangesloten, die een hoeveelheid van 175 kilogram melk in hetzelfde boekjaar verwerkten.

Maandag zullen de fabrieken te Ruinen, Westerbork en Kolderveen de gouden medaille ontvangen, die bij de jongste kaaskeuringen werden gewonnen.

Stond een dag later een correctie in de krant: de hoeveelheden moesten miljoen kg moest zijn!

derzijdse produktiemogelijkheden, die het tevens mogelijk moeten maken althans enigermate de markt te volgen en daardoor tot groter rendement te komen.

Ook de Groninger Zuivelbond gaat akkoord met de fusie. In de algemene ledenvergadering in De Kwinke te Groningen werd hiertoe met algemene stemmen besloten.

De plaats van vestiging van de nieuwe bond blijft Assen. De Groninger fabrieken zullen hun artikelen betrekken van het centraal aankoopdepot te Assen. De balanspositie van beide bonden was zodanig, dat de fusie plaats kan hebben met gesloten beurzen.

Het eerste jaar wordt het bestuur gevormd door de huidige besturen. Eind 1963 treedt het bestuur - behalve de voorzitter - en bloc af, waarna een nieuw bestuur wordt gevormd, dat uit zestien personen zal bestaan.

NvhN 1962-11-27

Zestig fabrieken in Drents-Groningse Zuivelbond

(Van onze redactie te Assen)

Zoals in een deel van onze edities gisteren al werd gemeld, hebben de Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Drenthe en de Groninger Zuivelbonden gelijktijdig besloten een fusie aan te gaan. Met ingang van 1 jan. 1963 zullen beide bonden, die zestig fabrieken omvatten, één zijn onder de naam „Drents-Groningse Zuivelbond”. (DGZ.)

Gisteren was de secretaris van de Federatie van Nederlandse Zuivelfabrieken, dr. E. van de Wiel, in de in Bellevue te Assen gehouden algemene ledenvergadering van de Drentse Bond de eerste, die zijn gelukwensen namens de FNZ aanbood. „Bij deze stap zal het in de toekomst zeker niet blijven,” zo voorspelde hij.

Dr. Van de Wiel feliciteerde de bond tevens met de aanstelling van ir. U. Hettinga als secretaris. Deze volgt de heer Tj. W. Boyenga op, die sinds februari 1930 deze functie heeft vervuld en van wie op 27 december te Assen afscheid zal worden genomen. Dan zal ook de nieuwe secretaris worden geïnstalleerd.

Gelukwensen kwamen ook van de heer H. Dekker, de voorzitter van de DOMO, die de beslissing een der meest belangrijke in het 55-jarig bestaan van de Drentse Bond noemde.

Tot bestuursleden zijn gisteren gekozen de heren J. Truin te Aalden (Zweeloo) en J. Dragt te Zuidwolde. De heren ir. J. Siebenga te Grijpskerk, ir. S. Broersma te Laude en H. Wolderingh te Holwierde werden benoemd tot lid van respectievelijk de commissie voor de boterkeuringen, de kaaskeuringen en het onderwijs.

De coöperatieve fabrieken te Ruinen, Westerbork en Kolderveen ontvingen de gouden medaille voor de kaaskeuringen 1961. De begroting 1963 van de nieuwe bond werd goedgekeurd met een eindbedrag van 477.750 gulden.

De vergadering werd te Assen bijgewoond door afgevaardigden van verschillende landbouw- en zuivelorganisaties.

Fusie met Drentse bond

Groninger Zuivelbond was voor laatste maal bijeen

Onderscheiding voor secretaris Ir. W. Pasma

(Van onze landbouwmedewerker).

In de laatste algemene vergadering van de Groninger - die (wegens de fusie met de Drentse Zuivelbond) gisteren in het Concerthuis te Groningen werd gehouden, verleende de voorzitter, de heer E. F. Elema, bij de aanvang het woord aan de burgemeester van Groningen, de heer J. Tuin, die de verdiensten van de scheidende secretaris, ir. W. Pasma, releveerde en, zoals wij gisteren nog in een deel onzer edities konden berichten, namens de minister van Landbouw de benoeming van ir. Pasma tot ridder in de Orde van Oranje Nassau bekend maakte.

NvhN 1962-12-18

In zijn openingsrede memoreerde de voorzitter de lotgevallen van de veehouderij en de zuivelindustrie in het afgelopen jaar. Wat de melkgift betreft kan de boer wel tevreden zijn, de melkveehouderij breidde zich met ruim 5 % uit, maar het slachtvee moest tegen de staltijd voor afbraakprijzen worden aangeboden, met als gevolg extra vraag naar ruwvoeder, waarvan de positie reeds krap werd door de late koude zomer.

De melkprijs daalde onder de beperkte garantieregeling gemiddeld op plm. 26 cent per kg. en voor het nieuwe melkjaar is een richtprijs van plm. 27 cent vastgesteld met meer afzetrisico voor de veehouders.

Nog steeds komt er te veel 3e klas melk aan de fabrieken, zodat het *Regionaal Orgaan voor de uniforme kwaliteitsbepaling* de kortingen aanmerkelijk zal verhogen. De melkproduktie blijft evenwel nationaal en internationaal toenemen. In ons land in 1962 met 8 pct., maar niemand durft in verband met de ontwikkeling in het EEG-gebied, produktiebeperking aan en in de laatste weken is enige opleving in de afzet van boter en kaas merkbaar, ook al is dat deels een seizoen-verschijnsel in de stalperiode.

De heer Elema gaf voorts een historisch overzicht sedert ongeveer 1920 van de nu met de Drentse zusterorganisatie gefuseerde bond, ook in het raam van de landelijke F.N.Z., later de Kon. Ned. Zuivelbond.

Overproduktie

Drs. H. Schelhaas, economisch medewerker van de Koninklijke Nederlandse Zuivelbond hield een voordracht over de ontwikkelingen op zuivelgebied. In 't algemeen is een zekere overproduktie in de voedselvoorziening in wereldverband aanvaardbaar, aldus drs. Schelhaas. De consumptiemelkprodukten zijn op de binnenlandse markt van groot belang; de afzet zal zoveel mogelijk moeten worden bevorderd.

De rode draad van het zuivelprobleem loopt ook door de condensprodukten, waarvoor volgens spreker de dumpinginvoer van melkpoeder uit Amerika door ons land aan banden moet worden gelegd om de prijs op een redelijk peil te kunnen houden.

Inmiddels is er perspectief door de komende Euromarkt voor melk- en zuivelprodukten, maar de produktie mag niet te zeer worden uitgebreid. Er is daarom een zuivelpolitiek op lange termijn nodig met concurrentie in kwaliteit en afzetapparaat, waarvan de nodige voorbereiding krachtig moet worden aangevat. De voorlichting van het publiek, dus van de consumenten, is daarbij een tweede hoofdtaak van het georganiseerde bedrijfsleven. Ten derde is de ontwikkeling van de achtergebleven werelddelen een vraagstuk apart, waarbij de zuivellanden met hun deskundigen leiding kunnen geven, zodat er volgens De heer Schelhaas alle reden is om de zuivelproblemen met optimisme in EEG-verband te helpen oplossen.

Aan het slot der vergadering werd met waarderende toespraken afscheid genomen van ir. W. Pasma als secretaris, die na een lange staat van dienst op zuivel en aanverwant terrein wegens reorganisatie met vervroegd pensioen gaat. Hem werd een album als blijk van waardering aangeboden.

Ook werd hem een vakantiereis naar Nieuw-Zeeland toegezegd.

NvhN 1963-05-31

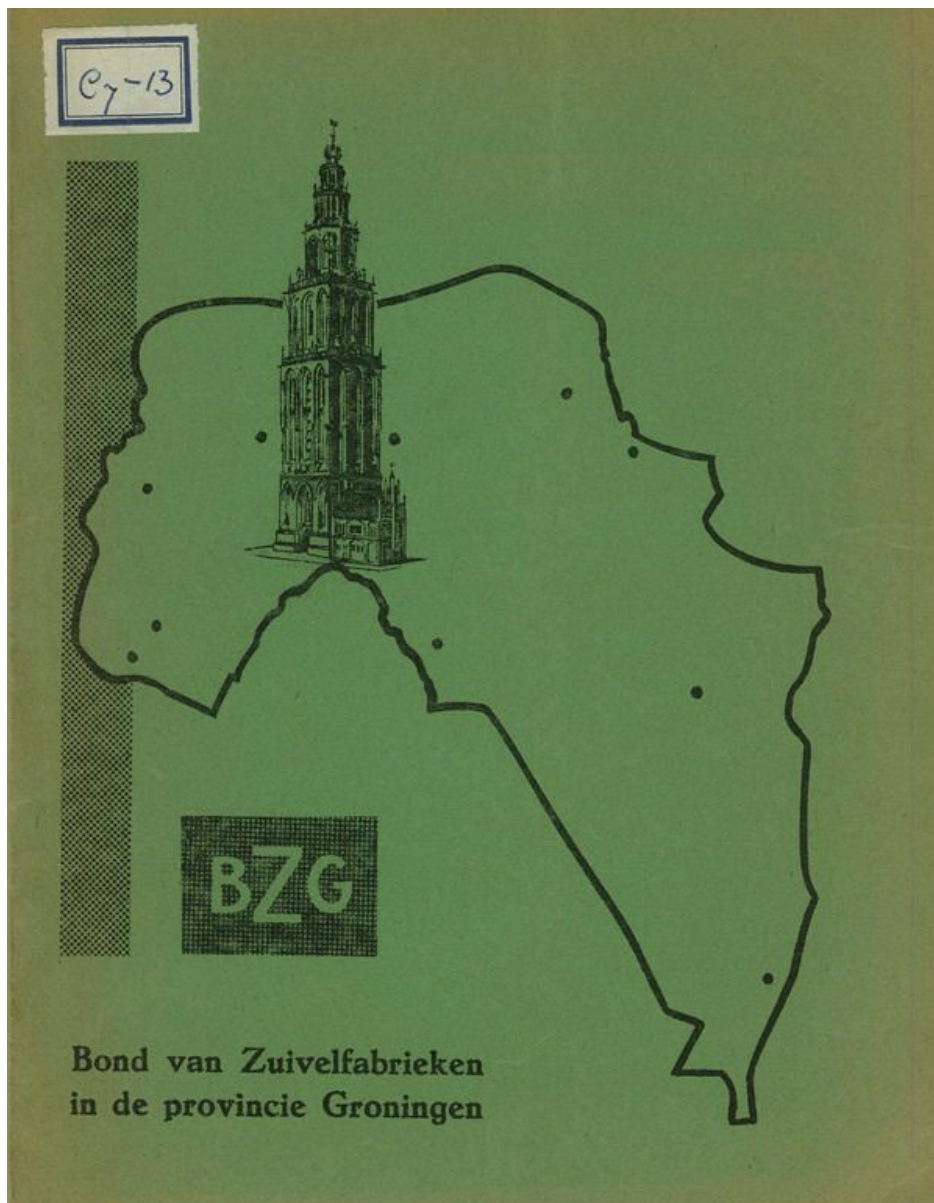
BIJLAGEN

Bijlage-1

Interim-rapport (30 april 1958) en
Eindverslag (24 oktober 1960)

Interim-rapport (30 april 1958)

Van de Kommissie van Goede Diensten
ingesteld ter bestudering van het
concentratievraagstuk in zuivelindustrie
te GRONINGEN - 1958

Door de Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken werd op 30 april 1958 een Kommissie van Goede Diensten ingesteld, ter bestudering van het concentratievraagstuk in zuivelindustrie te Groningen.

De volgende heren werden bereid gevonden, hierin zitting te nemen:

Mr. W. A. OFFERHAUS,
Kommissaris der Koningin, te Groningen, Voorzitter.

Prof. Dr. H. J. FRIETEMA,
Direkteur van de Nationale Coöp. Raad, te Rotterdam.

J. A. GELUK, ,
Oud-Sekretaris van de Kon. Ned. Zuivelbond, te 's-Gravenhage.

G. R. MEIER,
Voorzitter Instituut voor Landbouwcoöperatie in de provincie Groningen, te Kloosterburen.

G. H. E. M. VAN WAES,
Voorzitter van de Kon. Ned. Zuivelbond, te Westdorpe (Zw.-Vlaanderen).

Drs. H. SCHELHAAS,
's-Gravenhage, rapporteur.

Nadat de Kommissie reeds ultimo 1958 een interim-rapport van haar bevindingen had opgesteld, bracht zij op 24 oktober 1960 haar eindverslag aan het Bondsbestuur uit. Dit acht de conclusies, in deze rapporten neergelegd, van zodanige algemene betekenis, dat hieraan in brede kring bekendheid dient te worden gegeven.

Het Bestuur heeft de eer, U hierbij een exemplaar van deze rapporten ter kennisneming aan te bieden.

Het Bestuur voornoemd:
E. F. ELFMA, Voorzitter.
Ir. W. PASMA, Secretaris.

INTERIM-RAPPORT

van de Commissie van Goede Diensten ingesteld door de Bond van coöperatieve zuivelfabrieken in de provincie Groningen.

Toen de voorzitter van de Bond van coöperatieve zuivelfabrieken in de provincie Groningen de commissie, tot het instellen waarvan reeds in december 1957 was besloten, op 28 april 1958 installeerde, gaf hij uiting aan de behoefte van de opdrachtgever aan aanbevelingen, waarvan een verbetering in de positie van de coöperatieve zuivelindustrie in deze provincie zou kunnen worden verwacht. Hierbij werd geen concrete aanduiding van die zwakke plekken gegeven, welke naar het oordeel van de Bond versterking behoeven. Wel werd bij deze gelegenheid met nadruk gewezen op een achterstand bij de zuivelcoöperatie in Groningen in organisatorisch opzicht, als men deze met die in andere provincies, met name in Friesland en Drenthe, vergelijkt. Tevens werd duidelijk te kennen gegeven dat bepaalde recente verschijnselen, in het bijzonder de overname van het bedrijf „*De Ommelanden*” door een combinatie van twee centrale coöperaties buiten de provincie Groningen, een verontrusting hadden veroorzaakt.

Wie op een verzoek is ingegaan om ten aanzien van een weinig bevredigende situatie constructieve voorstellen te doen, heeft in feite een uitnodiging aanvaard om de vinger op zwakke plekken te leggen. Dit verklaart waarom de commissie de coöperatieve zuivelindustrie in Groningen aan een kritische beschouwing heeft onderworpen. Het verklaart tevens de openhartige en uitvoerige weergave van haar kritische beoordeling. De geneesheer moge vaak in het belang van de patiënt genoodzaakt zijn de waarheid geheel of gedeeltelijk te verzwijgen, een commissie als deze zou in gebreke blijven, indien zij haar kritiek op de bestaande toestand niet aan de betrokkenen zou toevertrouwen. Trouwens, in dat geval zouden ook haar conclusies te weinig gefundeerd en haar aanbevelingen veel minder aanvaardbaar zijn.

In 1957 werd in de provincie Groningen ongeveer 254 miljoen kg melk geproduceerd. Hiervan werd ongeveer 55 % door de coöperatieve zuivelfabrieken (exclusief „*De Ommelanden*”) verwerkt.²¹ Voor Friesland bedraagt het aandeel van de coöperaties in de verwerking van de aldaar voortgebrachte melk \pm 86 %, voor Drenthe komt men zelfs op bijna 100%.

Wijst deze vergelijking reeds op een betrekkelijk zwakke ontwikkeling van de zuivelcoöperatie in de provincie Groningen, het beeld wordt nog minder gunstig als men de hoeveelheid melk, die in Groningen, Friesland en Drenthe door de leden aan de aldaar gevestigde coöperaties ter beschikking wordt gesteld, plaatst tegenover de totale melkproductie in de drie provincies. Voor Groningen komt men dan namelijk (exclusief „*De Ommelanden*”) op nog geen 40 %, voor Friesland bedraagt dit percentage ongeveer 76 en voor Drenthe ten naaste bij 94. Het is naar de mening van de commissie vooral het betrekkelijk geringe aandeel van de leden in de totale melkaanvoer bij de Groninger coöperatieve zuivelfabrieken, dat als een duidelijk symptoom moet worden beschouwd van een ontwikkeling, die niet anders dan verontrustend kan worden genoemd.

De commissie heeft volkomen begrip voor de expansiedrang die elke onderneming en die dus ook elke coöperatieve onderneming eigen is. Zij realiseert zich dat dit streven naar grotere omzetten zich in het algemeen des te krachtiger openbaart, naarmate de relatieve betekenis van de vaste kosten ook in de zuivelindustrie geleidelijk groter is geworden, onder meer door-

²¹ Inclusief „*De Ommelanden*” is het aandeel van de coöperatief ongeveer 70 %. M.a.w. door de niet-coöperatieve zuivelindustrie wordt 30 % van de in Groningen geproduceerde melk verwerkt.

dat zowel de technische ontwikkeling als de stijging van de lonen geleid heeft tot steeds grotere investeringen, die ten dele een gevolg zijn van de toegenomen betekenis van de mechanisatie. Dit neemt niet weg dat aan een expansie, die zich manifesteert in een wanverhouding tussen de hoeveelheid melk, afkomstig van leden en die, welke door coöperaties van derden wordt bijgekocht, grote bezwaren kleven. Het is namelijk duidelijk dat een coöperatieve zuivelfabriek, waarvan de capaciteit is uitgebreid om steeds grotere hoeveelheden melk, afkomstig van niet-leden, vlot te kunnen verwerken, voor onoverkomelijke moeilijkheden zal worden geplaatst als deze grondstof, door welke oorzaak dan ook, niet meer beschikbaar is. Immers aangenomen mag worden dat het streven naar een, grotere melkaanvoer vooral een gevolg is geweest van de overweging dat de exploitatiekosten daardoor naar verhouding gunstig worden beïnvloed; een daling van de melkaanvoer zal daarom tot hogere exploitatiekosten en dus tot een geringer concurrerend vermogen van de coöperatie leiden. In feite betekent dit dat een coöperatie, die niet in staat is de omzet te handhaven, welke voor een rendabele exploitatie is vereist, steeds meer moeite zal hebben de benodigde melk van derden bij te kopen.

Aangezien de uitbetalingspolitiek er op gericht zal moeten zijn derden een concurrerende melkprijs aan te bieden, leidt de afhankelijkheid van niet-leden-melk in de praktijk gemakkelijk er toe dat de eisen, die aan een gezonde investerings-, afschrijvings- en reserveringspolitiek worden gesteld, steeds meer aan de uitbetalingspolitiek ondergeschikt worden gemaakt.

Bovendien zal dit vooropstellen van geen voor derden aantrekkelijke melkprijs vrijwel automatisch tot gevolg hebben dat men in gebreke blijft de leden van de coöperatie een zodanige melkprijs te betalen, dat deze voor niet-leden een prikkel inhoudt om zich bij de coöperatie aan te sluiten. Daar er onder normale omstandigheden door diverse oorzaken wel leden zullen afvallen, doch onder deze, omstandigheden de animo om lid te worden gering zal zijn, zal het aantal leden geleidelijk teruglopen: Dat deze ontwikkeling - die zich in een steeds toenemend tempo dreigt te voltrekken - onherroepelijk tot bittere teleurstellingen zal leiden is duidelijk. Het kan echter van belang zijn nog op te merken, dat het gevaarlijke karakter van de geschets- te ontwikkeling dikwijls gedurende lange tijd onvoldoende pleegt te worden onderkend doordat men veelal geneigd is de economische positie van coöperatieve zuivelfabrieken vrijwel uitsluitend naar de uitbetaalde melkprijzen te beoordelen.

De vraag of bij de zuivelcoöperatie in de provincie Groningen het gesignaleerde gevaar zich reeds voordoet, moet helaas bevestigend worden beantwoord. De commissie heeft niet de illusie met dit oordeel een blijk van oorspronkelijkheid te hebben gegeven. Het is haar namelijk bekend dat door andere instanties de aandacht op het hier beschreven euvel is gevestigd. Zij heeft het echter nodig geoordeeld hierop uitvoerig in te gaan, omdat zij verontrust is over de bestaande toestand. Het is algemeen bekend dat er een middel bestaat om de hierboven geschetste kwaal - de wanverhouding tussen de hoeveelheden melk, afkomstig van leden en die van derden bijgekocht - te bestrijden. De remedie is een zodanige melkrijspolitiek, dat voor de ledenmelk een merkbaar hogere prijs dan voor de bijgekochte melk wordt betaald. Nu is het opvallend dat, voorzover de coöperatieve zuivelfabrieken in Groningen de toetreding van nieuwe leden stelselmatig hebben bevorderd, het effect hiervan gering is geweest. De verklaring hiervoor is dat een in feite te verwaarlozen en ieder geval onvoldoende verschil tussen de ledenprijs en de prijs voor niet-leden is gemaakt. Aangenomen mag worden dat dit laatste verschijnsel, de onvoldoende meerprijs dus, moet worden toegeschreven aan de feitelijke onmacht van de meeste coöperaties haar leden een zodanig hogere prijs te betalen als voor het bereiken van het gestelde doel noodzakelijk moet worden geacht. Zonder twijfel heeft de felle strijd om de grondstof in verschillende gevallen geleid tot een onverantwoorde afschrijvings-, reserverings- en investeringspolitiek. Toegegeven kan worden dat de toepassing van een in fi-

nancieel opzicht gezond beleid ten zeerste wordt belemmerd doordat de fiscus, met vrijstelling van de aan leden van coöperaties uitgekeerde exploitatiesaldi, een steeds groter deel van de in het bedrijf gehouden exploitatieoverschotten voor zich opeist.

De ervaring heeft echter duidelijk aangetoond, dat de expansiemogelijkheden van ondernemingen op den duur ongunstiger worden beïnvloed naarmate het financieel beleid meer op de bestaande dan op de toekomstige concurrentie is gericht. Een onderneming - of dit nu een N.V. is of een coöperatie doet niet ter zake - behoort dan ook het uit te keren bedrag pas vast te stellen nadat zorgvuldig is nagegaan wat nog zou kunnen en dus zou moeten worden gedaan om de bedrijfsinrichting te perfectioneren en welke bedragen nog zouden moeten worden afgeschreven en gereserveerd. Er zijn sprekende voorbeelden van ondernemingen, ook in Groningen, die het slachtoffer zijn geworden van een financiële politiek, die te weinig investeringen toeliet om het bedrijf op peil te houden.

Het is de stellige indruk van de commissie dat al??? het geheel onjuist zijn alle coöperaties over één kam te scheren, ook de coöperatieve zuivelindustrie in de provincie Groningen door dit gevaar wordt bedreigd.

Het heeft de commissie dan ook ernstig teleurgesteld toen haar bleek dat door de besturen van vele coöperaties een overdreven betekenis wordt gehecht aan de door haar uitbetaalde melkprijzen, terwijl de eisen, die aan een gezonde investerings-, afschrijvings- en reserveringspolitiek moeten worden gesteld, gevaarlijk worden onderschat. Weliswaar kan hiervoor ten dele een verklaring worden gevonden in het feit dat de particuliere zuivelindustrie in de provincie Groningen in het verleden een zodanige agressieve melkprijspolitiek heeft toegepast, dat zij de coöperatie noodzaakte de investeringspolitiek ondergeschikt te maken aan haar uitbetalingspolitiek.

Hoe dit ook zij, geconstateerd kan worden dat in vele gevallen van een redelijke aanpassing van de bedrijfsinrichting aan de moderne ontwikkeling geen sprake is en dat bepaald te weinig is afgeschreven en gereserveerd.²² Coöperatiebesturen, die geneigd zijn aan dit verschijnsel onvoldoende betekenis toe te kennen, passen een struisvogelpolitiek toe en zullen vroeger of later bittere ervaringen opdoen. Het heeft de commissie getroffen dat door de Zuivelbond tegen dit onjuiste beleid op beslist onvoldoende wijze stelling is genomen. Reeds kwam, zij het dan ook terloops, de overname ter sprake van „De Ommelanden”. Eveneens kan hier gewezen worden op de overname van een deel van de Lijempfabrieken. Dit alles wijst op een krachtige positie van de zuivelcoöperatie in Friesland en Drenthe. Ook voor de coöperatieve zuivelindustrie in Groningen is deze ontwikkeling van grote betekenis.

Met name door de overname van „De Ommelanden” immers hebben de Coöperatieve Condensfabriek „Friesland” en de DOMO, waarvan de werkgebieden aanvankelijk principieel tot de provincies Friesland en Drenthe waren beperkt, in feite een toegangspoort tot een aangrenzend melkwinningsgebied ontsloten. Reeds eerder was de DOMO, mede als gevolg van de onvoldoende samenwerking tussen de Groninger zuivelcoöperaties, zich gaan bezighouden met de melkvoorziening in de stad Groningen. Dit alles vergroot de kans dat de strijd om de grondstof die tengevolge van de behoefte aan aanvullingsmelk zich over een steeds groter gebied uitstrekt, scherp in hevigheid zal toenemen zodra de behoefte aan meer omzet nog groter wordt of zodra de totale hoeveelheid melk kleiner wordt. Bij een dergelijke ontwikkeling zou de zwakte van de Groninger zuivelindustrie ongetwijfeld spoedig aan de dag treden. Naar de

22 Gelukkig doet zich dit euvel niet algemeen voor. Ook in Groningen treft men enkele zuivelcoöps aan, die duidelijk bewijzen dat de besturen daarvan de eisen inzake een gezonde investeringspolitiek steeds hebben laten prevaleren boven het verlangen om aantrekkelijke prijzen voor de ontvangen melk uit te betalen.

commissie hoopt, is hiermede des te duidelijker aangetoond dat de positie van de Groninger zuivelcoöperatie in het algemeen gesproken verontrustend moet worden genoemd.

In het bovenstaande is uitvoerig betoogd op grond waarvan ingrijpende maatregelen zullen moeten worden genomen. De vraag is nu van welke aard deze maatregelen zouden kunnen zijn.

Uit hetgeen hiervoor is opgemerkt kan zonder meer worden afgeleid dat maatregelen nodig zijn, die het concurrerend vermogen van de zuivelcoöperatie in de provincie Groningen zouden vergroten, die een eind zouden maken aan de roofbouw, welke het financieel beleid van verschillende coöperaties kenmerkt, die een oplossing zouden kunnen bevorderen van het vraagstuk inzake de wanverhouding tussen de hoeveelheden melk, afkomstig van leden en van derden en die een effectieve samenwerking tussen zuivelcoöperaties niet alleen in de provincie Groningen maar in het gehele noorden van ons land zouden verzekeren.

De commissie, die zich dus heeft afgevraagd langs welke weg de noodzakelijk te achten centralisatie in de exploitatie van de in Groningen gevestigde coöperatieve zuivelfabrieken zou kunnen worden bereikt, heeft in het bijzonder daarbij de vraag gesteld of zou kunnen worden volstaan met een advies aan de besturen van de betrokken coöperaties om tot een intensieve samenwerking te komen ten aanzien van het transport en de aankoop van de grondstof, het verwerken van de melk, de uitbetalingspolitiek, de investeringspolitiek etc. Overwogen is dus te adviseren grensregelingen te treffen, elkander te raadplegen alvorens tot belangrijke investeringen over te gaan, gegevens betreffende het productieproces uit te wisselen, eenzelfde verschil toe te passen tussen de prijzen voor ledenmelk en voor melk afkomstig van niet-leden. Kortom, de coöperatiebesturen zou kunnen worden aangeraden te trachten op al die punten, die als voorwaarden voor een realisatie van het gestelde doel kunnen worden beschouwd, tot overeenstemming en tot samenwerking te komen. Het spreekt echter vanzelf dat met het afleggen van een aantal incidentele behoeften niet zou kunnen worden volstaan. De betrokkenen zou daarom geadviseerd moeten worden een wezenlijke versterking na te streven van de bestaande centrale organisatie, de provinciale Zuivelbond, door daaraan veel grotere bevoegdheden te delegeren.

Een dergelijk advies evenwel zou blijk geven van een naïef optimisme. Bij herhaling immers zijn de coöperatiebesturen met klem van argumenten op de noodzakelijkheid gewezen hun krachten te bundelen en nog steeds kan niet van een enigermate bevredigende onderlinge samenwerking worden gesproken. Hieraan liggen uiteraard bepaalde oorzaken ten grondslag. Maar van een advies dat met deze oorzaken geen of onvoldoende rekening zou houden mag niet, althans weinig meer worden verwacht dan het resultaat, dat soortgelijke aanbevelingen in het verleden hebben opgeleverd. Trouwens, zelfs al zou zulk een advies ditmaal wel worden opgevolgd, ook dan dient terdege rekening te worden gehouden met de mogelijkheid dat daarna spanningen optreden, die tot een opzegging van het lidmaatschap van de Zuivelbond zouden kunnen leiden.

Getracht zal dan ook moeten worden het gestelde doel - het vergroten van het concurrerend vermogen van de coöperatieve zuivelindustrie in de provincie Groningen - langs een andere weg te bereiken. Hiertoe zullen maatregelen nodig zijn van een meer ingrijpende aard dan een b??t om meer bevoegdheden aan de Groninger Zuivelbond toe te kennen.

Men zou zich kunnen voorstellen dat de coöperatieve zuivelfabrieken in Groningen tot een nauwere samenwerking komen, doordat zij groepsgewijze tot centralisatie zouden overgaan. Ook in dit geval zou de melk in grotere eenheden worden verwerkt. Zou echter op deze wijze een afdoende oplossing van het vraagstuk van de bijgekochte melk, afkomstig van niet-leden,

werden verkregen? En bovendien: zou op deze wijze een meer bevredigende arbeidsverdeling tussen de dan bestaande bedrijven of groepen bedrijven worden verkregen? De oplossing van het onderhavige vraagstuk is immers in principe niet afhankelijk van de vraag of men met 11 dan wel met 7 of 4 coöperaties heeft te maken. De commissie vraagt zich trouwens af of bij de fusie van enkele bedrijven en of bij een groepsgewijze centralisatie over een zodanig grote hoeveelheid melk de beschikking zou kunnen worden verkregen, dat een economische melkverwerking mogelijk zou worden. Met name voor wat de fabricage van gecondenseerde melk betreft is de commissie van mening dat aan zeer grote hoeveelheden melk moet worden gedacht. De gedachte aan een aantal streekcoöperaties acht de commissie daarom moeilijk te aanvaarden, zelfs al houdt men rekening met het weinig uniforme karakter van de provincie Groningen.

Nu is ook de vraag gerezen of tot een bevredigende centralisatie van de coöperatieve zuivelindustrie in Groningen zou kunnen worden gekomen door de coöperatieve melkproductenfabriek te Bedum uit te bouwen tot een centrale waartoe dan de andere coöperatieve zuivelfabrieken zouden moeten toetreden. Voor een zodanig advies zouden zeker krachtige argumenten kunnen worden aangevoerd. Toch aarzelt de commissie de oplossing in deze richting te zoeken.

In de eerste plaats namelijk acht zij het bezwaarlijk dat er bij de coöperatieve melkproductenfabriek Bedum voortaan twee verschillende groepen leden, namelijk individuele veehouders en coöperatieve zuivelfabrieken zouden zijn aangesloten. Op deze wijze immers zou men tot een enigszins gedwongen organisatorische opzet komen, die tot moeilijk oplosbare interne problemen zou leiden. Bovendien zou een zodanig voorstel waarschijnlijk slechts resulteren in een centralisatie op het gebied van de fabricage tot melkprodukten en niet in een coördinatie of centralisatie van het beheer van alle in Groninger gevestigde coöperatieve zuivelfabrieken. Ook schijnt een dergelijk voorstel psychologisch minder aanvaardbaar.

De commissie wil dan ook verder gaan en is unaniem van oordeel dat gestreefd dient te worden naar de oprichting van een centrale organisatie, waaraan het recht wordt toegekend te bepalen waar de melk afkomstig van de leden van de aangesloten verenigingen, zal worden verwerkt, welke arbeidsverdeling tussen de diverse bedrijven zal worden nagestreefd, welke investeringspolitiek zal worden toegepast, welke de te voeren melkrijspolitiek zal zijn, welke afzet- en aankooppolitiek zal worden gevoerd en welke personen met de dagelijkse leiding van de bedrijven zullen worden belast. Met andere woorden: de commissie acht het noodzakelijk dat de zelfstandige exploitatie van de in Groningen werkende coöperatieve zuivelfabrieken door een gemeenschappelijke exploitatie wordt vervangen.

Slechts op deze radicale wijze kan, naar de mening van de commissie, worden gekomen tot een rationeel transport van de grondstof, tot een doelmatige arbeidsverdeling tussen de bestaande fabrieken, tot een verantwoorde investeringspolitiek, tot een doeltreffende bestrijding van het euvel van het omvangrijke verkeer van coöperaties met niet-leden, tot een verbetering van het wetenschappelijk onderzoek en tot een centralisatie van de in- en verkoop. In het algemeen trouwens zou de concentratie ook van groot belang voor de melkproducenten zijn, door de grotere plaats die aan bedrijfseconomische problemen en met name aan bedrijfsvergelijkingen zou kunnen worden toegekend. Wellicht van de grootste betekenis is echter de kracht, die van een centralisatie naar buiten zou uitgaan. Hierbij denkt zij niet alleen aan de rijspolitiek terzake van de melk afkomstig van niet-leden, maar vooral ook aan een meer harmonische machtsverhouding in de drie noordelijke provinciën. Aangenomen wordt dat het de besturen van de coöperatieve zuivelfabrieken in de provincie Groningen bepaald niet gemakkelijk zal vallen ten gunste van een gemeenschappelijke exploitatie van hun bedrijven te besluiten. De

coöperatie echter is geen doel op zichzelf maar slechts een middel om een bepaald doel te verwezenlijken.

Dit betekent dat gestreefd moet worden naar een zodanige organisatorische opzet van de coöperatie dat dit middel zo effectief mogelijk werkt. Indien de omstandigheden een centralisatie vereisen, dan moet deze worden toegepast. Een dergelijke centralisatie behoeft trouwens niet ten koste van het verenigingskarakter van de coöperatie te gaan. Er zijn voldoende middelen om het contact tussen de leden en de vereniging te intensiveren.

Overigens houdt toepassing van de coöperatieve gedachte altijd in dat het individu iets van zijn zelfstandigheid prijs geeft, teneinde door middel van samenwerking met zijn collega's een sterkere economische positie te verwerven. In de provincie Groningen bestaan momenteel - behalve „*De Ommelanden*” - 11 coöperatieve zuivelfabrieken. De leden hiervan hebben destijds welbewust de consequentie aanvaard van het besluit om hun melk voor gezamenlijke rekening en risico te verwerken, namelijk dat deze samenwerking in eenzelfde prijs - behoudens kwaliteitsverschillen e.d. - voor alle leden resulteert. In wezen is er echter geen enkel verschil tussen een besluit om te komen tot locale of regionale coöperaties enerzijds en een beslissing tot oprichting van één centrale provinciale coöperatie anderzijds. Hierbij dient trouwens in aanmerking te worden genomen dat het beheer van deze coöperatie niet aan derden wordt opgedragen, maar aan vertrouwensmensen, die daartoe door de betrokkenen zelf worden toegevoegd.

Centralisatie inzake de exploitatie van zuivelfabrieken is een eis des tijds. Wie het behoud van de zelfstandigheid van plaatselijke zuivelfabrieken zou willen vooropstellen, zal onherroepelijk de ervaring opdoen dat het concurrerend vermogen van de coöperatie onvoldoende zal blijken te zijn. Voor het welslagen van de coöperatie is het een volstrekte voorwaarde dat de coöperatieve ondernemingen efficiënt worden geëxploiteerd. De commissie is ook ervan overtuigd dat de noodzakelijk te achten verhoging van het concurrerend vermogen van de coöperatieve zuivelindustrie in de provincie Groningen slechts door een gecentraliseerde exploitatie van de bedrijven zal kunnen worden verkregen. Hiermee is handhaving van de zelfstandigheid van elk der fabrieken onverenigbaar.

Overigens kan er op worden gewezen dat het verschijnsel van de centralisatie in onze samenleving van algemene aard is en zich als het ware onafhankelijk van de wil van de betrokkenen schijnt te voltrekken. Men denke aan de in verhouding tot vroeger geringere zelfstandigheid van de gemeenten in ons staatsbestel, aan de collectieve arbeidscontracten, aan de defensie van ons land, aan het moeizame proces van de eenwording van Europa en aan zovele andere symptomen.

Ook op coöperatief gebied voltrekt zich in steeds sneller tempo een centralisatie. De commissie wil niet alleen op de Coöperatieve Condensfabriek „Friesland”, op de DOMO en op de C.Z.N.Z. (de Zuid-Nederlandse Zuivelbond) wijzen, maar wil tevens de aandacht vestigen op concentraties in andere sectoren van de landbouwcoöperatie dan die van de zuivel.

Vóór de oorlog waren in Nederland enkele coöperatieve baconfabrieken werkzaam. Haar economische positie was zonder meer zwak en het gevaar was acuut dat deze bedrijven onder de voet zouden worden gelopen, doordat zij de concurrentie met het particuliere bedrijfsleven, dat op dit gebied een sterke concentratietendens vertoonde, niet konden volhouden. Vlak vóór de oorlog werd, door toedoen van het Centraal Bureau te Rotterdam, besloten deze tak van coöperatie te reorganiseren. Opggericht werd de Coöperatieve Vleeschcentrale, die successievelijk de bestaande bedrijven te Akkrum, Assen en Wierden overnam en tevens een particulier

bedrijf in Twello aankocht. Deze vier fabrieken worden sedertdien als één geheel door één instantie, namelijk de CVC, geëxploiteerd. Het is algemeen bekend dat deze reorganisatie de positie van de coöperatie op het gebied van de afzet van vee en de verwerking van vlees krachtig heeft versterkt.

Een ander voorbeeld wordt geboden door de verenigde Coöperatieve Suikerfabrieken, de VCS, welke organisatie 10 jaar geleden is ontstaan uit een drietal coöperatieve suikerfabrieken in het zuidwesten van ons land en thans een zeer sterke positie in deze bedrijfstak inneemt. Dit voorbeeld is des te sprekender, wanneer men weet dat het hier een samenwerking betreft tussen coöperaties, die fabrieken van een grote omvang exploiteerden, die elk voor zich zowel in bedrijfseconomische als in financiële opzichten aan hoge eisen voldoen.

Vanzelfsprekend heeft de commissie getracht haar voorstel nader uit te werken. Zo heeft zij de vraag gesteld of gestreefd dient te worden naar een centrale, die de ledenverenigingen terzake van de exploitatie van haar bedrijven bindende voorschriften geeft dan wel of de voorkeur moet worden gegeven aan een centrale, die de bedrijven van de ledenverenigingen overneemt.

De commissie is van oordeel dat het antwoord op de gestelde vraag door doelmatigheidsoverwegingen dient te worden bepaald. In het bijzonder is zij geneigd in dit verband de vraag te stellen of het zin zou hebben de bedrijven formeel door de deelgenoten te doen exploiteren, ingeval de exploitatie daarvan in feite aan de centrale zou worden toevertrouwd. Dit is trouwens de reden waarom de VCS en de VCV de bedrijven van haar deelgenoten hebben overgenomen. Ook in het onderhavige geval wordt de betrokkenen in overweging gegeven de meest radicale oplossing als de meest wenselijke te beschouwen en dus wordt de coöperatiebesturen geadviseerd de bedrijven aan de op te richten centrale organisatie over te dragen.

De commissie heeft er zich uiteraard rekenschap van gegeven dat een overdracht van het eigendomsrecht in beginsel gepaard dient te gaan met verrekeningen, waarin onderlinge waardeverschillen tot uiting komen. Het is zonder meer duidelijk dat dit een moeilijk vraagstuk is. Men heeft immers bij de waardering niet alleen met moeilijk meetbare factoren te maken, maar men zal, zo men al op een objectieve wijze tot vaststelling van de waarde zou kunnen komen, bovendien nog op het bezwaar stuiten dat betrokkenen geneigd zijn hun eigen positie te overschatten. Deze moeilijkheden zouden kunnen worden overwonnen, wanneer de coöperatiebesturen het besluit zouden kunnen nemen, dat zij zich bij voorbaat neerleggen bij de resultaten van deze waardering. Hierbij kan in het midden worden gelaten of de voorkeur dient te worden gegeven aan een afzonderlijke taxatiecommissie dan wel of de onderhavige commissie zich met deze taak zou moeten belasten. In het laatste geval zou de commissie zeker niet aarzelen een beroep op deskundigen te doen.

Haars inziens trouwens dient niet ernaar te worden gestreefd dat de onderlinge waardeverschillen, die bij de taxatie tot uiting komen, tot elke prijs worden vereffend. Voorzover waardeverschillen moeten worden vereffend schijnt een over een aantal jaren verdeelde differentiatie in de melkprijs het meest aangewezen middel. Bij een uitwerking van het gegeven advies stuit men nog op talloze andere moeilijkheden. Men denke slechts aan het vraagstuk van de organisatorische opbouw van de op te richten centrale, in het bijzonder wat het stemrecht en de aansprakelijkheid van de toetredende coöperaties betreft, aan de samenstelling van het bestuur, aan de vraag wie met de dagelijkse leiding van de centrale zullen moeten worden belast, aan de financiering, aan de vraag of de reorganisatie zich al dan niet geleidelijk moet voltrekken, alsmede aan diverse andere vraagstukken van bedrijfseconomische, juridische en niet te

vergeten fiscale aard. Het is zonder meer duidelijk dat een uitgewerkt advies slechts kan worden gegeven, nadat de voor- en nadelen van diverse mogelijke oplossingen zorgvuldig tegen elkaar zijn afgewogen.

De commissie wil in dit verband nog nadrukkelijk er op wijzen dat de resultaten van elke onderneming in sterke mate afhankelijk zijn van de arbeidsvreugde van hen, die met de leiding zijn belast. Daarom zal er naar moeten worden gestreefd dat deze arbeidsvreugde niet ongunstig wordt beïnvloed door een concentratie als door de commissie voorgesteld. Zij wil dan ook als haar oordeel uitspreken dat aan de belangen van de directeuren in het kader van de reorganisatieplannen alle aandacht zal moeten worden geschonken.

Met name wil zij op de wenselijkheid wijzen de leiding van de centrale zoveel mogelijk uit eigen krachten te rekruteren.

De commissie heeft zich afgevraagd of zij, nu zij haar voorstel nog slechts in grote lijnen heeft geformuleerd, het uitbrengen van een advies niet zou moeten uitstellen, totdat zij haar voorstellen tot in details zou hebben uitgewerkt. In dat geval zouden haar aanbevelingen van conceptstatuten vergezeld hebben kunnen gaan. Dat zij heeft gemeend een interim-rapport aan haar opdrachtgevers te mogen aanbieden, is een gevolg van de overweging dat het ongewenst zou zijn zolang met een advies te wachten.

Trouwens de strekking van haar advies om de in Groningen gevestigde coöperatieve zuivelfabrieken als één geheel te exploiteren, is niet van de uitwerking afhankelijk, die aan deze aanbeveling zou worden gegeven.

Conclusie:

De commissie is eenstemmig van oordeel dat gestreefd moet worden naar de oprichting van een centrale organisatie, waarbij alle in de provincie Groningen gevestigde coöperatieve zuivelfabrieken zich zouden moeten aansluiten. Deze centrale organisatie zou de aangesloten fabrieken als één geheel moeten exploiteren.

De commissie stelt zich voor dit advies tot in details uit te werken en te zijner tijd aan de coöperatiebesturen concept-statuten voor de op te richten centrale organisatie aan te bieden. Inmiddels meent de commissie gerechtigd te zijn in dit stadium bij haar opdrachtgevers aan te dringen op een duidelijk antwoord op de vraag of zij in beginsel op de medewerking van de betrokken coöperatiebesturen kan rekenen. De coöperatiebesturen zouden zich bij deze gelegenheid tevens kunnen uitspreken over de wenselijkheid de te volgen procedure te vergemakkelijken door zich bij voorbaat neer te leggen bij de uitspraak, - hetzij van de commissie zelve, hetzij van daartoe door de commissie aangewezen deskundigen - betreffende de onderlinge waardeverhouding van de aan de centrale over te dragen eigendommen, voorzover deze de basis van verrekening terzake van de inbreng zullen moeten vormen.

De Commissie :
Mr. W. A. OFFERHAUS, Voorzitter
Prof. Dr. H. J. FRIETEMA
J. A. GELUK
G. R. MEIJER
G. H. E. M. VAN WAES

Eindverslag (24 oktober 1960)

EINDVERSLAG

VAN DE COMMISSIE VAN GOEDE DIENSTEN.

Bij de installatie van de Commissie van goede diensten op 28 april 1958, gaf de voorzitter van de Groninger Zuivelbond als taakomschrijving van de commissie, het opstellen van aanbevelingen, waarvan een verbetering in de positie van de coöperatieve zuivelindustrie in de provincie Groningen mocht worden verwacht. Deze opdracht bood het voordeel, dat zij de commissie een maximale handelingsvrijheid gaf. Anderzijds was het echter duidelijk, dat de taak waarvoor de commissie stond geen eenvoudige was. In het verleden was reeds een aantal pogingen gedaan om tot een verbetering van de onderlinge samenwerking van de Groninger zuivelfabrieken te komen en deze zijn stuk voor stuk mislukt.

Nu de commissie haar taak praktisch als geëindigd kan beschouwen, wil zij - hoewel het werk dat zij deed, u grotendeels bekend zal zijn - overeenkomstig het destijds gedane verzoek, een verslag geven van haar werkzaamheden.

De commissie begon haar werk met het verzamelen van zo uitgebreid mogelijke gegevens over de fabrieken. Zij zond hiertoe o.m. vragenlijsten naar de fabrieken. Vervolgens bracht zij een bezoek aan alle fabrieken waarbij veelal een uitgebreide oriënterende bespreking plaats vond met de betrokken besturen.

Bij de bestudering van de verkregen gegevens en bij de gevoerde besprekingen kwam steeds meer de gedachte naar voren, dat een afdoende oplossing van de problemen alleen verkregen kon worden via een vergaande concentratie van de coöperatieve zuivelindustrie in Groningen. Deze gedachte werd tenslotte neergelegd in een interim-rapport. Als bijlage bij dit verslag wordt een, enigszins verkort exemplaar van dit interimrapport toegevoegd. Volstaan kan hier worden met het weergeven van een samenvatting van het plan, zoals dat in het interimrapport op pag. 7 is gegeven. Dit luidt als volgt:

De commissie is unaniem van oordeel dat gestreefd dient te worden naar de oprichting van een centrale organisatie, waaraan het recht wordt toegekend te bepalen waar de melk, afkomstig van de leden van de aangesloten verenigingen, zal worden verwerkt, welke arbeidsverdeling tussen de diverse bedrijven zal worden nagestreefd, welke investeringspolitiek zal worden toegepast, welke de te voeren melkprijspolitiek zal zijn, welke afzet- en aankooppolitiek zal worden gevoerd en welke personen met de dagelijkse leiding van de bedrijven zullen worden belast. Met andere woorden: zij acht het noodzakelijk dat de zelfstandige exploitatie van de in Groningen werkende coöperatieve zuivelfabrieken door een gemeenschappelijke exploitatie wordt vervangen.

Slechts op deze radicale wijze kan, naar de mening van de commissie, worden gekomen tot een rationeel transport van de grondstof, tot een verantwoorde investeringspolitiek, tot een doeltreffende bestrijding van het euvel van het omvangrijke verkeer van coöperaties met niet-leden, tot een verbetering van het wetenschappelijk onderzoek en een rationalisatie van de in- en verkoop. In het algemeen trouwens zou de centralisatie ook van wezenlijk belang voor de melkproducenten zijn, door de grotere plaats die aan de bedrijfseconomische problemen en vooral ook aan bedrijfsvergelijkingen zou kunnen worden toegekend. Wellicht van de grootste betekenis is echter de kracht, die van een centralisatie naar buiten zou uitgaan. Hierbij

denkt zij niet alleen aan de prijspolitiek terzake van de melk afkomstig van niet-leden, maar vooral ook aan een meer harmonische machtsverhouding in de drie noordelijke provincies.

Hoewel het plan tenslotte niet de vereiste medewerking kreeg, is de commissie nog van mening, dat het een juiste oplossing bood om tot een betere organisatie der melkverwerking te komen. Het interim-rapport werd eind november aan de besturen van alle fabrieken aangeboden. Vervolgens vond half december 1958 een bespreking plaats met elk der besturen afzonderlijk. Hoewel de besturen van twee fabrieken - nl. die te **Marum** en **De Wilp** - niet genegen bleken verdere medewerking aan het plan te verlenen, oordeelde de commissie het toch geboden, om haar werk voort te zetten.

Zij ging dan ook over tot het doen van de eerste stappen voor de realisering van het plan, zoals zij dat had opgesteld. In de eerste plaats werden statuten voor de op te richten topcoöperatie ontworpen. Hierbij werd de waardevolle steun verkregen van het secretariaat van de F.N.Z. Ook stelde de commissie zich op de hoogte van het belastingvraagstuk, dat zich bij de concentratie als door haar voorgesteld, zou voordoen. Daarnaast pleegde zij overleg met de Coöp. Condensfabriek „Friesland” en de Domo, teneinde voorzieningen te treffen voor een goede samenwerking met deze beide organisaties. Zoals bekend hebben de C.C.F. en de Domo beide belangen in de provincie Groningen. Te wijzen is hier op het feit dat beide organisaties gezamenlijk „*De Ommelanden*” beheren, dat de Domo uitgebreide consumptiemelkbelangen in Groningen heeft en dat enkele fabrieken lid zijn van de Domo of de C.C.F.

Deze besprekingen toonden aan, dat de C.C.F. en de Domo bereid waren in positieve zin samen te werken met de Groninger topcoöperatie. Tevens verklaarden zij zich bereid al het mogelijke te doen om het vormen van de topcoöperatie te bevorderen. Wel gingen ze er - terecht, - vanuit, dat de eerste stappen door Groningen zelf gedaan zouden worden.

Toen echter in de maanden maart en april 1959 verslag werd gedaan van de besprekingen met de C.C.F. en de Domo en de concept-statuten en huishoudelijk reglement aan de gezamenlijke besturen ter bespreking werden voorgelegd, bleek dat een aantal besturen niet meer achter hun aanvankelijk gedane toezegging stond. Het werd geleidelijk duidelijk, dat op de medewerking van de besturen van de fabrieken te **Laude**, **Glimmen**, **Grijpskerk** en **Ezinge** niet meer gerekend kon worden. Er bleven toen nog over de fabrieken te **Bedum**, **Farmsum**, **Holwierde**, **Slochteren** en **Winschoten**. In een vergadering met de besturen van deze fabrieken, welke eind augustus 1959 werd gehouden, werd aan deze vijf fabrieken geadviseerd een topcoöperatie aan te gaan volgens de richtlijnen, die in het interim-rapport waren gegeven voor het vormen van een topcoöperatie voor alle elf fabrieken.

De vijf fabrieken zouden het overleg onderling voortzetten. Sinds die tijd heeft de commissie geen rechtstreekse bemoeienis meer gehad met de gang van zaken in Groningen. Wel heeft zij vernomen, dat ook het vormen van een combinatie tussen de laatste vijf fabrieken tenslotte niet is gelukt.

Indien de commissie nu het resultaat beziet van haar pogingen, dan wil zij in de eerste plaats verklaren, dat de fabrieken uiteraard vrij waren het advies van de commissie naast zich neer te leggen. Steeds moet degene die advies vraagt of krijgt, in eigen verantwoordelijkheid beslissen, wat hij met het advies wil doen. De commissie neemt daarbij ook aan, dat de besturen alle in gemoede overtuigd zijn, dat het plan dat de commissie indiende, niet in het belang van de leden was. Wel is de commissie van oordeel dat een aantal besturen teveel gezien heeft naar het belang van het eigen bedrijf op korte termijn en te weinig naar het gezamenlijk belang op lange termijn.

De commissie wil haar verslag afsluiten met erop te wijzen, dat door het afwijzen van haar plan geen der moeilijkheden, die de aanleiding waren voor het instellen van de commissie, zijn opgelost.

Hoewel in het laatste jaar enkele bedrijven vorderingen maakten met de samenwerking met naburige fabrieken of met zuivelorganisaties buiten de provincie, is de positie van de coöperatieve zuivelindustrie in Groningen als geheel gezien, nog steeds niet bevredigend. Er is nog steeds een aantal bedrijven die te klein zijn om een melkverwerking tegen zo laag mogelijke kosten mogelijk te maken. Uit studies van de Friese Zuivelbond is gebleken dat bij goed geleide grote kaasbedrijven de verwerkingskosten ca. 1 cent lager liggen dan bij goed geleide kleine bedrijven. Andere berekeningen tonen aan, dat de grote melkinrichtingen de verpakte producten belangrijk goedkoper kunnen bereiden dan de kleine bedrijven. Het kostenverschil kan hier zelfs oplopen tot bijna 2 cent per kg melk. De verwerkingskosten van de kleine kaasfabrieken en van de kleine bedrijven die zich bezig houden met de productie van verpakte producten, zijn dan ook belangrijk hoger dan noodzakelijk is.

Een nadeel voor vele Groninger bedrijven is ook, dat zij niet kunnen meedelen in de voordelen, die een centrale productie van gecondenseerde melk, vol poeder en van andere speciale producten bieden. Verder is te wijzen op de kosten van het melkvervoer. Deze zijn door het vele door elkaar heen rijden van melkrijders, veroorzaakt door het ontbreken van een minimale samenwerking tussen de bedrijven, onnodig hoog. Overeenkomstige opmerkingen kunnen worden gemaakt t.a.v. de consumptiemelkvoorziening in bepaalde gebieden. Een belangrijk voordeel van de grotere bedrijven tenslotte is, dat zij over veel grotere mogelijkheden beschikken dan de kleine bedrijven. Zij kunnen meer specialisten aantrekken, zorgen voor een goed uitgerust bedrijfslaboratorium en een grotere werkverdeling toepassen.

Zij beschikken meestal over een groter assortiment producten. In het algemeen kan gesteld worden, dat een grote organisatie meer kracht kan ontplooiën dan kleine bedrijven. Door al deze factoren - en andere hier niet genoemde - ligt naar de vaste mening van de commissie, de aan de boeren uitbetaalde melkprijs lager dan nodig was, indien in Groningen een grotere samenwerking tussen de bedrijven gerealiseerd kon worden. De commissie wil besluiten met erop te wijzen, dat concentratie een eis des tijds is. Zij wil de hoop uitspreken dat de mogelijkheden, die een grotere samenwerking biedt om te komen tot een betere melkprijs voor de boer, ook in Groningen alsnog op zo kort mogelijke termijn gerealiseerd worden.

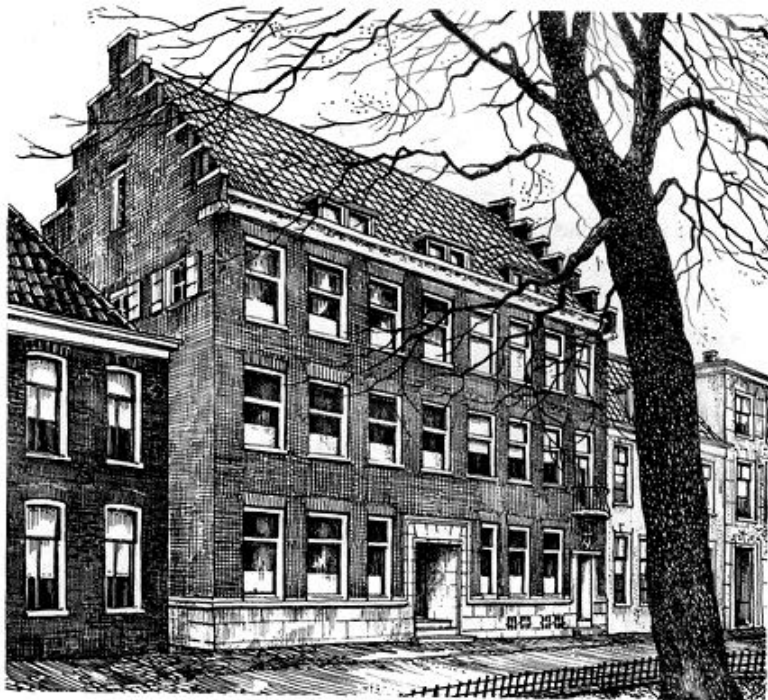
De Commissie van goede diensten :
Mr. W. A. OFFERHAUS, Voorzitter
Prof. Dr. H. J. FRIETEMA
J. A. GELUK
G. R. MEIJER
G. H. E. M. VAN WAES

Bijlage-2

H E T G R O N I N G E R L A N D B O U W H U I S
D E Z E T E L D E R G. M. L.

Het oude gebouw; afgebroken 1936

Het nieuwe gebouw; gesticht 1937

522

Het Landbouwhuis was een NV.

*Wat onderdak bood aan "Botercontrole Groningen" (1920)
, De Groninger Zuivelbond (1927), De Rijkszuivelconsulent
(1920-1924) Groninger Maatschappij van Landbouw
(1920) e.a.*

Bijlage-3

Gegevens GBvCZ

Jaar	Lid.	Mln. Kg.	Jaar	Lid.	Mln. Kg.	Jaar	Lid.	Mln. Kg.	Jaar	Lid.	Mln. Kg.
			1920	15	56	1940	14	133	1960		
1901	27	17	1921	15	58	1941	14	100	1961	10	164
1902	27	21	1922	15	67	1942	13	74	1962	9	175
1903	27	24	1923	15	68	1943	12	63	1963		
1904	23	22	1924	14	77	1944	12	63	1964		
1905	22	23	1925	14	79	1945	12	64			
1906	24	25	1926	13	93	1946					
1907	21	29	1927	13	97	1947					
1908	21	36	1928	14	108	1948	12	104			
1909	21	35	1929	14	116	1949	11	131			
1910	22	37	1930	13	113	1950	11	146			
1911	22	38	1931	13	117	1951	11	145			
1912	24	48	1932	13	128	1952	11	143			
1913	23	53	1933	13	135	1953	11	151			
1914	25	63	1934	13	137	1954	11				
1915	24	70	1935	14	140	1955	11	141			
1916	24	85	1936	13	124	1956					
1917	24	74	1937	13	131	1957					
1918	22	51	1938	14	136	1958	11	142			
1919	19	61	1939	14	144	1959	11	144			

